

Praxe přímé Stezky

1

KVĚTOSLAV
MINAŘÍK

Květoslav Minařík

Praxe Přímé Stezky I

Z korespondence Květoslava Minaříka
vybrala Zora Šubrtová

CANOPUS
Praha 2002

ÚVOD

V pozůstalosti Květoslava Minaříka je přibližně 1800 kopií jeho dopisů. Nezachovaly se bohužel všechny, protože osudy této korespondence byly stejně pohnuté jako osudy jejího autora. Pro nás, kdo jsme žili po dlouhá léta v jeho blízkosti, bylo nakonec uvedené množství dochované korespondence milým překvapením; v některých obdobích totiž autor raději ničil kopie svých dopisů, aby neuškodil jejich adresátům, kdyby byly zabaveny při nějaké domovní prohlídce. Toto nebezpečí se vracelo v několika vlnách od počátku let padesátých (dvacátého století), zmírnilo se v letech šedesátých a znovu se na čas vrátilo v období po sovětské okupaci Československa v r. 1968. Vždy, když za vlády komunismu KM vycítil toto nebezpečí, uklízely se originály jeho dosud nevydaných děl i balíky korespondence do bezpečí, tj. k žákům, kteří byli ochotni podstoupit riziko přechovávat je u sebe a kteří byli v očích státní bezpečnosti mimo podezření.

V padesátých letech bylo nebezpečí domovní prohlídky a zabavení všeho, co napsal, několikrát svrchovaně akutní. Tehdy někteří jeho žáci nabídli pomoc a pokusili se tyto vzácné materiály uchovat co nejbezpečněji, jak jen to v té době šlo. Dodnes jsou v Mistrově domě v Březové uloženy padesátilitrové konve na mléko, v nichž kdysi byla ukryta část jeho spisů; v 50. letech se ještě zákazníkům v mlékárnách nalévalo mléko z konví speciálními odměrkami do přinesených smaltovaných nebo hliníkových baněk, které byly nezbytnou částí výbavy každé domácnosti. František Šubrt tehdy nabídl KM, že jeho spisy ukryje pod zem. Obstaral tyto konve a všechny písemné materiály zabalené do igelitových plen tam uložil, hrdla utěsnil víkem a ještě na ochranu proti vlhkosti zalil asfaltem. V době, kdy se dělalo toto opatření, byl každý občan pod bdělým dozorem všudypřítomných udavačů; tajně zakopat tak velké předměty tedy nebylo jednoduché. Přesto se to podařilo na dvou

místech. V Čechách byly zakopány tři nebo čtyři konve plné korespondence a rukopisů na zahradě Františka Šubrta nedaleko vesničky Řečice, kde v 50. letech KM často pobýval. Na Slovensku byly na zahradě rodinného domku v Bratislavě ukryty rukopisy dosud nevydaných děl zabalené do svařených igelitových plen a potom uloženy do upravených polyetylenových věder na prádlo, rovněž svařených po dvou. Těmto spisům se nic nestalo, jak se později ukázalo.

Méně šťastný osud měly materiály uložené v konvích. Asi po roce nebo delší době pojal František Šubrt podezření, že se přes všechnu snahu o dokonalou vodotěsnost do konví mohla dostat voda. Konve opět tajně vykopal a přinesl do chalupy v Řečici, kde KM právě pobýval. Do všech vnikla vlhkost. František a Ladislav Šubrtovi v největším spěchu a v horlivé snaze všechno zachránit začali bez rozmyslu rozkládat části strojopisů a korespondence po místnosti po menších vrstvách, aby co nejrychleji papír uschnul a mohl být znovu uložen.

Bylo to svrchovaně nebezpečné a neuvážené počínání, protože právě v tu dobu vrcholilo tažení komunistické státní bezpečnosti proti „králi duchařů“, jak KM nazývali. Do Řečice v ten den přijeli vyšetřovatelé vybavení pravomocí jej případně ihned zatknout. V těch chvílích se rozhodovalo o tom, zda bude jeho dosud nevydané dílo nenávratně ztraceno i se svým autorem, který by vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nebyl mohl vylézt a věznění přežít. V chalupě byly v to odpoledne všechny kusy nábytku i podlaha pokryty vrstvou provlhlých strojopisů plných takových myšlenek, za jaké se jejich autoři dostávali do uranových dolů nebo byli přímo fyzicky likvidováni ve věznicích. Vyšetřovatelé však do chalupy vůbec nevšli. Zastavili se postupně u dvou sousedů, kteří KM znali. Oba se vyjádřili, že to musí být mýlka, že tento nemocný důchodce zcela jistě není režimu nebezpečný a nevyvíjí žádnou činnost, která by režim mohla ohrožovat. Vyšetřovatelé tedy odjeli zpět do Hradce Králové, ale i nadále až do konce svých dnů byl tento „král duchařů“ a všichni, kdo se s ním stýkali, pod stálým dozorem.

V popisovaných chvílích se tedy rozhodlo o tom, zda bude mít snažení KM úspěch a zda bude jeho psané dílo zachováno. Sám nepředpokládal, že se dožije zveřejnění svých dosud nevydaných spisů – za svého života mohl vydat jen Přímou Stezku a Vnitřní smysl Nového Zákona. Do posledního dne svého života pak své dílo stále obnovoval a rozšiřoval až do podoby, kterou se nám za deset let od konce komunismu podařilo vydat. V tomto svazku předkládáme první část korespondence.

Ale vraťme se k tomu nebezpečnému odpoledni. Část strojopisů byla zničená vlhkem do té míry, že i po usušení zůstala nečitelná. Navíc byly spisy po chalupě rozloženy ve zmatku, takže v některých případech už nebylo možno rozeznat, kam uschlé těžko čitelné stránky vlastně patří. Tak přišla nazmar část původních verzí některých knih. Originály dopisů, které svému Mistrovi psali žáci inkoustem a které byly rovněž uloženy v těchto konvích, se natolik rozpily, že jsou nečitelné.

Kopie Mistrových odpovědí však většinou zůstaly zřetelné! Bylo to proto, že své dopisy musel psát na stroji. Ve své autobiografii Kéčara se zmiňuje, že opakovaně trpěl záněty nervů z nadměrné námahy, zejména v pravé ruce. Velmi těžko udržel v ruce pero, v průběhu let se tento stav stále zhoršoval. Už v letech těsně před 2. světovou válkou proto používal psací stroj jak k sepisování svých děl, tak téměř bez výjimky ke korespondenci. Průklepy dopisů přestály vlhko bez velké škody. Téměř žádné originály psané rukou by se byly tak jako tak nezachovaly, protože se mnozí žáci do té míry obávali komunistické státní bezpečnosti, že Mistrovy dopisy zničili. Přesto se zachovalo několik málo jeho rukou psaných dopisů; tím jsou vzácnější.

KM se za svého života několikrát rozhodoval, zda má veškerou svou korespondenci zničit. Bylo to nejenom proto, že mohla být jeho žákům nebezpečná, ale také proto, že byl mnoha svými žáky vždy znovu zklamán. Rovněž se většinou nedochovaly kopie dopisů, které psal mimo domov, takže dochovaná korespondence zdaleka není úplná. Přesto je její rozsah impozantní.

Souvisí to také se způsobem života v totalitním režimu. KM byl

trvale sledován a po celá dlouhá období, kdy režim zvlášť přitvrdil dozor nad občany, nebylo téměř možno, aby se žáci u něho častěji a ve větších skupinách scházeli. Pokud to bylo možné a z hlediska jejich duchovního vývoje nutné, KM je navštěvoval sám. Osobní styky pak doplňoval v dopisech nebo reagoval na písemně vyjádřené otázky a problémy svých žáků.

Korespondence má takový rozsah, že nebylo snadné zvolit způsob jejího zveřejňování. V dopisech se často hovoří o velmi osobních problémech. Bedlivě jsme zvažovali, zda můžeme uveřejnit i některé pokyny, označované autorem za osobní a soukromé. Udělali jsme to jen tam, kde by podle našeho názoru takové pokyny mohly usnadnit cestu podobným případům, především začínajícím mladým lidem. Tam, kde jde o zcela jedinečné pokyny, zejména pokud šlo o reakce na okamžité stadium vývoje u rychle postupujících vyspělých žáků, by nebylo účelné je uveřejňovat.

Některé náměty a pokyny se naproti tomu po celá desetiletí v korespondenci vždy znovu a znovu opakují. Přivedlo nás to k myšlence, že by bylo možno ta nejčastěji se opakující témata shrnout do samostatných kapitol. Nejobecnější náměty dopisů jsou obsaženy v tomto svazku.

Při výběru a sestavování citátů jsme narazili na problém, jak bychom je měli v každé kapitole seřadit a zda uvést jméno adresáta. Další velký problém byl identifikovat adresáta tam, kde znělo oslovení „Vážený příteli“ nebo „Vážený pane doktore“ apod.; byly to stovky případů. Podařilo se nám však spolehlivě určit téměř všechny ze 135 adresátů. Mnozí z nich už nejsou mezi námi, mnozí ještě žijí a byli by právem dotčeni, kdyby se jejich osobní duchovní problémy měly po třiceti a více letech (poslední dopisy jsou z června 1974) stát veřejným majetkem. Každému adresátovi byl proto přidělen číselný kód, jímž jsou uváděny všechny citáty z dopisů jemu určených. Aby si čtenář mohl udělat alespoň základní představu o osobě adresáta a jeho vztahu k nauce v době, kdy mu byl dopis adresován, uvádíme na konci knihy krátké charakteristiky všech citovaných adresátů, seřazené podle číselných kódů. Jen v několika málo případech uvádíme plné jméno adresáta. Je to

tam, kde už jejich jména byla uvedena buď v některé již uveřejněné knize nebo jinde, případně ve zkratkách.

Dalším problémem bylo řazení citátů v jednotlivých kapitolách. Citáty nelze seřadit podle jejich důležitosti: pro každého čtenáře je v různých fázích jeho vývoje důležité něco jiného. Proto jsou citáty řazeny podle číselného kódu adresátů a u každého adresáta, kde je uveden k danému tématu víc než jeden úryvek, jsou řazeny chronologicky. U každého úryvku je datum dopisu, pokud je známo (ne vždy byly dopisy datovány).

Ještě poznámka ke způsobu, jak KM psal své dopisy. Stejně jako při psaní svých spisů si ani při psaní dopisů většinou nedělal koncept, ale sedl ke stroji a psal. Jen výjimečně některý dopis po napsání zkorigoval, doplnil a ještě jednou přepsal, takže se někdy dochovaly dvě verze. Na stylu dopisů je tento způsob práce patrný, věty jsou často nastavované do dlouhých a na první pohled nepřiliš srozumitelných souvětí. Všechny citáty byly ponechány v původní podobě bez jakýchkoli zásahů do textu nebo doplňků. Vynechány jsou ty části dopisů, které se k danému tématu nevztahují. Jména osob, o nichž se KM v dopisech zmiňuje, jsou až na několik málo výjimek vypuštěna a nahrazena hvězdičkou.

Upraven je jen pravopis v souladu se současnou normou, např. filozofie místo filosofie apod., případně doplněny chybějící čárky. Zde uveřejněné texty jsou tedy autentické. V případech, kdy uveřejňujeme celý dopis, je zachováno i oslovení a podpis. – Několik málo úryvků je podepsáno Krista Ledrová. Všechny tyto dopisy nebo jejich část psala z pověření KM, když se z nějakého důvodu nechtěl nebo nemohl odpovědět některému žákovi zabývat sám.

Přejeme čtenářům této knihy, aby jim byla podobnou oporou v jejich hledání na duchovních cestách, jako jsou ostatní spisy Květoslava Minaříka.

V Březové, listopad 2001

Zora Šubrtová

ASKEZE

***116**

20. 2. 1952

Utrpení? Jednou trpět budete. Tomu se nikdo dosud nevyhnul. Až duchovním stářím vehementní chtíč nebude dost silný, abyste podržel požadované, pak budete trpět. Až Vás přepadne tělo likvidující nemoc, budete také trpět. A pak tu je ještě mnoho jiných možností utrpení. Co to však je za utrpení? Průvodní jev úpadku sil, přirozená únava. Potom následuje bezduchá prázdnota. V mystice však vzniká utrpení vzdáváním se některých věcí v životě a to se podobá přetínání zdravých výhonků stromu. Je-li při tomto vzdávání se nalezen boží duch a dojde-li k výlevu jeho kvalit do duše askety, pak dobro je větší toho zla, které kvalifikujete jako utrpení.

***133**

19. 3. 1974

Něco příjemnějšího: když jsem se sešel s p. Viktorou, řekl mi, co se mu stalo po Vánocích. Díval se prý na všelijaké papíry na svém stole, kde také ležela vánoční gratulace ode mne. Najednou prý ho napadlo: co to všechno proti tomu lístku? A já jsem mu řekl: temnota se protrhla. Následkem toho začal uvažovat: proč bych nemohl dělat mnicha zde, v domácnosti, místo abych hledal vhodnější podmínky? A tu Márova ruka pustila jeho srdce. Když

usedl ke svému cvičení, našel ve svých nohách radostivost, která se dostavuje znova a znova a již lze charakterizovat jako první buddhistický vnor.

***139**

1962

Buď mnichem! Staň se jím hned! Odciz se světu, jak to mnich musí učinit! Viz svět a jeho věci jako hnojivo, kterého se již pro štítivost nedotkneš! Musíš vědět, že jsi boží již proto, že ses rty dotkl Boha. A v tomto případě je hříchem dotýkat se světa!

To všechno, co jsem řekl, můžeš učinit. Tím spíše ano, že se tento postoj týká všeho mimo Tvou nynější ženu. S ní můžeš jít vstříc svému vlastnímu usmíření...

Varuji Tě však! Neopakuj někdejší chybu, kterou jsem našel v tom, že ses vždycky vzbouřil, když jsi dostal radu, která Ti nevyhovovala. Já totiž nemám zájem na tom přikazovat Ti něco. Jsou to zbytky starého přátelství, které se trhá, protože praskají pouta vytvářející mé bytí. V takovém případě má člověk sotva zájem na tom druhé poučovat s autoritou učitele. Může však z titulu přátelství říci, co vidí jako nezbytné.

Je tak málo těch, kteří plní vůli boží, a tak mnoho těch, kteří ji neplní. Nemůžeme vytýkat takové počínání těm, kdo žijí v propastech temnot ve smyslu duchovního osvětlení a zatemnělosti. Ale musíme vytýkat všechno zlé těm, kdo byli zavedeni do svatyně Nauky a pak nekonali své povinnosti, i když bychom to museli vytýkat sami sobě. Právě tito lidé přiváděli na svět zlo, protože spojení se světem, když již je zalilo světlo boží, dávali toto světlo světu, který pak jeho pomocí budoval na zemi místa zločinu.

Ať to víš, nebo ne, je to pravda. Proto jsem byl vždy tak úzkostlivý, abych nebyl světský, i když jsem jako „otec rodiny“ musel setrvávat na zemi. Myslíš si, že k tomu je nutná síla. To jsem si

uvědomil, když jsem prostřednictvím realizace poznal, jaké povinnosti jsou takovými prožitky na mne vloženy. Neuvědomil-li sis to Ty, bylo to proto, že jsi šel s lehčím srdcem než já, ale to Tě odpovědnosti nezbavuje. Proto se zachyť teď. Staň se mnichem a číň pokání v tom smyslu, že jako Záhoř se vzdal svých zločinů a utíkal od nich, se Ty vzdáš světa a jeho požitků.

„K udržení těla je potrava a nikoli k potěšení“, tak nějak to říká buddhismus. A to je směrnice, již můžeš aplikovat na všechny ostatní okolnosti v životě. Budeš-li to činit, doufám, že uzříš někde někdy přátelskou tvář Tvého dosavadního přítele . . .

***144**

25. 7. 1973

Když jsem s Vámi mluvil o tom, že jste dosáhl něčeho vzácného, byl jsem už unaven tou věčnou žádostivostí mystiků, že mystické výsledky budou považovat za přiměřeně dobré jen za předpokladu, že k tomu dostanou ten ženu, onen dostatek piva, onen pytel peněz atd., podle osobních sklonů. Jenže mystické úsilí člověka vede k nic nedržení, nic nevlastnění, prostě zbavení se všeho. Proto je to pouze tupost bloudů, když usilují třeba o ženu pomocí nauky, která člověka všeho zbavuje. . . .

Nauka je k nic nedržení, nic nevlastnění, prostě k vyprázdnění se od žádostí smyslových věcí. Proto když chcete ukojení prostřednictvím ženy, pak se toho nesnažte dosáhnout mystickým úsilím, nýbrž třeba chozením do domů špatné pověsti. Jen to je totiž sobě přiměřené; v prázdnotě ducha žena neexistuje.

Je na Vás, abyste pochopil, jak k sobě věci patří a náleží. Necvičte, abyste získal pohlazení po hřbetě od sansárových jevů světa, nýbrž abyste se učinil prázdným všeho, tedy stavu bez ženy, peněz, chlácholící a hladící nauky, nýbrž abyste zemřel světu ještě zaživa. Pak budete jednat rozumně a nikoli nerozumně jako dítě vybalené z peřinky.

Pro zbožné je pánbůh dárcem zmatených potěšení k sobě nepřislušných stavů. Ti lidé, jen když jsou tupí a hloupí, si v cukrlátku najdou utišení, konejšícího dudlíka. Rozumní lidé však, ti si srovnají, co k sobě přísluší a co nikoli, a podle toho volí jen věci splnitelné, za jejichž dosažení vyvozují příslušné úsilí.

Ti různí Lorberovci jsou vlastně ramenáři. Když nevěříte v jejich dudlíka, prohlásí Vás za odpadlíka. Tam tedy proto nic nenajdete. V pokoji, kde je člověk daleko od všeho světa, snad. Ovšem jen proto, že ani v osamělosti nedá nauce vše. Když dá, pak jistě najde. A bude šťasten, protože získá víc než toho dudlíka.

Kdybyste psal, nečekejte vždy odpověď. Lidé Vašeho typu mě už zabili. Nežiju tedy.

***148**

Bez data (1953 ?)

Jsou tři druhy obecné askeze: Askeze vedoucí k ctnostem nebo dobrotě ve sféře skutkové. Pak je tu askeze myšlenková a konečně askeze pocitová. Je-li prováděna první a nikoli obě druhé, pak je to askeze, která se dá někdy – a to zhusta – poznat jako askeze zvrácená. Askeze myšlenková musí vést k tomu, že člověk přestane vědět, kolik chyb a špatností je v druhých. Třetí druh askeze musí vyústit v tom, že se člověk neodváží *soudit*, zda špatné je špatným a dobré dobrým. Na vrcholu pak této se člověk musí stát dobrým a pokojným člověkem . . .

To jsou tři druhy askeze, které v provádění představují tvrdý boj s osobností, a ventilem „zabíjeného draka“ může být – vím – hledisko, že pro spásný život může být jen uskutečňování tohoto trojího tlaku na osobnost, zatěžkanou nevědomostí. Nezabije-li člověk současně toto hledisko, pak tento ventil je dosti ventilem, aby se jím mohla vyemanovat osobnost a projevovat se jinak než pozitivně, nespásonosným myšlením a všemožnými duševními stavy.

Pověděl jsem, že tyto tři druhy obecné askeze představují tvrdý boj s osobností, boj, v němž se mohou tvořit ventily, aby se osobnost mohla jinak nebo i stejně znovu manifestovat. Z toho důvodu pro subtilně prohlédající může být tato trojjevná askeze považována za problematickou v jejím spásonosném smyslu. Nalezla se tudíž askeze další, těmto snad alespoň v dnešních dobách z jistých důvodů nadřazená: askeze vědomí.

Kdyby někdo, žije podle představ tvrdých asketiků všelijak, dovedl jednoduše a prostě vylučovat ze svého vědomí věci nespásné a udržovat v něm věci spásné, pak by jednoho dne mohl poznat, že takřka bez boje dosáhl toho, co se marně snažilo i po delší dobu dosáhnout množství tvrdých asketiků. Neboť ani v umravňování skutkovém, myšlenkovém a pocitovém nemůže a nesmí jít o nic jiného než o výměnu náplně vědomí. Nemůže-li se tak stát, pak tvrdá askeze může být pouze kejklířským mámením davu s *umravňením*. . . .

Tak tedy problém je složitější, než se zdá na první pohled. A že Vám dělá potíže, to usuzuji z toho, že měřítkem kvality pro člověka (ať duchovní, ať mravní) je Vám prostý čin. Zapomínáte snad, že za prostým činem je velice mnoho důležitých činitelů, jež mohou vést k takovým paradoxům, že dobrý světec po snědení dvou obědů může žádat na bohu, aby učinil zázrak rozestoupení vod, protože nic nejedl.

***151**

11. 1. 1968

Volil jsem kdysi pro Tebe cestu askeze, jak to odpovídalo poměrům, v nichž jsi žil. Ale askeze se nedá dělat s rázným odvrácením celé pozornosti od druhého pohlaví, protože člověk má pak co dělat s tužbami, které stupňují duševní napětí často až k neúnosné míře. Tato situace se pak ještě zhoršuje, když člověk nezasáhne do stravování – nejí málo a nevydatnou stravu, což ovšem musí sám

sledovat, aby dobře zjistil zesilování nebo zeslabování vitality. Snad se pamatuješ, když jsem byl kdysi u Vás na nějaké jídlo, poznamenal jsem ihned, že když se takto stravuješ, pak to s jógou nemůže jít. Ale to je detail. V hlavní linii se nedostatečná askeze projevila v zatemňujícím napětí, které se vyvíjelo tak, že jsem už mohl počítat pouze s dvojí možností: buď aby ses oženil, nebo upadl do šílenství. Já sám jsem usoudil, že než abys vstoupil do „nerovného“ manželství, bude lépe, když zešílíš.

Pak se . . . objevila Tvoje nynější manželka. Hned jsem reagoval na to, že tato partie bude pro Tebe dobrá; nezjistil jsem, že by Ti kdy dělala ve Tvém duchovním úsilí překážky, jak se to běžně stává. Průběh dalších věcí jsi řídil sám. . . .

Jestliže někdo, komu se otevřela cesta do světa vykoupení, padne na této cestě nikoli ze zlé vůle, nýbrž proto, že nepochopil, a proto nesplnil nezbytné podmínky, může pak vstoupit s dosti dobrými vyhlídkami na nižší cestu, která je konkrétně obsažena v tom, že přijme na něho spadlou tíhu všedního života a s klidnou důvěrou svěřuje své těžkosti Bohu asi tak jako příteli, který může, když chce, pomoci nebo dokonce pomoci musí pro důvěru, kterou mu zkoušený věnuje.

Toto je Tvá bhakti. Cesta malých lidí, služebníků božích, kteří se stávají velikými úměrně k dětské důvěřivosti a oddanosti Bohu. Ale co Ti mám říci? Cesta „velkých“ je zdání. Jestliže člověk „bez pout“ nedokáže stát před Nejvyšším jako člověk nejnepatrnější, stane se podle nějakého textu bláznem, který vylezl na věž a tam jen sama sebe vidí.

Máš tedy cestu otevřenu. Nechoď po ní nedokonale jako po cestě dřívější. Buď na ní „celým člověkem“, člověkem, který nekouká po skulinkách, aby si cestu zkrátil; to by se podobalo Tvé askezi, při níž jsi neodvracel mysl od věcí pro asketu nedovolených, nebo prostě askezi s myšlenkami na děvčata. Když se takového omylu nedopustíš, čeká Tě úspěch.

***156**

16. 5. 1972

Když Buddha po vystupňované askezi začal uvažovat o tom, že to takto asi dál nepůjde, napadlo ho, zda by správnou cestou k nabytí poznání nebylo rozvíjení onoho dobrého stavu, v němž se nacházel, když byl ještě doma u svého otce na zahradě, vzdálen všech tužeb, chtíčů atd. Pak už celkem rychle rozvinul buddhistické vnory.

To tedy bylo až po vyvrcholení jeho askeze, která v něm zanechala ono odvrácení smyslů od světa. To bylo příčinou, že dobré stavy související s vnory ho nestrhly z cesty hledání na cestu prožívání. A jako jeho askeze byla příčinou jeho dřívějších strastí, tak bývá strastí i sporadické úsilí našich mystiků, jež dnes napadá postavit se tendencím své vlastní bytosti na odpor, kdežto zítra už zase podléhají jejím impulsům.

***163**

8. 12. 1963

Až se mu bude už zdát, že chytil Boha, pak může být jist, že chytil satana. To vím dobře. On totiž není z těch, kteří si oblibují tvrdou práci na přeměně sebe sama. I askeze tu totiž může oblažovat, když člověku ze složitých vnitřních důvodů vyhovuje. A tak se stává, že jeden je šťastný, když jí a pije až do němoty, druhý, když někoho mučí tak, až ho donutí k výpotkům smrdícím hrůzou, a třetí, když „askezuje“, až mu jeho kůže chrastí na holé kostře. To všechno je dejme tomu věc osobního vkusu, ale nikoli zdravého Duchem osvíceného rozumu.

***165**

1969

Kdo jde životem a nikoli úsilím založeným na pochybných teoriích, vidí život a nikoli literu, případně špatně pochopenou. Ostatně dokonalosti musí být dosaženo v životě a nikoli kdesi mimo život v oblasti osobně sympatických teorií, prikazujících případně nezlobit se a jíst hlávky syrového zelí. Ano! Kdyby člověk jedl hlávky syrového zelí pouze proto, že má nesmírný soucit se vším, co žije – a dokonce pouze proto – jistě by to bylo správné. Ale přes všechno to není mystika aspirující na dokonalost nebo na dosažení spásy, nýbrž pouze ctnostný život aspirující na rozmnožení dobra na zemi.

Toto uvažování však není pro předpojaté, nýbrž pouze pro moudré. Předpojatí se vždy řídí pouze svými libůstkami, třeba i v podobě sebetrýznění.

***167**

19. 3. 1974

Tak kdybyste mi chtěla udělat radost – tuším, že jste se i o tom zmínila – pak bych ji měl z toho, kdybyste mi mohla ohlásit, že jste zcela zvítězila nad popudy z nitra, jež pak provokují mysl, aby předla nějaké myšlenkové tkanivo. Bylo by dobré, kdybyste se mohla pochválit, že Vaše mysl, zcela vzdálená akceptovat niterné popudy, dlí v pokoji a naprosté nečinnosti.

21. 5. 1971

Nemáte mít nikoho a nic. To se jistě zdá odtažitě od mystických zájmů obvykle chápaných, ale ve skutečnosti mystický život není nadstavbou běžného života, nýbrž životním stylem. Proto se do něho nelze dostat tzv. mystickými cvičeními, tím méně pak různými formami duševní pasivity, jíž se lidé dostávají k rozličným vjemům, nesprávně považovaným za nadlidské duševní a duchovní schopnosti. Tyto schopnosti, tak jako se rozvíjejí prohlubováním pasivity, zase zanikají rozvojem duševní aktivity. Z psychologického hlediska je tedy taková cesta k jejich rozvinutí nesprávná.

Nemáte mít nikoho a nic. To je osamocení, jež Vás má především připravit o duševní klid, jenž netryská z překonání sama sebe v činnosti, nýbrž z celkem nezdravého klidu organismu. Nemít nikoho a nic má tento nezdravý klid narušit; pozornost, aby člověk ani neuvědoměle nikoho a nic neměl, pečlivé dbání na opravdové osamocení, má člověka uvést do sebe, učinit jej soustředěným, aby se klid organismu narušil a člověk se mohl poznávat a objevovat v sobě i potenciální hodnoty, dřímající sklony a vše utajené, jež tam číhá na vhodnou příležitost a dobu, aby to pak člověka potrápilo nebo i strhlo z cesty dobra a světla.

Zamítněte se vší rozhodností představu, že mystický cíl je skryt kdesi v prohloubení životního stylu, jímž se člověk dostává k zdánlivé jasnovidnosti a jasnocitu. Neznám nikoho, kdo touto „cestou“ šel, že by dosáhl i jen malého výsledku, jaký se musí dosáhnout na hodnotné mystické cestě. Zpravidla to skončilo v nelogických vizích, jež lidi nejen poplašily, nýbrž jim ještě navíc natropily škody.

Je-li někdo obdařen organismem v oboru smyslných tužeb neagresivním, pak to není rovnováha, nýbrž *tamas*, zatemnění. V takovém případě se musí organismus rozrušit duševním napětím, jež vyplývá z adekvátního typu askeze. Máte nemít nikoho a nic. To je Vaše askeze. Pokud ovšem budete dbát na to, aby takové osamocení prožívala celá bytost a nestalo se to pouze uznávaným

a vyznávaným heslem. V tom případě člověk snad vyznává teorii, ale v praxi nepostoupí ani o krok. Myslete tedy na sebezpřetváření, na transformaci bytí, na to, aby mysl Vaše nebyla u nikoho a u ničeho.

***186**

24. 2. 1970

Trápení je soukromá věc člověka. Když se odpočítá neukojená touha, je často po trápení. Ale člověk trápením fascinovaný se domnívá, že když někdo jeho trápení neuznává nebo zahlazuje, že je to člověk hloupý a necitelný. Ale to je blud chvíle trápení. To lze konstatovat. Ale z jiné polohy: nevede neukojená touha někdy do trápení ještě většího? Vysněný princ může být někým jiným než skutečný člověk. Poznal jsem často, že dejme tomu pánbůh chce člověka uchránit trápení, a proto jeho přání neuspokojuje; člověk někdy tomu pánubohu nerozumí, a tak své přání realizuje nerozumně a výsledkem je veliké trápení. A pak je tu ještě něco jiného:

Kdysi jsem dosáhl realizace. Protože jsem pracoval pořádně, začalo to tím, že jsem byl vypalován nebeským ohněm. Protože ve mně byly „věci hořlavé“, trpěl jsem tím nevýslovně. Tak, že jsem měl dojem, že jsem děsným způsobem vyhlazován ze života.

V takovém případě člověk sebe lituje. Kruté bolesti nutí člověka křičet nebo alespoň volat na lidi kolem, aby ho zachránili. Měl jsem však už něco za sebou, a tak, když to bylo tak strašné, náhle jsem pochopil a vůči sobě zatvrdl. Začal jsem své bytosti připomínat: „Tak běž na náměstí a vykřikuj svou bolest a uvidíš, s čím se potkáš.“ Věděl jsem dobře: buď s výsměchem, nebo s nepochopením, což bylo pro mne stejné. A tak jsem si nechal bolesti pro sebe a tím jsem začal být schopen dívat se kolem sebe optimističtěji. A protože jsem v tomto dívání se setrval, vyvinulo se ve mně pochopení. A toto pochopení mne trápení zbavilo. Což by Vaše dcera nemohla provést něco podobného? Nemohla by se snažit podívat se na své

trápení z „pravého zorného úhlu“: že jde o záležitosti hormonální spíš než jiné a že vrozený pud ji chce vehnat tam, kam chce buď sám pánbůh nebo osud jí cestu zatarasit?

Člověk se musí naučit být spokojen bez toho, co si vymýšlí jako věci žádoucí, bez nichž nelze žít. Má se vnutit do této spokojenosti a později uvidí, že tím utekl trápení a propracoval se k spokojenosti. Ale to chce práci. Nechť ji tedy tomu dá.

***194**

23. 9. 1952

Snažíš-li se svou askezí potírat normální projevy životnosti, může se z ní vyvinout askeze nespásná. To se stává zjevným dosti zhusta. Neboť některý člověk, jenž se domnívá, že ten který projev životnosti není dobrý z hlediska mravnosti, klade mu hráz svou vůlí a snaží se jej zlikvidovat. Nedovede-li však posoudit problém života osobnosti zcela objektivně, pak odstraňuje nemravnost nebo nevhodnost povahovou jen tak, že jí otevře jiné, rovněž nevhodné ventily.

U světských lidí je např. velmi zřejmé, že potlačování vášní nebo životního pudu přechází v napětí, které může chtíče zmohtnut, nebo jindy zase, když se byl člověk dobře vychoval, stal se člověkem slabým, neodolným, nepraktickým; v dalším sledu pak mátohou, stínem, který je hříčkou ve vlivech silných. U asketů pak, kteří nedopouštějí, aby potlačováním transformovaný životní pud se stal obměněným chapadlem světského, může dojít k vývinu nějakých neobvyklých sil a tu nechtěně se asketa stává mrzákem s polámanými údy svého vnitřního těla – pak se často vleče světem, mávaje laternou magicou před očima nevědomců a udivuje je tak. A výsledek? Nový zrod sebevědomí, kterým na sebe uvaluje nevědomost a všechnu bídu s ní spojenou.

Nezdá se mi, že bys byl chráněn před popisovanými nebezpečími, kdybys mínil vyvést svou askezi k nějakému Tebou zmiňo-

vanému vyvrcholení. Ale já Ti nevěřím. Víím, že ve chvíli, kdy by se tato Tvá askeze stávala „trápením životních sil těla“, dostaneš pokyn nepokračovat v ní. A tu budeš před očima druhých měnit cesty a směr. To ovšem není dobré.

Problém askeze je tedy hluboký a světskému člověku ho lze těžko vyřešit. Askeze se stává spásnou, když se člověku podaří opustit všechnen svět, aniž by si zlámal údy, a přece se zušlechtil. Jak to učinit? Když v horoucí touze chopí se člověk božského, naplní jím všechno své vědomí a takto naplněným vědomím je učiní nepřístupným světskému. Dlouhá to cesta, která vylučuje akce z vlastní vůle až k vlastní škodě: askeze může být prováděna jen potud, pokud jitří božské vzněty a nepřivodí dmychání pudového napětí až na stupeň, kde člověk nemůže myslit na velebnost kosmického Všeducha, nýbrž jen na to, co si byl askezí v sobě rozpoutal.

Co jediné a jako bezprostřední se ve tvrdé askezi může zdát jako dobré, je to, že člověk může obdivovat sebe sama a svou vlastní sílu. Proti tomu spásná askeze ukáže často člověku jeho nízkost a ubohost, neboť vidí, že ač se snaží vědomým naplňováním svého vědomí božskostí, přece se mu to božské neozývá v ústrety; bída a ubohost člověka tu stojí před jeho očima jako hrozivá skutečnost možného zatracení. Teprve potom, když si to byl člověk všechno uvědomil, teprve potom mu svítá, že mu je třeba chopit se mocně víry, že je božím dítětem, které, třeba kráčejić temnotou, pro svůj kontakt s Nejsvětějším bude *snad* spaseno pro svůj postoj. A tak pomalu se na této cestě pokory zrodí v člověku nová síla, která mu dá snadněji zapomínat na světské věci, a proto jeho vědomí s jeho božskou naplní se stane kvalitativně dynamičtějším a pro toto všechno se člověk konečně stane jóginem, který ví, co je Bůh, kde je Bůh, a pro toto své vědění jej bude schopen rychleji realizovat, aniž by byl v nebezpečí, že upadne pro omyl v užití prostředků.

9. 8. 1954

Nyní k Vašemu dopisu: nekráčíte cestou popření, nýbrž popírání. Tomu nutno rozumět jako askezi, která nesmí vrcholit ve zlomení bytosti, nýbrž v dokonalém usmíření. Světské zřetele v tomto případě nutno spatřovat i v přirozených reakcích na vjemy. Proto kdo vystupňoval askezi až k rušení přirozených reakcí na vjemy, poznává teprve z objektivního hlediska skutečnou povahu bytostných náklonností.

Vzhledem k tomuto problému svým úsilím uvádíte do klidu přirozenost, ale kdesi v hloubce bytosti mohou být jiné tendence. Ale tento stav je nutný, aby si člověk odpočal a mohl úspěšněji začít dílo, jež se uskutečňuje právě přes nebeské stavy.

Tím chci říci, že ať v počáteční fázi člověk zasáhne do přirozeného běhu věcí ve své bytosti jakkoli tvrdě, musí po hrubém utišení bytostných tendencí zavádět ve svou bytost síly duchovní, jež se na nejnižší úrovni jeví jako stavy pocitové, tedy stavy blaženosti, nadšení atd. Jinými slovy: když je bytost v nejhrubších projevech již umlčena, musí člověk začít s otevíráním se vůči Bohu, a to ve smyslu pocitových naladění, a za tohoto stavu musí dbát jen toho, aby se otevíral skutečně jen oblastem nadsvětským. Z toho hlediska má tedy cesta fáze od sebe zdánlivě odlišné. Nejprve by měl člověk zabít svou bytost tak, jak je, totiž vcelku, a mrtev již mysticky, má se začít pomalu opět otevírat tomu, co je božské, aby mohl prožít vysoké pocity; potom konečně smí, již v souhlasu s boží vůlí, popřít to, co se projevuje vztahy k něčemu.

Vězte, že ti, kdo by chtěli provést celé dílo tvrdým asketickým zásahem na místě, kde stojí jako člověk obecný, dosáhli by vždy jen toho, že dokonalé oproštění by pociťovali jako prolnuté chmurami a smutkem.

Zřeknutí musí být provázeno pocity nevyslovitelného štěstí. Úměrně odpoutání musí člověk cítit radostnost – v poměru, v jakém z něho padá svět, musí se dostavit pocit volnosti a radostného rozletu.

Tak tedy: zavřít se nejprve světu na deset pevných zámků. Za druhé se otevřít Bohu jakožto nejvyšším pocitovým stavům. Za třetí se zřítí všeho jako člověk, který prožil všechny slasti, a proto ví, že ničeho lepšího již získat nemůže (v pocitovém životě), a proto chce v pokoji zakončit svůj život.

2. 9. 1954

Pochopili jste tedy docela správně. A skutečně záleží i na tom, chce-li člověk, když již pochopil, správně pochopení respektovat. Radím, aby je člověk respektoval. Pak získá poznání i sílu.

Pokud jde o asketické zásahy, je jen přirozené, že zasahuje-li se jimi do prožívání, zasahuje se především do prožívání neblahých, a tím, protože člověk žije dosud citově, se ocitne v prožívání radostnějších. A právě nad radostným prožíváním svítá světlo volnosti.

Kdo by se upoutal na dobré pocity, vznikající správnou askezí, jistě by brzy opět zapadl do lpění a tím do opětovného kolotoče prožívání nedobrych stavů. Ale chápe-li tyto dobré pocity jako přirozený výsledek askeze, a to jako výsledek dílčí, pak v dobrých již pocitech se vnitřně cele zaměří k stavům čistoty a světla; tím začne cestu likvidace osobitého citění a na této cestě se seznámí se stavy žití, neomezovaného osobitostí.

Dá to jistě dost práce, než člověk získá správnou orientaci na cestě správné askeze. Ať se člověk snaží jakkoli, nikdy po asketickém zásahu nesmí vzejít před očima člověka bezdechá prázdnota, nýbrž jen a jen radostnost, provázená pocity oprostění. „Nicota“ může vyhovovat toliko člověku, jenž si je vědom, že větších úspěchů, radostí atd. nemůže jako bytost dosíci. Pak snadno pohrdne životem a nalezne spokojenost v klidu nirvánského stavu. A tak to musí jít etapově.

18. 5. 1955

Kázeň, kterou jste podstoupili, je snad žhoucí, ale v každém případě je nezbytnou pro postup na Cestě. Neboť co jiného by člověk dal za důkaz dobré vůle vůči tomu Nejsvětějšímu, co hledá, kdyby tuto kázeň nepodstoupil? Dobrou myšlenku snad? Jaká by v tom případě byla její relativní síla? – Je-li bytnost nepoddajná ve své světskosti, je nezbytno uvrhnout ji do tísně, pocházející z vysoké kázně; dobrý člověk v této tísní volá vždy opravdově k Bohu a opravdové volání značí, že byly vyvolány vše překonávající tendence k vyššímu světu.

Toužili jste dostat se výše než běžný, světsky žijící člověk. Proto nezbylo, než abyste přinutili svou bytnost chtít to vyšší zřeknutím se nižšího. A já vím, že v tomto případě jste si až dosud počínali správně. Nejste přece plačícími askety, nýbrž lidmi, kteří se pomalu propracovávají ke konstruktivnímu poznání, že touhu po nejvyšším uskutečnění je nutno živit z masa a krve živočišné bytnosti. A tak stojíte před dobrým výsledkem, který bych spatřoval v tom, že na úkor nižších zřetelů budete se upínat k božskosti, která se tímto způsobem stává dosažitelnou.

BDĚLOST

***122**

23. 3. 1973

A Ty, *? Koukej se raději po hrncích a uschopni se na to, abys věděla, že nelze k obědu dělat bramborový knedlík, zelí a kuře, a když něco děláš a dáš se při tom do mluvení, že máš pokračovat v práci a ne zastavit při tom ruce.

Mystik musí být dokonalým člověkem, a až bude schopen vědět o každém svém pohybu, pohnutce, vznětu a pocitu a bude vše dobře ovládat, pak teprve může být i mystikem, který blázní. Proto: když budeš chtít jednat správně, budeš muset žít na zemi právě mezi těmi hrnci a především se v tom vyznat. „Úlety“ duše jsou všechny na nic. Nebo je Ti tak dobře, když začínáš bláznit?

***138**

10. 12. 1961

Dbejte na to, abyste ani na chvíli neopouštěla duševně zemi. Snažte se dobře registrovat každý detail dějů a věcí, které jsou kolem Vás. Tím musíte tlumit tzv. celestickou manii, která je projevem karmické zralosti. Na druhé straně musíte, chcete-li přece jen dospět tam, kde najdete konečnou spokojenost, probudit tyto mystické jevy, totiž ty, o nichž píšete. Neboť kdybyste se nechala strhnout těmito procesy, Vaše vědomí by zemi opustilo a tím byste dopustila, abyste byla zmrzačena duševně, i když na Vás není něčeho

podobného ani stopa. A zase naopak: kdybyste se jen držela pevně země, utlumila byste slibně se vyvíjející vnitřní život a dočkala byste se všech projevů stáří, které můžete vidět kolem sebe u běžných lidí. A tak buďte vnitřní život a pozorujte dobře, jak dalece vědomí od světa odstupuje; když budete pozorovat, že se ostrost vnímání a reakcí na vnější svět snižuje, vystupňujte svůj zájem o něj v tom smyslu, že budete zase všechno intenzivněji vnímat.

Když se zařídíte podle této rady, budete postupovat k vrcholu svého štěstí, o nějž jste dosud nezavadila. Proto mému sdělení věnujte velkou pozornost.

***152**

10. 7. 1961

Začnu takhle: sáhls u nás pro slánku a shodils a rozbil číšku. Jako bezprostřední námitku můžeš odpovědět, že to není žádná škoda. Ale já myslím na něco zcela jiného: Tvá ruka nebyla vedena rozvážnou myslí. – Nebo jsi kdysi upadl ve V. na nádraží a zranil ses. Vysvětlils to tuším tím, že bylo náledí. Ve skutečnosti však Tvé nohy nevedla uvážlivá mysl. – Když jsi byl zde, šel jsi před *, který Ti nesl lehátko, aby sis na ně lehl. Pobouřilo mě to jako Tvoje hrubá nepozornost a beztaktnost, ale mohl jsem také souhlasit s *, že jsi nemocný atd. Druhý den však byl * uznán nemocným a zdá se, že to není nic dobrého, co ho pronásleduje. . . .

Toto jsou namátkou vybrané detaily, které mi jsou připomínkou a předzvěstí. Chtěl bych Ti v této souvislosti klást na srdce: vyvaruj se scestí. Vzepři se mocně mechanickým tendencím ve své bytosti a staň se pozorným, ohleduplným a přichylným k nauce; vystupňuj sebekontrolu a nenech proběhnout nic ve svých počinech, co by Ti vnuklo pýchu nebo nedbalost jako předchůdce duchovního pádu. . . .

Mám více věcí na zřeteli, z nichž jednou je i ta, abych Ti připomněl Tvoji nepozornost. Jeví se totiž u Tebe velice mnoho známek

zbrklosti nebo impulzivnosti, ačkoli jsi rozený džňánin a měl bys proto s uvážlivou myslí konat každý skutek. A pak je tu ta nevšímavost. Jí se varuj co nejvíce. Jejím prostřednictvím bys mohl propadnout pýše, jejíž následky bych Ti nepřál vidět tak dobře duchovním okem, jako je vidím já. Je to prostě děsné. A pokud se týká osobních choutek, buď také velmi pozorný. Řekl jsem na začátku o **, že není k dohlédnutí v hloubce propasti, do níž padá. Jeho požitkářství v tom hraje velkou úlohu, i když ne primární, kterou je nedostatek sebekontroly, která se např. u Tebe zase zračí třeba v tom, když jdeš a za tebou se s lehátkem vleče nemocný *.

Cos tedy dosud udělal prudkým vnitřním vzepětím a stálou snahou o koncentraci, je opravdu hotové. Ale člověk nesmí spočinout na vavřínech. Musí stále čistit práh svého domu, aby nepřítel nemohl proniknout neobsazenými dveřmi a pak v domě způsobit zkázu. Musíš vědět, že záporné síly mají o člověka Tvého typu nesmírný zájem. Ne proto, že už jsi mocným, nýbrž proto, že se jím máš stát. A domníváš-li se snad, že Tě ochrání pouze poznání, nevěř tomu. Rukama dosahujeme, rozumem spoutáváme. Co jsme nedosáhli, toho nespoutáme. A Ty máš ještě mnoho poskvrn, které jsou zřejmými pouty k sansáře. Všimni si jich a odstraň je.

24. 11. 1967

Kdybys byl ve svém životě nasadil kvalitní sebezpozorování, mohl bys velmi snadno ke své duchovní skvělosti přičlenit efektnější zevnějšek. Ale Tys, stejně jako ostatní, sebezpozorování na zevní úrovni (jednání, chování, počínání, reakce atd. atd.) nenasadil. Proč? Protože jste si své malé lidské slabosti chtěli ponechat a jejich prostřednictvím se vyžívat v pochybných, malicherných potěšeních.

15. 9. 1970

Je tedy naprosto jasné: všechen podstatný úspěch v mystice je založen výhradně – samozřejmě při nezbytném dodržování mravních příkazů – na sebezpozorování. Tento úspěch tedy není pro ty, kdo „cvičí“ snad vnitřní rozklad pomocí předčasného přijetí „blažených“ stavů, nýbrž pouze pro ty, kdo systematicky rozvíjejí své sebezpozorování i na to, jak jedí knedlíky a zelí. Vždyť přece ti lidé necítí tu bídu v prožívaných stavech – ty vždycky dokáží navodit děvčaty a pivem – nýbrž právě ve stavech těla, jehož jsou majiteli asi tak jako voli, v naprosté nevědomosti následkem prosté soudržnosti jeho energií.

***155**

16. 8. 1971

Vcelku bych mohl říci, že o co jde, je vlastně permanentní sebezpozorování v celém rozsahu smyslu toho slova. Kdo se pozoruje, nemůže trpět těkavostí mysli, protože těkavost je možná pouze když člověk hledí kolem sebe. Ale „vycházet ze sebe“ je velmi mnohostranné, a proto je nutno užít rozličných způsobů, jež musí konečně vést k bezvadnému sebezpozorování.

Sebezpozorování samo o sobě nestačí vyřešit celý problém psychického odchylení od stavu dokonalosti. Stažení pozornosti od zevního světa k sobě samému je vlastně vytvořením podmínek pro adekvátní koncentraci mysli a ducha, kdežto setrvávání u sebe sama, to sebezpozorování, koncentraci zesiluje a uzpůsobuje k poznání toho, kdo se sebezpozorování oddává.

Je to určitý stupeň intenzity koncentrace, zkvalitněné potenciálně objektivní nebo objektivitě schopné mysli, jež člověka dovede k poznání sebe sama na úrovni kvalit až k té nejcentrálnější, jež se dá dobře považovat za absolutno i za extatický stav mysli, schopné mít neustále před očima kvalitu „nebe“ zvaného Og-min.

Na to všechno jistě není třeba velké inteligence, nýbrž spíš adekvátní druh práce. Dokud mysl těká, je marné od ní očekávat schopnost poznat ono Og-min. Když netěká a jen se zúčastňuje onoho sebezpozorování, nemůže jí ujít nic z psychologických vrstev bytí, jež vlastně jsou kategoriemi přírodních jevů od smyslových až po ono Og-min. Proto vlastně nezápasíte o poznání, nýbrž o sebe-přemožení ve věcech slabosti ze sebe vycházet, pít se po jevech zevního světa a tak se uspokojovat na smyslové úrovni.

Ne každý se na smyslové úrovni uspokojuje děvčaty a zlatem, jak říkal o hlavních překážkách Rámakršna. Někdo potřebuje k smyslovému uspokojování rafinovanější vjemy abstraktní, ale to vše spadá do rámce světskosti, která se nám může zdát vyšší a lepší, když „zavání“ nebesy a nikoli smyslností. Jenže lidský rod je zcela zkažený. Nepoznává rozdíl mezi prožíváním smyslovým a vytržením kvalifikovaným jako extatický stav mysli, a proto vládne přesvědčení, že nebesa jsou něco lepšího než periferní putyka.

Od této putyky až k nebesům není nic vhodného k dosažení, k realizování. Všechno je „složené“, rozkladu podléhající. Ale sestup kolmo dolů do centra bytí umožňuje poznat vesmírné kvality, z nichž ta nejvnitřnější je Og-min, ono „nic nad to“ nebo „nic více“.

Soustředění bytosti do jednoho jediného bodu. To je k dokonalosti přivedená introverze, stažení mysli od světa, duchovní odstup od něj, poznání kvalit rozvrstvených od periferie rotačního předmětu až k jeho centru. Proto: bojujete o odtažení ducha celého svého bytí od světa. Jakmile se Vám to podaří uskutečnit, stane se Vaše mysl extatickou, a tedy schopnou vnímat a tím i realizovat onen stav náležející onomu Og-min. Tedy: nejdete nikam, ale máte dospět k ustálení ducha, jemuž nebylo na pozorování vlastního bytí, jež jste dříve věnoval zevnímu světu.

Přeju Vám v tomto úsilí velký úspěch!

9. 3. 1974

Postup v duchovním úsilí se mění podle psychologických podmínek, které právě jsou. Všechno má směřovat k tomu, aby se člověk upevnil, ustálil, soustředil tak, že se mysl nehne, žádný pocit nevystoupí a rozvine se klid ducha, takže člověk je jako naprosto klidná hladina jezera.

Protože tento klid musí být příjemný a dobrý, musí se s úsilím manipulovat. To ovšem vyžaduje sebezpozorování a nikoli zasahování do duševní mechaniky. V takovém případě už člověk může jemně své nitro, pocity, stavy duševní i vědomí usměrňovat právě k tomu konečnému spásnému klidu. Ten buď cílem a nikoli stálá přestavba bytostného uzpůsobení. Ta přestavba nevede k poznání vůbec. Je to něco podobného jako hra s dětskými kostkami, aby byl sestaven nějaký obrázek, jež mohou utvořit. To je činnost jistě bezúčelná.

Má-li být pomocí duchovního úsilí dosaženo něčeho dobrého a konkrétního, pak tu rozhoduje faktor zvaný eliminace. Není žádoucí, aby byl člověk trápen stavy pekelnými, ale také není žádoucí, aby byl zatížen stavy nebeskými. V obou případech tu není světlo poznání. Když v životním procesu budete vylučovat všechno, co je stavem a požitky, zbude Vám Světlo, v němž je vidět pravá povaha všech věcí, jevů a stavů. A to je právě poznání.

Musíte se snažit uvědomit si, jak třeba při našem vzájemném styku Vás mysl zcela ovládne, což je příčinou, že máte co mluvit jen sám a nejste schopni připustit, aby mluvili druzí a příp. Vám něco dobrého řekli. Tím jsme u toho, co se dnes všeobecně děje. Každý mluví své, jeden druhého není schopen poslouchat, co se říká; tím každý zůstává ve „svých pravdách“, u svých názorů, nepoučitelný ničím, co přichází zvenku s výjimkou, když jde o smyslový prožitek. Čili měl by se každý naučit dobrému způsobu, to je poslouchat, co ten druhý říká a v odpovědích pouze na to reagovat. Pak by byly rozhovory užitečné.

Neovládání mysli je věc zlá. Je zábranou vzniku poznání, je klecí, v níž může být člověk uvězněn po věky věků. Přikažte jí tedy,

aby vždy mlčela. Jinak vždy bude čas našich setkání neúčinně ubíhat, aby nějaké zlé věci přetrvaly a mohly přetrvat.

***160**

16. 7. 1942

Doporučuji Vám odstraniti tíhu záporu cvičením kladného postoje. To znamená trvalé nucení se do činnosti pomocí vnímání. Přemozte přirozené nutkání k odpočinku, buďte neustále činnou, *bdělou*. Žijte asi tak, jako byste chtěla, aby neuniklo Vaší pozornosti nic z toho, co se kolem Vás děje – ačkoli nemohu doporučit, abyste na to reagovala. Musíte vidět, cítit a zpozorovat všechno, ale uvnitř musíte být tak klidná, jako kdybyste nic nepozorovala. Tak se spálí prvky *tamasu*.

Co se týče činnosti, jde o činnost duševní. Chcete-li vůbec překonat brzdící elementy, není Vám dovoleno duševně odpočívat, i kdyby Vaše tělo bylo postiženo nemocí. Brzdící elementy lze jen těžko překonat. Jsou závažím, které sice může pustit ducha, ale nepustí já a vědomí. Proto mají někteří lidé žijící v tomto stavu duchovní sny, které by naznačovaly duchovní vzestup, ale žádné vědomé prožitky, které by podaly svědectví o reálnosti mystického postupu.

Počítám s Vámi jako s osobou, která má touhu dosáhnout vyšších mystických zkušeností, která však je jistým způsobem indisponována a kterou proto nutno na cestu připravit. Proto to, co Vám radím, je jen přípravnou prací. Neboť abyste mohla „jít“, je třeba vytvořit vhodnou povahu, která je schopna vydržet proces vnitřního přeměňování, znovuzrovnání. Doufám tedy, že pochopíte důvody mého postupu a že se podle toho zařídíte.

12. 6. 1971

Trpělivost se silně rozvinutým rozumem dává neúmornou vytrvalost. Takové vytrvalosti je na mystické cestě třeba. Neboť ať je člověk jakkoli rozumově schopný chápat, mystika je přece jen psychologická záležitost, jejíž nuance v jednotlivých sektorech duševních projevů vyžadují speciální orientaci, již vysoké rozumové kvality nemohou hned poskytnout.

Mám ten názor, že je-li mystický úspěch podmíněn především stupněm orientace v psychologických funkcích bytosti, pak se ho nemůže dosáhnout povšechnou informovaností o nich, nýbrž jen schopností je zjišťovat. „Duše“ se musí ustálit, vzdát snahy získat hned a teď a pak se teprve pomalu před člověkem rozvine obraz bytostného uzpůsobení a výhledy jak z tohoto uzpůsobení vytěžit transformaci dávající předpoklad nejlepšího možného duševního stavu, jímž je bezprostřední vykoupení.

Zkoušky však na trpělivost ještě přijdou; když si člověk uvědomuje, že právě netrpělivost to je, která činí obzor nejasným, pak ji odmítne a takto vzniklá situace k zlepšujícímu se rozhledu se ukáže jako výchozí bod k vyřešení všeho, co člověka dokáže tak mnoho tížit. Proto bych řekl: trpělivost a intenzivní snahu o dokonalou kontrolu všech osobních a bytostných činností a vše ostatní už přijde samo sebou.

13. 12. 1971

I když můj přístup bude nadále ke každému dost široký, napadnu hned na začátku kořen jeho osobních nedostatečností. Nechci odejít z tohoto světa s tím, aby ti, kdo něco v mystice udělali, ze zevních důvodů jakoby s mým požehnáním všechno ničili. To znamená, že mystikové musí být lidmi takovými, že výchovou zevní části sebe sama dokáží každému předložit přesně takovou

vychovanost, jakou si někdo přeje mít. Je zřejmé, že tato schopnost znamená úspěch v ovládnání zevnějšku.

16. 1. 1974

Buď opatrný. Potřebuje-li mladý člověk prokázat činnost a svěžest, musí být činný i tělem. Subtilnější člověk, jako jsi Ty, musí být činný bdělostí. Převeďeno na Tebe přímo to znamená, že si máš ubližovat velmi mírně, přesně vzato jen tolik, že nemáš odpočívat tak dalece, až by bylo tělo spokojené. Ostatně jsem snad napsal, že Ty patříš mezi „nespáče“. Proto smíš na duchovní úsilí vynakládat jen tolik, aby to nevyvolalo těžší reakce.

24. 6. 1974

Máme tedy jóginy k pohledání. Nedovedou vůbec hospodařit s časem ani s nástroji, ani nedokáží nic udělat, aby po nich nezůstala spoušť; snad to je pro to samé sebepozorování, pro něž nevědí, kde mají ruce a nohy, a pro něž žijí jako naše kočky, jež také nevědí o tom, co budou chtít udělat v příští minutě. A to je „sláva lidské přirozenosti“: žít bez plánu jako zvířata, jež tu přijdou k bohaté pastvě, tu dostanou kyjem nebo kulku lovce do těla. Je to asi sláva zcela uvědoměle si počínajících takybudhistických mnichů.

No, nemohl jsem udělat, co jsem chtěl. Jaký se kdo narodil, s tím přežije i jako ten, kdo byl doslova pokopán poučkami o uvědomělém počínání. Fuj světe! Já mám anginu pectoris a tím to mám vyřízené!

1974

Mystik je povinen vykazovat mystikou, k níž se hlásí, že je člověkem běžné lidi předstihujícím v logice a preciznosti myšlení, v hodnocení situací, v chování se ve společnosti, kde se musí projevovat jako ukázněný, sebe si vědomý a dobře se ovládající člověk. Neboť k tomu přece vede základní charakter mystické nauky, prikazující především kázeň sebepozorování, sebeovládání a cvičení se v ustalování mysli. Když se to v tom společenském chování neprojevuje, pak už je jistě mystikem jen podle jména a podle praxe už vůbec nikoli. . . .

Jen dobře se pozorující a následkem toho i se ovládající člověk nabývá převahy nad svým okolím po společenské stránce. A teprve z dokonalého sebepozorování a nejvyšší dokonalého sebeovládání pochází možnost nebo schopnost překročit mez všednosti a průměrnosti tam někam do mystického života.

CÍLE DUCHOVNÍCH SNAH

***116**

20. 2. 1952

Mystický cíl není utajen ve vyvrcholení živočišnosti, nýbrž v rozpoznání kvalit nižšího a vyššího a v podržení toho, co není založeno na tak vratkých základech, jako je právě estétství. Tento cíl pak také není naukou. Nauka je prám k převozu, k použití vhodný, ne k podržení. Život na druhém břehu je životem, ne naukou. Zrovna tak je mystika způsob života a ne divoké pokusnictví, kterým se má dosáhnout nasycení nenasytné chtivosti. K tomu účelu jsou klamné nauky s podvodnými výsledky.

***119**

15. 12. 1972

Cíl mystiky je v oblasti nadsvětské. Když už člověk chápe, že běžný život je kolotočem událostí, jež na konci života každého snad jedince ukazují svou bezcennost, může zatoužit po úniku z tohoto ztroskotání a také svůj úmysl provést. Jenže dispozice lidí jsou různé; může být nestejný i tento únik.

Když správně pochopíte svůj stav, bude Vám jasné, že „cesta k Vašemu osobnímu štěstí“ musí být bez otřesů, jimž mohou být vystaveni ti, kdo jdou po tzv. experimentální mystické cestě. Přesto však se může i cesta lidí nedisponovaných pro experimentální mystiku rychle zvedat, jestliže se v adekvátním smyslu správně zařídí.

Proto vezměte svou cestu jako nezbytné úsilí stále a mocně se pozvedat nad denní starosti a strasti všedního života a vypěstujte si nezlomnou víru v to, že už jste pod oprostujícím vlivem čistých nebes.

Jen tak se u Vás může začít mystická cesta. Uvažte, že „žít myslí na zemi“ je beznadějně a že pouze upětí k nadsvětskému ideálu čistoty a absolutní svobody může být nití náležející ke klubku jsoucím v nebesích. Toto upětí je vlastně začátkem cesty, na níž člověk se postupně vysvléká z dosavadního stavu a vžívá se do stavu pro něho nového, jehož rozvinutí během doby bude dobře pochopeno a pak zrychleno.

Čas zde neplatí nic. Často platí heslo „spěchejte pomalu“, protože rychlost může znamenat bloudění, jež může být podle okolností nekonečné. Proto: hleďte k nebesům, k stavům vykoupení a to buď Vaší cestou, která je, věřte, nadějná.

***125**

30. 4. 1964

Počátky duchovního vývoje, to je od okamžiku, kdy člověk začne s duchovní praxí, až do okamžiku, kdy se tento vývoj stane záležitostí delikátní, nevyžadují kromě všeobecných pokynů ničeho více. Domnívám se, že tyto pokyny znáte. Pak již jde pouze o to, co sledujete duchovní snahou. Pokud by to byly cíle časné nebo dočasné, nauka by Vám sotva pomohla. Hledáte-li však vyústění životního nebo osudového procesu v nebeských nebo nadnebeských stavech, pak se musíte vzdávat světa v tom smyslu, že z něho nepřijmete žádný požitek ani dojem – za takových okolností se postupně promění běžné duševní stavy ve stavy vyšší, případně nadsvětské. S tím souvisí rozvoj uvědomování do těchto stavů jakožto reálných a smyslových a tu teprve přichází v úvahu otázka duchovního vůdce. Někdy dokonce může člověk dlouho žít tyto stavy a procházet sférami, které s těmito stavy korespondují, než vůbec potřebuje

nějaké speciální rady. Mohu říci, že takových rad je třeba pouze tehdy, když člověk hledá další postup; kdo vymění nižší sféru prožívání za vyšší, ten rady nepotřebuje, protože zájem na prožívání v určitém stavu nebo sféře odstraňuje problematiku vývoje.

Zříkejte se tedy světa jak ve vztahu k prožívání stavů, vyvolávaných smyslovými kontakty se světem hmotným, tak ve vztahu k dojmům, a poznáte, že máte velmi mnoho na práci. A když se Vám bude zdát, že se Vám toto úsilí nedaří, usilujte znovu a znovu; kdo pracuje trpělivě, osvobodí se pomalu, aniž to třeba bude moci pozorovat, od tohoto světa. Nebeský svět se mu bude více a více vtírat do vědomí a vytlačí postupně tento svět zcela a beze zbytku. A tu teprve platí poučka Rámakršnova: „Než se narodí božství, musí zemřít lidství. Ale i toto božství musí zemřít, než se narodí Svrchované.“

*131

17. 4. 1973

Především jde o to, co od nauky očekáváte. To novodobé pojetí jógy není k ničemu, protože jóga nikdy tělocvikem nebyla. Nebyla však také „duchařením“, jak se to snažili dokázat svým chováním a počínáním tzv. křesťanští mystikové.

Je to výchova, která zpevňuje člověka vnitřně a tím teprve i zevně, protože vyžaduje takové chování, které k zevnímu zpevnění vede. To chování je obsaženo v tom, že nedovoluje utíkat stále za zevními senzácemi, čímž člověka dostává do příslušného druhu relaxace, působící příznivě i na fyzické uspořádání.

Naprosto nelze od jógy čekat, že dá do pořádku i fyzis rozvrácené světskou činností podmíněnou světskou ctižádostí. Podmínkou tedy je naprosto odlišná orientace, než jakou se řídí každý běžný člověk. To znamená, že jde o celkové přepodstatnění člověka, a já mám zkušenost, že to je pro lidi nezajímavé.

Ostatně perspektivy jógy jsou nesmírně dlouhodobé. Mizí

v nich současný život jako epizoda ŽIVOTA, který se chápe, jako by vycházel z absolutna a do něho se měl vrátit.

„Lidičky“ se na všechno dívají zcela jinak. Tím, že pokládají světské ambice na první místo, nedovedou pochopit, proč ty časem vlastně neomezené perspektivy. Chtěli by jistě být nesmrtelní, ale jen proto, aby mohli chodit na hokej nebo do kina nebo na pivo, samozřejmě na všechny časy. Tím vzniká tak nepřehledná situace týkající se jógického úsilí, že se mi zdá, že už nikdo není schopen vůbec tuto životní cestu nalézt.

Máte-li tedy zájem o jógu, která není ani tělocvikem svého druhu ani duchařením vyplývajícím z příslušného hlediska, pak józe rozumím. Ale abych Vám v této věci radil, pak to bude chtít vytvořit si nové hledisko na život, na svět, světské snažení atd. atd.

Zatím mám zkušenost, že organické choroby nelze jógou léčit, ale dokonalou relaxací lze zlepšit funkci snad všech orgánů. Jenže to vyžaduje čas a je otázkou, zda sebeléčba pomocí relaxace nebude v kolizi s průběhem choroby. Prostě každý moudrý člověk, jenž vstoupí na cestu jógy, nepočítá nikdy se zevními výhodami, protože nemůže vědět, jak plní nebo neplní všechny její předpisy, protože mentální a emocionální orientace je něco, co se tak snadno vůli nepoddává.

***135**

24. 12. 1967

Bohatství člověka je zapuštěno svými kořeny v jeho bytosti a není tedy nikde vně jeho bytosti. Proto přemozte sebe v tom smyslu, jaký dnes jste. Když se učiníte nezranitelným pomocí dokonalé sebevlády, co ještě budete potřebovat? Ustrašené bytosti jako zajíci nikdy šťastné být nemohou. „Dejte mi pevný bod a po-hnu vesmírem“, tak nějak to povídal kdosi. Tím pevným bodem je vnitřní stabilita člověka, nezájem o věci, které nejsou v něm samém. Ale – to už jsme u cíle mystiky. Chcete ho dosáhnout?

Musíte tedy poslechnout. Musíte udělat pořádek v celém svém všedním životě; musíte záměrně budovat svou existenci, plnit povinnosti svého stavu, dodržet každý daný slib a neodpočívat. – Bude toho jistě ještě více, ale když člověk začne tvořit jednu ctnost, pozná i své ostatní nedostatečnosti, a když na své cestě vytrvá, přepodstatní se mravně tak, jak se má přepodstatnit.

Opakuji: Vaší nedostatečností je neukázněnost a nesoustředěnost. Pracujte tak, abyste se jich co nejdříve zbavil. Pomyslete, že je toho třeba mnoho udělat, než si budete moci být jist, že Vás svět nemůže zasáhnout v zlém smyslu. Myslíte si, že to je málo?

***140**

26. 4. 1972

Ačkoli vládne domněnka, že duchovní úsilí má vést především k dalšímu a snad i hlubšímu ustálení, přece je pravdou, že má sloužit k zrušení vrozené strnulosti na prvním stupni, k dynamičnosti na stupni druhém a k vyrovnávacímu klidu na stupni třetím. Neboť pochod od duševní nedokonalosti k dokonalosti znamená vyproštění z tamasické nehybnosti a k dosažení stavu jasuplného ducha přes radžasickou dynamičnost.

***145**

1968 (2. dopis)

Mystikem se má člověk stát proto, aby dosáhl porozumění významu hnacích sil v životě, které vlastně tvoří osud. Nestane-li se to, není člověk mystikem, i kdyby se jím snažil stát po celá desetiletí. To se však nestává. Setkáte se s těmi, kteří se zdají být mystiky, a můžete zjišťovat, že jsou jako jiní lidé otroky osudu, svých choutek, pudů atd. Idea změny, kterou jsem vyjádřil tak,

že dokonalý mystik myslí jinak, cítí jinak, uvažuje jinak, bývá naprosto cizí. Proto takoví zájemci jsou pouze „mystičtí fanouškové“, jak jiní lidé bývají fotbalovými fanoušky. A výsledek toho? Nejsou příkladem mystiky jako věčné, dobré a vznešené nauky, nýbrž jen odchýlných typů lidí, někdy typů nelákavých.

Tak tedy je málo pro běžné lidi srozumitelného v pojmu mystická nauka. To poznala kterási paní, již jsem zasvěcoval, když náhle v úžasu řekla: „Vždyť to je život!“ Odpověděl jsem: „Ano, mystika je život a život je mystika.“ V dalších letech to měla ta paní potvrzeno.

O co tedy jde. Každý mystik si má během cesty dát život tak do pořádku, aby tendence životních sil směřovaly do nebeských světů a dále směrem „k vyvanutí“ a aby dospěl k jistotě, že pro něj neexistuje pád. To není snadné. Mnohdy se buduje taková jistota pouze v domněnkách, protože se člověk nechá oklamat schopností svého organismu blokovat nežádoucí sklony. Ale tato schopnost zpravidla v okamžicích smrti mizí a pak už zbývají pouze tendence; realizuje se tvrzení Rámakršny: „Naučte papouška modlit se, ale on začne křičet přirozeným hlasem, když se přiblíží kočka.“ To je problém, který tedy může řešit pouze člověk mající vyšší mystické zasvěcení. A tak jako pozorovatel stojí člověk stále před hádankou, zda „mystik“, který před námi stojí, je mystikem nebo pouze oním papouškem.

***156**

28. 5. 1972

Nedělejte si starosti s úkolem, který na Vás čeká. Nepředurčuje-li Vás Váš věk k „empirické józe“, abyste se její pomocí stala nositelem nauky, guruem, pak jsou věci kolem spásy mnohem snazší, protože se mystické úsilí redukuje.

Soudí se, že nedá-li se věcně předpokládat, že člověk „dosáhne“, aby pak ještě dlouho nosil povinnosti zasvětitele, má především

vytvořit tendence, dovádějící bytost k mystickému cíli, nehledě ovšem na čas. Jde tedy pouze o dosažení stavu sótápatti.

Jsou-li příslušné tendence vyvolány, je to vlastně totéž, jako kdyby už člověk dosáhl cíle. Žije totiž průběžně stavy osvobozených nebo jejich dobré odlesky, aniž kdy někde zakotví.

S tímto zakotvením se to má tak, že je osvobozený nesmí přijmout, protože by tím ztratil své osvobození. Vzhledem k tomu i buddhové mají stále kráčet. Ale toho nechme.

Jak je to s těmi tendencemi?

Když si z duchovních důvodů nemůžete svůj osobní cíl stanovit na zemi, protože už tušíte, že se tím utužuje nevědomost a strast, a z toho důvodu si tento cíl stanovíte někde v oblasti duchovna, musíte se mu přizpůsobit stavem své mysli. – „Jako milenec myslí stále na svou milenkou, tak má mystik myslit buď na Boha, nebo na potěšující prázdnotu za vším existujícím.“ A toto myšlení má pak střežit. Nemá nikdy dopustit, aby bylo vystřídáno myšlením světským, k němuž je podněcován svým fyzickým bytím. – Když se člověku podaří vžít se do tohoto nového druhu myšlení, začínají se ony nezbytné tendence. Ty způsobí, že se samočinně objeví i jejich plody, totiž buď blahé stavy vykoupených, nebo jejich odlesky. Zráním těchto tendencí pak člověka přibližuje stavu vykoupených víc a více; jejich dozráním se realizuje stav buddhy.

Usilujte tedy o nové tendence bytí, myslí a všeho, čím právě sama jste, plněním příkazů nauky. Tyto příkazy jsou rozděleny na mravní a intelektuální; mravní vyžadují, aby člověk žil v dobru, kdežto intelektuální, aby byl stále svou myslí povznesen nad svět.

Nelze určit, kdy toto úsilí přinese příslušné ovoce. Vztahuje se na to výrok Buddhův, že kdo takto usiluje po sedm, šest, pět atd. let (to jistě z buddhismu znáte), dosáhne buď vykoupení zaživa, nebo se již nevrací.

20. 2. 1971

Podmínky jsou velmi přísné. Když se o nich nemluví, pak se jejich splnění pouze odsouvá pro neschopnost hledajících. A vůbec: proč lidé dělají mystiku? – Buď je to k ní pudí, aniž vědí proč, nebo touží něco výjimečného prožívat a jednoduše to přidat ke svým všednostem, zvyklostem, k silné zaslepenosti týkající se samozřejmého přesvědčení, že vše mohou suverénně posoudit s výjimkou toho, když je jejich nemožné teorie nedonesou tak snadno k touženým úspěchům v životě.

Trvám na stanovisku, že všechny osudy člověka vyvěrají z jeho bytostného uzpůsobení. Z toho důvodu – hlásám – se každý musí tak předpodstatnit, aby jeho bytostné uzpůsobení mohlo produkovat jen osudy lepší. Ale Ty sám stejně jako všichni ostatní propadáš bludu, že existuje nějaká jóga, která lidem poskytuje blaho i bez předpodstatnění. Tento blud hlásají šarlatáni a jemu pak sedají na lep všichni malodušní lidé i sami tito šarlatáni, interpreti svého bludného učení. Hlásám tedy nauku proměny člověka, něco, co je lidem tak cizí, že se spíše uvolí sedět v blahých pocitech na střepech skla; přeorientovat se na lepší a kvalitní druh dobrého cítění, myšlení a přirozeného pocíťování je něco, co v nich pro jejich vnitřní zkaženost nebudí důvěru.

Toto poznání a dále pak zkušenosti s bludnými názory „hledajících“ mě dovedly tak daleko, že už nepřijímám žádnou jejich kritiku. Vždyť přece každý, kdo se snažil na hromadě hnoje své přirozenosti dosáhnout pomocí jógy nebeský život, tak hrubě vždy ztroskotal.

20. 5. 1969

Tvůj dopis je velmi milý. Svědčí o tom, že se přiznáváš k Cestě proměny, kterou má nauka postupně osvětluje. Já jsem se k ní přiznal velmi dávno, protože jsem poznal, že není-li organismus nositelem nebeského prožívání, pak je toto prožívání pouze toužebným vzdycháním snů, sněním, které se rozplyne, jakmile život člověka začne být poznamenáván procesem dozrávání.

Jdi tedy cestou proměny; půjdeš po naprosto správné cestě. Lidé nosí v sobě nebe nebo peklo podle toho, jak jsou naladěni. Proto je cesta proměny poznamenána úsilím změnit sebe, aby se člověk stal nositelem ctností, a nikoli uzpůsobením sebe k tomu, aby se člověk utápěl v přemíře zdánlivě božských citů. Na to se myslilo v tom, co citoval Weinfurter, když napsal, že jen zpočátku zahrnuje Bůh mystika sladkostmi, ale později ho vystaví zkouškám a různým utrpením. Já sám jsem se snažil o to, aby mystikové do těchto „sladkostí“ neupadli, protože dobře vím, jak je to zavádějící; často je to sejití z cesty, někdy trvalé poznamenání mnohými bludy.

I Ty – aniž snad o tom dobře víš – ses dosud domníval, že mystická cesta se dá označit za úspěšnou, teprve když je člověk zahrnován těmito sladkostmi. Ale já Ti říkám s naprostou jistotou na základě vlastních mystických zkušeností, že mystická cesta se dá označit za úspěšnou teprve tehdy, když člověk přijde na to, co je cesta proměny.

Cesta proměny, zápas o přemodelování sebe v tom smyslu, aby člověk uzpůsobil organismus na to, aby on sám byl nositelem a vytvářečem blaženosti, je vlastně cestou bolesti. Organismus se přece poddat nechce; nositel dobra je slabochem v dobru, nositel zla slabochem ve zlu. Cesta proměny má tuto epochu života ukončit; člověk se má probojovat k naprosté vládě nad sebou samým. Pak už k němu nemá přístup nic, co zmítá slabochy; ani zoufalství ani neúnosné rozcitlivění, promítající se do zdánlivě nebeských slastí.

Nechci mluvit o *, ale jen jeho prostřednictvím jsem si zcela ujasnil, že i Indie, Indie duchovní, propadla slabošskému podřizování se nezřízeným touhám slabochů upadat do falešných extází. A to se tam zřejmě vyvinulo v obchod s jógou. Znamená to, že už – pokud nenarazíme na neznámé guruy – obdržíme v podobě učení o józe pouze učení ducha rozkládající, zlé, k zničení vedoucí. ... Z toho všeho jsem se stal tak nekompromisním, že o cestě zdánlivě nebeských slastí nechci ani slyšet.

Promiň, že jsem Tě musel – slabě ovšem – podezřít, že snad i Tobě ta cesta zdánlivě nebeských slastí bude imponovat tak, že se mně vyhneš. Nestalo se, a proto je to tak dobré. Zůstaň tedy věren cestě proměny; když na této cestě proměny uděláš velmi málo, uděláš více, než kdybys žil ty zdánlivě nebeské slasti sto let.

Ne! Člověk se musí stát organismem obsahujícím takové seskupení složek, aby z něho vzcházelo pomalé, ale trvalé, stále se vyvíjející blaženství nebeských bytostí. To se může stát pouze v přesném poměru proměny člověka ze stavu tvora podléhajícího emocím v bytost vše v sobě ovládající. Proto se mystika musí začít způsobem života. Člověk musí ze sebe vykořeňovat chtíč, přetvářku, zlovůli a jiné nectnosti a vyvíjet především příznivé smýšlení o každém a blahovůli; tak ustoupí nectnosti, které naše prožívání činí neblahým, a vyvinou se ctnosti, které nám dají vidět do nebe a zúčastňovat se na jeho životě.

A tak tedy jdi cestou proměny – půjdeš po správné cestě. Nebud' netrpělivý v tom smyslu, aby Tě to vedlo k domněnce, že musí se hned dostavit znamení boží přízně. Poznal jsem, že do toho Bůh nemá co mluvit. Je to zákon, který znamená, že změna stavu prožívání je závislá na změně organismu. Tuto změnu provede úsilí o rozvití ctností jakožto faktorů skutečných, skutkových projevů člověka.

4. 5. 1974

O mystickém cíli nebo o cíli mystického úsilí se nedá mluvit s tím, kdo k němu nedospěl. A to se ještě jedná o cíl, který stále „prchá“. Ten, kdo k tomuto cíli nedospěl, může vymýšlet cíle rozličné, neboť prostě neví, že v jeho vnitřním stavu mu diktuje bytost zajímat se o únik ze strasti, již ani nepoznává, dokud je schopen žít pouze ve vymyšlených skutečnostech. Když ho tyto skutečnosti veskrze zklamou, pak chápe, že vše je strastí a jeho bytost křičí po úniku ze strasti.

Když se to stane, že jeho strast je překonána, musí ještě vyvinout buddhovské osvícení, aby pochopil, že je v pomíječnu a tedy ve strasti, i když v něm pulsuje životnost bez nároků na smyslové vzruchy. Pak teprve začne chápat pravý mystický cíl: rozpuštění celé bytnosti jakožto souboru pomíječících prvků poskládaných z různých tendencí, sklonů a žádostí pomocí metodického převodu tohoto psychického konglomerátu bytí v jednoznačný klid, řekl bych před-předtvořícího vesmírného klidu.

Takto se tedy cíl člověka mění podle stupně jeho vyzrání; na počátku si může člověk za nejvyšší cíl zvolit pouze odstranění strasti. Guruové hledajících si musí dávat pozor, aby to odstraňování strasti neznamenal pro jejich žáky chození do hospody na žvást, chlást a hraní karet. Věřte, že takové nebezpečí u neosvícených bývá časté. Vás se netýká; Vaše strast je už duchovního typu.

10. 5. 1974

Na mystické cestě si mohou vytýkat cíl pouze ti, kdo dosud nevědí, že nic není ani stabilní ani konstantní. Člověk musí doslova honit cíl: nejlepší a nejčistší stav, jaký zná. Však i ten se mění v souhlasu se stupněm duchovního vývoje.

***195**

21. 08. 1956

Myslím na Váš problém, který se týká dosažení mystického cíle. Uvědomuji si, jaké obtíže jsou s tím spojené a jak namáhavě se musí člověk vléci neutěšenou oblastí, v níž se snižuje elán. Stále se vplétají problémy obecného žití a tím se často stává, že se nedostává sil, jichž je tak třeba k tomu, aby nejvyšší světlo přijalo konkrétní výraz. Proto nezbyvá, než aby byly podnikány akce za účelem dosažení nejvyššího cíle znova a znova, neboť jen tak zeslábnou tendence do světa a nastane zlom, jenž znamená počátek potěšitelného svítání.

Neumdlévejte tedy a vraťte se znovu a znovu k víře, že existuje osvobození. Můžete věřit, že není možné, aby nějaká idea nezůstala realizována, když se k ní znovu vracíme. Jsou totiž kosmické večery a noci a v tu dobu duchovní úsilí nenese výsledky, leda vzácně. Ale po večerech a nocích přichází dni a vytrvalí lidé mívají úspěch. Pomyslete na to, že nauce rozumíte teprve od nedávna, a proto ty indispozice, které Vás teď zdržují. Buďte tedy věrni ideálu zřeknutí a pak můžete doufat, že po období tmy Vám zasvítí světlo. Já sám, když na Vás pomyslím, obávám se, že Vaše trpělivost se může vyčerpat následkem toho, že podstatný výsledek nepřichází tak dlouho. Domnívám se však, že Vás bude chránit vědomí toho, že jste se dosti vzdálili světu, aby Vám mohly svítnout světské ideály a – to Vás může udržet na cestě. A tak znovu a znovu pozvedněte korouhev snahy, dokud se Vám nepodaří dosáhnout úspěchu!

12. 6. 1971

Paní * snad vytušila zcela správně, že výraz mystika je krycí název pro úspěšné žití na vzestupné cestě od života kuchyňského až k oprostění od osobní strasti, k čemuž dochází po rozřešení prostých

životních problémů. Když má člověk toto jasné a řídí se adekvátními směrnicemi, nemůže se minout cíle. Není to cíl lidí opouštějící „toto zde“ za dosažení „onoho tam“, nýbrž cíl, vyplývající ze sebestoproměny, jejíž tendence je k dokonalému rozvoji ducha stojícího zcela nad přírodou. Domnívám se, že tento výhled může uspokojit nejnáročnější realisty a racionalisty, jimiž dobří mystikové mají vždy být.

Těchto několik řádků buď považováno za mou snahu předejít vzniku pochybností, jež někdy vyvolávají potíže v životě tu běžném, tu osobním, tu rodinném. Jenže: strastem z právě se vybíjející karmy nelze utéci s výjimkou toho, když už člověk sám sebe zcela pozná jako mechanismus, jehož kolesa běžné vybavení člověka nemůže ani přimět k zpomalení ani k příjemnému zrychlení a tím méně pak k jejich zastavení.

***221**

11. 11. 1971

Vážený pane *!

Paní * mi poslala Váš dopis, v němž toužíte se dostat do kontaktu se mnou. Cítím nezbytnost položit Vám jako odpověď především otázku, čeho duchovním, mystickým nebo jógickým úsilím chcete dosáhnout. Je totiž obecně velmi málo známé, k čemu školení tohoto druhu slouží, a přece je to školení i náročné i odpovědné. Chtěl bych říci pouze toto: neslouží k dosahování, jak se mu běžně rozumí, nýbrž k realizaci celkové bytostné proměny.

Čekám na Vaše sdělení.

Mk

28. 11. 1971

Nemůžete-li o cílech svého duchovního snažení mluvit s naprostou jistotou, znamená to, že se necháváte vést svými sklony, jež unikají Vaší kontrole. To ovšem není dobré. Mystika totiž není nauka s mlhavými perspektivami; je to nauka pomáhající člověku především ve smyslu zevním a potom duchovním. Toto velmi sebevědomý mystický diletant Weinfurter nevěděl, a proto názor na mystiku důkladně zkreslil. Z nevědomosti a nezdravé ctižádosti chtěl naroubovat duchovní dokonalost na nedokonalost mravní a škody z těchto jeho názorů přežívají dodnes.

Vzhledem k tomu jste asi o nic nepřišel, jestliže Vám zmizel onen pan M. Vzhledem k Weinfurterově činnosti v našem státě sotva existuje někdo, kdo by nebyl jeho obrazem. Většinou jde o lidi, kteří se rozešli s logickými zákonitostmi běžného života a kteří jenom pěstují své fantazie nebo fantasmagorie.

Budte rád, že se Vám dosud nepodařilo shromáždit lidi zajímající se o duchovní život a buďte ještě více rád, že jste to nedotáhl až k založení nějaké komuny. O to se už pokoušela paní Heranová a možná, že právě proto už nežije. Ovšem ona při tvoření komuny myslila též trochu na sebe...

Nastoupí-li někdo cestu duchovní dokonalosti, musí nejprve sám dosáhnout této dokonalosti. Nejprve dokonce jako člen lidské společnosti; pak teprve se smí ohlížet po zlézání mystických výšek. Nezařídí-li se podle toho a začne spíše mystickou nauku hlásat, stane se slepým vůdcem slepých.

Jak se má zdokonalit jako člen lidské společnosti? – Musí dosáhnout absolutní sebevlády. Bude-li tak zdrženlivý, že žádný náraz zvenčí neporuší jeho schopnost permanentního vhledu, vytvořil podmínky pro vstup na duchovní úroveň. Problémy duchovního vývoje jsou totiž psychologické a nikoli mystické; mystické žití vyvěrá z dobře založené psychologicko – mystické výchovy. Pro běžného člověka totiž platí, že v džunglích a pralesích života drážděného mystickým úsilím boží milost nikoho nechrání. Pokud toto Weinfurter tvrdil, bylo to pouze nestydaté tvrzení pyšného mystického diletanta.

Toužíte-li dnes po klidu a odpočinku, pak vězte, že je ovocem absolutního sebeovládání, sebepřemožení. Úsilí o ovládnutí sebe, o sebepřemožení, je logicky bojem, jehož vedení musí být přesné, k jasnému cíli zaměřené; Weinfurter Vás všechny učil, že se musíte učinit pasivními (říkal tomu stát se mediem Boha – co to je?), což snad může přivodit dočasné slasti, ale když člověk žije na světě, ožení se, pak s tím nevydrží a nastane mu trápení a rozpory, jež jeho stav zhorší více, než když mystiku začínal.

Lidé ovšem milují falešnou teorii o skutečnostech. I když mnozí se už přesvědčili, že je mystika zradila, přece zase hledají teorii podobnou, aby boj se sebou nemusili podstoupit. Vy takový nebuďte. Přijměte teorii, že jen vítěz může čerpat ze svého stavu štěstí; nikdy duševně pasivní vzdychálek. Proto je mystická cesta cestou hrdinskou; to spoléhání na Boha, že člověku pomůže v jeho slabostech a nectnostech, je teorií falešnou.

Napište, zda se zajímáte o takovou mystiku, jak Vám ji popisují.

CITY

***103**

22. 2. 1971

Jsi spokojen? – Jistě ne, protože jsi vyhrál první fázi boje, což sice znamená jisté vnitřní uvolnění, citovou úlevu, ale nikoli evidentní ukončení cesty. Tato etapa je jistě narušením nedokonalé struktury bytí směrem zevnitř k povrchu; když se tato struktura narušuje po této cestě dále, dá se dosáhnout více. Z tohoto hlediska je Tvůj nynější stav výsledkem ukončení jedné etapy, získáním lepšího terénu pro operace proti vrozené živočišnosti, ale – chtějme jít dále.

Další výhodné pozice proti prosté animalitě ducha se zase dají získat postupem z nitra k povrchu, čímž je Tvá cesta dobrá a originální. – Povrch se jakožto vězení vědomí snažícího se o výpad směrem k absolutnu může zase rozrušovat pouze analýzou pozorující, soustředěné mysli a vědomí, což Ti umožnilo dosáhnout etapy, na jejímž konci právě, tj. zcela jsi.

O dalším to řeknu takto: Bytí jakožto vězení upoutávající vědomí, jež se zničením daných pout stává božským, je likvidováno tím dokonaleji, čím většího odstupů mysl od vězníciho bytí dosáhne. Želenými mřížemi tohoto vězení jsou domnělé potřeby, které se též přetvařují jako touhy po pocítování. Tyto potřeby jsou též tmelem neschopnosti ducha rozletět se do bezmezna a dosáhnout evidentní volnosti.

Vnitřní odstup od vlastního bytí jakožto vězení činného vědomí je tedy závislý na pozorující mysli, která takto vlastně analyzuje celou strukturu bytí. Proto se snaž být více a více nezávislý na

pociťování – mudrci se totiž vždy stávají pouze ti, kdo jsou výhradně pozorovateli činného bytí, jehož cítění a tím ovšem i sklony zcela překonávají.

Dosáhl jsi konce etapy, v níž se nacházíš, postupem z nitra k povrchu. Našel jsi já těšící člověka, jež má charakter centra bytí, ale to jistě nestačí k překonání bolesti na všechny časy. Druhá etapa, která tím člověku vzchází, vyžaduje dynamický postup z nitra ven, k periférii bytí, což v Tvém případě znamená, že v obšťastňujících pocitech poskytovaných oním já člověka těšícím musíš své bytí do slova drolit nezaujatým jeho pozorováním jakožto jevu. Pozoruj toto bytí, ale buď netečný k jeho touhám, zdánlivým potřebám a sklonům; když se Ti podaří poznat tvar svého bytí jako prázdnotu, dosáhneš jistě evidentní jistoty, že „vykoupení je už dosaženo“. Neboť svobodný může být vždy pouze ten, jemuž příroda nevykouzlí dojem skutečnosti pro existenci jejích rozličných tvarů.

To by byl konec druhé etapy, kde se už vyústuje do nenarušitelné, osobní, spolehlivě evidovatelné svobody. Nyní už nadčlověk žije svoboden, ničím omezen, uprostřed věcí jevového světa.

Když jsi byl posledně u nás, mluvil jsi o „a chodil stále s Bohem, až už nebyl viděn“. Nebyl jsem si jist, zda jsi správně pochopil smysl tohoto výrazu. Jistě dosažitelným aspektem tohoto vyjádření je zánik já prostřednictvím bezvýhradného upoutání mysli na Boha. Jak to je potom s tělem, je jiná otázka. Předpokládá se, že neexistence tímto způsobem dosažená vezme z pláně viditelnosti i tělo, ale to už světec pravděpodobně neví. Alespoň pro to svědčí skutečnost, že – pokud jsem se s těmito bytostmi setkal – žádná z těchto bytostí nezná pojem smrti; není na žádné z nich stopy prožitého otřesu, jež každá smrt těla s sebou nese. Z toho můžeš soudit, že zánik jejich dávného já prostřednictvím „a chodil stále s Bohem“ se udál za jejich fyzického života; proto nevědí nic o smrti, ačkoli jejich těla nemají znaků obvyklé fyzis.

Zmizet v přírodě tedy není snadné. Zdá se, že je nezbytné dosáhnout zániku já, k čemuž dochází na přirozené vývojové linii; pro toho, kdo tím, že se zabývá předmětem ušlechtilé koncentrace mysli, Bohem nebo kvalitou podobnou nebo shodnou s pojmem

Boha, vyhladí sebe sama, je už druhotné, co se stane s jeho fyzickou bytostí. Neboť v problému mystického vývoje takto pojatého není přemožení fyzis, nýbrž zánik psychologických opor bytí; tělo se tu vždy jeví jako věc vyskytující se pouze na základě existence těchto opor. Tedy: je nutno podhrabat základy bytí, psychickou bytnost vytvářející tělo, právě na základě jí daných podmínek; když toho není, zmizení těla by nebylo řešením, nýbrž „zjinačením“ podmínek.

Chceš-li dosáhnout stavu živých buddhů, musíš též přivést k zániku psychickou bytnost a pak, ještě dříve, než tohoto stavu dosáhneš, poznáš, že tělo je případ podmíněný a že jen tyto podmínky nutno likvidovat.

***111**

27. 8. 1967

Převládá přesvědčení, že jsou lidé, kteří se vznesli nad problematiku zevního života, nejprimitivnějších srážek mezi tím, co si přejí, a tím, co se jim nesplňuje, nějakou jógou, které se rozumí jako nějakým druhům soustředování. To však je klam, který však ti, kdo údajně měli v józe úspěch, jen udržují a zesilují. Proto je nechtějte ani slyšet ani se po nich neohlížejte.

Citové problémy se musí řešit pozměněním životosprávy, mentální problémy kázní mysli. Když se to tak nedělá, nevede celá mystická snaha k ničemu.

***116**

16. 11. 1953

Právě v okamžiku předtuchy může duchovně usilující člověk konat nejvíce pro své karmické dobro. Právě v tom okamžiku má

nasadit víru, že ho čeká to nejlepší, i když předtucha mluví o něčem jiném. To je duchovním odzbrojováním nepřítele. Neboť kdo takové úsilí vyvíjí velice dlouho, vytvoří kolem sebe magické napětí kladné povahy, o které se může rozbít to všechno zlovolné, s kterým se člověk může setkat prostřednictvím jiných lidí. Tedy rozhoduje zde čas; ale defektní karmu získal člověk také teprve dlouhým překračováním univerzálního mravního zákona, psaného lidem.

***145**

1. 11. 1968

Když sebe zkoumáte, najdete jako každý běžný člověk touhu vyměnit strastný život za slastný. To je citová problematika. „Tajemstvím“ tu je, že city a následkem toho i myšlení jsou buď hrubě chtivé, pak je člověk v pekle, nebo pomíchané (dobré a špatné), a pak je člověk ve světě lidských nedokonalostí, nebo absolutně zbavené každé stopy sobeckosti, a pak je člověk v nebi.

Tyto souvislosti nutí ne cvičit po způsobu Weinfurterů nebo Bruntonů, nýbrž usilovat o vyhlazení bludů, chtíčů a nenávisti. – Noste v sobě dobro! V pocitech, myšlenkách, duševních stavech! Pak se vymaníte z řádu trpících lidí a přejdete do řádu bytostí nebeských. Ujišťuji: na to nestačí žádné tzv. cvičení typu Weinfurterů a Bruntonů! Nebo se máme domnívat, že sezení na patách nebo mentální promítání písmenek v představě do nohou může vyvolat takovou změnu?

***161**

13. 9. 1970

Nechápavost člověka způsobuje, že se domnívá, že výsledek zbožnosti, která má provázet i mystické snažení dokonce jako první

v pořadí tohoto snažení, musí tu být v oblažujících pocitech, jakých lze dosáhnout dočasným pobytem v kostele. Jenže postoj takového církevně zbožného bývá veskrze závadný, protože on chce na Bohu oblažující pocity jenom za přítomnost v kostele. Mystik, kterému už svítá rozvojem pravé moudrosti, ví, že oblažující pocity musí být opřeny o postupující proměnu celé bytnosti. Neboť „nebešťanem“ se člověk nestává trvalým zaléváním jeho bytnosti božskými milostmi, nýbrž pouze vnitřním uzpůsobením, těženým z nového druhu myšlení, cítění a zafixováním nových duševních stavů. . . .

Je tedy třeba pracovat na sobě za účelem celobytnostné proměny, aby mohla produkovat žádoucí nebeské nebo božské stavy. Když se to nedělá, může se pouze mýlit v posudcích a jeho poznání se nerozšíří ani v nejmenším. Naopak se vystaví nebezpečí, že použije nevhodnou kritiku, která už navždy zpečetí jeho nevědomost. Neboť mystika, mystický vývoj, je něco, co má tolik ukazatelů, že je člověk do své mysli nepojme nikdy najednou. Je nezbytné pracovat na sobě, aby vznikla nezbytná správná hlediska. Neboť ani v mystice není nic nezákonného. Mystikem hozený kámen proti oknu je rozbije stejně, jako když jím hodí světský člověk.

***167**

7. 11. 1973

Ta citlivost, i když vypadá mysticky, není skutečně dobrá, protože se postupně vyvíjí v nebezpečnou přecitlivělost, která člověka posouvá nebezpečně blízko k duševní abnormalitě. Síly, jež stojí za touto přecitlivělostí, neumožňují člověku kontrolovat, zda je ještě „normálním“ nebo „nenormálním“ duševně a už tu je více škody než užitku.

Snažte se tedy přecitlivělost zcela překonat tvrdým setráváním na orientaci smyslů výhradně k věcem vnímatelným smyslově. To Vás sice zdánlivě vrátí na mystické cestě zpět, ale jiné dobré

vyhlídky není. Jasnocit se totiž nedá vyvinout rozvíjením přirozené citlivosti navenek, nýbrž stupňováním analýzy všech duševních procesů odehrávajících se ve vlastní bytosti. Ono je následek tendencí extrovertních, toto introvertních. Proto až se Vám podaří „udusit“ přecitlivělost, budete moci pokročit k introverzi spojované s analýzou samovolných niterných procesů.

10. 5. 1974

Pro únik z pláče jsou dobré pouze dvě cesty: a) tak hluboké ponoření v sebe jakožto v prázdnotu, kam už vlnění citů nedosahuje; b) chovat se jako „mileneček nebes“, člověk, který vědomým myšlením tone v bezmezném prostoru. Ten pláč je totiž podmíněn pohlavností, případně transmutovanou v její nejvyšší formu, v touhu po nebi, v touhu po úniku ze strasti. Jsem zastáncem metody vyhlazování jakéhokoli vnitřního hnutí „na místě“, tj. v přirozeném stavu vědomí a nikoli v jeho posunu nebo přesunu z místa, kde člověk právě celou svou duševní výzbrojí je, někam jinam.

Všechny city, jimiž organismus navazuje na ukázející faktory, mohou být zničeny na místě. V nových podmínkách, tam někde jinde, jsou nové okolnosti a to je příčinou, že člověk nevyžehne, nýbrž si jen nalepí flastr na svůj duševní bolák. Je možné, že se ten bolák takto zahojí, ale možnosti jeho obnovy zůstávají. Kdo „zhasne“ na místě, ten je skálou, o niž se rozbíjí i nejzúřivější mořský příboj. Buddhovské vyhasnutí je až za řadou takových příbojů dobře snesených celou bytostí. ...

A teď zpět k těm slzám: je nutné vyplakat si oči z důlků, abys mohl vidět starý svět novými očima; musíš být zproštěn touhy vidět nový svět starými očima. Tak to říká Meyrink i severský buddhismus. Nemyslete si, že vyplakávat něco jiného než třeba tu touhu po nebi. Tedy přísně posuzováno: pohlavnost.

24. 6. 1974

Nějaké „sursum corda“, mlčení mysli, city, činy a pohnutkami a vytvoření návyku na nepřítomnost čehokoli v mysli. Pak se nemůže stát, aby se city vzduly do nadměrné výše. Když se nepozvednou, tělo se může stát stabilizátorem ducha, jenž se tím stane osvíceným.

29. 6. 1974

Obecně platí, že si bytost vyžaduje adekvátní pocitové vyžití. Z toho důvodu mystičtí mudrci stanovili metodu, jejíž pomocí se nejprve rozvine co nejvyšší typ pocitového žití; právem se předpokládá, že když člověk dospěje k rozvinutí nejvyššího pocitového žití, pozná, že i tento život trpí nedostatečností; tím se uschopní se ho vzdát a dosáhnout pravého vykoupení.

V pocitovém žití se spása nenajde. Pro pocitové žití lidé přísahají na Boha nebo na ateistické stanovisko a všeobecně se zmítají v nepoznání a nespokojenosti. . . .

Nejvyšší pojetí mysticky vývojových nauk nazírá na věci mystického vývoje tak, že dobro a štěstí není vůbec darem od pána-boha, nýbrž věcí vůle člověka a jeho vlastního výběru. Trápíte se proto, že nemáte vůli se radovat; když tuto vůli máte, můžete se radovat sice i když budete jiné vraždit, ale to už je zase scestí, jež se v mystice dobře zná. A tak je možno tvrdit: dobro musí být úplné, tj. v jednání, myšlení i cítění člověka, neboť jinak to bude vnitřní galimatyáš, běžný typ života, v němž je člověk vrhán proti zdem na obou stranách své životní cesty.

Proto byste se měla opravdu s celou svou silou věnovat rozvoji toho lepšího aspektu svého bytí, abyste mohla vědomím opustit tuto zemi, vstoupit vnitřně do nebe, a to hlavně na vzestupné cestě, což je sótapatti, o němž se předpokládá, že se reinkarnačním postupem už nebude muset vracet do toho našeho světa tak mnoho zatíženého těžkou, ba zlou životní karmou, čili že bude v reinkar-

načním sledu postupovat z jedné nadsvětské sféry do druhé, stále výš a výš, až dozraje k vyvanutí.

Není to lákavá perspektiva, o níž Vám říkám, že ji člověk může dosáhnout výhradně z vlastní vůle, tedy nezávisle na domnělém Bohu, jehož jako vhodný termín stejně tvoří jen proto, že je pohodlný a nechce sám na sebe sáhnout v tom smyslu, aby se změnil nebo prostě zavedl z útrapného života na šťastný.

***171**

21. 10. 1967

Vývoj rozumu (a snad i moudrosti) se obyčejně děje na úkor rozvoje citu tak, jak mu rozumějí jiní lidé. Harmonický vývoj rozumu a citu, jejich naprostá vyváženost v momentě vyvinutého rozumu, je vlastně cosi unikátního. Dokládám jen, že ten, kdo má vysoce vyvinutý rozum, to je až k moudrosti, má dbát mravních příkazů jógy.

Jsi relativně dost rozumná, ba moudrá. Měj tedy za ideál také postup od emocí k „suchému“ rozumu; tak unikneš světu bolesti. Na pohled je krásné, když někdo rozvine cit až ke ctnostnému zaničení. Ale to ještě není záruka, že člověk nebude zraněn šípy bolesti. A my jsme přece mystiky jenom za tím účelem, abychom překonali bolest.

Křesťanské sebeobětování přestalo být moderní. Jednoduše proto, že neprokázalo, že dovede zachránit lidstvo před utrpením. Svět přece v utrpení tone a bída utrpení je tak neprůhledná, že už nezbývá, než aby se začali zachraňovat jedinci. Přece tak nemusí činit na hekatombách trpícího světa. Mohou to učinit tím, že se odpoutají ode všeho, co je mocně přitahuje do světa, kde se domnívají objevit *příčinu* k radosti. Štěstí vyplývá z nepřítomnosti tužeb a nikoli z přebytku žádoucích věcí. V tom Ty viz svou mystiku, svůj mravní úkol – překonat všechny touhy, které jistě reprezentují samo lidství, jak mu rozumíme dnes, lidství v podstatě již zdegenerované. ...

Tak se tedy vzdej světa. Nelituj, že se rozpadá každá stopa snů o šťastném životě ve smyslu běžného pojetí. Když jsem dosáhl první realizace, jakási ruka z neviditelna sáhla do mého živého a masitého, citlivého srdce a vyrvala z něho cosi, o čem jsem mluvil jako o kořenu zla. Ve skutečnosti to byly sklony snít o šťastném životě v běžném pojetí. Bylo mi osmnáct let. A až dosud jsem nelitoval, že se to stalo, naopak jsem se odlidštil a našel prameny dobrého v čemsi jiném než v potěšeních z děvčat, piva a dobrot kuchyně, což je vlastně ten tzv. šťastný život.

Jsi mystička. Jdi tedy cestou mystiky až tam, kde běžné představy o šťastném životě zmizí. Nebudeš litovat.

***174**

30. 1. 1974

Základy nauky znáte: jedná se o to, abyste se cítila šťastnou z vlastní vůle tak dlouho, až se tento pocit štěstí zmocní té části bytosti, která naše nálady diriguje – tím je skončena první etapa a teprve pak se začíná etapa druhá, v níž se člověk musí naučit žít a jednat na výšinách duchovního života.

Pokud člověk nedosáhne uchvácení pocitem štěstí při zdravém rozumu, do té doby často ze své pozice uteče. Když toho dosáhne, pak opouští stejně zámek jako prostou chalupu, jestliže v nich nenajde snesitelné prostředí. To je dilema, v němž se nacházíte.

***194**

20. 10. 1952

Řeknu Ti to srozumitelněji: správnou sebeanalýzou můžeš dospět k poznání, že jakýkoli pocitový život, pokud jeho výboje nejsou hodnoceny jen jako požitky, je tím více podlidský, čím má

méně světla nezaujatého nazírání, jež nějak odpovídá božskému rozumu. Kdežto zase božský rozum sám o sobě nemůže neobsahovat to, co se jeví jako nejvyšší emanace citovosti. A proto se jeví jako nezbytné, aby k mystice citu byla přibrána mystika rozumu, která teprve sama pomůže rozčlenit všechny emanace bytnosti a zvolit ty, které umožňují dosažení vykoupení a znemožnit účinky těch, které člověka stahují dolů, v pekelný svět.

Suše konstatováno: mystika citu bez mystiky rozumu se může zvrátit v mysticismus, který staví hledisko proti hledisku, a proto vede k boji, jehož karma vede člověka dolů. Mystika čistého rozumu nic takového nemůže přinést. Čistý rozum může pochopit východiska jednání, neboť je světlem, jímž si člověk může posvítit na všechny věci. Proto je mystika rozumu mystikou vyšší a Ty jako mystik citu bys měl mnoho usilovat o její zamýšlenou realizaci. Neboť je hezké, má-li člověk rozvinuto božské cítění, ale je krásnější, když božské cítění má nad sebou rozprostřenu oblohu moudrosti.

Jelikož pak moudrost vzniká z neosobního postoje při pozorování všeho světa a života, není moudrost nedosažitelná. Ale vysvítá jedno: před tebou je úloha správného odosobňování. Až ji vykonáš, budeš mně rozumět, jako já dnes rozumím Tobě. Ale ujišťuji tě: nezůstaneš stát, nýbrž postoupíš v řádu bytostí. To proto, že k citovému zušlechtění přičinils čistý rozum.

***195**

18. 3. 1972

Rozmnožování nebo rozšiřování všeho dobrého je z mystického hlediska možné pouze sdílením, ne-li od srdce k srdci, pak jistě od úst k uchu. Jako mystik vím, že toto rozmnožování je povinností každého úspěšného mystika; když tuto svou povinnost neplní, odsuzuje se jako sobec, jenž považuje nauku za prostředek k ryze osobním výhodám, na něž myslí sobci. Pravá ctnost nikdy nepomýšlí na to, co se zjišťuje a cítí jako odlesk osobního blaha, nýbrž

pouze na to, co se má konat, ovšem v přesném rámci mravních příkazů duchovní nauky.

Co je člověk, aby mu mělo záležet na jeho osobním blahu? Mravní příkazy mystické jsou vypočítány na to, aby člověk dospěl k blahu lidí putujících k svému vykoupení nebo toho vykoupení dosáhnuvších, a proto je jen hlubokým pochybením, když se člověk o to, co má dělat, nestará a stará se pouze o to, co údajně cítí. . . .

Styk se mnou nikoho nezbavuje povinnosti žít skutky ctnosti. Já však těm, kdo jdou za mnou, mohu jejich cestu ulehčit vysvětlením toho jak si počínat. A to jsem činil vždy. Jenže já nejsem z lidí malých dušiček; poznal jsem, že jako všichni lidé přispívají k rozmnožování zla svým sobectvím, mystik musí přispívat k dobru skutky ctnosti. To když ten, kdo kráčí za mnou, pochopí, vstoupí na cestu světla pro dnes, pro budoucnost a pro všechny časy, a to nejen pro sebe, nýbrž i pro druhé, tedy k dobru svému, k dobru druhých, k dobru všech. . . .

Vulgárně bych se vyjádřil ještě takto: když někdo začne místo se skutky sobectví se skutky ctnosti, neubude ho. Dobro musí člověk někde začít. Nemá ho čekat pouze od druhých.

***197**

1. 5. 1953

Měl bys potírat všechno své „vyciřování“ a vstoupit do hlubokého klidu, vědom si toho, že o Tebe též nikdo nestojí, vyjma zřídla, z kterého každý z nás vychází a vyšel. Neboť vyciřování není pokojem duše, nýbrž nepokojem. A na to navazuje velice mnoho jiných nedobrých věcí.

ČINNOST

***116**

16. 11. 1953

Otázka duchovního vývoje je řešena postojem v životě spíše než něčím jiným. Jestliže člověk žije plně obrácen svými zájmy k vlastním životním problémům jakožto otázkám, jestliže nic jiného nenaplňuje jeho duši, pak využívá svůj čas správně a dokonale. Domnívám se, že proti všemu rozptylování jste dosti zapadlý do svých z obecného hlediska vyšších zájmů, a přihlédáme-li k tomu, že člověk zpravidla nevydrží tlaky z takového duševního upětí, pak jste asi dosti využil prošlý čas. A mohl-li jste vykonat ještě víc, než jste vykonal? – Zdá se, že proti všem tlakům zevního světa má člověk téměř neomezené možnosti využít dané doby pro vlastní duchovní vývoj, neboť žijeme v činném životě, který od okamžiku k okamžiku přináší člověku životní zkušenosti, které konec konců samy přivodí potřebné soustředění, jehož pomocí člověk rozbije zdání reálnosti života jako změny a nalezne pravý rozjímavý klid jako správný způsob, jímž lze uzavřít všechny účty denního života. Z toho důvodu jistě není marná Vaše snaha nechat utonout všechny odnože jáství v jáství rozumovém, neboť jakmile člověk může jednou všechny ty odnože jáství pozorovat, pak mu je možno přeorientovat přirozenost, podrobující se impulsům a začít konečně žít ve vyšším pocitovém stavu, jehož uzráním dochází k jeho realizaci. A Vaši snahu být soustředěn na „neosobní já“ možno označit za nejlepší, co vůbec můžete dělat.

26. 10. 1952

Jóginové mají být živými lidmi, kteří vidí a vnímají okolní svět stejně jako lidé povah realistických až materialistických. Protože nečistoty, v nichž se lidstvo koupá, přivodí desorientaci při každém klidném pohledu na božské principy. Dokonce může dojít k takové desorientaci, že nezkušený může vidět odraz božství ve všem s tím výsledkem, že konečně se stane člověkem pověřčivým, člověkem se zmatenými pojmy.

To by tedy mohl být výsledek nečinnosti nebo vnitřní či povahové „vyrovnanosti“, již rádi spatřujeme jako ukazatele duchovního pokroku. A přece: právě pod povrchem bouřlivé činnosti a duševního napětí, jež vzešly ze správného soustředění nebo zacílení vědomí, roste subtilní květina duchovního pokroku bez nebezpečí, že ji její nositel pokálí latentní chtivostí světa, již byl případně utlumil také jógou.

Lidé mne naučili živě reagovat na tyto zdánlivě malé nedostatky. Proto Ti říkám: buď mravně čistou nebo nečistou; ta vada bude vždycky menší než ta, která vzejde z nečinnosti a z ne-napětí – v nečinnosti, v ne-napětí je obsaženo všechno zlo, ať se jeví jako mravnost a bezúhonnost, nebo hrubost a nemravnost. Nezapomeň, že i mravní bezúhonnost podle jógických názorů může obsahovat sobectví – člověk rád se kouká na Boha, a protože poznal mravní bezúhonnost jako spolehlivý prostředek, aby Boha vidět mohl, pak již nedovede být jiným než „mravným“.

Ty a s Tebou všichni lidé světa jste lidmi ze světa lidí, a proto máte povinnosti lidské. Když jste se nadýchali poněkud božského vzduchu, máte jít pracovat na vinici světskosti, a to s tím záměrem, aby přibývalo věcí spásných a ubývalo nespásných.

Tomu je jistě těžko rozumět. Jediný korektiv, který to může člověku vyjasnit, je získané nebo přijaté poznání, že lze pracovat, myslet, vnímat a cítit buď egocentricky, totiž aby každý počitek se v bytosti obrátil v požívání, nebo podle nauky o karmickém

problému, totiž s vědomím, že právě činností nutno rozpustit zatvrdlou a zledovělou vlastní bytnost.

V této věci, dělá-li někdo chybu, nemůže mne oklamat. Tlaky činného odosobnělého ducha jsou až do podrobností jiné než tlaky ducha připoutaného. Jsi-li pak připoutána k světu „byť“ jen jistou vnitřní pasivitou, pak její zvuky jsou mi skřípotem v uších, jehož nesnáším. Z toho vyplývá, že již nechci zaměřovat zrak k těm, kdo nelétají jako Rádžahamsa nad světem a neprohlédají jako ona všechny kouty žití světa a nezískávají tak jako ona osvobozující životní zkušenosti. Tím chci říci, že jen do jisté doby ne chci, nýbrž možno čekat, aby snažící dospěl k tomuto vyřešení.

Pro Tebe osobně uskutečnění toho je důležitější než čekání a doufání v sounáležitost, pocházející z lásky. Svět totiž byl dávno před tím, než se zrodila nevědomost v podobě Tebe, a proto nezáleží na tom, zda tento nedokonalý svět bude zde dále koupat se v bolestech, které ho mají probudit. Spíše musíš, plnic plán Nejvyššího, stát se baterií, napájenou ze světa nevědomosti, a vybíjet se, jsouc v stálém napětí, utvořenými kontakty s nadsvětskými oblastmi. To jistě neděláš, protože nezjišťuji zmagnetizování a „zurčitění“.

***140**

13. 6. 1974

To víte, že duchovní úsilí, jež vyžaduje izolaci, se nemůže dařit v tak rušném prostředí. Ovšem kázeň myslí a ducha lze i za těchto okolností udržovat. Mám na to heslo: myslím jen na to, na co chci myslet! Tím se čelí onomu aspektu vnitřního uhnutí, jenž vzniká tím, že když jsou ruce příliš činné, stává se duch pasivním. V jógické praxi se metodické úsilí řídí tím, že když fyzický klid vyvolává příliš silnou vzpomínkovou činnost, fyzický klid se zruší a člověk je činný fyzicky. Fyzická činnost zase vede k tomu, že se uklidní mysl; když je fyzické činnosti nadměrně, mysl tupne,

lhostejní a stává se pasivní. Proto fyzicky pracující lidé jsou málo činní mentálně, kdežto intelektuálové, i když se zdají být duševně zdatnými, obyčejně nejsou fyzicky výkonní.

Toto pravidlo má jistě mnoho malých obměn, ale vcelku platí. Ovšem pouze duchovní výchova do těchto věcí zasahuje aktivně, ale to už zase vyžaduje velkou bdělost a permanentní sebezpozorování, aby byl člověk schopen tuto „hru“ vnitřního života vůbec sledovat a těžit z ní.

Na vojně, pokud znám poměry z dávna, se vždy asi jednalo jen o to, aby se mladí lidé mentálně ukáznili, ovšem jednostranně. Vynucuje se na nich tolik činnosti fyzické nebo i jiné, že bloudivé myšlení se tím doslova zabíjí. Jenže někdy se to přežene a pak zaniká i svěžest mysli jinak člověku velmi prospěšná. Je totiž třeba fyzické i duševní vypětí střídat v náležitém poměru; pořád má být člověk bdělý a činný. To jsou dvě sice nesourodé věci, ale jóga je metoda protikladných postupů.

***160**

25. 7. 1942

Není pro Vás jiné cesty – zatím – než právě zvyšováním činnosti. Stupně, kterého musíte dosáhnout na této cestě, bude dosaženo, až celkově vystoupí v těle velké horko, mysl nebude schopna práce, tj. nastane určité duševní napětí ze zastavené duševní činnosti. Duševní činnost musí být zastavena právě pro vysoký stupeň únavy, přirozeně, sama sebou.

Romain Rolland řekl, že „realizace“ bude dosaženo právě na hranici vitálních sil – z toho můžete usuzovat, čeho je třeba k dosažení cíle. Sladké sedění ve vyšším světě a také potlačování duševní činnosti za tím účelem, aby mohl člověk přijímat potěšující vlivy nebo se zbavit vlivů, doléhajících ze smyslové sféry, nesmí nalézt porozumění. Neboť pozitivních výsledků bude dosaženo překonáním sebe v činnosti, nikoli opuštěním činnosti uprostřed životní

cesty. V této věci mají sice mystikové rozdílné názory, jest však jedno jisté, totiž to, že ti, kteří cvičí zastavování svého ducha na životní cestě, dosáhnou zdokonalení v duchu, ale s vysokou pravděpodobností neodolají svodům vyšších krás, poněvadž nepoznali, že klamné je vše, ať vysoké, nebo nízké, ohyzdné, nebo krásné, čisté, nebo temné – smyslové atd. Viděl jsem to téměř všude. Nezkušení dokonale na nižší úrovni, domnívali se mnozí mystikové, že jest účelem celé jejich práce, aby unikli z prostředí divokých krizí duševních a duchovních kreatur a pobyli v prostředí krás a harmonických působení ještě dříve, než je svět smyslů umlátí k smrti, ale nevědí, že právě tento konec na nebeské pláni je vynese až do světa bezbytného, do světa, kde všechny protiklady jsou v dokonalé rovnováze, kde zlo a dobro, láska a nenávisť, příchyllost a odpor atd. mají docela stejnou tvář, poněvadž se nacházejí před chápajícím duchem, nadto se zrodily z téže prazákladní síly. – Z toho, co jsem předeslal, je vidět, že Vás duch vedl správně, píšete-li: „Zarazilo mne tedy, že chcete, abych byla činná jen tak jako dosud . . .“ Duch ostatně vede vždy každého správně, ale lidé tomu chtějí rozumět lépe, a proto komplikují výboje osudových sil. Ale tomu lepšímu rozumění rozumím tak, že putující chce často uniknout mocné před ním se tyčící hradbě temnoty, kterou vidí nebo tuší nebo cítí. – V tomto směru mám ostatně i vlastní zkušenosti. Nebetyčné hradby temnoty se přede mnou objevovaly velmi často, ale nezmátlo mě to. Říkal jsem si: „Vstoupils na cestu, tedy jdi! Budeš-li zničen, také bude dobře. Povinností je neustupovat před hrůzou.“ A přece se nic nestalo. Temnoty a nepřekročitelné překážky se ukázaly jako bezpodstatné předzvěsti, které mne měly zmást, uvést na scestí. Tolik o této věci, kterou říci považuji za aktuální.

9. 9. 1942

Učinila jste dobře, že jste se dala jinou cestou. Neboť nemá jít o to pozvednout ducha do sfér blaženosti a ostatní elementy nechat na pospas divokým vášním a jen je tímto postupem vtlačit

do podvědomí, nýbrž má jít o to, aby byly zpracovány všechny elementy jáství a bytosti, aby i ony byly přivedeny k nesmrtelnosti.

Zpracovat je je možno jen tehdy, když se jich chopíme. A chopit se jich můžeme vyburcováním jich k nejvyšší činnosti. Je to jako v obyčejném stavu vědomí. I tu můžeme ovládat jen činnost plně rozvitou, kdežto tu, která se jeví jen jako popudy nebo citová hnutí, zpravidla neovládáme, protože se nám nezdá být důležitou, nebo – jako je tomu u Vás – jsme vlivem temperamentu ztratili schopnost k jejímu plnému podchycení. Proto tu činnost, kterou nazýváme samovolnou, a tu, která se již ztrácí v podvědomí, musíme dostat na povrch a tam ji ovládnout, aby zmlkla celá bytost a člověk se tak dostal na stupeň úplného ovládnutí sebe, které je předpokladem k uskutečnění neodvislosti. Jinak, totiž v tom případě, když si nevšímá vší své činnosti a nechává se unášet třeba jen ušlechtilými vzněty a city, může za jistých předpokladů dosáhnout určitých tzv. vysokých stavů a stupňů, ale to všechno stojí na vratkém základě okamžité citové dispozice, takže stačí malý poklesek, jímž je např. ohlédnutí se na dřívější svůj, nyní již opuštěný stav duchovní nebo duševní, a již se člověk zřítí tam, odkud sem vyšplhal. Proto doporučuji – ovšem speciálně Vám – věnovat se činnosti, a když se budete v tomto ohledu správně cvičit, vytvoříte podmínky k dosažení mnohem vyšších stupňů – i když se Vám bude mnohdy zdát, že ani nepostupujete – než kdybyste kráčela cestou příjemných duchovních prožitků.

Vím, že to, co na Vás žádám, je těžkou prací. Ale cesta k dokonalosti je vždycky těžká, protože tu jde o ovládnutí sebe a nikoli o vyhovování sobě v milých nám věcech, jak se to zpravidla chápe. Je proto třeba postupovat pomalu, krok za krokem, aby v případném překotném úprku nebyly poláhány údy. Co záleží na tom, když správným postupem získáte vládu jen nad deseti tzv. chybami do smrti v tomto životě? Vždyť jste vlastně tím získala víc než sto-padesáti prožitky ve stavu soustředění, kde není vše ovládnuto, nýbrž jen opuštěno. Ke krátkému vysvětlení tohoto mého stanoviska budiž řečeno, že „krásných a dobrých stavů“ bylo dosaženo spojením s vyšším duchem svého já, který žije stále v nádherných

sférách, ale poněvadž neblahé prožívání povstalo z nectností a poklesků, jichž jsme se kdysi dopustili, je naše vědomí stahováno do sfér neblahého žití dotud, dokud ony nectnosti a poklesky nejsou odstraněny; krásné prožitky, kterých dosahujeme mystickou koncentrací periodicky, neodstraní ani v nejmenším příčiny pobytu ducha ve sférách neblahého života. Proto, neohlížeje se na pobyt v dobrých sférách, zabývám se odstraňováním příčin neblahého života a k tomu také nabádám, věda, že „krásný život“ dostaví se automaticky, jakmile budou odstraněny nectnosti. A věřte, že blaze těm, kdož tuto věc chápou také tak, pracují a nezdržují se pobyt v atelieru s krásnými obrazy, k čemuž za tohoto lidského stavu přirovnávám ty tzv. vyšší, tj. dobré sféry.

5. 2. 1945

Vím, že jste byla povzbuzena a opět jste se vzchopila. Je ostatně těžké udržet nadšení dlouhou dobu. I nejsilnější musí odpočívat. A když neustrnou v temnotě úplně, není odpočívání chybou. Je však přirozené, že nejvyšší mety se dosáhne prudkým zanícením spíš než soustředěním. Neboť co v sobě nalezne bdělý pozorující duch, když neobsahuje lásky k Pravdě a nadšení pro nejvyšší? Mrtvý stav nic neobsahující pýchy a sebelásky. Proto je silný i ten, komu se podlamují nohy na cestě, jen když hoří v nitru plamen nadšení. Toto tělo je nádoba plná slabosti. Jenom v ohni nadšení pro duchovní cíle se přetavuje a sílí, aby se později stalo odolným a silným jako duch sám. Tím chci říci: pracujte, jak umíte, žijte v nadšení a nic si z toho nedělejte, když čas od času musíte odpočívat. Jen neodpočívejte příliš dlouho. Stejně však nebuďte nespokojena s občasnou malátností. Spíše hledejte cestičky. Z každého duševního stavu je možno nějakým způsobem vyrazit k Bohu nebo k Světlu. Když se Vám podaří vyrazit takto z místa, prokážete zcela jasně kladný poměr k Nejvyššímu. Neříkám Vám tím, že jste slabá. To o Vás ani říci nemohu. Chci jen posílit Vás a podepřít, neboť teprve nad úrovní nejvyšší možné lidské snahy je úspěšná snaha

jógina. Ale pozor! Objektivní posudek významnějšího stupně jógy nevyzní tak lákavě. Co má člověk z toho, když zbaven pout je postaven nad dění a konání ve světě bytostí a tvarů? Jenom duch, vykoupáný v moři utrpení a zklamaný vším, co jest, je s to spatřovat v tom dobro a vysvobození. Kdo takových zkušeností nemá, děsí se tohoto stavu. Proto se má postupovat rozvážně. Tím se míní oddanost Nejvyššímu a vzdávání se všeho, co je dobré nebo zlé, radostné nebo bolestné, krásné nebo ohyzdné apod. Váš postoj je však předpokladem k šťastnému vyústění Vašich duchovních snah.

***161**

10. 1. 1970

Jsem neustále pod dojmem Tvého úspěchu ve stavbě domu. Víím totiž, co to u mystika znamená. Zatím každý z těch, koho jsem znal, ve světských záležitostech se zamotal, takže žádné dílo na světě nemohl dodělat, protože v sobě hýčkal nedokonalost, kterou pouze překulil z jednoho místa na druhé. A to je věc, která mě vyvádí z klidu. Osobnost, která mění své stanoviště jen proto, aby mystické dílo nebylo dokonáno.

Je to velmi dobré, když jsi tu mystickou obludu vytlačil z pozic, které vždy nejlépe obhajuje. Ale já jakožto zájemce o chování se této mystické obludy jsem puntičkář. Musím mít i u Tebe pochybnosti, zda tento úspěch není výrazem nad únosnou míru vypjaté světskosti. Nejlépe, když to vezmeš jako svůj problém; člověk se musí naučit prosazovat se i ve světských věcech, a když je dílo světské vykonáno, pak zase ve věcech duchovních. . . .

Jsem rád, žeš to s tím domem tak protlačil dopředu. Až ho zcela doděláš, budeš se muset předělat na prosazení své vůle ve věcech mystických. Lehké to nebude. Čerta jsem z boje neviděl ještě nikdy odejít jen tak; nezapomeň, že úspěch ve stavbě domu může být osobnost, která Ti může dělat potíže, když místo výkonným nebo světsky výkonným člověkem budeš chtít být opovrhovačem

světa. Vyžaduje to velikou pružnost duševní a ta je právě vůlí, která dovede něco tvrdě prosazovat, podlamována. Čili mystické úsilí vyžaduje rozvoj duševních kapacit; v žádném případě toto úsilí neznamena odvalení balvanu z jednoho místa na druhé. V tomto případě by se vědomí nemuselo ani trochu rozšířit, ale člověk by se mohl domnívat, že když tohle dokázal, je něčím více než druhý, který něco takového nedokáže a – to je zase pýcha.

*165

22. 9. 1969

Ti, kdo jdou cestou proměny, vytvářejí duchovní hodnoty, o jejichž působnosti a dosahu nechci v této souvislosti mluvit. Kdežto ti, kdo jdou cestou zážitků, jsou vlastně požívači omamných drog psychického typu. Do těchto drog nepatří jenom slasti plynoucí z okamžitého psychického uvolňování, nýbrž i všechny druhy extází, samádhi, nirvikalpasamádhi atd., pokud jich nebylo dosaženo překonáním celého vlastního bytí snad až nesmyslnou činností. Indové, až na vzácné výjimky lidí dosáhnuvších nejkvalitnějšího zasvěcení, nejsou pro cestu jakékoliv činnosti. Proto se tam zhusta můžeme setkat s lidmi ztuhlými ve stavech zdánlivého vytržení. A existují-li školy, které své žáky zavádějí do této ztrnulosti zdánlivě systematicky, pak už to je používání drog psychického typu. Konce jsou ovšem vždy stejné: lidé takto si počínající mohou končit svůj vezdejší život v bezmocné nebo bezmocností prostoupené apatii. Proti této „cestě“ bouřil už Svámí Vivekánanda tím, že „své“ mnichy burcoval k činnosti s poznámkou, aby se nyní věnovali „službě lidstvu“. O tom by ses mohl dočíst v příslušné literatuře.

*167

29. 11. 1973

A buďte i stále činná, ale opravdu jako zcela svobodná, ode všeho odpoutaná bytost. Tvrdím totiž, že když člověk nevybízí svou energii nesobeckou činností, vybízí ji různými lumpárnami.

*171

11. 11. 1962

Jedná se o to, abys žila a jednala podle požadavků nauky a nikoli podle svých elementárních sklonů, které se samozřejmě hlásí a ještě budou hlásit k životu. . . .

Překonávajíc tyto sklony, které se zahrocují hlavně v pohodlnosti, budeš více a více poznávat, že dosahovaný stav pohotovosti k práci a činnosti je lepší než dřívější, a až si na tento nový stav zvykneš, poznáš, žeš ze své životní cesty odvalila kámen, který by Ti vždy znemožňoval dosáhnout uspokojení.

Vštip si do paměti, že duchovní člověk začíná svou duchovnost právě tím, že ze sebe vypudil všechen tamas, který se v obvyklém pojetí projevuje především pohodlností. Pohodlnost způsobuje, že životní dění akceptuje, ale netvoří. Dokud je mlád, vypadá to, jako by byl činný a energický, ale když zestárne, stává se patrným, že žil vždy pasivně. Pouze tělesné dispozice ho činily pohyblivým, ale svět, který ležel před ním, mu vždy připadal jako mocnost, jejížž popudů je lépe pouze poslouchat než si vyvolávat obtíže snahou ve světě něco vytvářet.

Ty máš být jóginou, a proto nesmíš jít cestou běžného člověka. Musíš zapomenout na to, jaké bys mohla mít požadavky, zaměřující se stále k uspokojování tužeb, a vžít se do stavu člověka, který je hybný tělesně, činný pozorováním a stále výkonný na poli skutků. Máš se dokonce chovat jako někdo, kdo nemá vůbec žádné potřeby,

ale stále pátrá, kde by mohl co vykonat, ovšem aby to odpovídalo skutkům mravní stránkou mystiky dovoleným.

To všechno jsem měl na mysli, když jsem Tě měl k tomu, abys překonala sklon k nehybnosti nebo pohodlí. Neboj se přitom únavy nebo odporu těla. Jde tu o jakýsi druh vojenské drezury, o níž si její oběť, voják, myslí, že ji tělesně nevydrží. A přece se ukazuje, že když nemá nějakou zatěžující vadu, vydrží tuto drezuru vždycky a na jejím konci se ze zeleného a syrového mladíčka stává muž, který myslí lépe a má určité potřebné životní zkušenosti.

Neciť tedy s tělem, bratříčkem oslíčkem, a podrob ho nezbytné kázni.

19. 12. 1973

Vím, že „ospalá malátnost“ je v Tebe dost pevně vetknuta. Proto budeš mít opravdu co dělat, když ji budeš chtít překonat.

My, kteří jsme „ospalou malátnost“ překonali, dokázali jsme to buď zrozením, nebo pod bičem osudu. Já např. jsem byl mediální, a tak mi musel pomoci bič osudu. Když jsem se učil řemeslu, neptal se mne nikdo, zda ještě mohu, nebo už ne. Prostě jsem měl přikázané povinnosti a věř, často jsem uvažoval, zda to ještě vůbec jen malou chvíli vydržím. Ale je tomu tak, jak to říkal A.: „Koně to nevydrželi, ale my, vojáci, ano.“ Tak on překonal „ospalou malátnost“.

Kdo propadá „ospalé malátnosti“, není nikdy příslušníkem nebe, nýbrž světů spodních. Vezmi rozum do hrsti a hledej svůj problém v překonání „ospalé malátnosti“. . . .

Co máš konkrétně dělat s tou „ospalou malátností“? – Dělej, co chceš, třebaš házej kamením přes střechy, ale nedovol si odpočívat. Nemysli si, že na to umřeš. To se vskutku ještě nikomu nestalo. Ale lidé umírali na „ospalou malátnost“.

16. 1. 1974

Fyzická hybnost sama o sobě nestačí; ani překonávání odporu k nějaké práci ne. V té druhé věci dokonce platí, že člověk ze sebe pro druhé udělá soumara. Problém je spíše v permanentní mobilizaci bytostných sil. To se dobře charakterizuje pojmem „pohotovost k činům“. Prostě to má s Tebou „šít“. Tak ses jevila někdy, když jsi byla ještě děcko. Za tím však byla Tvá zdánlivá rozvážnost nebo patrná rozvážnost, ale ve skutečnosti tamas. Nemělo smyslu Tě na tu věc dříve upozorňovat. Nevyznala by ses v tom, protože tu klame hybnost těla daná přebytkem energie mládí. Teď už lze čílost a hybnost od sebe odlišit. Proto dávej pozor. Tedy: jedná se o pohotovost k činnosti. Ta není možná, jestliže tu není bdělost.

***186**

4. 11. 1969

Váš syn by měl znovu a znovu usilovat o to, aby planul energií. To je možné neustálou činností, vyhledáváním momentů, aby to, co dělá, zlepšoval, prostě se má snažit být činorodý a všestranně činný. Zesvětštění se bát nemusí. To pramení z postoje ke světu a nikoli z činnosti. Když člověk chápe, že všechno dění ve světě je hra, tu třeba krutá, tu zase se ho nedotýkající, pak není připoután ke světu, i když je činný. Když však po něčem touží a cítí se neuspokojen, pak lne ke světu, jestliže jeho tužby jsou „přízemní“, světské, smyslové. Kromě toho touhy jsou vlastně ložiskem tamasu; kdo touží, toho energie je ochromena, ten je nečinný a živí vlastně obludy neviditelná. Takový člověk totiž nespaluje zplodiny bytí, nýbrž předkládá je jako potravu nehmatným skutečnostem neviditelného obklopujícího nás světa.

Když člověk činností nepodmíněnou žádostmi spálí sebe sama, ocitne se na počátku nových životních okolností, které sám pozná jako příznivější. A to je jistě velmi dobré. A Vaše dcera? – Je-li

nespokojena a domnívá-li se, že její život není zdařilý, nechť také změni svůj postoj k životu. Všechno to, na co si v životě může stěžovat, by se nedostavilo, kdyby její vlastní karma nebyla taková, ale já o její karmě vím to, že je zralá na přestání ve své účinnosti. Ostatně nechť si pomůže v boji s touto karmou pomyšlením na mne.

***195**

3. 6. 1952

Neumdlíte tedy ve snaze. Pracujte, volejte k centru bytí a buďte v sobě tímto živým voláním živost až na povrchu bytosti. To samo obměněno se Vám může ukázat jako výsledek. Snažte se stále prokazovat přichylnost světlu niternou živostí, neboť nečinnost (neživost) povrchové bytosti při této vysoké snaze může být důkazem úplného podrobení temnotě. Přichylnost k světlu při nečinnosti se kvalifikuje jen jako zbožné přání.

Duchovní lidé, již dosáhli vysokých stupňů, byli vždycky svým způsobem velice živí. Byli živými v dobrém a božském, a proto byli mrtvými ve zlém a temném. Kdyby se Vám proto stalo, že nějaký člověk „klidného“ nebo „nevyrušitelného temperamentu“ bude Vám předváděn jako „vysoce vyvinutý“, mějte za to, že je Vám jako takový předváděn nevědomostí.

Proč byste se měli báti mohutné životnosti, jejíž projevy by se nesly ke všemu, co je dobré a boží? Pata žití v povšechném smyslu spočívá v jakési mátožnosti, která se ruší jen uchopovacími projevy. Ale jeho temeno se dotýká kosmické životní substance a projevuje se jako nejvyšší pulsující životnost, která postrádá sobeckosti a nemá impulsů ze snahy mít. Proto možno míti za to, že tam, kde bude zničena sobeckost a chtění, aniž by se zrušila životnost radžasického rázu, totiž ona slídilská životnost, která poklesá v malátnost, jakmile nalezne předmět chůtice, promění se tato životnost (radžasická) v činnost sattvickou projevy nadosobními. A čím více bude

odstraňována sobeckost, tím více bude zřejmo, že dobrý cíl se nalézá až za tak jemnými projevy sobeckosti, která se může jevit i v tom, aby nějaký vlastní čin byl nositelem smyslového dobra třeba neznámému za „sedmi moři“.

13. 9. 1968

Zdá se, že mystik musí být vždy pružný. Musí být schopen vyvinout úsilí, kterým se zapřádá do činnosti strhující ducha, ale pak zase se v pravém okamžiku od všeho odvrátit a věnovat se netečnosti. Není totiž netečnost vždy vhodná. Nevyužívat energie dané mládím znamená vytvářet předpoklad pro to udělat ze sebe odulou mrtvolu, kdežto být činný až do okamžiku smrti, nadto pak být činný tělem i duchem, vytváří předpoklad pro zničující tendence v budoucích existencích. . . .

Jenže na vysoké cestě je příkazem i nejvyšš vypjatá činorodost, i naprostá nečinnost. A protože v tomto případě je volba velmi choulostivá, přijal jsem oboje. Jenom věková dozrállost se s tím nechce smiřovat. Chtěla by také už odhodit svět a mít pouze Boha. A odkudsi z prostoru cosi napovídá, že pouze oboje tvoří celek, univerzum v jeho pravé podstatě. A tak místo jasného rozhodnutí se pro jedno nebo pro druhé se člověk snaží podržet oboje do nejzazších mezí dosud se nerozpadajícího bytí.

Vzhledem k tomu neexistuje příliš mnoho problémů. Existují pouze možnosti, které možno respektovat nebo nerespektovat. Pokud o tom co vím, pak je to to, že činnost nikomu neublížila. Jde pouze o to propracovat se k takové činnosti, při níž už neexistuje žádný osobitý zřetel. Pak člověk vmírá do plus kvalit univerza. To bych byl vždy rád Vám všem dal k pochopení; domnívám se, že nejsme vzdychálkové po slastech, nýbrž boží děti, které chtějí vplanout do stavu spásy.

Jsem si vědom toho, že každá činnost musí jednou skončit, i když jsem byl vždy činný a vlastně jsem si i na činnost zvykl.

MANŽELSTVÍ A RODINA

*101

18. 7. 1960

Příteli!

Byl jsi voják a snad jím ještě jsi. Tak to všechno dobře vybojuj. O co jde? Abys – odcházeje ze života – neměl již manželku ani děti ani něco ze světa, co by Ti bylo milé. V prázdnotě je krása svého druhu. Za takovou bábu, jako máš Ty, bych ji nikdy nedal. A protože – jsi dosud ve vleku přichylnosti – Ti dosud chybí síla prozření, jejíž pomocí bys poznal, co ze světa by Ti mohlo být ku prospěchu na cestě z vesmíru, musíš se stát – chceš-li dobře dopadnout – asketou. Správně otcem rodiny a asketou dohromady, protože Tě provázejí stopy minulosti. Zdá se však, že život otce rodiny plus askety má svůj půvab, protože je drsný; takový život dovede vybrousit diamant prozření do čistoty neskonale...

Nevedme však další řeči. I jednoduchý úkol může být pro svou tíži nesplnitelný. Ale Tys byl voják a snad jím ještě jsi, a proto nemůžeš být ustrašencem... A přijď také tam...

Zdraví

Mk

27. 8. 1967

Každá rada, vztahující se k duchovnímu úsilí, musí přihlížet ke všem okolnostem, především životním a společenským, v nichž ten, kdo radu dostává, je a žije. Kdyby se k tomu nepřihlíželo, mohl by se zavést takový způsob školení, který vytrhává člověka z toho, v čem právě žije, a to by nemuselo být příjemné ani jemu ani těm, kdo s ním žijí. Zvláště rodinné poměry nutí člověka k tomu, aby šel po takové cestě, která rodinné vztahy nenaruší, a to bývá často tak těžký problém, že se ani žádná cesta nenajde.

Myslím na cestu různých přesvědčujících efektů. S ohledem na to mívají otcové rodin jen tu možnost, kterou dává karmajóga, jóga plnění povinností, souvisejících se společenským zařazením člověka. V takovém případě má se člověk cítit šťasten, že může konat své povinnosti jako zaměstnanec, pak jako otec rodiny a pak i jako dobrodinec ve svém okolí.

Můžete se domnívat, že to je snad málo. Když si však odmyslíte poučky různých mystických blouznivců, můžete v tom nalézt dokonce podmínku vzniku osvícení. Je-li totiž hlavní podmínkou duchovního vývoje odosobnění, pak v praktikování karmajógy je můžete velmi dobře dosáhnout.

Jste otcem rodiny. Proto musíte plnit povinnosti otce rodiny, a když je budete správně plnit, budete šťasten a posléze i osvícen. Mohu Vám říci toto: je málo lidí, kteří mají problémy mentální povahy, problémy vlivu nediferenciace nebo diferenciace aktů uvědomování. Pro ty by jóga mentální povahy byla na místě. Ale většina lidí zakládá na stavech svého pocíťování, a proto musí hledat správnou životosprávu. Podle mne to je i Váš problém, a proto se obraťte tímto směrem.

A co je správná životospráva? – Nikomu neubližovat, konat dobro, udržovat šťastnou mysl, přát každému jen dobré, věřit v dobrý průběh vlastního osudu atd. To všechno činí člověka šťastným, i když se může na základě převládajícího názoru lidí domnívat, že šťastnějším činí především mít více věcí.

To znamená, že problém šťastného a nešťastného života je vnitřní a nikoli vnější; záleží na tom, jak se chcete cítit a také zda pro to vytváříte mentální předpoklady. Dělejte dobro a dobro se Vám bude vracet. To sice není jóga podle obvyklých představ, ale je to přípravná cesta k pravé a úspěšné józe.

***116**

6. 11. 1951

Neuznávám v zevním životě dobrý význam zevních výchovných metod. Je to, jako kdyby lampa křičela na lidi jak to zařídit, aby si rozsvítili, a na sebe přitom neupozornila. To znamená, že otec rodiny by měl vysoko zvednout korouhev víry a oddanosti Bohu a tuto náplň ducha nechat samovolně vzařovat v ostatní členy rodiny a tím jejich „necnosti“ odstraňovat a jejich ducha proměňovat. Neboť nemohu na jiných žádat, aby vytvářeli v sobě, co já vytvářet nedovedu, a nutit je uskutečňovat něco, co se mi líbí a čeho jsem svým žitím dalek. – Tedy: neznám jiného prostředku než dobro a pravou zbožnost. Vše ostatní přijde dříve či později samo do dobrých kolejí. Bez nechutných potyček, jak má být kdo dobrý, aby to uspokojilo neukázněného krotitele.

***127**

25. 3. 1970

Marně se trápíte. Jestliže mladý muž ve víru kamarádství a rozličných zábav ztratí ctižádost být někým ve společenském životě, kdo se domáhá svého postavení jen vlastní pílí, pak nikdo s výjimkou otce a matky ho nemůže k této ctižádosti vést. A když přece taková ctižádost v takovém muži není zcela potlačena a oslabení vznikající z nepřekonávané touhy po zábavách ho už nesrazí na

cestu tupé lhostejnosti k svým osobním osudům, jde vpřed jednoduše tím způsobem, že slouží a prodává se tomu, kdo jeho touhu po kariéře může ukojit. Tím se tedy vždy situace komplikuje.

Co vy můžete dělat v té věci? – Bývá údělem starých lidí, snad dokonce údělem dobrým, že je to nutí zbavit se starostí a zájmů o své nejbližší. Musí se tedy uvažovat moudře. Sesouvající horu rukama neudržíte. A tak se snažte být spokojena *jen* se sebou samou. Neboť kdybyste se vzhledem k okolnostem musela dívat na to, jak Váš blízký jde do života cestou nejmenšího odporu, mohla byste být vůbec šťastna? Proto nenatahujte provaz svého osudu do budoucnosti přes toho, kdo už dnes se stává příčinou Vašeho utrpení. Možná, že Nejsvětější chce, abyste mu odevzdala pouze svou duši a nikoli celou linii svého rodu. Proto nemějte jiné starosti, než abyste Nejsvětějšímu nabídla jen svou neustaranou duši. Pomyslete si, že svět je jako divadlo, v němž jeden hraje krále a druhý třeba šaška. Když se tito herci vžijí do své úlohy s plnou vážností a silou své vůle, nikdo je z ní nevytrhne, když jsou tuto úlohu rozhodnutí hájit poukazem na svou plnoletost nebo nezávislost. Proto se netrapte. Zapomeňte, že pro Vás existuje ještě někdo kromě Vás samé a odevzdejte se Bohu bez výhrad, proseb a tužeb týkajících se druhých.

Proč byste se měla trápit? Svět po Vás půjde dál jako před Vámi, a když nemáte faktické moci uhnout jeho běh jinam, starejte se pouze o sebe – asi jen takovou Vás chce Bůh mít.

***133**

29. 9. 1972

Musí si stále uvědomovat, že už prosté projevy sebevědomí probleskující prostým uvědoměním se jako „já“, znamenají zraňování; existence tohoto já činí vždy z manželství konkubinát, neboť tu jsou vždy dvě vůle, ačkoliv manželství má znamenat existenci vůle jedné. Kromě toho je zde vše ztížené tím, že manželství netvoří

jedna, nýbrž vždy dvě osoby. S ohledem na to procházejí bez komplikací celou mystickou cestou lépe ti, kdo nejsou v manželství.

19. 3. 1974

Kriteriem správného počínání vůči světu je to, zda je člověk schopen zachovávat „správný stav“, tj. odpoutanost, která se vyznačuje udržováním a i rozvíjením stavu bez vztahů k světu a onoho božstvím nebo božskými vlivy se vyznačujícího klidu.

Není-li možno tento stav udržovat, pak má člověk odstraňovat všechno, co je toho příčinou. V nejprísnejším pojetí by člověk měl, pokud to tento stav vyžaduje, zamítnout i skutky ctnosti a případně i konat tzv. zlo, neboť božství, jímž je stav klidu prostoupen, je nad dobrem i zlem.

U Tebe je to dost jednoduché. Svět Tě dostává do pout babiček, jež mají se vzdát i rodičího se a rozvíjejícího božství. Proto je řešení jednoduché: když skutky ctnosti připisované babičkám neumožňují jim setrvávat v klidu božskými vlivy naplňovaném, pak mají babičky vypovědět svou službu. Pokud jde o Tebe, máš na to nárok i z hlediska zdravotního.

Smysl tohoto ctnostného chování se ztratil. Do popředí se klade vyčerpávání babiček povinnostmi světskými, aby už nic duchovního na světě neexistovalo a naopak se v něm rozmohla zcela světskost. Je na duchovních lidech, aby rozpoznali své povinnosti k „věcem božím“ a zařídili se tak, aby svět zůstal mladý, a odcházející, staří, aby jejich život doplňovali setráváním ve ctnosti zřeknutí se světa. Napsal jsem kdysi *, aby nepřijímal výtku dcery, že má k ní nějaké povinnosti jako k dceři, která má rodinu, a proto by potřebovala domnělou pomoc. Napsal jsem mu, aby toto stanovisko vůbec neuznal a setrval v přesvědčení, že když on sám ze slabosti měl děti, že jeho děti mají také ze slabosti děti – tak prokletí pohlavnosti provází celý lidský rod. Babičky, které vypovědí službu svým dětem, protože nejsou ohroženy smrtí hladem, jež je možno malým zásahem odstranit, jednají vždy správně, když se domnívají, že

jsou povinny být pouze boží. Ovšem v nynější době babičky berou vnuky za své, chovají se k nim jako matky nebo dokonce jako „ještě hodnější matky“ a tím zesiluje obecná světskost až ke stavu prokletí a sodomské zkázy.

Nelze nikomu vytýkat, že měl tuto zákonitost znát a „nepořizovat si proto rodinu“. Pud je cosi strašného a je-li schopen jej pochopit starý člověk, pak se má chytit alespoň on záchrany spočívající v oddání se Brahmovi. – Tu máš radu!

***134**

1972 (?)

Mám ten názor, že si počínáte velmi neuváženě. Není to totiž soucit, který Vás žene do manželství, nýbrž pud zakrývaný myšlenkou na pomoc druhému, pud, pud, který způsobuje, že se nehledají dva k sobě se hodící lidé, nýbrž pouze dva osudy. To je však Vaší věcí a já bych se necítil mít právo o tom Vám cokoli říkat, kdyby tu nebylo onoho navázaného duchovního spojení mezi mnou a Vámi, které jste ovšem sama vyvolala.

Přeju Vám, aby se ve Vašem případě našli pouze dva lidé a nikoli pouze dva příslušné osudy. Ale něco tu je přece: jsem už přetížen zkušenostmi, k nimž jednu jste mi přidala. Uvažuji proto takto: není pravda, že lidé hledají pravou cestu ze strastí. Je to pouze křivolaký postup životem, přičemž vítězí sklony a skoro nikdy osvícená vůle. A tak pomyslete se mnou: až si budete myslit, že někomu budete pomáhat, vzpomeňte na naši příhodu. I když mám znalosti, které by mohly dovést druhé až k nepředstavitelnému štěstí, přece jich nemohu použít, neboť každý, a honem, utíká do temnoty strastí, protože k ní tíhne pro sklony, které neovládá. A Váš osud půjde svou cestou dále, bez ohledu na Vaše úmysly a mínění...

Budte šťastná na svůj způsob.

1952

Uvažoval jsem, že ženský problém by Tě mohl znepokojovat a mínil jsem najít Ti nějakou cestičku, která by byla schůdnou. Nebyl jsem zcela spokojen stavem věcí, jež byly zobrazeny při rozhovoru s pí *. Jednodušší se mi zdálo, kdybys nemusil ženský problém uvažovat jako problém. V každém případě můj rozhovor s ní a poukaz na případné manželství Vás obou je nebo byl pro Tebe zkouškou, která mi Tě ukáže ve světle, do kterého patříš. Jsem proto rád, že se kloníš k nesoužití s ní nebo alespoň k takovým úvahám. Znamená to, že dozráváš, a zdá se mi to tak správné, když nebudeš chtít spojovat svůj osud s osudem ženy. Jsi totiž mysticky tak vyzrálý, že každé takové spojení by vedlo k utrpení, k minutí se cílem, k duchovnímu úpadku, ke karmickým trestům – co se týče karmických trestů, mám za to, že jsi již dosti vyšlehán, že se pozastavuješ dřív, než bys takový krok učinil.

Pohnutka k nespojení je tedy správnější, alespoň z karmického hlediska. Se zřením k tomu touha po neukázněné svobodě je jenom momentální představa, dojem, ale ve skutečnosti nemíním, že bys byl nějak strhován. Potom nalezněš nebo lépe budeš moci nalézt správnou svobodu, totiž pokoj nežádostivých. A neuvažuj o pomoci, službě. Je to převlečený pud, naštěstí v tomto okamžiku dost slabý, že se nezdá, že by Tě mohl svést jistě, bezprostředně a pod nějakou falešnou záminkou.

Co skutečně se mi zdá problémem, je dlouhá naděje, že spojení s Tebou bude končit společným putováním životy. Nazírám totiž na stav pí * jako na stav ženy za Tebe provdané. Je tu klid, ale spojený s pocitem samoty, který způsobuje rozvinutí touhy jít s Tebou životy. Tvé uvažování pak, s ní nebo bez ní, je vlastně rázným zásahem do této spokojenosti a z toho mohou vznikat malé komplikace. Přesto však jsem pro to, abys spíš slyšel hlas, jenž Tě od ní odvádí. Je správný, je božský, platí mystikovi, který má být uchráněn zlého. Ona pak musí pochopit toto Tvé vedení nebo umíněně

trpět pocitem samoty. Pravím umíněně, protože za léta známosti s Tebou nenalezla Tvou cestu, Tvůj před Tebou ve vzduchu patrný cíl.

Můžeš-li tedy, zřekni se. Ukonči epochu kolísání mám či nemám a jdi cestou, již sis zvolil a která Tě nyní chce. Stojíš na prahu nutného odosobnění jako člověk, který dozrál k odpoutání a který je hlídán karmou osamocených jako drakem, jenž pohlcuje vše, co mu nedovede vzdorovat správnými prostředky. Mohu Ti prozradit, že zřeknutí se sebe sama, to odevzdání se jakožto bytosti sebe samu cítící, samu prožívající, samu toužící, samu chtějící, bytostem jiným, jež mají podobné stavy, je vlastně daním, abys vzal, tím, co se skrývá ve výroku: „Otevři, to jsem já. – Okna zůstávají zavřena. Pak znovu: Jsem Ty ... a okna se otvírají...“

Věz, že zraňuje, kdo chce. A žije z plodů činů lásky, kdo dává. Tak mystika, cesta, o které uvažuješ, cesta, která Tě nalézá zřeknutím, chce Tě právě povznést nad bytosti, které žijí braním, k bytostem, které stoupají na žebříku vývoje dáváním. Nemysli, že nevím, že právě tento zvrát, tento okamžik zvratu, je plný nejistoty, rozbití ideálů, rozpadání všeho, co člověk viděl až dosud jako smysl žití. Ale slzy vytekou a radost nespoutaných nastoupí...

Řekl bych: cesta je nalezena. Když se rozhodneš po ní jít, dopláčeš nad světem. Blud zmizí a poznáš pravdu. Takovou, jaká je. A budeš jistě šťasten, pokud nebudeš chtít plakat nad nezbytostí, jež jsou osudem všeho osobního. Jsi proto na tom dobře; je štěstím stát tam, kde ses právě ocitl.

12. 3. 1962

Nevzdávej se tedy v zoufalé myšlence na těžký úkol. Ostatně jsi rozprostřel síť a lapils paní *. Máš tedy povinnosti manžela, když Tě osud ušetřil osudů otce rodiny. Připomínám Ti povinnosti manžela, protože se k mému sluchu donáší něco ze srdce paní *, co se podobá strachu ze samoty. Ty v tomto případě nesmíš být ani krutý ani nepozorný. Musíš se snažit naplnit její život v tom

smyslu, jak ona si to přeje. Když to neučiníš, budeš trhat nitky od udice, na níž Tě Bůh drží. To by bylo horší než všechno dosavadní. Ostatně se nezdá, že má velké požadavky. Ráda by se asi dělila o tíhu břemene, které sama nese, ale protože se zdá, že je ochotná nést také část břemene Tvého, tak to vlastně zůstává při starém. Jenom to, že člověk není sám, posléze na něho příznivě působí.

15. 4. 1965

Vypadalo to tak, že jsi hluboce nespokojený. A protože se tato nespokojenost vybíjela proti Tvé manželce, mohla mít zdánlivě za podklad právě její osobu, ale v hlubším smyslu snad tu Tvou věčnou samovolnou nespokojenost. Uvažoval jsem takto: chtěl bys, aby Tvá manželka byla podle Tvého obrazu, ale musel jsem konstatovat, že svůj vzor stále měníš, a dovozovat, že kdyby i přesto se podle Tvého vzoru začala chovat, poznal bys, že není samostatná, a proto by ses od ní odvrátil.

Snaž se prosím likvidovat svou nespokojenost přímo. Má-li totiž nějaké vnitřní příčiny, má je proto, žes je v nitru nechal zakotvit. Nech tam zakotvit spokojenost vznikající z netečnosti k světu. Pak bude vše dobře. Nemá přece žádný smysl vyhlédat z nitra do světa, když ten svět stejně jako Ty sám od každého z nás něco chce a tudíž se pro nás obětovat nemůže. Tak vidět věci znamená být nespokojený. Tvá nespokojenost přece pouze Tebe sama trápí a oheň chtěče nezhasne.

4. 11. 1965

Mohu asi pouze za sebe posuzovat sblížení muže a ženy až k intimnostem a poté jejich rozcházení jako způsobování utrpení, jestliže se oba nerozcházejí rádi. Ostatně tento názor člověka zabraňuje spojení s lehkou myslí navazovat a v duchovním smyslu to vede k rozvíti čistoty, jak ji má na mysli buddhismus.

Ostatně se domnívám, že si nemůžeš stěžovat s výjimkou přirozeného omezení osobní svobody, na kterou jsem myslel jako na rozhodujícího činitele u Tebe, když jsem Ti napsal, že by bylo lépe pro Tebe být asketou.

Člověk tedy nesmí plést dohromady nesourodé věci. Váží-li si svobody nade všechno, musí si odříci smyslová potěšení pramenící z „lásky“. Neodřekne-li se jich, pak musí přijmout pouta manželská a svobodě dát vale.

Tak jsem tomu vždycky rozuměl a ani tomu nechci rozumět jinak. Víím totiž, že chtít mít oboje vede k těžkým vnitřním konfliktům, které mohou nabýt formu duševní choroby.

Ačkoli k Tobě lnu, přece Tě podezírám, že jakési zásadní mravní stanovisko tohoto rázu se Ti nechce přijmout. Proto musíš trpět a sjednocení protikladů Ti zůstává neuskutečnitelným snem, filozofickou fantazií.

Mám zkušenost, že čím je člověk mravně zásadovější, tím je i svobodnější. Nemůžeš přece učinit ze světa služku svých chtíčů, které se za těchto okolností rozrůstají do obludných forem a na základě toho člověka připravují o nejslabší stopy radosti. Jsi-li totiž individualitou, je jí i každá věc ve světě Tě obklopující. Tento fakt Tě musí vést k tomu vážit si všeho, co na světě je, ba chovat se k tomu s úctou a dbát na to poskytovat tomu co nejvíce svobody, abys tomu otevřel cestu k jeho vlastnímu nevyzpytatelnému cíli a určení.

Paní * si v zaujetí bludu pomyslela, že Ty jsi to, co hledá. A protože jsi jistě k tomu zavalil příčinu, máš její víru naplnit. V té věci se jí nedá nic vytýkat. Ani to, že zavětrila, že přece jen existují lepší nebo hlubší studně, což jí dnes vlastně vytýkáš, jako že se Ti stala nevěrnou se mnou. Ona je totiž stejně nedostatečně vyzbrojená pozorováním jako každý jiný člověk a svůj názor na dokonalost opory změnila, teprve když mohla srovnávat.

Nic zlého tu však není. Obrací se na mne s důvěrou pouze v některých věcech, kdežto ve všem ostatním je Tvoje. Jak jinak by mohla unést životní zkoušku, která ji potkala v Tvé domácnosti? – Obával jsem se, že se v ní vzepře onen mustang, ale zdá se, že je

za pokusem. Proto se snaž další cestu jí usnadnit. Vždyť se přece také můžeš dopustit dobrého skutku. Či snad již nemůžeš?

Myslíš-li si, že nemůžeš, vytkni si nezměrný egocentrismus. Ale já Tě varuji, abys tak daleko nešel. Nevíš-li to Ty sám, vím to já, že v sobě nosíš božské kvality, jimž jsi odpověden natolik, že takový egocentrismus nesmíš připustit. Tu již přece jen působí nechutná karma a komplikuje člověku život víc a dále a – konec té cesty? – Pod tíhou utrpení konečně bude člověk nucen odpřisáhnout, že již zlo nebude konat.

Dosud máš všechny věci duchovní a karmické v pořádku. Udrž si je tak tím, že budeš v sobě nosit stále rozvíjený pocit štěstí. Pocit štěstí způsobí, že na prahu smrti nebeské bytosti Tě poznají na základě oněch vnitřních kvalit jako jim podobného a to je předpokladem pro vstup do harmoničtějších podmínek bytí a žití. – Když pocit štěstí není přítomen, nebeské bytosti k tomuto poznání nedospějí a cesta do nebe se uzavírá.

***161**

1961

Pokud jde o Vaši paní, je uspokojivé to, že se zdá, že Vás bude schopna provázet. A také pouze za těchto podmínek nemusíte měnit životosprávu, především v erotickém smyslu. Ale k úpravě tu musí dojít. Jako soulad zájmů překonává nebezpečí, že manželství je nebo bude konkubinátem, tak zase musí být manželství pozvednuto nad úroveň prostředně lidskou. To se děje tak, že osobní spojení musí být podloženo Vaší úctou k manželce, jako by byla bohyní, kdežto ona sama se musí cítit, jako by s božstvím splývala nebo jím byla. Za takových okolností se životospráva nemusí měnit.

12. 6. 1971

Když uvažuji o Tobě, chápu Tě pouze jako ztroskotance v oblasti zevních poměrů. Podle toho si svůj vnitřní klid můžeš vykoupit tím, že se necháš dirigovat posedlostí bez nejmenšího odporu, nebo že se zařídíš vnitřně tak, jak k tomu vždy radí všepronikající moudrost duchovního ezoterismu.

Tato moudrost zakazuje řešit strastnou situaci tzv. radikálním zásahem, případně v podobě rozvodu, protože tu jde o ratolest rašící z kořenů příslušné karmy, již možno poznat a likvidovat pouze postojem těch, kteří překonali strast. Řešení je v tom, že člověk přijme na sebe v sektoru domácího života pouze povinnosti a žádná práva. Pak bude pravým karmajóginem a z nerozumu může být i bhaktijóginem, jenž v pocitech své strašné zevní nouze volá k Bohu jen proto, aby nebyl tak sám.

Máš tedy konat své povinnosti vlastně jako galejník, který proto, že ještě pociťuje, věří ve spravedlnost boží, která ho vysvobodí. Bezprostřední úlevu žádat nesmí. Neboť pokud vím, rezervovanost Tvé paní je i vůči Tobě; ona už nežije život normálně situovaného člověka, nýbrž někoho, kdo pro bludný ideál odsouvá od sebe všechno ostatní. Starej se tedy o ni, ale chovej se, jako bys ani neexistoval. Jen tím můžeš otupit její přecitlivělost, která ji jistě bude dělat až jasnovidnou; tato přecitlivělost, manifestující se až jako jasnovidnost, je vlastně psychologický moment, jímž lidé v jejím stavu instinktivně hájí svou zdánlivou svobodu, již se domnívají, že vybojovali, aniž vědí, že třeba na neexistujícím nepříteli.

Nepodceňuj tuto situaci. Symptomaticky je totiž tato situace velmi průhledná a jen pohlavní pud by ji mohl vidět ne tak vážnou. Věz, že pravého karmajógina i bhaktijógina zahrnují nebesa požehnáním, čímž se nezměnitelné často mění, takže často trpící člověk jakožto věčně putující Ahasver najde kříž s vypínajícím se na něm smilujícím se Spasitelem, čímž Ahasver dosahuje usmíření se sebou samým a tím i vykoupení.

Na tuto jedinou a schůdnou mystickou cestu Ti přeji všechno

dobré. Chci však ještě dodat, že se tato cesta stává lehkou, když člověk všechno dává a vůbec ničeho nežádá. Takovým buď i Ty.

1. 7. 1971

Když jsem Vás oba poznal, líbilo se mi, že jste své manželství nezaložili ani na náboženském sebeklamu ani z nepřátelství jednoho vůči druhému; na tom se manželství zpravidla zakládají. Proto jsem doufal, že Vám pomohu k snazšímu dosažení jako soudržné dvojici, která je v podstatě jedním. Existuje však zákon, protože výjimek snad ani není, že lidé docházejí k mystickému cíli jen po jednom. Neboť tu na cestě života se vyskytují závory, jež se uzavírají mezi těmito dvěma putujícími – od toho okamžiku už pak zpravidla kráčí každý sám a může se jen divit, jak je možné, že ztratil svého souputníka.

Příčinou je nerovnost obou. Zdá se, že sympatie je vždycky slabší než přirozené hodnoty jedinců; jen proto závory padají, právě když jen jeden přejde a tím se druhý zdrží, takže už si oba nerozumějí. Jen ochota i s vypjatým úsilím si vzájemně rozumět může zdržení učinit obsahově bezvýznamným a tím se sice dva jakožto jeden putující opět rozcházejí a zase scházejí, aby snad posléze dospěli k témuž cíli v jednom jediném okamžiku.

O tomto vím, že se může stát. Prakticky se to však nevyskytuje. Příčinou je to, čemu říkáme individualita. Ta jakoby pulsuje, zvedá se, aby dva od sebe odcizila, a stává se to právě v klíčových pozicích života. Proto ani není třeba si na to stěžovat. Je to prostě fakt, který platí absolutně jenom proto, že lidé nejsou moudří. Kdyby věděli, že pohlavní pud sám zařídí, aby po odcizení s jedním došlo ke spojení s jiným, kdyby věděli, že když se za takových okolností rozhodnou pro osamocení, pak by jednali uvážlivě, protože v prvním případě propadají pohlavnosti v jedné formě a v druhém v jiné formě.

Mystické úsilí musí vést k osamocení. Zpravidla se však žena (muž) musí nahradit světlem a světlo spásou. Když muž opustí

ženu a žena muže právě proto, že dosáhli onoho světla, pak se z nich stávají přátelé, kteří už snadno k cíli dojdou. Vždy však je nezbytný silný rozum, jenž dovede všechny nuance různých situací zvážit a – pak už se dva nehádají, nýbrž putují s vědomím cíle, v němž se každá strast utápí.

30. 11. 1971

Je to už dost dlouhá doba co jsem psal paní** a vyžadoval její rozhodnutí „buď s Tebou, nebo bez Tebe“. Odpověď tehdy mohla být jednoduchá. Jelikož dosud nedošla, беру to, jako kdyby došla odpověď záporná. A protože nemá smysl čekat dále, píšu Tobě.

Náležíš tedy také mezi ty, komu se rozpadl celý život, když se obrátil k Bohu. To nemá smysl si zakrývat, vidět v tom nějaké klady. A tak stojíš před rozhodnutím jak postupovat dále.

Především to chce pochovat můj ideál, abyste šli dva, jimž se jde lehčeji, protože mnohé zkoušky na cestě odpadají. Nestalo se. A pohled na skutečnosti, střízlivý pohled a logika prostých skutečností týkajících se soužití manželů nám napovídá, že jako Ty sám nemůžeš svou ženu nutit, aby šla s Tebou cestou vytváření spjatosti s Bohem, tak ani Tvá manželka nemá právo mít Tě k tomu, abys Ty ji následoval stopami strasti běžného života. Pokud tu jsou děti, pak jistě, když jednáte správně, máte oba stejné povinnosti vybavit je do života, aby mohly existovat pak dále bez vás obou, samostatně. Rozumný člověk to chápe tak, že děti jsou následek jeho citové slabosti, okamžikového upadnutí, a že tedy proti nim stojí jako proti bytostem samostatným, jež smí nabádat k dobru a vést je k němu, pokud se ony k němu vést nechají. Nerozumný pak své děti chápe jako svou hračku, něco, z čeho se může a smí těšit; takový bude jistě zklamán projevem se jejich samostatnosti. Tak rozumný člověk kráčí k svému oprostění, nerozumný ke své strasti.

Jako člověk usilující o rozvinutí a realizaci duchovních hodnot, Ty, *, nesmíš jednat jako člověk nerozumný. Z toho se dedukuje,

že když dále již nebudete kráčet dva, nýbrž pouze Ty sám, musíš vzít svou domácnost jako pole povinností, kde nesmíš vyhledávat žádná práva. A protože jsi sám, máš žít také sám svůj život nepřestávajícího úsilí mít jen svého Boha a nic jiného, ono Deus mihi omnia. V nejširším smyslu to znamená, že žádná oběť, vyžadovaná na Tobě rodinou, Ti nesmí být dost těžká, aby sis stěžoval na svůj osud; ber jej jako požadavek donést svůj úděl až tam, kde tíže osudu člověka sama padá, protože týž člověk je už více boží než lidský.

Uzavři se pomyšlení, že pánbůh na člověku žádá hrát prohranou hru slabochů připoutaných na svět a kráslicích svůj život představami o občanských povinnostech, jak nám je kdysi naservírovala „svatá církev“. Ne! Pravdou je pouze to, že když člověk upadne na cestě sebevlády a zplodí nějaké potomky, že musí donést toto vzniklé břímě odpovědně až tam, kde povinnosti k potomkům samy přestávají.

Tak se chovej Ty! Uvědom si, že pád do přirozených vztahů světských lidí, do manželství a stavu otce rodiny, Tě dnes pevně zavazuje své povinnosti nést také, jak je to přirozené, ale svou duši už uzavři všemu kolem sebe, aby se mohla jednou, ještě v tomto životě uvolnit, osvobodit. Neposlouchej sladké teorie slibů něčeho dobrého. Skutečnost je nesmírně drsná. Máš na vybranou velmi málo: jít tam, kam Tě chce zavést Tvá žena, nebo žít bezvýchledný život. Vol to třetí, nevyslovené, cestu otroka, jenž nosí svá pouta tak, že z něho jednou spadnou.

To jsou mravní předpoklady pravé mystické cesty. Povinnostem člověk neuteče; na to metody neexistují. Ale zato se člověk může vnitřně zařídit tak, že pouta sama spadnou. A teprve když tato pouta spadnou, smí člověk opustit svět a věnovat se Bohu a stát se jím.

Nezastírej si tedy oči zdáními. Skutečnosti jsou velmi drsné, jak už jsem řekl. Doufání člověka je pouze bludička, která má na člověka vliv do té doby, dokud se nedokáže vzdát světa. – Vzdej se tedy! Ostatně jen vzdáním se světa se může člověk stát mystikem, jenž dokáže realizovat stav pokoje, vykoupení, osvícení. Věz, že ani

takto nemluví o dlouhé cestě. Pouta světa padají z člověka ihned, jakmile se všeho vzdá. Jen neúplné vzdání natahuje cestu a vývoj do nekonečna. A když už osud na Tebe dokázal být takovým, jakým je nyní, nevyjednávěj s ním. Vyjednal bys pouze utužování pout.

Proto: VZHŮRU! – Vzhůru do boje s desetitisícihlavým netvo-rem připoutanosti! Věz: dobrý bojovník s mystickými překážkami je šťasten hned, když se zavede na úspěšný boj, na zdolání pře-kážek jejich opuštěním a pak jejich nepřipuštěním k tomu, aby se opět staly významnými. Svět Tě už opustil, opusť Ty svět! Když svět opravdu opustíš, strast Tě nedostihne!

Napiš, zda přijímáš.

9. 12. 1971

Tak jste mi to své rozhodnutí pěkně „oznámili“. Tys asi dobře neporozuměl, že vzdání se domova neznamena odchod z něj, nýbrž učinit se v něm cizincem, jenž tu má nějaké povinnosti a žádná práva. Když se to tak neudělá, motá se člověk v samých kompromisech, což celkově znamená postupný úpadek a nakonec absolutní neodolnost, neschopnost řídit si své věci veездеjším životě. Ty, **, své rozhodnutí zase podáváš jako nutné zlo, jež Tě potkalo v životě. Vcelku to pak znamená, že Ty chceš dělat odstředivou sílu v životě jeho a on se tím bude dostávat do vnitřních rozporů – špatné to vyhlídky.

Mají-li se tyto vyhlídky zlepšit, pak Tvé rozhodnutí, **, musí být toho druhu, že chceš jít s * aktivně, asi tak, jak tomu bylo zpočátku. Nesmíš přece být vlečena osudem, tím rozhodnutím, že „když * jinak nedá, tak se tomu podřídím“. Za takových okolností bývají tendence ducha jiné a to „přijetí nutného zla“ činí ze života záležitost žití „neslaného, nemastného“.

Měla by ses tedy vzchopit a propracovat se zase kvůli jít s * jako rovný s rovným, také iniciativní, s chutí žít a jít. To ovšem znamená rozluhu se strastí minula, se žitím v minulosti, bez pokleslosti, jíž Tě minulost poznamenala. . . .

Co se, *, Tebe týká, i ty musíš dbát na to, abys ve vztahu ke své manželce nepřijal zabíjející kompromisy. Soudím, že Tvá manželka je duševně dost zdravá na to, aby se mohla rozloučit s minulostí a začala žít znovu život důstojný a po Tvém boku aktivní. Když se toto na ní neodvážíš žádat a ona Ti to nebude moci nebo chtít poskytnout, pak se raději v klidu rozejdeme. Jsem, snad víš, člověkem už příliš takovými polovičatostmi vyřízeným, než abych vůbec byl schopen naděje, že „konce všechno spraví a budou dobré“. Přitom myslím na to, že Váš rozchod v žádném případě nepřijmu. Tím se celý můj nápor na Vás vyznačuje požadavkem, aby se * našla taková, jaká byla, když jsem Vás poznal; když tomu tak nebude moci být, nechci být svědkem zlých věcí u Vás.

Máte to tedy teď docela jasné. Jenom když do toho zapletu sebe osobně, přeju si, aby to všechno zle nedopadlo. Vím, že když se spolu rozejdeme, rozhodně si nepolepšíte. Budete žít život ztroskotanců; já jsem vždy toužil, abyste byli ve svém životě vítězi. Přišli jste ke mně v dobrém, rád bych, kdybyste se v dobrém stali pouze vítězi.

***162**

6. 11. 1971

Tvůj manžel touží po zasvěcení. Na Tvé přání jsem ochoten opustit ho. Ale můžeš to chtít? Určitě ne, když si uvědomíš, že nepřekonat doznívání minulosti jakožto nedůvěru ve všechno dobré, strach a jeho působením upadání do všelijakých sklíčeností, obavu před Tvým dřívějším téměř duševním zhroucením znamená jen protahování zlých věcí až k nenapravitelné Tvé škodě. Odlož tedy strach a měj důvěru v sebe! Buduj na tomto sebepřekonání ve zlých věcech a nikoli na představě, že máš nějakého Krista, který Ti poskytuje ochranu. Máš přece pouze představu, že máš skutečného Krista! A kdybys konečně měla i pravého Krista, musíš přesto se postavit na vlastní nohy, překonat temnou minulost a vybudovat

si dobrý stav beze strachu před zlým, jistotu, že jsi ve světle božím ne jako všeho se děsící zvíře, nýbrž jako ten, kdo překonal chmury, osobní předznamenání nositelky zlé karmy.

Chci tedy Tvé rozhodnutí. Rozhodnutí, zda vyžaduješ, aby Tvůj manžel zaujal postoj galejníka, nebo člověka, jehož dobré zájmy budeš sdílet, manžela usilujícího o ještě větší světlo a dobro, než může poskytnout jakkoli dobrý správný občanský život. Zla se neboj. Máte a budete mít kontrolu, zda se vaše cesta bude stáčet do zla nebo do dobra. Proto do zlého upadnout nemůžete. Ale Tvé rozhodnutí to chce. Jinak se nepokusíte a půjdete temnotou.

*169

29. 9. 1970

Základem správného mystického žití není to, jak budeš žít s *, nýbrž jakým směrem se bude ubírat Tvé myšlení, cítění a Tvé zájmy. To znamená, že chce-li být člověk mystikem, musí svou „duší“ žít v oblastech nadsvětských a konkrétně řečeno ve víře v duchovno nebo v Boha bez přiměšování světských krámů, jako je majetek a rodinný život, čili aby ze své mysli natrvalo vyloučil svět a jeho věci, byť se ho tyto věci jakkoli reálně dotýkaly.

Zkušenost totiž dokazuje, že není mystikem, kdo neopustil svět a následkem toho neprodělal úzkosti člověka žijícího ve víru denních věcí, událostí a potřeb. Není tedy mystika, který by mohl ve světě kramařit, tj. starat se o výdělky a myslet na to, jak na kom vydělat nebo z něho vytěžit. V tomto ohledu jsou podmínky velmi přísné; mystik smí se na světě živit výhradně vírou, tím, že doufá v Boha, že mu Bůh dá potřebné věci.

Jiná než tato mravnost je hluboko pod úrovní mravnosti duchovní a mystické. A pokud mé vědomosti a životní zkušenosti mystika sahají, vím, že tento způsob života je nesmírně těžký, tak těžký, že pouze ti, kdo mají „víru netavící se v ohni božím“, mohou přežít a jako mystikové se neztratit v propadlišti zlého světa.

Hledej tedy své problémy v tomto a nikoli ve způsobu soužití s *. Jen z Tebe vzešlo to, žes mohla myslit na věčné spojení s ** a žes na to jakoby zapoměla a hledáš možnost soužití s *. Dokud tedy žiješ duševně uvolněně jako člověk, který prostě akceptuje běh světských faktů v podobě denního, prostého života, nemůžeš být mystičkou, ani kdybys žila naprosto bezúhonně, v režném oděvu kajícíka, který denně bičuje své tělo, aby si udělal utrpení na vyrovnávání svých duševních poklesků, vyplývajících z toho, že každou chvíli klesne jeho mysl do hmotného světa pro ten nebo onen chvilkový zájem, ba i o bolení svého břicha, kloubů atd. atd., tedy do světa svého fyzického zdraví.

To znamená, že mystický život začíná teprve výstupem člověka z oblasti světského života do oblasti života nadsvětského se všemi důsledky z toho vyplývajících. Všechno člověk musí zanechat za sebou. Zdraví, majetek, ženu, muže, děti a všechno to, co ho ještě zajímá, jako je divadlo, televize atd. To musí opustit a svou duši i srdce musí otevřít tomu, čemu říkáme Bůh, aby jen to ho vedlo jeho životem; jinak by kramařil, i když by svůj svět propadlý život pentlil nějakou, jakoukoli mystikou.

Mezi mnou a běžnými lidmi je ten rozdíl, že já se žívím z Boha. To znamená, že mám za sebou zkoušky z osvědčování, při nichž jsem se dlouho, velmi dlouho pohyboval na okraji propasti zničení, kdyby byl Bůh uznal, že nejsem hoden žít se pouze vírou v něho. Jsi-li schopna žít také tak, budeš mystičkou, ať žiješ s * absolutně cudně, nebo nemravně. Jsou totiž v životě mystika těžší, ba nesmírně těžší problémy. A když se tak rozhodneš žít, nesmíš si být jista, že Tvůj partner tak bude žít, i když Ti to bude slibovat. Tak totiž dokáží žít jen výjimeční lidé.

30. 1. 1973

Byl bych rád, když už chcete přijmout mystickou nauku jako směrnici pro život, abyste vycházela z uvedeného varování a vyhnula se neblahým koncům na mystické cestě. To znamená, že máte začít s trháním vnitřních pout ke světu tím, že budete rozvíjet pocit nezávislosti, nikoli ovšem tím, že byste nedbala na své povinnosti ženy a matky atd., nýbrž tím, že ze svého nitra vymýtíte každou stopu podmiňující výšehy vědomí, že máte v pozadí sama sebe něco nebo někoho, kdo k Vám náleží. Tedy prostě máte dosáhnout pocitu uvědomění svého absolutního osamocení. Jen tak se stanete nezranitelnou všemi vztahy, jež tak často mystiky zaskakují, když se mají povznést k ničím nezkalenému stavu blaženosti, jež člověka očišťuje ve vyšším smyslu a tím jej připravuje k nejvyššímu uskutečnění.

Máte vedle sebe manžela a dítě. V nich vizte největší překážku na cestě k absolutnímu vnitřnímu oproštění. Je musíte zanechat jako sobec, který jen v nich viděl překážku na cestě k svému štěstí, ale protože máte dbát na to, abyste byla mystičkou, musíte je „odložit“ jako Vám cizí bytosti, jimž podle příkazů buddhismu musíte přát dobro formou metta.

Na mystické cestě si nenechte tento „rest stavu nedokonalosti“ jen proto, že je tak těžké takto se se světem vypořádávat. Nedořešením tohoto problému jistě možno dosáhnout dílčích výsledků na cestě k dokonalosti, ale „tento rest“ by se mohl ukázat jako milník, na němž ztroskotává všechno úsilí došplhat se do oblasti „mystických výšek“.

Budova mystické dokonalosti se má stavět od pravého základu. Vzdát se všeho je zemí, na níž tato budova bude vždy dobře stát. V mystickém pojetí to znamená, že je nutno rozvinout pocit osamocení do absolutní šíře, aby se nemohlo stát jako tomu Glyndonovi v románu Zanoni, aby strážkyně Prahu mystikovi mohla vytknout, že se pro ni nevzdal světa. To znamená, že nemáte být nikoho

na světě, abyste při mystickém postupu nevytvářela svod, jímž by Vámi případně realizované příslušné substance proudily do světa, neboť to se považuje za těžký a nikdy neodpustitelný hřích.

Mohu Vás ujistit, že přerušení niterných vztahů člověka ke světu je vznikem podmínky pro prožívání stavů náležejících „mystickým výškám“, k nimž nikdy nedospívá ten, kdo vystihl podmínky správných koncentrací, ale zřeknutí se světa mu chybělo. Takový člověk je vždy jako ve vzduchu. Může prožívat stavy vytržení, ale pak zase upadá do vnitřních krizí, jež mohou být posléze příčinou jeho duchovního pádu, jenž se neobejde bez propadnutí do démonického ovlivnění. Proto vizte mystickou cestu ve způsobu svého žití. Žijte tak, abyste byla vnitřně zcela sama; jen za této podmínky bude Vaše vědomí nahrazeno božským, s nímž svůj život snadno dožijete.

23. 12. 1973

Nejsem zásadně proti manželství těch, kdo chtějí jít cestou duchovního sebezdokonalování. Protože však znám nebezpečné zákruty na této cestě, rád bych, aby byly splněny podmínky, které zajišťují, aby cesta byla hladká. Ostatně těch požadavků není mnoho. Aby totiž bylo manželství manželstvím a nikoli konkubinátem, mají oba partneři vyvíjet stejné snahy. Nikoli v technickém mystickém úsilí, nýbrž ve vnitřním chování.

Jelikož se celý mystický vývoj zakládá zpočátku výhradně na způsobu myšlení a cítění, nevádí usilujícímu, když žije v manželství s partnerem, který též přistoupí na to, aby jeho myšlení bylo čisté a cítění povznesené. Čistým myšlením se miní nepřítomnost závidi, nenávisti a chmurných představ o vlastní budoucnosti; na druhé straně rozvinutí přání všeho dobrého všem bytostem a víra v dobrý průběh osudu vlastního.

Když Váš manžel přijme tuto směrnici pro myšlení a když se bude snažit cítit vždy dobře, pak půjdete spolu. To znamená, že se u něho o jiné snahy nejedná. Nepožaduje se na něm víra v pánaboha

a nějaké církevní přibarvení mysli a citu; může být dokonce i „divoký ateista“.

Snad se zdá být tento požadavek ze strany Vašeho mystického snažení jako pouhé nic, ale podle mne se začíná konkubínát tam, když se manželé setkávají v porozumění na posteli, respektive jen na posteli. A to já už jako guru vidět nechci. Bývají totiž z toho strašné konflikty a nakonec vždy to v takovém manželství špatně dopadne, pokud se dá považovat za špatný rozvod po bojovném soužití.

Tak pouze toto, co vyžadují, Vám otvírá cestu k „bezhříšnému“ soužití s manželem.

Přál bych Vám, aby se Vám podařilo dospět k této dohodě. Jinak bych doporučoval raději, abyste žila světským životem a mystických věcí se nedotýkala. Jsou v nich jedovatí hadi a správné chování je činí zcela neškodnými. Ostatně i když tuto věc člověk vyřeší zcela dobře, dokáže život přičinit ledajaké těžkosti, které jsou snáze překonatelné, když jdou dva manželé ruku v ruce.

Pro Vašeho manžela – jen tak pro informaci – buď Vaše mystické snažení úsilím o zachovávání pravidel správné, a tedy spásné mravnosti. Ostatně pouze to je kořenem celého mystického snažení. Kouzla přicházejí do úvahy až po uskutečnění správné, spásné mravnosti.

30. 1. 1974

Vyjádřil jsem podmínky, jakých se má držet ten, komu svitlo, že je významné, aby vyvinul úsilí o své duchovní osvobození. Má se tím předejít komplikacím, k nimž dochází vždy, když jeden začne opravdově táhnout jedním směrem a druhý táhne směrem druhým. Než se situace zkomplikuje, zdá se to vše jako nic, ale pak se už zpravidla nedá nic uvést do pořádku. Proto soudím že je třeba komplikacím zabránit. . . .

Reaguji na Vaše rozhodnutí vyvíjet snahu, která, když dosáhne určité intenzity, se může jevit druhým jako bezohlednost, alespoň

v jistých ohledech. A pak už je pozdě na snahu věci si jinak uspořádat. Někdy se stává, že požadavky obou stran jsou nekompromisní, ale většinou na to doplácí ten, kdo mystickým úsilím už svůj život poznamenal, protože když se chce podřídít, trpí bez konce. A ani druhá strana, když se u ní vyskytuje dobrý cit, nebývá svým „vítězstvím“ spokojena.

Proč tedy navrhuji návrat k světskému životu, když se se svým manželem nedomluvíte: nejste dosud na tom tak, abyste byla lhostejnou, když se pod náparem Vaší snahy všechno kolem Vás rozpadne. A ten návrh můj je reakcí na to. – Ovšem samozřejmě musíte sama dobře uvážit, zda nauka bude pro Vás tak cenná, že vzdát se jí jednoduše se pro Vás stane pramenem nekončící nespokojenosti. V tom případě Vy sama musíte vyvinout úsilí prosadit pro sebe pozici, která by Vám umožnila pracovat na sebezpřetváření.

Nezdá se mi, že je tu kromě možnosti nechápat něco tak nejasného nebo podezřelého, před čím si musí Vaše okolí dát pozor. Potřebuje-li snažící žít v prostředí, kde se respektuje jeho úsilí o pocit štěstí udržovaný výhradně z jeho vlastní vůle, pak je to podle mne požadavek minimální, který prospěje i druhé straně. Pak, když takový požadavek druhá strana nechce splnit, pak, když se na to dívám z duchovního stanoviska, je v tom rozpor přirozeností v jejich samém základu.

O tom však nechci nic dalšího říkat. Ale také bych se nechtěl dívat na to, jak jsem přispěl k nějakému rozvratu.

Musíte tedy vzít všechno na sebe. Zařídte se, jak Vás poučí Vaše moudrost, ale – není radno zahazovat hřivnu, kterou cítí hledající, že má na dosah. – Jsou to jistě pro lidi určitého typu věci bezvýznamné, ale kolik to pekla přivedly na svět ty nicotnosti, jež třetí osoba tak dobře prohlédá právě jako nicotnosti. . . .

Bylo by tedy dobré, kdybyste se se svým manželem dohovorela. Z toho by mohlo vzejít dobro pro Vás, pro něho, pro oba, abych mluvil buddhisticky. Já sám se opravdu nechci dívat, jak se Vaše manželství eventuálně rozpadá – nikdy mi takové pohledy nevyhovovaly. Domnívám se, že požadavky jsou minimální, a když já mám u toho osobně být, musí být splněny.

***179**

20. 10. 1955

Co se týče Vaší vnučky, dívám se na to vždycky tak jako na karmické vztahy, které by mohly být potlačeny pouze určitým správným postojem rodičů. Jenže lidé žijí tak, jak je žene jejich přirozenost, a z té příčiny se musí smiřovat s osudy, které je potkávají. Metoda správného postoje je bohužel nevyzkoušena, protože klade na každého člověka mravní požadavky, a proto mé hledisko můžete přijmout pouze jako jeden z mnohých názorů na tuto věc. Přesně řečeno by to chtělo, aby rodičové žili jako bytosti odevzdané Bohu tak, že tímto postojem potlačí všechna duševní vzduť, která se v nich vyskytují následkem tlaku jejich přirozenosti; když jejich nitro bude zcela podrobena pravou odevzdaností Bohu, pak prostředí, které tím kolem sebe vytvoří, bude působit na jejich bezprostřední okolí tak, že se v něm rozvine více harmonie než nepříjemných věcí.

Přijměte toto vysvětlení jako upřímné vyjádření se k věci podle pravdy.

***191**

22. 9. 1969

Nejprve pan *:

Odcizení nebo sblížení je vždy podmiňováno kvalitativní blízkostí partnerů. S tím „dobrá vůle“ nemá co dělat. Proto když se dva „najdou“ a v dalším životním běhu se ukáže, že jeden se *životními zkušenostmi* vyvíjí rychleji než druhý, pak se ještě v tomto životě rozejdou. Myslím na cestu životních zkušeností. Na té se musí ukázat mystický růst člověka; mystické zážitky jako např. stigmatizace, křty, symboly znovuzrození, mystické svatby atd. nemají cenu, i když jsou ukazateli vnitřní proměny. Jenže těmto věcem rozumí každý po svém.

Kolik jsem to již viděl mystiků omilostněných všelijakými mystickými zážitky? A všichni se vyznačovali elementárně lidským myšlením a nazíráním. Že si jeden druhého pro tyto zážitky považoval nebo jeden druhému záviděl nebo mu raději nevěřil, aby se nemusel doznat, že je za ním pozadu? – To všechno jsou světské marnosti. . . .

A nyní paní **::

Odcizování nebo sblížování je záležitost vnitřních hodnot člověka. Jsem dalek toho vést kohokoli cestou iluzí. Musí jít cestou životních zkušeností. A životní zkušenosti nejsou vlídní činitelé. Jako rozvážný abstinent si neoblíbí notorického alkoholika, tak duchovně vyrostlý člověk nepouští do své blízkosti primitiva, leda dočasně, hnut soucitem, aby mu pomohl z jeho duchovní nebo intelektuální bídy.

Cesta, jíž jsem ochoten kohokoli vést, je cesta životních zkušeností. Mystika je v ní zasazena duševními tendencemi. V těchto záležitostech musím nutit lidi, aby si udělali pořádek, neboť vím, co zmatku se vytvořilo komentováním podstaty mystického úsilí. A výsledek všeho? – Mystikové jsou blázni v očích světských lidí; to se o mně neodvází tvrdit žádný světský člověk. Pravda: u mystiků zdánlivě „par excellence“ je to cosi strašného být takový, jako jsem já, ale neprorokoval jsem snad dobře všem těmto mystikům? Proč jsem s takovým úspěchem těmto lidem prorokoval? Protože mystika vždy jim byla pozlátkem na špinavém kabátě světského života. Ale už dost o tom.

Nebyla by to Vaše chyba, kdyby následkem Vašich mystických prací došlo mezi Vámi dvěma k odcizení. Síly života Vás vlečou nyní a budou Vás vléct po celou mystickou cestu, dokud neprocitnete ve stavu buddhy. Tyto síly samy vytvářejí životní a osudové okolnosti. V tom tedy to je. Ostatně máte možnost od všeho, co se mnou souvisí, utéci. . . .

Čekám na Vaši reakci; s následky mystického úsilí to ovšem myslím velmi vážně. Sudte tedy sami.

16. 9. 1954

Co se týče cesty pro manžele, tu máte jistou nevýhodu. Jste jenom společně putující lidé, ale nikoli manželé. Kdyby ten svazek byl tak šťastný, pak jistý způsob dýchání jednoho z Vás by druhého uvedl do stavu před vytržením. To jsem u Vás nepozoroval. (...) Avšak pokud znám věci, je Váš společný svazek z hlediska duchovního vývoje poměrně zdařilý.

Je však možné, aby se takový svazek, v jakém jste, proměnil v dobrý svazek manželský. Je to obsaženo ve stejné vůli chtít jedno. ...

Vím, že Vaše touha jít touto cestou je opravdová. To jste projevili skutky a též vyjádřením. A právě vůle k mystickému uskutečnění je také jistou protiváhou jistých tak zvaných mravních nedostatků. Jen veliké opatrnosti je třeba. Upětí k mystickému cíli musí být vždy tak mocné, aby převážilo úlevy, které si poskytnete. V okamžiku, kdy se věci zvrátí, a proto úlevy převáží upínání k cíli, stáčí se cesta člověka dolů, do špatných okolností, horších o to, že člověk sestupuje s odpovědností za čisté síly, které k sobě volal a pak je snesl do prostředí otroků.

Chci doufat, že zachováte podmínky k udržení dobré situace. Je-li tu jistá problematika, vzniká okolnostmi, v nichž jste jako hledající lidé. Máte přece již mnohé věci jasné a v tom případě jste boží velebností souzeni přísněji, než by tomu bylo, kdybyste žili sami. Byl to však Váš osud a doufejme, že nakonec ukáže jen dobrou tvář.

Zachovejte se tedy po svém. V poměru ke mně kladu jen podmínku velikého elánu, který převáží následky poklesků. Ostatně radím, abyste to opravdu příliš nevyužívali – totiž těch poklesků – a snažili se vždy žít ve zdrženlivosti až do krajnosti. Osvěžení po uvolnění nepovažujte za tak dobré, jak se zdá. Je to zrádný stav, i když zdánlivě dobrý.

4. 10. 1954

Co se týče duchovního manželství, zdá se, že bývá založeno poněkud jinak. Ale tomu byste přece jen asi neporozuměli. Ale mohu dodat: tam, kde se přirozenosti partnerů nekryjí, může každý z nich volat sám k Bohu a u vědomí toho, že je sám, dosáhnout takového stupně vypětí k Bohu, že neformovaná šakti jím jednou začne prostupovat. – Když za tohoto stavu tkví v člověku touha nebýt sám, pak se „šakti“ začne rozlévat jako magnetická síla volání a to způsobí, že se dostaví druh, který nereaguje již na erotický princip, nýbrž na duchovní kvality, které volající člověk v sobě rozvinul dříve, než se dovolal Boha.

Tomuto postupu se těžko rozumí. Ale ať je tomu jakkoli, k manželství může dojít pouze touto formou. Jinak je to jenom erotika nebo karmické dluhy. – Máte-li se rádi, povězte Bohu, aby ozvy na Vaše volání přišly až v okamžiku, kdy budete v zájmech, cílech a kvalitách jednotni. A počítejte s mnoha léty. Při tom ovšem musíte hledat i světlo poznání a spásu. Však při tom nejde o protichůdné směry.

13. 12. 1971

Jiné je to, že oni jediní založili své manželství ve vztahu k mystice nejlépe a že to také špatně dopadlo. Platí tedy poučka, že žena, pokud po hluboké úvaze nepřijme vše, co se týká Cesty, sama a dobrovolně, bude vždy žádat na svém muži, aby propadl zničení, pádu, vyhlazení z vesmíru. U * se to naplno potvrdilo. Jeho vina v této věci spočívá v tom, že nepotlačoval agresivní sexualitu a v menší míře vlastně svou manželku modeloval po způsobu ** a ***. Proto byla jeho žena zatlačena do defenzivy a z nesnází si pomohla hysterií. To nepomůže ani jemu ani jí. Zavedli si prostě peklo na zemi.

Pokud vím, nauka vyžaduje lidí pokorných, vědomých si potřeby vlastního poznání a nikoli nějakého mínění o sobě, lidí usilujících o umravení, jež do jejich bytosti přinese moment vyvstávání

dobrých prožitkových hodnot, prostě lidí tak jednajících, aby vnější odezvou na stav jejich ducha byla blaženost a štěstí.

***196**

3. 6. 1952

Pokyny k tomu, jak přestat být matkou a manželkou! Pokouším se o to: především se jedná o vyhlazování pocitů toho druhu. To ovšem vyžaduje analýzu. Musíte sledovat stavy pocitů přichylnosti a odporu, abyste poznala, jak se někdy vzdouvá hladina erotického principu s ohledem na stav manželky a hladina pocitů vlastnictví s ohledem na stav matky. To všechno musí být vykořeněno a zachován rovnovážný stav indiferentismu. Jinak se citově orientujte k Bohu tak, jak to dovedete pochopit. To proto, abyste měla před očima jiný objekt než právě manželství a mateřství, neboť z počátku nelze žít bez pocíťování.

Bez data

Zase si na Tebe vzpomínám, ačkoliv zadlouho. Vzpomínám však tak, že Ti chci připomenout, abys nezapomněla za žádných okolností a pokud možno ani na krátký čas na svou úlohu budit v sobě a rovíjet pokojnou víru v to, že jsi dcerou boží.

Musím Ti vytknout, že ses tu a tam prohřešovala proti této své úloze. A byla to pýcha, která toho byla příčinou. Domysli si, že „sedí-li pták boží“ na hlavě Tvého manžela tak dobře, jako na Tvé neseď, že příčinou toho je nedostatek pokory v poměru k pokoře jeho.

Neobávej se však. Jsi dobře zapsaná u Boha právě proto, že máš manžela takového, jakého právě máš a že k němu máš dobrý poměr. Proto se chovej tak, aby harmonie mezi Vámi oběma byla co největší.

Nechtěj být velikou a samostatnou. Tvoje karma, která tě vede k Bohu, vzešla z nějakých dřívějších zásluh a nyní se Ti vrací v harmonizujících vlivech prostřednictvím *. Pomysli, že když je to takové, je nejlépe udržovat stále proud těchto vlivů a já Ti říkám směrnicí: opři se o *, jako to činí manželka k muži v samém začátku manželství, kdy je ještě zamilovaná.

O jiné cestě uvažuj jako o velice těžké. Ztroskotalo na ní tolik lidí většinou právě proto, že si o sobě mysleli více dobrého, než bylo zdravo. Proč bys je měla následovat i Ty? Cesta je Ti nabídnuta a to je to hlavní. Já pak Tě mohu ujistit, že i když takováto cesta nevede k velmi brzkému výsledku, vede k němu přece a to je to hlavní.

Rozhlédni se kolem sebe a pomysli se mnou, že jen výjimečně kdo z těch, které vidíš, půjdou po dobré cestě, vzhůru, do nebeského světa. Kdybys v sobě chovala ctižádostivost jít cestou velikých, mohla by ses ocitnout na téže šikmé ploše jako ostatní. Buď tedy pokorná a přijmi, co ti je v dobrém nabídnuto. K tomu se snaž manželovi břímě spíše nadzvednout než mu přitížit.

V mém nitru není nic než žehnání Vám všem.

***200**

5. 9. 1971

Vůbec se mi zdá, že se nechováte jako ten, kdo se zříká světa. Ty vztahy umrtvené nějakou okolností jste přece nemusela znovu uvádět v život, pokud jde o druhou osobu Vám blízkou. Chápu, že je těžko člověku být samotnému, ale co se dá dělat, když blízcí jsou nepřáteli. Těch se člověk přece vzdát musí; jinak by si neměl stěžovat na komplikace a konflikty. On je prostě chtěl tím, že nebyl rozumný a nevzdal se včas a na správném místě.

Když jste si ze svých dětí udělala lidi, kteří si Vás neváží, (...) pak jste vytvořila ideální podmínky k zbavení se rodiny. Jenže v tom případě musí být člověk důsledný a už tyto vztahy

neožít ani na okraji. A pak: jedna skutečnost je naprosto jistá, že totiž jsou lidé smrtelní, a proto se nemusí dbát na rodinné vztahy.

Moje matka ztratila důvěru ve všechno, nakonec i ve mne, a to bylo příčinou jejího vykoupení. Vy, když povlečete skomírající vztahy až do posledního okamžiku svého života, vykoupena nebudete. A pak tu je ještě něco jiného: já např. se nejezdím rozptylovat jako Vy o prázdninách daleko od domova. Víím totiž, že je moc práce doma; vyhlazení posledních stop příbuznosti jedince a světa možno pouze doma, neboť tam „on visí“ a tam „na něm všechno visí“. Náhradní úlevy jsou pro toto k ničemu, pokud neslouží k zhoršení osobní situace.

Vyloženo:

Pokud jsem informován, byla jste z rodiny vyhozena. Kdybyste reagovala velmi správně, „zajódlovala“ byste z pocitu nezměrného štěstí a už z toho stavu pocítila svobodu. Jednejte tak alespoň dodatečně.

***203**

1963

Mým základním stanoviskem je, že když má jeden příčinu si na druhého stěžovat, nutno tuto příčinu hledat u obou. A v této souvislosti byste měla soudit, že nekonečné výčitky jednoho na adresu druhého, který má také představu o podmínkách harmonie, mohou vyvolat těžké konflikty, vrcholící někdy až v činech, na něž je pak možno si pouze stěžovat.

Budete-li se tedy snažit nalézt příčinu disharmonie, na niž si tak vydatně stěžujete, hledejte ji také ve svých tvrdě uplatňovaných názorech o správném a nesprávném jednání a chování druhých. Ostatně zanechte na nějakou dobu výčitek, svých názorů na výchovu dětí, na mravnost, dobrotu atd. a začněte se snažit být pouze příjemná a zcela neútočná. Uvidíte sama, co je lepší.

Vězte, že není nic platné ani jednat ve světě tak, aby byl jedinec považován lidmi, s nimiž se stýká, za dobrého člověka, jestliže týž jedinec nedovede tak jednat v prostředí, které je jeho rodinou, domovem etc. V takovém případě se vytvářejí v člověku dvě já, „domácí“ a společenské, z čehož povstává konflikt a utrpení. Ostatně svatou povinností ženy je „být vodou“ hasící oheň mužského temperamentu a zkušenosti říkají, že žena, která to dovede, vytvoří vždy ve svém domově pokoj, jestliže druhá strana nemá zlou vůli klid a mír zrušit.

Toto je tedy všeobecný přehled, který byste mohla brát v úvahu. Z vnitřnějšího stanoviska musíte vědět, že stříkáte bláto výčitek a pak si stěžujete, že všechno kolem Vás je umazané. . . .

Je velmi obtížné začít být dobrý u sebe, jako je velmi snadné chtít svou dobrotu budovat na tom, že všichni okolo mají být hodní. Jenže v druhém případě se nepotkáte s úspěchem, protože ti okolo hodní být nechtějí. Má však proto člověk nad dobrem zlomit hůl a říci, že je nedosažitelné? Zkuste být dobrá sama. Pak uvidíte, že dobro kolem sebe najdete. Ale abyste mohla být dobrá, nesmíte být pyšná. Nesmíte si myslit, že oplýváte ctnostmi, což prokazujete svými výčitkami. A moudrost? Rozumíte všemu kolem sebe po svém. Proto jednáte dobře a špatně a vyvoláváte harmonii nebo konflikty. Druzí jsou pouze zrcadlem Vašich mínění a činů. Je to začarovaný kruh a Vy se z něho dostanete pouze za předpokladu, že začnete pracovat jen na sobě a nastolíte největší opatrnost ve svých úsudcích o dobrotě a zlu těch, kdo Vás obklopují. I vyčítat již vůbec nemáte. Když se kdysi stalo něco zlého, na co si teď chcete postěžovat, byli jste u toho dva a nikoli jeden. Můžete děkovat, že zlé je za Vámi a nemáte je připomínkami přivolávat zpět.

Napsal jsem Vám, protože se domnívám, že je ve Vás ještě špetka dobrého. Je na Vás, abyste si z toho vybrala. Mluvíte o tom, že chcete jít k Bohu. V tomto dopise máte poukazy na cestu k němu.

***221**

21. 11. 1972

Když myslíte s naukovými pokyny na své děti, budete mít úspěch, jaký jsem dosud nikde nenašel, myslím-li na to, že děti je třeba vychovávat tak, aby nebyly ani v nejmenším ovlivněny názory svých vychovatelů. To je snad možné tím, že vychovatel dětem nauku nabídne zcela nezávazně. Když to bude odpovídat jejich sklonům a nauku přijmou, pak je všechno v pořádku. Jinak je vystavuje nebezpečí, že nebudou žít dál výhradně svůj život, nýbrž něco pouze plagovat a tím si celý svůj život kazit. Buďte proto opatrný a přejte každému, aby žil svůj vlastní život, k němuž dostává impulsy z nejhlubšího zřídla své bytosti.

***224**

6. 10. 1951

Vy přece jen jste podle svého začlenění člověkem, jenž musí být světský. Máte přece povinnosti matky, které můžete plnit pouze tehdy, když i svými zájmy budete své děti učleňovat jako budoucí lidi, kteří jsou schopní žít ve světě a čelit jeho rozličným konkurencím. . . .

Ale Vy se bytostí neosobní stát nemůžete, neboť k tomu nejste vyspělá a ani si být k tomu vyspělá nesmíte dovolit, neboť jste vázána povinnostmi matky. Musíte setrvat ve stavu ženy, která si podrží schopnost být člověkem ze světa, a to je skutečnost, která Vám zavírá dočasně svět duchovní. . . .

Vzhledem k tomu – a to má znít jako moje rada – snažte se obrátit pozornost jiným směrem, tam, kde budete zářit jako člověk samostatný, který vyhrál bitvu nad sebou samým, bitvu nad tím, co se projevilo jako přitažlivá síla k něčemu náhle se ve Vás objevivší. Pak budete také „samozárnou“ a na to se váže zcela jiný a lepší

druh spokojenosti, než jaká může vzniknout z ukojení smyslových tužeb.

***225**

29. 7. 1973

Musíte řešit problém dokonalé harmonie, již nemůže narušit pohlavní žádost jednoho a odpor druhého, který by mohl do celé věci vnést cosi nepřehledného. Prostě i zde musí zasáhnout dobrá vůle řešit problém harmonie pácháním násilí na sobě a harmonii na sobě vynucovat. Podle mne je to snazší než podrobovat se askezi, jež zase vnáší do bytosti jiné mravní závady.

Asketa jde po mystické cestě sám a sám chce dosáhnout. To se rovná snaze jít v dokonalé harmonii ve dvou. I asketa totiž musí při svém cvičení vyvolávat rozkoše pohlavních vzrušení, jestliže jeho „cesta k dokonalosti“ nemá být poznamenána mravními nedostatečnostmi.

Tento problém manželé nemají. Když ze dvou vytvoří jedinou duši, pak jsou dva jako jeden a dokonalost pak bude výsledkem obou. Musí se jen dávat pozor na to, aby se na této cestě nevyskytovalo nepřátelství, jak tomu podle mne je pravidlem mezi mužem a ženou. Jsou to totiž vždy dva úhlavní nepřátelé a jejich neštěstím je, že na erotické úrovni si řeší každý jen svůj problém, kdežto druhého vynechává. Pak je vždy manželství pouhým prokletím.

***228**

13. 12. 1945

Nemohu nalézt věcný důvod pro Vaše rozhodnutí až na ten, kterým se vyzrazuje, že to všechno budované duchovní jest až příliš slabé vůči svodům obyčejné ženy. . . . Nemluvil jste o svém úmyslu

učinit problém z ženění a neženění a nadto jste mluvil o tom, že ta žena má vztahy jinam a že ta věc je vlastně rozřešená a že tudíž jste volný. . . .

Ve vztahu k ženě se jedná jenom o tělo a světské soužití, jakých je na světě miliony. Ta žena Vás chce mít z pohnutek naprosto světských, z pohnutek ženy k muži, ať k tomu, nebo k onomu, k Vám pak proto, že jiné vztahy selhaly. To dobře uvažte, než propadnete naprosto falešnému přesvědčení, že tu existuje nějaký ideál, nějaká čistší nebo vyšší pohnutka, která se ostatně nevyskytuje u žádného obecného člověka. Dál pak nechtějte platit propadnutí nízkým pohnutkám strašlivým strádáním v mnohých vtěleních budoucích, k nimž jinak dojíti nemusí. Uvažte, že jste jedním z mála, kterým svitlo světlo vysoké a čisté a že jako jeden z mála nemáte práva je zašlapávat v prach, protože jste propadl světským nástrahám praobyčejné ženy. Nadto jste v tomto svém upadnutí neoblomný – poprvé, co Vás znám. To též uvažte a vzmužte se k odporu vůči temnému. Vždyť přece nemusíte být tvárlivý a poddajný jenom ve věcech, které Vás vynášejí vzhůru. Můžete se jednou obrátit a podat se věcem, které Vás mají k lepšímu. Jistě to bude k prospěchu Vašemu i k prospěchu celé naší – duchovní – věci. . . .

Mějte tolik odpovědnosti vůči mystice, jako ji chcete mít vůči ženě, která nikomu nic nedá. Zrušte svůj slib nebo své sliby, změňte své rozhodnutí a nezasazujte mi smrtící ránu! Nechte ženu ženou a spěchejte do potěšující a osvobozující samoty! Přestaňte být tvrdý v svém rozhodnutí oženit se, jako jste přestal být tvrdý a pevný v odříkání!

***232**

4. 7. 1969

Je dobré se vzdát dětí a je to správné, i když netrápí; když trápí, pak už to je záležitost lidská – mají se jich lidé také vzdát. Když se člověk vzdává a je z toho smutný, tak se vlastně nevzdává, nýbrž lže Bohu. . . .

MRAVNOST

***106**

1958 (?)

Lidská společnost, když neměla dosti mravní síly k uskutečnění mravnosti Ježíšem předkládané, vyhledávala řeči o kráse, pravdě, dobrotě a spasení. Ale ti, kteří se nazývali mystiky, nastoupili jinou cestu. Snažili se uskutečnit to, co Ježíš předepsal, a na tomto poli se spokojili raději s menším ujištěním o spáse než v honosných a ničím podložených řečech.

Ovšem všechno v dobrém. Říkám totiž, co vím, v předpokladu, že máme být jedni druhým prospěšní; já totiž přijímám též poučení. A prosím, abyste vzal jako mou osobní zvláštnost, že posílám všechny duchy a vnuknutí k čertům a držím se pevně uskutečňování hlavních přikázání velikých náboženství. To proto, že vím, že existují sporná mínění v tom, co člověk může čerpat z duchovna i ze svých vnuknutí. Všeobecná mravní přikázání jsou však cestou, pokud je uskutečňujeme. Ale člověk chce rychle vyrůst, a proto se chytá moudrosti, která v nezralém se mění ve zmatek.

***121**

6. 3. 1967

Prohrál jsi mystiku, a proto snad i život, podle toho, jak tyto dvě záležitosti vezmeš. A příčina? – Byl jsi z řady těch, kdo jistě dobře slyšel, jaké mravní požadavky se na Tebe v souvislosti

s mystikou kladou, ale jako oni ses rozhodl pokoutně jednat proti tomu. Viděl jsem všechno a všechno bral v úvahu. Viděl jsem, jak po beznadějně situaci v S. sis ulevoval, když se ta situace pro Tebe mírně zlepšila. Odnikud jsi mi ukázal ve svém životě slečnu *, pak ** a nakonec ***. Tedy odnikud se objevily ve Tvém životě. Jak by bylo dobré a správné, kdybys byl řekl, že to bez ženy nemůžeš vydržet a zeptal se mne na řešení. To by bylo pěkné a upřímné. Ale přede mnou jsi takový problém neměl a ženy do Tvého života vstoupily. A ženy jsou pro muže jistě vážný problém. Ale Tys i v méně vážných věcech měl své soukromí. Proto to vypadalo tak, jako kdyby neexistovaly problémy záatarasu nežádoucích jevů v životě; tato rozpolcenost, tj. určité duchovní snahy na jedné straně a závadný život na druhé straně, Tě pak provázela až do Tvého onemocnění. Proto summa summarum nemáš vyhlídky zdolat překážky, které člověka dříve nebo později na mystické cestě zničí.

Ano! Všichni jste chtěli podvádět, a proto jste se podvedli. Ty třeba s cigaretou, kterou jsi rychle strkal do kapsy, aby nebyla vidět, když se náhle objevil mystik. Ženy ovšem jsi do kapsy strčit nemohl. Tak jsem je viděl. Ale ženy byly memento, které, kdyby Ti byly přede mnou problémem, mohly ukázat na vážná úskalí, která bys možná mohl dnes překročit. No, nestalo se. To je příčinou, proč se stavím tak, jak se stavím. Nechci se dívat na pád . . .

Vyrovnej se tedy s tím, co je. A věříš-li v příští inkarnace, vštip si, že neupřímnost v otázce mystické mravnosti je vrahem duchovnosti. Slyš, jak to zní krásně: „Pane, jsem tak slabý: račiž mi odpustit a pomoz! Chci přece k Tobě!“

9. 9. 1967

Kdo se hluboce zajímá o problematiku mravnosti, dozví se, že v počáteční fázi ani tak životní praxe jako spíše kvalita sídla vědomí je rozhodující. Co Ty, já a ostatní, se svými v poměru ke kosmu malými špatnostmi můžeme pošpinit nejvyšší realizované nebo realizovatelné stavy? Ne, tam problém není. Je v tom, že

člověk, který se buď dovolal Boha, nebo poznal nějakou nauku jako naprosto správnou, tu nauku musí nosit tak, aby mu byla takřka vidět na obličej. To je zdánlivě nesmírně jednoduché. Ale když to domyslíme do konce, zavazuje nás to nežít titěrně osobní fyzické problémy, nýbrž překonávat je.

***133**

29. 9. 1972

Domnívám se, že dokud zvnitřnění člověka nedosáhne takového stupně, aby samo od sebe v něm vystoupilo mystické mravní měřítko, je pochopení pravého stavu věcí vyloučené. Ovšem podle mne se jen proto pracuje jakoby ve zmatku, aby to měřítko bylo vlastní a nikoli přijaté. Věci přijaté z pouhé víry činí vždy člověka nepůvodním, bohužel vždy na všechny časy. A tak se musí člověk protloukat snahami a uvažováním, až mu náhle svitne, co vlastně je nezbytné. Dobré u toho je, že čas zdánlivě takto nevyužitý a tedy ztracený, není vůbec ztracený. Naopak, čím déle musí člověk zápasit o mravní procitnutí, tím je jeho nová mravní základna solidnější. Tím vznikl i mravní problém paní *. Kdybych byl přesvědčen, že se tu dá vysvětlením něco urychlit, zkrátit, jistě bych se nerozpakoval k tomu přispět vysvětlením. Ale poznání těchto zákonitostí mi svazuje ruce nebo přesněji jazyk.

Považuji za nejlepší, když člověk pozná a pochopí problém správné nebo spásné mravnosti tím, že se dokáže ponořit v sebe sama tak hluboko, že se mu samy ujasní všechny souvislosti a vztahy. Pak už neexistuje problém dodržování a porušování mravních příkazů duchovní nauky. Když toho není, nechová se nikdo po mravní stránce správně, ani když jedná jako člověk svatý. Bývá v tom totiž vždy trochu křečovitosti, nesamostatnosti a duševního omezení. Když na to hledíme z tohoto stanoviska, ujasní se nám, že základem správného jednání je neubližovat, což je zase možné, jen když člověk zničí v sobě sobectví. Když se mu podaří sobectví

vyhladit, jistě pochopí, že smí učinit svůj povrch optimistickým a zářit štěstím, a přece mu při tom zůstane kontrola nad sebou samým, čímž teprve učiní neubližování dokonalým. – Kdo neubližuje, ten pronikne k tomu, čemu se říká v tibetské mystice „velké přátelské“; v takovém případě se člověku otevírá celý vesmír dosud pro něho rozdružený v nesčetné sféry.

***140**

26. 4. 1972

Mravní úsilí je nezbytné proto, že se má stát brzdou volných projevů osobnosti. Zásadně se tato věc chápe tak, že když bytost chce něco smyslově uspokojícího, vůle má tomu zabránit, leda by šlo o plnění mravních příkazů jógy. Na tom však zpravidla nemá bytost zájem. Její chtíce jsou smyslové; když člověk správně pochopí mravní příkazy jógy, nutí ho to, aby své chtíce veskrze potlačoval; jejich dokonalé potlačení zpravidla ústí do duševní nepohnutosti, tj. do ideálního soustředění, v němž člověk potlačil vše, každý projev osobnosti.

Přes tyto výhledy Nauka má na zřeteli skutečnost, že splněna musí být každá člověkova tužba, má-li mít dosažení vrcholu duchovních snah vůbec nějaký význam. Předpokládá se však, že člověk hledající svým tužbám příliš nerozumí. Proto se klade požadavek vyvinout cholericový temperament s dostatečným ovládnutím jeho projevů; takto se člověk propracuje k vysokému stupni energie, která jej učiní úspěšným ve světě. Ve druhém stupni se projevy cholericového temperamentu musí ovládnout, čímž se dosáhne světla intelektu, chápání a poznávání, schopnosti pochopit smysl všeho stvoření a dění, čímž teprve může být člověk nazván osvobozeným.

18. 6. 1966

Bylo mi příjemné nesetkávat se s Vámi až po našem rozhovoru u nás, kdysi dávno. Musel jsem tehdy vyslechnout Vaše výtky, že nemáte úspěch v józe proto, že já tu jsem nějakou překážkou. Tehdy jako vícekrát předtím jsem Vás ujišťoval, že jste dosáhl dobrého stavu, kterého si skutečně kdosi jiný, jenž ho také dosáhl, velmi váží. Uvažoval jsem tehdy o tom, proč jste mě obviňoval z neúspěchu v józe, i o tom, že pro Vás dosažený výsledek nemá žádnou cenu. A jelikož jsem slyšel dobře, vyzněla mi Vaše výtka stejně logicky, jako byste říkal: „Čtyřicet let už čtu noviny a dosud nejsem ministrem. Kdo je vinen? – Vy, pane Minaříku!“ To je logika Vašich výtek. A proč si nevážíte výsledku, kterého jste dosáhl? – Vám nejde o uvolnění z permanentního tlaku pudů, což pro lidi duchovně lépe založené je jakoby pravým požehnáním samého Boha, nýbrž chcete nějaké vědění a moc, tedy ženu a peníze. A to je poznání, které mě od Vás odpudilo. Ostatně ani teď si nepočínáte lépe. Říkáte v dopise, že jóga mnoho slibuje a málo dává. Jenže v józe jsou nejen sliby, nýbrž i požadavky! Splnil jste je všechny? Dbáte na to, abyste se třeba jen vyhnul tomu, co Vám škodí a co jsem Vám v různých obměnách říkal? Ostatně Vás pud táhne k tomu, co Vám škodí, podle Buddhy jakýsi bolavý zub, který si nechcete nechat vytrhnout, nýbrž kouzelnicky bolest proměnit ve slast. Chcete tedy, aby oheň nepálil, voda nemáčela, vánek neosvěžoval, přecpání jídlem nezpůsobilo bolesti v břiše, čili zpřevracet přirozený běh věcí tak, aby to vyhovovalo Vaší lásce k sobě, k zhýčkanému já, k pohodlnosti těla a mysli.

Ano! Jóga mnoho slibuje a mnoho dává a dokonce dává více, než slibuje, jestliže jí člověk dá více, než ona sama žádá. Ale to zní Vaším uším naprosto cize – dát také józe mravnost a kázeň, která je svým způsobem nadlidská, protože její odezvy jsou také nadlidské. Buďte tedy spokojen! Nedal jste téměř nic, a co jste dal, za to jste dostal. Nikoli ženy a zlato, nýbrž jakousi oblevu v mrazném stavu

nadsmyslně tlačících Vás chťičů do podzemních sfér. A nechcete-li uznat, že tato obleva nastala, tak je to jen proto, jak jsem vypátral po tom pro Vás snad osudném rozhovoru se mnou, že nejste bytostí příšlou shora, nýbrž pěkně zdola. Proto Vás zajímají ženy a zlato a nikoli mír lidí nic nechtějících.

***155**

15. 6. 1955

Já zastávám stanovisko, že ten, kdo se chce povznést nad živočišnou úroveň, v níž se ztápí obecné lidství, musí nutně přijmout ideu nezbytné proměny pomocí božských vlivů, jimž se musí umět člověk otevřít. Ale toto otevření není otázkou trpného souhlasu s odevzdaností do boží vůle, nýbrž přijetí takového způsobu života a jednání, kterým se tlumí živočišnost a rozvíjí nadsvětské uvědomění. Tato alternativa neukazuje neschůdnost cesty, neboť se dotýká rozvoje duševního uvolnění, které každý člověk zná z vlastní zkušenosti, neboť se mu oddává vždycky, když zrovna nespěchá za smyslovými požitky nebo za „zlatem“.

Toto uvolnění se však stává zcela jiným, jakmile se stává „mystickou cestou“, resp. prací. Hledající člověk se neuvolňuje tak jako světský člověk, který „se nalézá ve stavu přiměřící“ vůči světu, nýbrž s myšlenkou: „Toto uvolnění, pane Bože, zachovávám proto, abych získal Tvou milost a abys mne za to odměnil nebem nebo mystickými stavy! Ne abys na to zapomněl!“ A tak místo uvolnění, kterému člověk vdechává vyšší formu tím, že upíná své zřetele do transcendentna, vyvolává „permanenci“ jiného druhu a vůči neznámému světu, který může reagovat způsobem zcela nežádoucím. A tak vzhledem k nezbytnostem spojeným s otázkou mystického postupu mohu rozvíjet praktické mystické zřetele zase jen k tvrdým morálním zásadám, o nichž nechci tvrdit, že zabíjejí při prvním porušení, ale chci o nich tvrdit, že vyžadují nekompromisní rozhodnutí a dobrou snahu. Konečně musíme uvažovat, že ten, kdo

nastupuje mystickou cestu, chce se jistě povznést nad svět; to vyžaduje čin a nikoli přání na hromadě světskosti.

***156**

26. 4. 1972

Ve skutečnosti příslušné mystické výsledky jsou závislé pouze na stupni člověkovra mravního sebepřetvoření.

Tento názor jistě kšeftařské mystické školy nesdílejí a nesdílejí jej ani mystické školy zakládané a vedené fantasy. Důvod je v tom, že sebepřetvoření je věc velmi nepopulární a pro diletanty nepochopitelná, protože jeho základ je ryze psychologický. Pro neschopnost sebepřetváření chápat jsou lidé schopni třeba spát na jehlách, ale nejsou schopni stát se z neradostných radostnými z moci vlastní vůle, z vlastní vůle v radosti vyvolávané a udržované.

***163**

19. 12. 1969

Dr. Kovář uvádí nauku v čistých logických souvislostech, takže lidem, jako jste Vy, je to nauka rozumově pochopitelná a průhledná. Ovšem takováto nauka vyžaduje, aby její následovníci uváděli do čistých logických souvislostí i mravní požadavky, které na ně taková nauka vkládá, neboť jinak se v ní stane všechno nepřehledným, falešným, neužitečným, neúčelným.

S ohledem na nedostatečnost plnění mravních příkazů nauky jsem lidem nauku přizpůsobil. Tím se stala tak nepřehlednou, jako je mravní snažení lidí. Byl jsem si vědom toho, že když řeknu vrahovi, že žák vznešené stezky nesmí zabíjet, pak místo deseti vražd se dopustí osmi a toho se případně bude i držet, dokud na tento příkaz nezapomene. Zrovna tak člověk chtivý ženy si z pětadvaceti

případů dva odřekne a toho se bude držet, než na to zcela zapomene. Stejně tomu je s alkoholikem a s člověkem trpícím jinou mravní nedostatečností – všichni tito lidé velmi brzy zapomenou na kategorické příkazy, které jim ukládá nauka, a oni pak mnohdy jsou nauce věrní, až na uskutečňování mravních příkazů.

Dejme tomu, že Vy netrpíte žádnou z těchto hrubých mravních nedostatečností a dokonce ani slabostí, která si zase u lidí chtějících působit k dobru druhých z nějakého příkazu nauky místo dvacetihodinového žvanění o lásce a dobru proráží cestu na povrch čtyřiaadvacetihodinovým žvaněním téhož druhu. Proto už hned na samém začátku cesty narážíte na příkaz nenechat se nikdy strhnout emocemi, které mají původ v názoru na svět, vytvořený výchovou, společenským začleněním atd.

Tento problém čistá a průzračná nauka, jak Vám ji může podat dr. K., řešit mistrně nedovede. Nechává lidi vystavené překvapením, která vycházejí z jejich bytostných fondů, a to je věc, které já se už chci navždy vyhnout. Proto se uchyluji k metodě vytváření situací, které každého donucují projevit se bez rozličných zábran – to mnohdy překvapuje ty, které vedu. Nečekali to prostě, co se v nich projevilo.

To však je moje metoda. Metoda drsná, ale čistá, protože se každý dovídá, že se šalbou se tu nedá nic dělat. Ta šalba nemusí ani být podmíněna nečistými úmysly. Jde tu prostě o bytost, již vždycky nutno takto rozpitvat, aby její vlastnosti v pozdějších fázích vývoje a často na nebezpečných místech mystické cesty neohrožovaly člověka duchovním pádem.

Proti létům předchozím už nechci respektovat žádný skrytý nedostatek, který stejně vždycky dovede natropit mnoho zla. Kromě toho nemám zájem vléct kohokoli po mystické cestě jenom proto, aby na ní získal bezcenné šidítka. V takovém případě sice člověk může sám sebe znásilnit a vidět v pozlátku zlato, ale s tím na věky nevydrží.

21. 5. 1974

Hledající má za úkol zpracovat „pět velikých jógických mravních příkazů“, jejichž základ, jak jsem kdysi dávno poznal, koření v jedné jedině, v ahinsá.

Vlohami daných mi zrozením jsem byl veden k tomu, že jsem položil důraz právě na ahinsá, která se pak jakožto „metoda žití“ rozvíjela takto: když jsem chtěl v souhlasu s dodržováním mravních příkazů vyloučit ubližování v celém jeho rozsahu, začal jsem samozřejmě nejprimitivněji. Nechtěl jsem už vztekle reagovat na to, když se mě jiní svým jednáním dotýkali, nechtěl jsem jim prostě „rozbíjet huby“ a to bylo příčinou zjištění, že takto se chovat je vůbec nedostačující. Všiml jsem si toho, že když se nebráním tělesně, přece jen mě to dráždilo v mysli. Proto jsem začal přemáhat i bouřlivé reakce mysli. A dále pak, protože jsem to s ahinsou myslil vážně, že nereagovat zle fyzicky ani mentálně nemůže stačit, protože stejnou zlou a nepřátelskou odpovědí na jednání jiných je i pocit, že mi někdo ublížil. Tak jsem přestal ubližovat i pocitováním jakožto reakcí na jednání druhých a tu jsem se dostal k považování sebe za nikoho a za nic. A ubližovat tímto zmizelo z mé aktivní činnosti. Když však, pozoruje sebe a všechno kolem sebe, jsem zjistil, že mé trpné chování podněcuje jiné k pýše a agresivitě, pozměnil jsem svůj postoj ve smyslu, že jsem reagoval také zle „na oko“.

Tím jsem konečně dovršil rozvíjení ctnosti ahinsá. Neblbl jsem třeba jako M. Gándhí, jemuž se ahinsá vymkla z rukou, neboť vyústila v určitou formu revoluce, která svůj rub teprve ukáže. A já sám jsem rozvíjením ctnosti ahinsá znecitlivěl; nebyl jsem už vzrušitelný jako ty „osobnosti“ všedního světa, jež jsou na jedné straně samý kompromis a na druhé straně nesmírně nedůtklivé.

A ahinsá mě vedla dále.

Jelikož jsem po vitální stránce nebyl nezdravý a zlomený jako „ti ctnostní“ slaboši, byl by mě také zajímal „dívčí svět“, dobrodružství „příležitostných milenců“. Jelikož jsem však stále všechno

i sebe ostře pozoroval, dobře jsem si všiml toho, že v dívkách existuje plně jim vládnoucí samičí pud a vedle něho zábrany „dobré výchovy“, což způsobuje, že „dívky po činu“ propadají krizím, a to bylo příčinou, že mě ahinsá vedla k tomu nerušit jejich „klid“, dát jim pokoj. Tím jsem rozřešil i problém sexuální askeze, která se stejně vždy provádí jen od případu k případu, čímž se stává bezcennou. Tak „zábava“ mladých našla ve mně svou smrt.

***191**

22. 9. 1969

Nesobeckost nemůžete vystupňovat do mystických forem skutky. Jed světskosti je v myšlení, cítění a v obsahu vědomí. Proto jóginové, kteří józe rozumějí, vytrhávají sobectví neustávajícím přáním všeho dobrého všem bytostem. Neboť: když s chutí jíte, pijete a dýcháte, je to sobectví. Proč? Jednoduše proto, že ve Vás existuje žízeň po životě. A kolik dobrých skutků můžete vykonat, když část – dokonce značnou část – výdělků musíte užít pro vlastní potřebu? – Ano! Sobeckost je v myšlení, cítění a v obsahu vědomí. Skutky samy, když nejsou moc dobře váženy, mohou ve snaze odsobečtit se znamenat faktor zavádějící do všelijakých životních nesnází.

***195**

8. 7. 1953

Bohužel jen málo mystiků pracuje na pocitovém povznesení, pročištění a zušlechtění. Mystika má být krávou, poskytující ze svého vemene to, co sobecký chtíč člověka požaduje. S takovými lidmi se ovšem těžko mluví a já mám mínění, že se nemají pouštět dále na cestě, dokud snad se tento kaz neodstraní. ... Vůbec

se mi zdá, že míra pro mystické zdokonalení je právě v pocitovém postoji. Jakkoli rozsáhlé vědění nemůže nikdy nahradit srdce. A vášně, pud, osobitost a jiné jsou pekelnými strážci duše, která by chtěla uniknout strasti. Proto kdyby někdo, pracuje mysticky jen pomocí koncentrací, vhledu atd., pronikl jakkoli hluboko do tajemství života, karmy a všelijakých těch vesmírných zákonů, přece by mohl stát před branami nebes jako černý typ, kdyby současně nečinil pokroku na cestě mravního pročištění. Neboť nikoli vědění, magické síly a schopnosti obtížných koncentrací, nýbrž cit je klíčem postupu na žebříku existencí. A mystický postup je významný právě na žebříku existencí.

Když tedy budete pracovat dále, pak stejně u mne jako u samotného zákona vesmírné spravedlnosti a pravdy budete oceňováni podle toho, kolik jste učinili na cestě mravní své proměny. Ježto však tato proměna je pomalá a dochází k ní jen po velikých vypětích a úsilích, může se mluvit jen málo o duchovním pokroku. Ale malý pokrok v tom je více než velký pokrok na cestě chápání pravd. Vy půjdete cestou tohoto malého pokroku, který přináší postup na žebříku existencí. A tak je Vám slibováno ukončení utrpení. Zda to bude v tomto životě? – Odpověď nechť dá doba. –

8. 1. 1955

Problém mystické dokonalosti se musí přesunout od různých cvičení, znamenajících technické postupy, k řešení otázky lpění v nejšířším pojetí. Musí být nalezen transcendentální prvek ve vlastní bytosti a jeho správným pojetím ho vztáhnout i na stvořené; jakmile neuvidíte v celém vesmíru nic jiného než právě tento prvek, uskutečňujete již to nejvyšší, co chcete uskutečnit.

Mluvím-li o cestě k dokonalosti tímto způsobem, jistě si můžete položit otázku, proč se při tom klade takový důraz na mravnost, jak ji formuluje pravá duchovní nauka. – Zkušenost toho, kdo uskutečnil, ukazuje naprosto zřetelně na to, že nekázeň i v té nejjemnější formě obrací zřetel člověka k pomíjivému světu místo

k absolutnu. Člověk místo toho, aby vedl svou bytost k pokoji, jenž jako klidná vodní hladina nechává absolutno zrcadlit, čerí ji dále a to způsobuje, že si často splete pojmy a vidí dokonalost tam, kde je pomíjející. Kromě toho, z hlediska stavu uděleného poznáním absolutna, je odříkání malou splátkou za prožitky, které předcházejí absorpci v absolutno. Čirot vlastního ducha s poznáním absolutna nechává člověku prožívat veškeré stavy, příslušející všem stupňům bohů, jež ode všeho odpoutaný (nevášnivý) člověk pozná též jako pomíjející; tento poznatek vede ke skončení životní pouti ve stavu bytosti, která si je vědoma, že vyšších a lepších prožitků již nelze dosáhnout. To automaticky odstraňuje další hnutí z přání a tento stav zastavuje konečně koleso karmy; bytost, která dospěla až sem, končí své putování s konečnou platností.

Z nižšího hlediska to znamená, že je třeba žít tak, aby se končilo chtění. V tibetské mystice se to řeší povolením opratí chtivé bytosti i jejím mocným spoutáním. Ale to je problém řešitelný pouze těmi, kdo jsou opravdu moudří. Musí se zkoumat, zda jde o nenasytný chtíč nebo o splnění posledních požadavků vlastní bytosti. V tomto případě může být člověk shovívavějším, kdežto v onom si musí být vědom, že by se tím dostal na nekonečnou cestu života; vzhledem k tomu, ať jsme celou věc pochopili zevrubně, nebo vůbec nepochopili, je nezbytno chtíce zničit tvrdými náporů nechtění... Pokud Vás oba znám, je třeba zříkat se. Tvrdé odříkání ve Vás musí zkřížit šavle obou podstat, abyste v jeho krizi postřehli božské světlo, jež chtění konejší.

31. 7. 1957

Proč se máme nechat vychovávat vnějším světem? Nauka nás poučuje o mravních zásadách a objektivní hledisko musí stačit na to, abychom poznali, zda jednáme správně či nikoli. Zdá se mi, že člověk, jenž bere co nejvážněji poučky o mravním životě, jak nám je nauka podává, stává se opravdu Bohu milým, jestliže se je snaží opravdu uskutečnit. Takový jde sám tam, kam ho jinak nutí jít

příroda; kromě toho právě uskutečňování morálky vyvolává odmítavý postoj k vlastní osobnosti a její odmítnutí je předpokladem duchovního osvobození.

Ano! Člověk mívá zjevné a skryté vady a má se snažit odstranit oboje. Přitom je to vnitřní záležitost, takže na tváři nemusí být nic vidět. V každém případě však odstranění těchto vad pozmění vnitřní hodnoty, ovlivňující pociťování; tak ten, kdo se očistil podle „božího vkusu“, nemá příčin ke strastem.

16. 6. 1968

Mluvím k Vám o výškách. Nechte tedy to, co bylo řečeno, jako řečené. Máte ještě co dělat, neboť se zdá, že např. mravní zdokonalení vede do těchto výšek a nikoli technická jóga. Jen mravním sebezdokonalením putuje člověk světem životních zkušeností, jejichž nejvyšší aspekt zasvitne teprve naprostým odosobněním jakožto výsledkem umravnění. To snad už Vám je nějak jasné, a proto je to velmi dobré. Je totiž lepší být na vrcholu poznání, než být jakkoli pod ním. A je ještě lepší, když na tomto vrcholu je člověk omýván životními zkušenostmi, než když jimi není omýván. Když jimi není omýván, je – zase – jako domýšlivý blázen na věži, kde jen sám sebe vidí. Tajemství oddělování sebe od světa je hluboké, a kdo je zná, ten se odcizí přírodě, která nezná nic jiného než nasažovat uzdy a pouta a diktovat člověku směr, kterým jedině smí jít. Můžete věřit, že je možné to dokázat, protože i já jsem to dokázal. Blud a zklamání je pouze věcí toho, co zachvátí smrt.

13. 12. 1971

Pokud vím, nauka vyžaduje lidí pokorných, vědomých si potřeby vlastního poznání a nikoli nějakého mínění o sobě, lidí usilujících o umravnění, jež do jejich bytosti přinese moment vystávání dobrých prožitkových hodnot, prostě lidí tak jednajících, aby vnější odezvou na stav jejich ducha byla blaženost a štěstí.

Tyto dva stavy se (*) nedají vysedět nebo dobýt extravagantním jednáním. Žijeme stavy pocházející z rozvinutých mravních vlastností, a protože všichni mystikové, jež znám, mají své nitro dost pomalováno různými závadami závislými na existenci vyhraněné zlé osobnosti, mohou sotva žít blaženost. Dát toto do pořádku je otázkou výchovy předmystické; cvičit z tohoto hlediska znamená plést vysoké s nízkým a zkazit oboje.

16. 11. 1972

Jak má správně být, stavím upřímnost před všechny ctnosti. Je-li totiž člověk nedobrý, mravně i hluboko narušený, pak takovým může být pouze do okamžiku, kdy už nechce být v rozporu mezi srdcem a skutky. Tak upřímnost odstraňuje nemravnost. . . .

Má to být především upřímnost k sobě a potom i k druhým. Ale tu se musí dávat pozor na to, aby to s člověkem nedopadlo jako s prvotními křesťany, jež předhazovali lvům. Platí tu to, co říká Rámakršna o jednom žákovi, jenž se nevyhnul slonu, který byl splašený a na svém úprku ho zranil. „Proč jsi neposlechl Boha, který na tebe volal prostřednictvím mahuta. Je-li Bůh ve slonu, je ještě více v člověku.“ To v tomto smyslu znamená: o svých citech záměrech a snahách mlčet před světskými lidmi jako ryba, i když si člověk umínil nedělat žádné zlo. Ale jedná-li se o přátele, o ty, s nimiž máme nějaké důvěrnosti, tam platí harmonie mezi slovy a skutky v plné míře. A absolutně pak platí vůči guruovi. Já sám v této úloze Vám mohu říci, že má důvěra a ochota zasvětit je vždy založena na upřímnosti těch, kdo se na mne obracejí o radu. A skutečně tuto upřímnost měřím tím, zda mohu nebo nemohu chodit jejich bytostí tam a nazpátek. Jen to je totiž pro mne základní kámen možné důvěry. To však nechci rozvádět; ujišťuji jen, že pozadí toho všeho je přísně logické. A tato doložka má smysl především v tom, aby, kdyby někdo chtěl hrát upřímnost, nevystavil se tomu pohození lvům. Světští lidé za upřímnost vraždí, guruové za neupřímnost zavírají brány božských světů.

10. 10. 1966

Je důležité starat se o zničení překážek rámcovým úsilím, které je proti nim zaměřeno. Neboť když člověk zví o konkrétních nedostatcích, které jsou těmi překážkami, může zmalomyslnět a zamotat se do ještě větších nedostatků.

Je nezbytné hledět na rozvoj věcí prospěšných. Kdyby totiž někdo usiloval tak, že by chtěl dosáhnout pouze dotyku a posléze ztotožnění s božstvím, pak, když ztotožnění dosáhne, všechny překážky zmizí samy od sebe. Kdyby však místo toho chtěl odstranit jeden mravní nedostatek za druhým, nedošel by nikdy konce, protože má člověk zpravidla na mravní nedostatky zkreslený názor – tu ho ponouká marnivost, tu porušený názor společenský a jinde zase sama jeho mravní nedostatečnost jakožto atavistický nebo karmicky závadný základ.

Proč by tedy člověk měl jít jinými cestami než k přibližování se a posléze k realizaci stavu, kde neexistují žádné mravní závady? Když je těch závad mnoho, je někdy duševní zatemnění v otázce správné mravnosti velkým milosrdenstvím. Kromě toho, a to bych chtěl * zvlášť klást na srdce, odstranění jednoho mravního kazu může celkovou situaci člověka velice zhoršit. Nikdo totiž nemůže být šťasten, když ví, v čem „je na tom špatně“, a zase naopak může překotit celou horu překážek, když již přestane vidět, smyslově vnímat svět a místo světa vidí již jen božství, které ho začne pocitově zcela ovlivňovat.

Co bys, *, z toho chtěla těžít, kdybys věděla, o jakém mravním nedostatku jsem mluvil? Sama jistě víš, že šťastné pocity by to nebyly. A jen o ty pocity jde. Měla by ses starat o jejich rozvoj, aby se celá Tvá bytost proměnila, aby v ní nezbylo nic z dřívější i nynější *.

Člověk se má znovuzrodit. On sám starý má zemřít a on sám zcela nový má povstat k životu. Ten úkol jsi zatím nesplnila. Zda je toho příčinou ta jedna jediná, nebo ještě i další nějaká překážka,

na tom nezáleží. Kromě toho: když člověk chce vyvinout jednotlivé ctnosti, chce často hrát pánu bohu divadlo. – Znovuzrození musí být tedy dokonalé a úplné a nemá proto žádný význam zaměřovat se na jeden jediný nedostatek.

Kdybys ovšem sama s velikým úsilím změnit se začala poznávat své vlastní nedostatky a jeden po druhém takto mohla odstraňovat, bylo by to také dobré. Věř mi však, že je to cesta nesmírně těžká, cesta s otevřenýma očima, na níž se více padá než na cestě bláznivých milenců Boha, kterou bys měla spíše vyhledávat. Nepatříš mezi siláky, kteří mohou vidět všechno a ani nezmalomyslní ani se nezblázní ani nesejdou na cesty, na nichž nic dobrého nevychází. Proto nebuď zvědavá. Máš velký úkol, úkol přimět Boha, aby se postavil před Tebe a aby Tě, takto před tebou stoje, proměnil. Svět přece nebude proto lepší, že odstraníš jeden jediný nedostatek, který se Bohu nelíbí. A každý nedostatek má ostrý šíp, který často probodává. Abys byla probodena, to přece také není účelné. Proto buď spokojená. A když ještě nějaká rada, pak pouze tato:

Člověk má jednat tak, aby nemusel před jinými nic z toho skrývat. Zkus toto!

***197**

1974

Nauka, jak ji já znám a přijal jsem ji, musí být přijata jen dobrovolně. Jednak nemá autoritu učení už všeobecně přijatého – což konečně by bylo koncem jejího morálního významu – jednak je dobrá pouze proto, že je učením a kázní, jež se dotýká člověkovy soukromí. Z toho důvodu je nutné, aby každý dával pozor výhradně na to, aby sebe nepodváděl, jako se to dělá při kázních vnucených. Každý musí pochopit, že jestliže při vnucených kázních může klamat jejich vynálezce a strážce, pak že to není tak zlé, jako když klame sebe, když si lže, když předstírá, že dělá něco, co vskutku nedělá. Neboť kdo sobě lže, ten ztrácí morálku vůbec a stává se

bezpečným tvorem vláčeným svými sklony, jimž třeba jen tajně holduje.

Nitro musí být ryzí, nejvyšší čisté. K nauce musí být pojato stanovisko naprosté poslušnosti jejích příkazů a je dovoleno pouze pomáhat si, když se tzv. nečností nedovede člověk odříci přímo, volat o pomoc Boha a případně i celá nebesa.

Je jistě náročné plnit mravní příkazy nauky ve světě, který dokazuje pouze svou absolutní poddanost osobním sklonům a smyslové požívačnosti. Být však praktickým přívržencem nauky znamená aspirovat na vítězství nad vrozenou přirozeností, a právě proto už není dovoleno obelhávat sebe jako každý obelhává svět předstíráním ctností.

Jen před sebou je odpovědný aspirant duchovní dokonalosti za morálku usnadňující dosažení této dokonalosti. Být před sebou neupřímný nebo lživý je proto horším proviněním, než když stoupenec nauky lže druhým. Neboť když lže druhým, může ještě být člověkem ctnostným, zejména když lže z nezbytnosti. Když však lže sobě, pak na sebe bere dobrovolně vadu vidět všechno křivě, zkresleně.

Měl by ses podívat na sebe jako každý k sobě upřímný člověk, který váží své možnosti, a uzavřít, že žádných nemáš, protože jsi otrokem svých sklonů. To je sice pro Tebe hrozba, že se zhroutíš z poznání, jakou máš vskutku duchovní cenu, ale když i v tomto případě zaujmeš správné a dovolené stanovisko, pak zoufalství nepropadneš, protože konečně pochopíš, že proto jsi vstoupil na Cestu, aby ses svých duchovních a morálních nedostatečností zbavil. . . .

Je však lépe začít pozdě než nikdy. Falešné hodnocení sebe je v posmrtném stavu absolutní prohrou, duchovním zničením, zkázou. Ode mne jsi neměl nikdy čekat kouzelnické zásahy na této Tvé šikmé ploše. Neboť podléhám-li já příkazům mravním jako každý, nemůžeš se tomu vymknout ani Ty svou vírou v neexistující zázraky. Ty sám musíš vstát a jít, ty sám musíš získat a udržet duchovní cenu, k níž Tě má nauka dovést. Měj tedy už rozum a viz, že přísná zákonitost vládne všemu, i Tobě.

13. 8. 1953

Jestliže jsem mluvil o nejedení masa podle Vašeho názoru příliš mnoho, bylo to jen proto, že se to týkalo i jiných problémů mravního ozdravení. Vše se mi zdá nespolehlivé, co člověk chápe jako samoúčelné. A žáci jógy mohou jen stěží vyhmatat rozhraní, kde žité se stává formálním. Z té příčiny jsem se uchýlil k jednodušší formulaci mravnosti. Ale o tom chci mluvit jen tak od jednotlivce k jednotlivci, nikoli to rozhlašovat. Tedy: jógicky dokonalá mravnost může být spatřována v tak hluboké oddanosti Bohu, že jím je člověk zastíněn a týž Bůh sám je konatelem. Jinak totiž, když člověk, jsa sebou, je sám konatelem, vyváží jen s největšími potížemi činy v jáství jakoukoli mravností, byť byla jógicky bezvadnou. V takovém případě je vždy všechno formální, až na činnost v jáství, činnost, která znečišťuje.

Mluvím dnes zase o samé mravnosti. Ale v poslední své knize jsem napsal, že mravností se musí dostat člověk až do světa Brahmy; pak teprve může začít s jógou. A věřte mi, že příčina všech neúspěchů se dá nalézt právě zde. V tom, že lidé nevědí, co je mravnost. Víím totiž, že nemusí jíst maso ani žít pohlavně ani krást atd., a přece nepocítí dotyk Boha, jestliže nezničí vyhraněné jáství. Ale zničit jáství je též problém. Dokonce problém delikátní. Kdo nepochopil, ten ze sebe může učinit mátohu. Proto, co k tomu říci? Nic, co by se hodilo od počátečního ke konečnému stupni v józe. Má-li totiž v člověku být činný Bůh a nikoli jeho nositel, pak božské vědomí splývá s vědomím já. Není tedy člověka o sobě ani Boha o sobě, nýbrž boho-člověka. Ale: „Než se narodí božství, musí zemřít lidství. Ale i to božství musí zemřít, než se narodí Svrchované,“ povídal Rámakršna. Tak o problémy není nouze.

MYSTICKÁ CVIČENÍ

***102**

16. 5. 1955

Tak vidíte, o problémy není nouze. Stejně Vy jako mnozí jiní lidé musíte opustit myšlenku, že jóga je mentální úsilí na hromadě světskosti a její výsledky posílením mohoucnosti ve světských snahách a úspěších, a pak nebudete zklamáni. Víte, že ve mně již budí odpor, když se dovídám, že jóga je cvičením a nikoli způsobem života? A to je i Váš názor. Proto budete musit ještě mnoho trpět. Bůh není kramář a nebude si chtít koupit Váš dobrý úsudek o sobě, že z Vás sejme břemeno světských nesnází, které jsou brusem, jímž budete broušen k obrazu božímu. To chce pochopit a nikoli diktovat.

A teď dost! Je mi lépe mezi bohy než mezi lidmi.

***107**

27. 8. 1973

Co se týká toho cvičení, považujte ho za dobré jen za předpokladu, že se jím propracujete k duševnímu pozvednutí a klidu. Je to totiž úsilí pouze pomocné, neboť i v mystice platí, že záleží pouze na kvalitách žití a nikoli vpravdě odtažitého usilování. Abyste splnil tuto podmínku, spějte především k zastavení duševní činnosti, jejímž účelem je to, aby se vyloučil obvyklý postup v rozhodnutí něco vykonat; místo toho se má vyvinout smysl „prohlédnout

a pochopit“ smysl okamžiku a pak teprve se rozhodnout pro akci nebo neaktivitu.

Tento přesun se děje automaticky. Znamená-li zastavení duševní činnosti vůlí vyvolaný mentální klid, pak myšlení bude zastoupeno „viděním“ nebo tzv. přímým vnímáním a to je v jiném smyslu poznáním na úrovni bezprostředních, detailních situací. Když se za těchto okolností v člověku vzedme impuls vždy a všemu žehnat, pak to už je mystická cesta; bez tohoto impulsu to je získávání výhod na světě, v zevním životě.

Na dechová cvičení nekladte zvláštní důraz. Ta jsou dobrá jen za předpokladu, že se člověk zavede na život buddhistického mnicha, který rozvážlivě kráčí světem a je stále ponořen v sebe. Není-li těchto předpokladů, pak jsou dechová cvičení dmýcháním měchů, jež snad mohou mít i nějaký tělocvikářský význam, ale duchovní cestu spíše zatemňují než osvětlují. To pochází z toho, že pulsy vitality jsou mocnější a zaslepují člověka svým vlivem na rozvití zcela světského elánu.

Je tedy nutno náhled na mystiku nebo duchovní úsilí revidovat, protože v nich rozhodují jemné psychologické zřetele, jež mystičtí diletanti prostě nejsou schopni vůbec hodnotit. Proto se dávají přesvědčit třeba zvyšující se zevní svěžestí, která buď není vůbec k ničemu, nebo je dočasnou výhodou, za níž následuje prudší pokles vitální mohoucnosti.

Mystická cvičení, jak se běžně chápou, rozhodně nemohou pomáhat. Snad se jejich pomocí dospěje k příjemným pocitům, ale tím to všechno končí. Já myslím na to, že má každý dosáhnout vítězství nad svým osudem. Právě k tomuto účelu jsou pravidla pro způsob života a mystická cvičení se z toho hlediska považují za dobrá jen v případě, že jejich pomocí člověk likviduje dojmy za každý den běžného života nasbírané.

1967 (?)

Jsem toho názoru, že duchovní snažení se musí projevovat především v postupné proměně člověka tak, aby se stal nositelem nových psychologických hodnot. K tomu ovšem vedou tzv. přípravné práce v józe a nikoli přímá cvičení. Nasadíme-li totiž přímá cvičení tehdy, když tendence bytosti nebyly změněny, pak z toho může vzejít všechno možné, jenom ne navždy uspokojující dobro. Nezapomeňte tedy při svých snahách na to, že dočasné duševní stavy a různá proudění v těle při cvičení jógy jsou pouze robustní efekty, které nikdy nezaručují, že zdánlivě zdárný začátek bude mít i dobrý konec. Nezapomeňte na to, že tyto stavy a proudění nemůžete zhodnotit, protože nemůžete vědět, proč k nim dochází. Neboť domnívá-li se člověk, že původ toho všeho je ve cvičení, pak to vůbec nic neříká o tom, co bude toho následkem.

Pokud je mi známo, mystické školy, které berou odpovědnost za každého jedince, za jeho osobní a duchovní blaho, nemohou nikdy dovolit, aby člověk nepřipravený nebo i jen nedokonale připravený, uvedl v pohyb životní sílu, která pak vyvolává mystické efekty. Jenom ten, kdo dokonalým „sursum corda“ docílil toho, že se jeho rty dotkly toho, co nazýváme Bůh, smí pomalu a postupně budovat mystický život, jehož dosahy jsou vždy transcendentní, ale za těchto okolností tak konkrétní, jako když člověk žije a projevuje se primitivními počiny.

Nedejte se mást dosavadními zdánlivými úspěchy. Je to jen předstupeň psychické malátnosti, jaká snad v Indii vyvěrá z nedobře pochopené jógy a v Evropě a Americe z požívání narkotik u narkomanů.

17. 2. 1968

Nedomnívejte se, že „kursy jógy“, jak se jim běžně rozumí, jsou pouze k dobru lidí. Nejdříve je třeba uvést do pořádku nitro, zharmonizovat přirozenost s prožíváním a pak teprve dělat klasickou jógu. Jinak se ta jóga může podobat intenzivnímu topení v popraskaném kotli. Čím více se topí, tím větší nebezpečí katastrofy.

Zážitky, které se věší na stereotypní jógická cvičení, nedokazují ani v nejmenším, že je všechno v pořádku. A protože ke zlým následkům nedochází ihned, odvažují se domýšliví lidé, že je možno začínat s „kursy jógy“. Je to pro ně jednoduché. Nevědí, jak cvičení budou působit v daleké budoucnosti, a proto se nechávají oslnit bezprostředními zážitky. Z těchto zážitků se však nedá žít. Problémy citového života zůstávají a přes zážitky může v nitru zůstat strast. Nabídl jsem Vám způsob jak tu strast napadnout a případně odstranit.

***116**

16. 11. 1953

V buddhismu je problém racionalistického postupu řešen v pokynech k „pohraničnímu soustředění“, které je přece jen duchovní metodou daleko spolehlivější než rozebíravé rozumové uvažování. Zde se totiž můžete pohybovat toliko mezi dvěma věcmi a porovnáváním jich stanovit nějakou hypotézu zdánlivě více či méně logickou podle toho, jak Vám to právě myslí. Kdybyste se zbláznil, pak se filozofický postup ukáže bezcenným. A pohraniční soustředění? Proti plnému ponoření se vědění chtivým doporučuje soustředění známé pod názvem nirvitarka (bez otázky) nebo nirvičára (bez rozlišování), přičemž snažící udržuje v pozornosti bdělostí prostoupené objekt detailně vnímaný i subjekt jakožto fiktivní oporu v objektu. A objekt i subjekt představují pozorovaný objekt, nejlépe vlastní tělo. Ale to konečně není jediný způsob „pohraničního

soustředění“. Dochází k němu též vědomím objektu a subjektu nebo vlastně takovým stavem vědomí, v němž nazíráme na všechno viděné, vnímané apod. Tedy analyzující soustředění, vyjádřené pozorováním vlastní bytosti, tj. soustředěním provázeným (psychologicky) stavem zvědavosti bez otázky, závěrů, přesvědčení, zjišťování apod.

***142**

27. 10. 1952

Stavím se zpravidla proti rychlení duchovního růstu přímými cvičeními mentálními a tu a tam i pozic. Z toho důvodu, že nepovažuji za dobré posilovat hnací sílu vozu, jestliže není usměrněn přímo do oblastí nadsvětských. To prosím vezměte i za svůj názor a zařídte se tak, jako bych se já zařídil – čím více budete usilovat o ztečení ideálu duchovnosti, tím více v sobě tlumte lidství se všemi jeho tendencemi. Jinak totiž není zaručeno, že jóga nepřinese jen rozmnožení zlého.

Je nutno míti na zřeteli, že bytnost se všemi svými složkami je jemným ústrojím, s nímž nutno opatrně zacházet, protože dá-li se těmto složkám nějaký směr, pak jím tyto složky ubíhají k svému cíli a určení. Jsou to pak již táhnoucí koně, s nimiž se vědomí člověka ztotožňuje, a pro člověka přestává možnost tušit cíl ze zaujatého směru.

Řekl bych tedy: každé jógické cvičení, počítaje v to pozice a dýchání, je dobré, jestliže již samo o sobě nerozmnožuje neklid a naopak uklidňuje, ale stává se přesto v důsledcích špatným, jestliže člověk duchovně při jeho provádění netáhne k duchovnu, které člověk Vašeho typu může chápat jako stav, v němž není přítomno nic ze světa dočasných skutečností. Míním tedy, že prováděné cvičení přímé musí být doplněno zřením ke skutečnosti, již můžeme z našeho stanoviska chápat jako nadskutečností. Toto doplnění by Vám učinilo jógu nádhernou svou úplností.

Mám za to, že dokud není položen správný mravní základ, který jsem shrnul ve vyjádření . . . zřením ke skutečnosti, již můžeme . . . , pak nezáleží na povaze duchovního a mystického úsilí; každé cvičení totiž uvolňuje energii, která se u prostého člověka stagnací stává zplodinou, a tato energie je správně neumravňelým člověkem užívána k většímu zaplétání se do karmy, jejíž existence je příčinou jeho žalostného stavu.

***145**

1. 11. 1968

Je nezbytné vědět, že ani v duchovních naukách nelze obejít zákony psychologie. Ale mystické diletantství to chce vědět lépe. Proto se jemné náramkové hodinky spravují sekerou a parolod' jemnými šroubováky. Ne! Pekelné, světské nebo nebeské hodnoty můžete v sobě nosit pouze jako stavy závislé na podmínkách. Přesně psychologických podmínkách. Jógická cvičení, jak se jim rozumí, jsou na jiné účely. Povím Vám to:

Když už člověk mravním úsilím ze sebe vykoření každou i nejjemnější stopu svěskosti a sobectví, pak klasickými jógickými praktikami mentálního charakteru odstraní ty nejjemnější strusky podmiňující osobité bytí a – tu se začíná spása v jejím pravém pojetí. Spása, kterou když dosáhnete a zachováte si i život, poznamenává zdravý smysl života a nikoli blouznění, tak časté u mystiků, kteří pletou páté přes deváté a nikdy se nedotknou toho pravého.

1969 (?)

Říkal jsem už dávno, že nerozeznávám lidi mysticky nepokročilé, pokročilejší a velmi pokročilé, nýbrž pouze lidi, kteří nedosáhli a dosáhli. Co je mezi tím, je sansára, hrůzná změň kladných a záporných mravních a intelektuálních hodnot, nadějných a hluboce

zoufalých momentů, cosi, do čeho vidí pouze buddhové. Z toho důvodu jsem stanovil jako základní pravidlo mystického vývoje způsob života a nikoli cvičení toho nebo onoho druhu.

Kdo cvičí a správně nežijí, stávají se pyšnými, protože si myslí, že jsou něčím více než ti druzí. Léta od skončení existence první republiky až do dnešního dne pýchu tohoto druhu poněkud likvidovala. Ale už se zase různí lidé chlubí jiným způsobem se svou mystikou nebo jógou. A když hledající člověk jde takovým světem, najde sotva příklad, který by ho na cestě upevnil. Teprve tehdy, když jde ze svých vlastních vnitřních předpokladů, nepůsobí na něho tyto věci. Ale i tak se cesta stává tak těžkou, složitou a často až k bloudění vedoucí. A může člověk se tomu tak snadno vyhnout použitím jedné dobré a pro kalijugu vhodné poučky, totiž stát se pravým bhaktou.

1. 10. 1969

Cesta spásy se začíná bezpříčinnou radostností za naprosté nepřítomnosti nespásných stavů, na které se nepřímou poukazuje mravními příkazy, jež má žák duchovní nauky dodržovat. Tyto mravní příkazy mají člověka dovést k dosažení základního, primitivního stavu spásy, kdežto koncentrací se používá k cizelování duchovní dokonalosti došlého ducha. Koncentrace jsou totiž nástrojem, který může stejně dobře posloužit k dobrému účelu, jako mohou duchovní vývoj zkazit až do stupně, kdy se už na něm nedá nic spravit. Nebo jste se snad ještě nesetkal s mystiky, cvičícími písmena a já nevím co ještě, kteří se vyznačovali jen průměrným nebo i podprůměrným rozumem? Také se člověk může z koncentrací zbláznit. A to jen proto, že je používá jako nerozumné dítě ohně nebo břitvy.

Kdo chce růst duchovně, má na poli mravnosti velmi mnoho co vykonat. Takový člověk nemá ve svém srdci nosit zradu, má být upřímným k sobě i jiným, má místo starostí o vezdejší chléb používat víru v dobrý průběh osudu, má mít srdce překypující přáním požehnání všem bytostem atd. atd.

Kdo si takto počíná, kráčí životem do světa Brahmy, Boha Stvořitele. Ale ani tohoto světa nedosáhne ten, kdo se soustřeďuje s duchem od světa smyslového neoproštěným, mravně závadným.

Koncentrace nám mají umožnit vstup do světů nadbrahmických, neboť brahmický svět existuje na vrcholu diferencovaných světů, zjistitelných smysly. Teprve nad brahmickým světem jsou ty světy, které odpovídají stavům diferencující funkce mysli; světy vůbec nediferencované zakmitnou v našem vědomí až potom, když už naše vědomí neuvažuje v určitých pojmech.

Když tedy někdo jakožto člověk zatížený závadami, které by měl odstranit plněním mravních příkazů nauky, začne se soustřeďováním, pak ho stavy mysli zavedou do zmatkových a nelogických procesů myšlení. To už vůbec není cesta k poznání, nýbrž k blouzení. Té se nutno vyhnout jednoduše tím, že člověk zničí všechnu přichylnost k smyslovému světu a dočistí pak svého ducha přáním všeho dobrého všem bytostem tak, že už v něm nevzejde nic ani z přirozeného sobectví, jímž lidé trpí. To je cesta sice jednoduchá, ale já jsem se o ní vyjádřil takto: doporučte někomu, aby dělal jógu tím způsobem, že bude sedět na hřebíkách, a možná že to bude dělat. Ale chtějte na něm, aby se přepodstatnil ve svém myšlení a cítění, a jistě od vás uteče. To proto, že člověk je mravně už tak zkažený, že mu imponují pouze věci, kterými je obklopen, a nikoli jeho vnitřní kvality.

***152**

15. 9. 1970

Oni „cvičí“, ale co vlastně dělají, je záhada. Rozumíme-li „cvičením“ dokonalejší a dokonalejší sebezpozorování a spoutávání bytosti, pak tedy oni dělají něco jiného, ale nemám schopnosti, abych poznal, co dělají. Asi nějaké lenivění, citové unášení, něco, co k poznání určitě nemůže vést.

***156**

6. 5. 1972

Vím o modlitbě, že stejně jako džapa, mantra i písmenková cvičení náleží do cvičení tzv. vibračních, jichž se musí používat u těch, jejichž temperament je mdlý. Lidé s takovým temperamen-tem, když se věnují „tichým meditacím“, nevytěží z nich nic více než zúžené vědomí, zaujatost nebo i fanatismus. Je zajímavé, že tímto temperamentem dost trpí lidé našeho kontinentu, i když se dá z jejich zevnějšku soudit, že mají temperament jiný.

Má-li tedy člověk mdlejší temperament, musí svou bytost rozrušit, zprůlnčitit a povznést k svěžesti a pak teprve, když se jeho temperament změní na cholerický, smí používat oněch tichých meditací, jež jistě zčistí pole jeho intelektu.

***161**

13. 9. 1970

Mám vždy na mysli udělat z lidí mystiky, tj. lidi s lepší zbožností, než může být zbožným jakýkoli příslušník církve. Ale není v mé moci vyrovnávat se úspěšně s pokaženými představami jednotlivců o mystice, že tu jde o kouzelnictví.

Mystický růst člověka vidím kořenit ne „ve cvičeních“, nýbrž v jeho ponoření v sebe při trvalém sklonění mysli a vůle před Bohem; sezení a soustředování tuto skutečnou pokoru nemůže nikdy nahradit.

26. 3. 1974

Když * hájil soustředování jako snad téměř prvořadý článek duchovního úsilí, bylo mi jasné, že chce celou tuto věc zavést až k počátku mystiky vlastně weinfurterovské. Tam se také propagovala koncentrace a o mravnosti se tvrdilo, že ta přijde sama sebou jako následek působení boží milosti, která mohla vzniknout jen za půlhodinovou koncentraci denně.

O působení koncentrace je však nutno uvažovat jinak. Možno položit otázku, když se * i dobře soustředí, zda z koncentrace vyjde jako člověk prostý chtíče, záští a zaslepené nevědomosti nebo jen jako *, jaký se kdysi narodil. A přece buddhismus říká, že nirvána je vpravdě zničením chtíče, záští a bludu. Ne tedy, že čím více se člověk koncentruje, tím je „nirvánističtější“.

* jsem schválil koncentrování, protože žije v základních věcech zdrženlivě. Jenže koncentrace mohou budit dřímající chtíče, a co potom, když se rozvinou? Je snad vůbec kdy jisté, že dobrá předsevzetí jsou s to vzbudělé chtíče potlačit nebo neutralizovat?

* mluvil o soustředování s ohledem na **. Jenže já ** znám. Když ke mně přišel jako mladík, byla v něm podle buddhismu touha po oblasti čistých forem. Tato touha, tento chtíč, byla energií, která ho do této oblasti pozvedla, čímž došlo k uspokojení, jež mělo povahu realizace. Jenže tendence způsobují, že se třeba chtíč znovu a znovu rozvlní. To bylo příčinou, že když už u něho došlo k uspokojení v oblasti této vyšší tužby, chtíč se znovu zvedl a rozvinul, ovšem po věcech prozaičtějších; v tomto případě po Mařence, která měla ukázat zase něco jiného. Proč? Ne proto, že se málo koncentroval, nýbrž proto, že chtíč v sobě nevyhladil. A tak s ním život mlátil od svobodna přes jeho Mařenku až k paní ***. A kdyby se byl koncentroval jakkoli mocně, té paní *** by se nevyhnul, protože chtíč, záští a blud nebyly vykořeněny adekvátními prostředky.

22. 4. 1974

Začnu svůj dopis tak trochu vzdáleně nebo odlehle. Byla u nás pí **, obraz to duševní bídy. Stojí-li někdo na ulici a čte noviny, je to jen kvůli tomu, aby ji sledoval; do bytu jí chodí cizí lidé, protože mají klíč od jejího bytu, dávají jí dobří lidé věci, které jsou očarované, a přitom sama v nich vidí blázný atd. atd. Hlavní cíl její návštěvy u nás byl asi ten, že usedavě řvala – jinak se to nedá nazvat.

Tak to je mystika, která se chápe jako nauka sloužící k tomu, aby se něco dělo, aby člověk docházel k těm klasickým kvazivýsledkům. A právě v této souvislosti jsem si připomněl naléhání *, aby se cvičilo. Jako by neměl každý dost práce se sebepředěláváním jakožto podmínkou následující úspěšné mystické praxe. Tím cvičením se to dá všechno urychlit jenom tak jako u té paní **.

Nestál jsem jen jednou před lidmi jejího typu – ostatně ona je jen reprodukcí pojetí mystiky jejího manžela – a ti lidé často si mysleli, že tomu nerozumím, protože se ty výsledky nakonec jako u pí ** nedostavují. Jenže já jsem vždy myslel na to, aby ti lidé se dostávali blíže a blíže k duševnímu zdraví a nikoli k tak „zajímavému stavu“, aby jim hadí síla běhala po břiše a nikoli po zádech. Oni vědí, že je hadí silou to, co jim haraší v hlavě . . .

* na mne naléhal, aby se mohlo cvičit. A já jsem si uvědomoval, že mám povolit cestu do bláznění. I o něm vím, že v jednání zatím není takový, jakým se udělal, nýbrž jen jakým se narodil. Ty nekontrolovatelné momenty jsou dveře k hloupostem ve světě, které mystiky zabíjejí.

* má podle mne život vlastně před sebou a já bych nechtěl, aby dospěl k výsledkům pí **. Má tedy práce na sebepředělávání dost nebo dokonce moc a bude muset nechat mě, abych prosazoval jen tu nepříjemnou mystiku. O té „lepší“ se dá mluvit, až se bude projevovat jako takový, jakým se udělal. Víم dosud o něm, že by dokázal připravovat výbušné situace, aniž by sám o tom věděl. Když taková situace se vyvolá, je už pozdě honit někde rozvahu. . . .

S mystikou se musí opatrně! I když třeba Jóganandovci mají

brzy nějaké zážitky, přece je lepší, když je člověk nemá, ale zato si zachová zdravý rozum. U toho zdravého rozumu je už pouze ten problém, aby člověk dokázal při zachování tohoto rozumu vyvinout extatickou mysl. Ale jde to – já jsem to udělal. A protože tomu rozumím, neboť vím, že to podléhá zákonitosti a nikoli náhodě, mohu k tomu ostatní dovést. Ale nesmí mi v tom takový člověk radit. U toho vskutku stačí jen jeden guru.

***165**

28. 4. 1967

Doporučuji hlavně extenzivní soustředování. Jeho pomocí musí člověk překročit hranice, které jsou jeho duchu určeny zrozením. A ač je jeden z lidí méně omezený než druhý, vždycky ta omezenost tu je, a proto je extenzivní soustředování vždycky nezbytné. Neboť kapacita schopnosti pojetí přírody, jejích jevů atd. musí být taková, aby člověk stál jakoby nad přírodou a mohl o ní uvažovat zcela objektivně. Zda potom bude mít zájem na speciální vědecké disciplíně nebo bude toužit po ještě dokonalejším a úplnějším rozšíření svého vědomí, to již jóginů, kteří dosáhli vrcholu jógického vývoje, příliš nezajímá. Usuzují totiž, že stupeň nejdokonalejšího rozvoje mysli a vědomí rozřeší všechny osobité problémy, a vědí, že když potom některý z jóginů se věnuje nějaké detailnější vědecké disciplíně, vždycky to vlastně bude počátek cesty bódhisattvické.

9. 12. 1968

Když myslíš věcně na výsledky duchovního školení, můžeš si je ve shodě s logikou představovat pouze jako změnu kvality prožívání dnešního, které duchovní úsilí napadá, neboť Tě neuspokojuje. Můžeš se snad domnívat, že k tomu novému druhu prožívání můžeš dospět cvičením; docvičit se ho? Povím Ti ze zkušenosti, že

k němu můžeš dospět pouze přímým měněním pocitů, myšlenek a duševních stavů.

Neexistuje cvičení, především ne prosté mentální, které by tu změnu mohlo přivodit. To zpravidla nevědí Jóganadové, Šivanandové, Satyanandové. Proč to nevědí? Protože si pletou prostředky a účel, přirozené projevy žití s žádoucím prožíváním.

Proto Ti připomínám: nenech se oklamat, když už nejsi sám schopen cestu znovu objevit jako např. Buddha. Dávej dobrý pozor na kvalitu úspěchů cvičení. Dávej pozor na to, zda tyto úspěchy nejsou pouze citovými vzněty; ony musí vyvěrat z nových obsahů podvědomí. Právě tyto obsahy musí vykazat pozitivní změnu, když pomýšlíme na úspěchy v józe.

Co se týká těchto obsahů, vyzkoušel jsem Weinfurtery, Drtikoly, Klímy atd. a vždy se prokázalo, že tito lidé sotva něco vědí o těchto obsazích. A protože se pohybuji v oblasti prahu, vím přesně, že o nich sotva co vědí i Šivanandové, Jóganandové, Satyanandové. Proto jim záleží na vnějším zjevu; proto podléhají náramnému uspokojení, když mají úspěch u lidí v kvantitativním smyslu.

***167**

7. 10. 1973

Když někdo neodvrácen od světa kázní pozorování těla a všech úkonů bytí provádí intenzivní koncentrace, pak cedí krev v podobě životní síly a jí navazuje vztahy s věcmi světa, čímž se upevňují jeho pouta k zemi. Je marné myslit si, že se to dá překonat.

24. 1. 1974

To myšlení na předměty své koncentrace chápejte tak, jak už jsem to řekl: přitom se nemá nic dít. Každá změna v nazírání na předměty koncentrace je odchýlením mysli, o němž se nikdy neví,

kde a v čem skončí. Ostatně u Vás se na tato odchýlení dívám celkem příznivě: můžete je vyloučit! Pak nastoupíte cestu „železného duševního zdraví“. Nemluvím o Vás, když říkám, že šílenství se začíná tím, když si mysl člověka dělá sama co chce. To je hluboká choroba lidí moderního věku. Je opřena o ideu „vyžít se“. A medicína o následcích toho neví nic, kromě bludu, že vyžívat se je štěstí, k němuž jsme se dostali emancipací a technizací života. Ta choroba bude dalším slovem v oblasti skutečných jevů individuálního života běžných lidí.

6. 2. 1974

Dechu pozornost nevěnujte. I když se to chválí, přece moderní člověk, nemocný svou věčnou nenasyceností světskými věcmi, svou těkavost pouze rozdmýchává a výsledky jsou pak nechtěné.

23. 3. 1974

To si však nezakrývám skutečné obtíže, které pro Vás plynou z toho, že jen těžko dokážete ovládnout svou mysl. Kdo však místo pokusů o zastavení mysli se upne na jediný vhodný duševní stav, ten mysl umlčí, neboť tu platí stejný zákon o myšlení, který ukazuje na to, že zafixovaná idea odstraní samovolné procesy myšlení. O tom je poučka v rádžajóze. Tam se praví, že je nutno nesčetné vlny myšlení překonat jednou dominantní myšlenkou a tu pak potlačit. Její potlačení se vždy děje upnutím se na jeden jediný správný stav.

30. 5. 1974

Když jsem kdysi postával nad jednou soustřeďující se paní a sledoval, jak v jejím vědomí vystupují postřehy a poznatky, vždy jsem

přikazoval: „Zapomenout.“ Z toho důvodu nabývala přesvědčení, že „tedy bude blbá“. Ukázalo se, že pak za nějakou dobu a při adekvátní příležitosti se tyto poznatky znovu vynořovaly bez zastínění spekulacemi a předsudky. Proto: o nic nepřijďte, když budete zavádět mysl na to, abyste si nic nemyslila, nic nevěděla, k žádnému poznatku se nepropracovávala. Za touto funkcí existuje možnost, když ji potlačíte, že se objeví nový smysl, který se projeví jakožto „pronikavý vhled“.

***168**

28. 10. 1970

Vážený pane *!

Po našem rozhovoru jsem dospěl k přesvědčení, že je nutné napsat Vám, za jakých okolností bychom se mohli dále stýkat, neboť se o tom mluvilo. Je to hlavně proto, že jste nepřišel jako tazatel, nýbrž jako člověk, který „říkal“ a tvrdil.

V přímém rozhovoru se mnou byste se sotva dočkal toho, že bych Vám oponoval, když něco tvrdíte, protože to vidím jako bezúčelné. Nad dopisem však můžete uvažovat a dospět k závěru, zda styk se mnou je pro Vás účelný.

Tak především: neměl byste mi říkat, že pracujete s hadí silou – to mě opravdu nezajímá, neboť vím, že problém duchovního vývoje leží jinde. Zakládám totiž celé duchovní školení lidí na systému postupné proměny, aby už bytost neprodukovala nežádoucí psychologické hodnoty, nýbrž pouze hodnoty žádoucí v podobě vykořenění životní strasti. To je tedy jedna věc. Druhá je pak Váš postoj k „vnitřnímu hlasu“. Víím, že když člověk není zcela odosobněn, zušlechtěn rozvinutými nebeskými a božskými stavy, může být jeho hlas nitra pouze hlasem různých chtíčů, hlasem klamajícím, a proto i zavádějícím ještě hlouběji do bědných stavů, než to může dokázat běžný způsob života.

Toto a vše ostatní, co na to může navazovat, jsou podmínky

k možnému stýkání se nebo nestýkání se se mnou. Varuji se totiž jednoho: když lidé, kteří nedospěli k poznání toho, co je v nich a co není v nich „hadí síla“ a pravý nebo nepravý vnitřní hlas, počínají si jako fantastové, kteří jsou v neustálém nebezpečí, že spadnou do nejbližší propasti, která se před nimi rozevře. Já sám nechci být účastníkem na takových pádech.

Já i jako mystik žiji v naprosto reálném světě a v reálném pojetí světa. Když tak žije mystik – začátečník, jistě nemá hned všelijaké mystické výsledky, jimiž se mělcí lidé snad dokonce mohou chlubit. Ale když tito fantastové padnou, on kráčí dál při vážné snaze, opravdovosti a v pravém odporu k svému více se už vlnícímu nitru k výsledkům hodnotným, které se už nerozpouštějí v ohni božích zkoušek.

Je faktem, že dnešní lidé jsou doslova posedlí po výsledcích mystického úsilí, aniž ho vůbec vyvinuli. Je to choroba života, který je žit s naprostým zřetelem na „výplatu“ nejen za teď vykonanou práci, nýbrž i za dobrý poměr k ní. Jenže v mystice rozhodují věci jiné. Předpokládá se, že produkty žití ve formě štěstí nebo strasti souvisí se stavem celobytnostného uspořádání, a proto že je nutno všechno v bytosti přeskupit tak, aby se už strastné stavy neobjevovaly, nýbrž aby se objevovaly pouze stavy dobré, dokonce už nikoli slastné, opak to strastných. Tento přístup k mystice vyžaduje naprosto jiný názor, než že dnes začnu a zítra už mnou bude hřímat vnitřní hlas nebo případně se vinout hadí síla někam až k hlavě. Výsledky tohoto chybného názoru už jsem viděl ne jako výjimky, nýbrž jako pravidlo. Dost šílených, dost pomatených a mnoho těch s pochybnými názory, jimiž byli od úspěchu v životě odvedeni a nikoli k němu přivedeni.

Proto: nechce to fantazie! Chce to naopak vážnou snahu o předstatnění celé bytosti; v tomto období není vůbec dovoleno hodnotit dostavující se vnitřní vzruchy, byť v podobě vnuknutí nebo pocitu vinutí se hadí síly k hlavě. Všechno to není pravdivé, věčné, nýbrž jen počátkem scestí, na něž se dostal ten, kdo neznaje zevrubně střízlivé skutečnosti, vkročil navíc do labyrintu. Jeho pozdější věci bývají horší prvních.

Proč byste měl toužit po mystických výsledcích? Máte najít uspokojení v uskutečňování správné životosprávy, neboť jen jejím prostřednictvím se dostanete ku štěstí. Štěstí totiž stejně jako strasti jsou záležitostí vnitřního uzpůsobení a nikoli vnějších okolností; štěstí pramenící z milých nebo sympatických okolností je nesmírně proradné, ono se může ztratit ze dne na den. To jako varování. A s lidmi lpícími na bludu o pravém původu štěstí, totiž pramenícího z adekvátních okolností, se já nechci stýkat. Rád spatřuji pouze to, když se znovu a znovu ukazuje, že pravé štěstí pochází výhradně z vnitřní proměny; jak dalece se člověk přiblížil dokonalosti této proměny, do takové míry bývá jeho štěstí pevné.

S úctou

Mk

***174**

30. 1. 1973

Pokud jde o koncentrace, použijte jich ke stupňování mentálního upoutání na své tělo. Jestliže máte celý den „být u sebe sama“, podle mne být si vědoma svých nohou, najděte si každodenně chvílku, kdy se věnujete uvědomování si svých nohou bezvýhradně; tak se mysl ustálí a přejde v soustředění, jehož prostřednictvím dospívá člověk k poznání. Kromě toho používejte soustředování k volnému setřesení dojmů, jež jste nasbírala během denního zaprázdňování. To je asi všechno, co nutno dělat, aby mystické věci rostly a přinesly Vám poznání a jeho pomocí duchovní osvobození.

Úkol tedy není lehký, neboť vyžaduje téměř absolutní sebekázeň.

2. 10. 1969

Nositelem duchovních hodnot, ztracení nebo spásy, je sama bytost, její kvality, její hnací síly. Tyto hnací síly je marné se snažit změnit soustředováním, ať už písmenkovým, mentálním bez představ, pozicemi a čímkoli, co chceme naroubovat na strom života jako další parádu. Člověk se musí změnit, jít cestou proměny tím způsobem, že ze sebe vytrhá všechno, co odporuje základním mravním příkazům jógy, mystiky atd.

Člověk však své světskosti, mravní špatnosti, neuteče již tím, že se stane k tomu nevšímavým. Tu se totiž může stát, že bude holdovat světskosti dál s utlumeným vědomím, jako ve snu; jeho činy jsou pak podmíněny hnacími silami neproměněné bytosti. Proto je nutno od světskosti doslova utíkat. Jsou k tomu účelu různé prostředky, ale nejlepší je, když člověk buď hlídá své pocity, myšlenky a pohnutky a ihned a energicky nevhodné vytlačuje, nebo se obrací k Bohu tak intenzivně, že prostě o světě ani nic neví.

V obou případech musí člověk jednat energicky. Nesmí dovolit ani v nejmenším, aby mysl, cítění a pohnutky odrazily svět ať slabounce, nebo „přirozeně“, nebo mocně, nebo když chce svět vytlačit myšlením na Boha, aby světu nenechal ve svém nitru ani trochu místa právě myšlením na Boha.

Kdo je v těchto úkolech vlažný, ten svět ze své duše nikdy nevytrhá a boží kvality v sobě nikdy nerozvine. Proto je nezbytné namáhat se i tehdy, když se člověk domnívá, že si nemusí světskost vytýkat. Světskost může být zjevná, ale může být také skrytá. Skrytá světskost působí na klamnou představu o tom, že už tu světskost není. Je Vaším úkolem najít v sobě skrývající se světskost, vyhnat ji z jejího úkrytu tím, že budete rozvážně dbát na to, aby ve Vašem vědomí byl ať už Bůh, nebo čistá a potěšující prázdnota.

Když budete toto dělat, pak na tom nezáleží, zda „cvičíte“, tj. koncentrujete-li se. Ovšem „koncentrace“ nemá vést nikdy k ničemu více než k vyhlazení světských myšlenek, pocitů a neradost-

ných stavů; jakmile je toho dosaženo, má koncentrování skončit. Koncentrace je totiž neutrální nástroj, který velmi snadno světskost upevní, nebyla-li předem vyhlazena.

Nejlépe si člověk počíná, když se myšlenkami stále vrací k Bohu, jak od něj utíká, když se jen nepatrně stane nepozorným ve snaze na něho myslet. Této nepozornosti Vy také nebudete uchráněni. Leda byste se málo pozorovali; za těchto okolností však člověk není mystikem, nýbrž jen naprosto světským přívržencem mystiky. To mějte na zřeteli, aby „šly věci kupředu“.

Celá tato práce má za účel vytvořit jiný druh tendencí, než jaké existují v bytostech, které se spokojují tím, co do nich bylo vloženo zrozením. Zrozením je do člověka vložena světskost, někdy narušovaná nejasnými nebo nevyvinutými „vyššími“ touhami, a v tom musí být udělán pořádek, jestliže člověk touží dosáhnout nějakého mystického cíle. Pravím nějakého, protože vlastně nikdo neví, co vlastně od mystiky chce. To musí vyjasnit čas. Přál bych Vám, aby čas byl pro Vás příznivý.

***195**

31. 10. 1952

Ačkoli nemohu než schválit Vám stupňování úsilí, přece zas musím mít na zřeteli, že čím usilovněji člověk cvičí, tím naléhavějším se stává nebezpečí zvrtných následků. To nutno mít na zřeteli a zabránit tomu. Tím, že se dává pozor na objevení se pocitu vyčištění a povznesení. V alchymistické hantýrce to znamená, že do těla byl přijat životní elixír. Má-li se jeho přirozený účinek zvrátit, musí se cvičící uchýlit k horoucím projevům oddanosti Bohu a k volání k němu, aby se projevil. Volá se do vlastní bytosti.

Jakmile se člověk dovolá, pak tento elixír přestane účinkovat k pudovým impulsům a chtíčům a začne účinkovat jako udělovač poznání. Člověk může pociťovat nebo i zažívat božství, jemuž jest mu věnovat se stále, dokud se neprojeví na smyslové úrovni. A to

stále stejným snažením. Jelikož pokud se člověku neprojeví božské na smyslové úrovni, je tu stále nebezpečí, že část elixíru bude strávena žijící bytostí; člověk nestačí impulsy k světskému vyrovnat nevyzrálým osvícením, a tak s sebou vleče svody až na práh absolutna. Jeho cesta se stává bolestnou a těžkou a to ho olupuje o vítězství velké ceny.

Kdyby mne již nebylo a Vám se tato práce podařila tak, že byste umravněným životem použili elixíru k volání božství a k zbožňování do té míry, že by se všechna nižší bytost stala příliš poslušnou a poddajnou, radím Vám, abyste necvičili a čekali na Boha jako na dobře známého. Nemá se totiž porušovat rovnováha. Člověk musí si ponechat trochu pokušení a zůstat jako Kršna v předpekli, dokud se nevyčerpají všechny fondy pro tento život, dokud jich člověk nestráví v úsilí vidět Boha a stýkat se s ním.

Mějte tedy pozor na objevování se jakési čistoty a povznešení jakožto výsledek cvičení. Pak úměrně k tomu začněte dílo oddanosti. Vyhledejte samo vědomí a nechtějte již slyšet ani vnímat pocíťování a volejte ho jako Boha s tím, aby se Vám jako Bůh projevilo. Nešetřete ani v nejmenším touto námahou, neboť vězte, že jste v nebezpečí zvratných účinků elixíru, což se může za dlouho potvrdit prostým oživením bytnosti, avšak nikoli poznáním. A nebojte se, že byste se nemohli strefit v Boha. V člověku je vždycky Bohem to, co v něm bytuje jako touha po vykoupení a dobru; k tomu má člověk volat jako k samému Bohu s žádostí, aby se projevil. Vítězství pak máte zajištěno, když nenecháte mluvit pocitovost a zůstáváte u vědomí jen toho jediného – Boha, jenž jako Vševědomí trůní v člověku, v jeho nadlidské části. Nemohli byste dost dobře couvnout před nebezpečími cesty. To bylo dáno již dávno. Ale něco jste obětovali, a proto se něco dovídáte. To znamená, že můžete jít s otevřenýma očima alespoň v této věci.

Tak tedy pozor a pracujte! Když všechno správně uděláte, dojdete vítězství!

21. 10. 1973

Ten můj zdánlivě změněný přístup k Vám a všem mystickým věcem je výsledkem sčítajících se těžkostí. Můj názor byl vždy a je dodnes ten, že kdo mysticky pracuje i velmi mírně, musí mít nějaké podstatné výsledky určitě během deseti let. Že je to založeno na tom, že se celé mystické úsilí musí projevit v postupné introverzi, na to má přijít každý sám, proto jsem jednal správně, když jsem to nezdůrazňoval. Vzešly by z toho zmatky v hodnocení věcí kolem duchovního vývoje. A tato introverze jakožto vlastní zkušenost vyplývá nutně z toho, když člověk sleduje svou mystickou soustředovací snahu, při níž se vždy objevuje nějaká nepříjemnost, když se mysl vrací od soustředění k její světskosti. Ta má poskytnout poučení, že to pendlování od světskosti mysli k její očištěné soustředěním, se tak nechat nemá, nýbrž se ta její světskost musí zmenšovat a její introverze zvyšovat. Když k tomu nedochází, pak je zřejmé, že člověk v nejlepším případě se soustřeďuje a po soustředění se vrací k zcela běžnému světskému myšlení. Z toho pak jsou ti věční začátečníci, to, co mě vedlo k přesvědčení, že jsem u druhých neměl vůbec žádný úspěch.

***212**

25. 3. 1974

Nehledejte spásu v soustředování. Jestliže si máte ve svém životě na co stěžovat, pak to je následek narušované tzv. správné životosprávy. Tyto poruchy se vetkly do Vaší bytosti během dlouhé doby, kdy jste ani o „správné životosprávě“ nevěděla, a teď tu máte tendence, v nichž jste zamotaná a budete v nich zamotaná, dokud se Vám nepodaří toto podivné Ariadnino klubko rozmotat.

Noste v sobě přání všeho dobrého všem bytostem a trpělivost kajícíka, který je rozhodnut setrvat v tom po věky, a pak jistě pronikne do Vašeho života paprsek osvěcující celý problém strasti.

Kdybyste prováděla koncentrace a měla v nich takový úspěch, že byste se stala hluboce osvícenou, přece byste problém strasti nemohla vyřešit, protože poznání se vždy vztahuje k tomu, co žijete jako životní zkušenosti; nic abstraktního nemůže člověk pochopit.

Na cestě ctnosti, která vyplývá z dodržování zásad správné životospřávy, se mění prožitková základna bytí. Koncentrace k této změně nevede. Naopak. Často se situace komplikuje tím, že člověk vyvine abstraktní potřeby, čímž se sám sobě odcizí často tak dalece, že to je na něm vidět jako duševní úchylka.

Mohu Vám slíbit, že když ze sebe vytrháte záští, zlost a nenávisť, bude se Váš vnitřní život harmonizovat, až pocítíte záblesky pocitů štěstí. Že v sobě nechováte záští, zlost a nenávisť? – Pak se to musí jevit v permanentním přání dobra všem bytostem bez omezení. I pocit křivdy je znamením, že zásady správné životospřávy jsou porušovány. „I kdyby vám, mniši, lupiči a vrazi údy řezali, kdo by z vás vzplanul nenávisť, nebyl by mým následovníkem,“ řekl Buddha. Neboť pouze v životě sídlí blaženost nebo strast a nikoli v mysli. Koncentrace je překládáním těžiště života do mysli.

Máte co dělat. A když budete dobře sebe zkoumat, budete mít hodně co dělat. Taková práce je však požehnaná. Přivádí člověka do oblasti za osobními strastmi. Poznání by mělo být nalézáno až za přemožením osobních strastí mocí ctností.

***214**

14. 8. 1970

Vážený pane *!

Není nezbytné, abychom se osobně setkali. Jde u Vás zřejmě o nesprávný přístup k mystice a to lze vyřídit dopisem.

Mystický růst není podmíněn v první řadě koncentracemi, nýbrž způsobem života – soustředování stavy žití upevňuje, a to i stavy vadné. Když např. žijete tak, aniž odtahujete ducha od světa, pak

se ani nejintenzivnějším cvičením nedostanete na mystickou cestu, nýbrž pouze posílíte svou připoutanost k světu.

Mystika není naukou nebo disciplinou k dosažení pozemského štěstí, jak si je představují světští lidé; je to disciplína, která učí, že se máme světa vzdát a tím si jej podrobit. – Když se vzdáte světa, nebudete usilovat o peníze, slávu nebo o získání žen, jež se Vám budou obdivovat; to ukazuje na perspektivy vcelku vlastně neznámé. A výraz „peníze“, „sláva“ a „ženy“ můžete najít téměř v každé pohnutce, která není podmíněna touhou po realizaci stavů absolutna nebo vysokých nebes. Kdo toto nechápe, jedná tak, jako kdyby spravoval starý silniční válec a očekával, že tak spraví své kapesní hodinky.

Toužíte-li tedy začít nebeský život, musíte žít odpoutanost a čistou radost, tedy to, co se zpravidla považuje už za výsledek mystické snahy. Když tuto odpoutanost a čistou radost budete žít dlouho a jenom jako stavy vyvíjené a rozvinované vůlí, pak přestoupíte z řádu běžných lidí do řádu bytostí čistých, v podstatě nebeských. Pak teprve budete na cestě k mystickým výsledkům.

O tom, co třeba udělat, jsem Vám tedy v předchozích řádcích řekl. Nyní záleží na tom, zda to dělat budete. Jde totiž o práci, již nelze ničím nahradit.

S úctou

Mk

***231**

18. 9. 1973

Kdybych neznal zákonitost skutků, asi by mi Vás bylo líto. Z Vašeho dopisu je patrná opravdovost a ta by se snad měla odměnit pozitivními výsledky. Jenže bludný názor i dobrou snahu svede na scestí; ten bludný názor je výsledek nezaslužné karmy.

Toto však platí z úzkého hlediska. Ze širšího je strašné to, že kdejaký pobuda o sobě prohlásí, že je zkušeným mystikem, a pro-

tože vzhledem ke své duchovní úrovni mluví ze srdce světských lidí, pak ti světští lidé se jeho nauky chytají a pak už jen „slepý vede slepé do propasti“.

Byl jsem dost šťasten, že jsem byl na začátku cesty v tak zlých sociálních poměrech, že jsem si nemohl nakoupit stovky knih a vírou v ně se nechat svést na scestí. Musel jsem spoléhat na „svá tykadla“ a pak energie, již jsem do snahy vložil, mě přivedla k výsledku už za půldruhého roku a tento výsledek platí dodnes. . . .

Ne, pane *! Obtížemi Vašeho typu jsem nikdy netrpěl. Poznal jsem sám od sebe, že soustředování musí být prací a nikoli pasivitou, která je příčinou nějakých pochodů představ. Netrpím tedy ani na představy ani na mystické stavy ani na mystickou potrhlost, protože jsem dosáhl konce mystické stezky.

Lidé o mně vědí, že mystiku považují za život a život za mystiku. V takovém případě člověk nemůže nechat jógu. Jenže teď je otázka, co za jógu považovat. Meyrink to říká takhle: člověk by chtěl vidět nový svět starýma očima, ale musí vidět starý svět novými očima. To vyžaduje jít cestou proměny a nikoli fantastických představ o mystice. Při té cestě proměny – to zase říká Meyrink – si člověk musí vyplakat oči z důlků a já dokládám, že pak uvidí starý svět novými očima.

Proč jste hledal kouzla? Proč myslíte, že se musí vidět duchové a já nevím co ještě? – V tom případě Vás asi nebolel život jako mne, nýbrž nějaká neukojená tužba. Proto Vy jste vlastně zklaman, kdežto já stojím pevně, s vědomím, že už přede mnou se nerozprostírá žádná další poznatelná země. (To cituji z mahájány.)

Je mi Vás trochu líto, i když to, co prožíváte, jak píšete někde na konci dopisu, ukazuje na pokrok. To mluvím především o těch Vašich snech. Jenže mezi snem a uskutečněním může uplynout hodně vody a kromě toho se může něco ze snových příznaků obměnit ve větší prospěch či nepospěch této symboliky.

Ne, pane *! Z knih se nedovíte nic. Většina jich je na úrovni Weinfurterových a to bylo pouze plácání o nelogických vztazích. Byly to sliby, žádná práce na sobě a vychloubačnost toho, kdo skrývá pýchu za zkroušeným doznáváním, že je malým žáčkem.

U mne se tedy všechno zastavilo. Vidím však, jsem dobře dále vyzbrojen do života, mám nenarušitelný klid a jistotu, že „dosaženo vykoupení, dožit život čistoty“. Ale pracuji ještě, ale už bez snahy vytvářet něco.

Je tedy odvážné, když mi něco radíte na základě toho, že jste neměl úspěch. I to je poblouzení, jímž si spíše cestu zatarasujete než odhalujete. Já totiž netrpím pasivním duchem; že jím trpět nesmím, jsem pochopil už za 14 dní po vstupu na cestu. A tomu je 47 a půl roku.

Tak se mějte hezky a zoufejte nad pomocníky z řad kvazihledajících, abyste viděl vlastníma očima a rozpoznával svými vlastními životními a mystickými zkušenostmi.

***232**

30. 7. 1969

Co se týká té pevné vůle k cvičení, ani tu nemusíte nikomu závidět. Když např. člověk nemá peníze na auto a z nezřízeného chtíče auto mít uvěří, že dělání jógy mu k němu pomůže, pak má velmi pevnou vůli ke cvičení. Když však slyší, že jóga je k odstranění strasti a že se k tomuto výsledku dospívá vzdáváním se světa, pak už pevnou vůli nemá. A proto pevnou vůli k cvičení nikomu nezávidíte.

Vím, jak je těžké najít zálibu v zřikání se světa a jak je ještě těžší skutečným zřikáním dospět k obšťastňujícím pocitům z osamocení. Člověk se normálně chová jako šílenec, který má před očima pouze přesvědčení, že jen splnění jeho smyslových přání ho učiní šťastným. A tento amok uchvacuje každého. Proto kdybyste např. Vy pochopila, že nikoli splňováním přání osobních, nýbrž jejich odstraněním dospějete ke štěstí, dost vůle byste měla. Proto je problém v pochopení a nikoli ve „správném“ nebo „nesprávném“ cvičení.

Už od začátku svého úmyslu odevzdat nauku světu kladu na první místo zřikání a nikoli oblažování pomocí nějakých cvičení. Proto lidé nemají u mne „výsledky“. Nechtějí ani slyšet o tom, že se mají skutečně vzdávat, a proto nespokojenost, kterou překleňují jenom záhadně vzniklou vírou ve mne. Naštěstí jsem schopen různými „podvody“ na chtivosti těchto lidí dovést je k dobrým výsledkům – teprve po dosažení zpravidla pochopí.

Ano! Lidé jsou chtiví. Už jsem řekl, že chtějí na rozpadající se chalupě naprosto závadného života vybudovat skvělé cimbuří, aby se mohli těšit, že ta roztrhaná chalupa jejich špatnosti je hrad skvělosti. Jenomže já nejsem hlupák, abych se zúčastňoval jejich marných pokusů; jelikož situaci velmi dobře znám, chci, aby lidé chalupu zcela zlikvidovali a pak postavili hrad, ovšem až od základu. A tak tedy nedbejte na „silnou vůli“ ke cvičení u jiných. Snahy jsou různě motivovány; když jde o to, aby člověk dospěl k splnění své vlastní světské ctižádosti, má vždy silnou vůli usilovat; když se má vzdát všeho a učinit se šťastným bez příčiny, má této vůle vždy nedostatek.

Je nezbytné zvyknout si na pojetí nebo myšlenku vzdávání se světa, tj. na opačný projev chtivosti, na myšlenku, že své štěstí musíme hledat ve zřeknutí se a nikoli v získávání „předmětů denní potřeby“. Když si člověk zvykne, má vždycky dost vůle ke cvičení, tím více vůle, čím více poznává, že štěstí vznikající ze zřeknutí je to štěstí, které vždy hledal. Tak se dívám na mystické snahy lidí. Mohou být „čisté“ teprve tehdy, když poznají, že je nezbytné být činným bez příčiny, neboť činnost je vyšší stav než nečinnost; rozjímání ve stavu činnosti odstraňující každý stagnující vliv je rozjímání světců. Můžete se podezřívat, že Vaše vlastní snažení také dosud není motivováno tímto zřetelem, nýbrž touhou mít výsledky, a to je stav, který je Vaší brzdou na mystické cestě. Není ani překážky ani důvodu, abyste tento stav nemohla změnit.

NÁLADA

*116

11. 6. 1952

Tělo je zosobněnou tendencí dolů, jež se odráží ve vědomí a v duchu. Jde tedy jen o to vnutit mu vůli vzhůru a to se sotva obejde bez drobných tragedií, jež bychom mohli vidět v ubližování mu. Člověk na nižším duchovním stupni činí na tělo nápor vpravdě mnohdy nevhodný, ale to jen platí za svou nevědomost. Kdo je odosobněn, ví, že tělo možno vychovat k žádosti nebo touze po nejvyšším uskutečnění prostředky mnohem jemnějšími, jak bylo dokázáno např. Buddhou po dovršení askeze. Říká: „Vzpomněl jsem si, že tehdy doma, když jsem ležel na své zahradě, prost žádosti, byl jsem v prvním vnoru. Co kdybych se k tomu vrátil?“

Duševní harmonie, dobývaná z estetismu, obestírajícího smyslovo, obsahuje vždy něco z nemoci, jejímž počátkem je připoutanost a konec ve zlých vtěleních. Proto radím vytvářet radost přímo a úplně nezávisle na všem tom, co nás obklopuje. Člověk se stane svící, rozžehnutou ze sebe sama vyvěrající radostností. Smyslovost má totiž v sobě něco jedu.

Nemám za to, že snahy o milování něčeho, co nezažil a neviděl, musí být v začátcích tak stínovité. „Vzpomněl jsem si, že tehdy doma, když jsem ležel na své zahradě, *prost žádosti* . . .“ Světský člověk má svou radost z toho, co mu přišlo ze smyslového světa jako milé. Ale ti všichni, kdo z jakýchkoli důvodů zapadli do praktické mystiky, ti musili poznat to „prost žádosti“ v celkem radostném stavu – drastičtěji: bez toho, že by našli právě pytel peněz – jinak by je nenapadlo hledat mysticky. Tedy chopení se toho, co již člověk

nějak zažil. Ne každou radost, ne každý pocit štěstí – u chlapce, když si namluvil první děvče.

20. 6. 1952

Optimismus a pesimismus v pravém smyslu je Vám nejasný. Váš optimismus pramení z dobré funkce střev a vůbec z fyzických dispozic a nikoli z duchovní síly, jak tomu musí být u mystiků. Proto Váš optimismus může být rozmetán podagrou nebo jiným neduhem. Je to tedy optimismus smrtelný a Vaše křečovitě držení se ho je jen známkou nadměrného lpění na těle, jehož osudy jsou zřejmě znamenány smrtelností. To znamená, že můžete tento hrob vzdělávati, jak chcete, vždy zůstane hrobem. Z mystického hlediska zůstává jen otázkou, zda taková činnost má smysl, uznáváte-li reinkarnaci a karmu. Neboť tělo je výslednicí touhy po životě v daleké minulosti a je proto sotva ovlivnitelné okamžitou „optimistickou“ náladou. Naopak. Jestliže jste v daleké minulosti vytvořil základy pro zdravé tělo, pak toto tělo Vám poskytlo optimistického ducha, pokud Vás nebude trápit podagra. – A v tomto těle jsou takové dispozice, i když to uznati nemíníte.

Lpíte velice na těle, na tomto bytí. Tak, jako kdybyste nevěřil v karmu a reinkarnaci. Jen proto chcete vzdělávat hroby. A to byste neměl dělat. Měl byste vědět, že jako jste si neopatřil tělo – podle zjevných příčin – tak jste si také neopatřil jeho dispozice pro optimismus. Tělo a jeho dispozice Vám opatřil vehikl, který se nazývá rodiče. Se zřením k tomu se může stát, že malé poruchy mohou v budoucnosti opatřit Vám prostřednictvím jiného vehiklu jiné tělo s jinými dispozicemi – proto nechvalte svou metodu k výrobě optimismu.

27. 11. 1952

Hledejte radost bezpříčinnou! Zmocněte se *této* radostnosti, uzavřete se v ní do sebe a nesdělujte ji s jinými tím, že ji necháte vyzařovat svými očima, skutky a jejím rozvojem ve společnosti jiných lidí (tam buďte *normální!*) a tímto způsobem se dostanete dále na cestě za dobrem...

Kdo sdílí bezpříčinnou radostnost s jinými tím, že ji nechá vstoupit do očí a s takto „oradostněnými“ očima se na ně dívá nebo se dopouští činů lásky, protože ji nechal řídit v srdci, ten ji dává světu a světem bude odměněn vstupem do sféry dévů. A dále: není Vám nemožno zaměnit vidění, že všechno viděné je dobré, za radování se bez tohoto propůjčování lesku cizím věcem z vlastní vůle. A to je dobrá mystika. Lepší než naplnit udánu pránou a pak usednout na klas a meditovat tam až do zblbnutí. Ostatně po té stránce říkáte správně, že nejste mystik. A ani mně ta mystika neimponuje příliš.

***133**

26. 6. 1972

V tomto světě domněle tak reálném lze použít permanentně působících pochybností nebo víry v dobré. Ani jedno ani druhé nesvědčí o reálném postoji; v obou případech však to jsou síly vytvářející výhledy do budoucna i osudy v něm.

Co záleží na tzv. skutečnostech? – Radostivost je nereálná stejně jako vnitřní, stálá strast. Jenže obecně se soudí, že radostivost je projevem duševní méněcennosti radostivého, kdežto věčná stížnost na poměry projevem racionalismu. Ale radostivost se potkává s příčinami radosti, kdežto věčné nadávání na poměry s příčinami nesnází. Tak je svět relativněm, v němž jen doteky subjektu s tzv. objekty budí dojem skutečnosti. Relativní nebo „nevěčná“ radostivost stejně jako ta „věčná“ věčná stížnost na poměry vždy

vytvářejí adekvátní předpoklady radostivého štěstí nebo na druhé straně strasti.

Patříš mezi ty, kdo už mají úspěch v modelování své budoucnosti. Vytvářej tedy předpoklady dobré budoucnosti. Radostivostí a vírou buduj základnu nebeského prožívání a nelpěním na ničem buduj zase předpoklady pro to, abys nebyla otrokem ani nebeského života.

Radostivé štěstí, jež člověk v sobě vybuďoval na cestě zvané proti přírodě, je s to vyvolat takový jas před očima pravého kajícíka, že ani nebesa nemohou ukout na jeho údy pouta. Jdi tedy takto! Ostatně takový jsem měl výhled, když jsem se už kdysi díval, kam to jdeš. Potvrď tedy tento výhled jednáním tomu odpovídajícím. Vždyť to, co Ti říkám, jsem ještě nikomu neříkal. Proto mluvím jen o Tvém osudu, na jehož tvoření se člověk vždy musí zúčastňovat; ironií osudu je, že člověk je schopen špatné osudové výhledy hutně dotvářet, kdežto dobré osudy jen kazit zesilováním svého sobectví a všeho negativního, co může na světě člověk najít.

Svět je hrůzně relativní. Ale protože mezi jevy působí prostřednictvím vnitřních kontaktů, zdá se být skutečným a je také takovým, i když tu jen relativno naráží na relativno. Čili? – Jdi cestou relativní radostivosti a víry k vytvoření relativně dobrých poměrů, protože jsi stejně dosud jako každý v nebezpečí, že se nad kontakty, doteky, nepovzneseš. Cesta doteky končí zcela průkazně, až když i sebe sama člověk samozřejmě považuje za relativno. Víš? – Etapa dovršující osvobození podle pojetí buddhismu znamená jednoznačnou snahu pochopit sebe jako nikoho, jako projev relativna, jako nic ve světě „niců“, kteří si myslí, že jsou „něco“.

Není tedy před Tebou problém dosáhnout spásy, nýbrž zařídit to tak, aby bylo spasení. To se dělá přes radostivost. Musíš v sobě vyvolávat tak mocnou radostivost, která přijme povahu jasu, jenž pohltí i omezení, jež je schopno upříst samo nebe.

Jdi tedy mimo strast radostivostí, měnící se v jas tam, kde se už citem člověk nerozechvívá, nýbrž tone v prázdnotě, ukládající jejího uskutečnitele v neobsáhnutelném míru vůči všemu, co žije.

6. 6. 1973

* nepřinesla dobré zprávy o Tvém zdravotním stavu. To by snad tak nevadilo, kdyby s tím nebyly spojeny obtíže a bolesti. Většinou však pouze tam směřuje život každého jedince a u nás, mystiků, by měl být tento kritický stav ozařován tím, že už nám svítá „to vymyšlené blaho“, jež konečně je pro lidi, jejichž život se končí, rozhodující.

Já sám nevidím, že bylo rozhodující něco jiného než hodnoty, jež člověk na konci svého života drží ve své mysli. To nezkušení snílci neuznávají. Tak místo aby budovali nebo tvořili tuto pavézu ve své mysli, utíkají se tam, kde se jim strašák skutečnosti neukazuje. Jenže skutečnost dostihuje každého tam, kde si sama vymyslela, že ho lapí.

Zdá se mi, že Ti je zcela jasné, že nauka má právě ten smysl, aby člověk vybudoval to „vymyšlené blaho“ dávno před tím, než ho bude moci dosáhnout prostá fyzická skutečnost. O tomto „vymyšleném blahu“ vím, že dokáže, alespoň ze subjektivního hlediska, změnit dotírající prostinkou skutečnost, strast. Víím také, že to „vymyšlené blaho“ může být ve vrcholných zkouškách života pokoušeno až na hranici, kde důvěra v ně mizí, ale když se člověk vzpírá tomu, aby ta důvěra byla zničena, vyrazí posléze jako vítězný oheň, spalující jen to vše nedokonalé.

Dbej tedy na zachování té důvěry. Zdá se skutečně, že nepomíjivým v životě člověka je pouze to, co drží ve své mysli. Když život zaniká, převládající myšlenka přežívá, aby vytvořila základy nové existence; u osvobozených svobodu.

Zdá se, že Tvá důvěra se stala velmi silnou. Drž se jí tedy. Hmatné skutečnosti platí, pouze dokud je člověk někým, kdo hmatné povyšuje na reálné. To u lidí vidících už jiný než tento život neplatí. Jednali proto špatně, když si z kapsy života nechali vzít víru v dobré. Propadají pak čirému nihilismu. Zda to je dobré, to nedokáže určit ani věda, neboť dobře ví, že v konečném stadiu života převládají výhradně duševní obsahy. Reality vědy pro takové lidi mizí a – pak je jistě lepší, když převládnu pouze dobré obsahy

nitra, z mystického hlediska věci od chvíle skutečného fyzického úpadku nejvýš důležité.

Domnívám se, že Ti říkám věci celkem dobře Ti pochopitelné. To je ten úspěch, z něhož vidím perspektivy, o kterých jsem Ti už psal a říkal. Jsem pořád přesvědčen, že jsi na počátku jejich nekonečného rozvoje. A to je to vítězství, které jsem přisuzoval Tobě, pak ještě Tobě, ale nikoli tak jednoznačně jiným. Nezdálo se totiž nikdy, že ti lidé tomu dali to nejpotřebnější, totiž vědomí bezcennosti všeho existujícího. Proto nepocítili pocit osamocení, v němž jedině mohou existovat pouze dvě veličiny, totiž já a bezmezná božství.

Přál bych Ti, abys pocítila ve svém fyzickém utrpení úlevu. Život však ať jde dál, tam, kam vždycky vyúsťuje!

***138**

12. 3. 1962

Už se prokázalo, že máte elán. Nyní však budete potřebovat trpělivost a neutuchající píli, vlastnosti, které často chybí lidem s planoucím duchem. Vnitřní pohoda totiž není věc, které by bylo možno dosáhnout obdobně jako třeba kabátu na věšáku, nýbrž ona se vyvíjí ze stavu mysli, na nějž jsem Vás odkázal poučkou, že máte vidět i předpokládat všude dobro.

Tímto poukazem ovšem jistě nebylo řečeno, abyste si dala šátek na oči a neviděla nic z toho, co se děje kolem Vás. Můžete a dokonce musíte vidět všechno kolem sebe, ale musíte planutí citu, k němuž tak často dochází, když člověk dobře vidí, tlumit moudrou rozvahou. Musíte dospět k závěru, že to, co se děje, vyplývá z božské moudrosti nebo dopuštění a že tedy není Vaší věcí, abyste si to připouštěla a tím se sama oloupila o možnost postupné realizace vnitřní pohody.

Neodvalíte zemi z její kosmické dráhy. Chcete to však udělat, a proto se na takový úkol připravujte. Zasaďte do mysli blaho

a ochraňujte je jako vzácnou rostlinku, aby mohlo vyrůst a rozprostrít se nad každou nedokonalostí, již vizte v dětinském rozčilování se nad nezměnitelnými ději ve světě, v němž jste. Odkážte Bohu nespravedlnosti, které vidíte, a budete-li se muset domnívat, že to Bůh vede špatně, pomyslete, že existuje jen jeden Bůh, který ve Vás mluví...

Bezprostředními reakcemi myslí na dění kolem Vás nespravíte nic, ale jistě se připravíte o stav, jehož existencí se ocítáte na cestě k realizacím nadsvětských stavů. A co se týká potřeby realizací takových stavů, vyplývá to z poznání, že člověk je zapředen do převalujících a přetvářejících se balvanů, čemuž zevně říkáme zrozování a smrt bytostí. Podaří-li se Vám jednou vetknout do mysli a uvědomění nadsvětskou pohodu, budete moci sama postřehnout, že Vaše současná existence je epizoda v neobsáhlém vše – dění a že tato existence je životní cestou, již můžete kráčet jako předmět náhodného bytí a nebytí nebo také jako ten, kdo katastrofický přechod z bytí do nebytí přežívá.

Všechno je, paní *, záležitost mentálních kvalit. Dokud je člověk ještě pozemským tvorem, rád by dělal pořádek v prostředí dostupném nejsnadněji právě jeho smyslům. A tak se sklouzává do sansáry tohoto dění a je poznamenán jeho osudy.

My, kteří jsme prošli celým kursem přetváření stavu mysli, vědomí a citu, viděli jsme více než to, že režim okrádá lidi. A sotva by se našel, který by také nebyl pohnut. Ale věřili jsme, že příkazy jsou moudřejší než naše případné rozhorlování se nad nespravedlivostí lidí, Boha, osudu. Posléze se ukázalo, že tomu tak je. – Můžete následovat nás, kteří jsme přešli...

Jste malá, prostě jen člověk z lidu. Proto zasejte do své mysli dobro a blaho, a až vzroste, uvidíte do chodu stroje, jenž se nazývá život. A pak se stanete pro někdy shovívavou, pro jindy ochotnou někomu pomoci, pro jindy náchylnou pracovat jako magik, který zasévá semena budoucích světových osudů do kosmu atd. Ale o jednom budete vědět vždycky: že nesmíte zaměnit dobro a blaho v mysli a srdci za tzv. spravedlivý hněv nebo nenávist. Až to poznáte, bude Vaše niterná podstata dobudovaná a snad se budete

moci i rozhlédnout po různých plánech ŽIVOTA a postřehnout, že někde žijí bytosti v nesmírné harmonii a v jiné třeba pronajímají špatně vybavené chaty . . .

***139**

26. 7. 1952

Ať tomu bylo, jak chtělo, rád bych Ti k tomu řekl, že „cesta z bídy“ je cestou rozvíjení duchovosti. To pak je otázka oddanosti.

Tak jako se člověk oddává tzv. přirozenému pocíťování, zjišťování a vnímání, má být počato mystické dílo „oddaností“ nadpozemskému pocíťování, jeho vnímání a zjišťování. To znamená, že je třeba naladit se k blaženým pocitům, které samy vzcházejí, když člověk odvrátí pozornost od pocíťování světského. Těmi blaženými pocity, jež jsou božské povahy, se má zabývat, je rozvíjet, je si uvědomovat a v nich se koupat a takto zaměstnaným duchem odporovat stále všem dále se hlásícím pocitům světským, dokud nenastane všeobecné vnitřní očištění.

Za těchto okolností člověk Tvého duchovního stupně popatřením na nadsvětské pocity, jež byly upevněny, zcela snadno pozná, že není nízké přirozenosti trpící bytosti, nýbrž přirozenosti boží, a snadno pak zvolá s Rámakršnou: „Když člověk pozná své skutečné Já, pak jeho radost nezná již mezí a volá: To jsem Já, to jsem Já, a tančí štěstím.“

Tak se tedy servi s tendencí mysli, která Ti říká o Tvém zoufalém stavu, vidouc nedokonalostmi zatíženou bytost, a začni od vědomého upoutání vědomí na blaženost božské povahy a v této oddanosti božským vlastnostem vzdoruj všemu jinému uvědomování, dokud božské proudy neomyjí všechnu Tvoji bytost, která se dnes zmítá v neuvědoměném zjišťování dvou přirozeností: tak zvaného přirozeného lidství a kdysi upevněných vjemů božské či duchovní realizace.

23. 9. 1952

Ačkoli jsem se snažil povzbudit Tě svými předchozími dopisy, přece jen je vidět, že se stále zmítáš v záporných stavech. Upínáš zbytečně své myšlení k tomu, co nechápeš, a hledáš pro svůj momentální stav *zbytečné* stezky a *zbytečné* poznání. Hlásí se Ti život se svým prožíváním, ukazuje Ti svou temnější tvář, a proto se snaží rozhodnout všechny své nesnáze právě na tomto poli. Neuvažuj o nauce, o mravnosti, o druzích úsilí atd., nýbrž chop se výhradně snahy vydupat, byť z ničeho, jasuplné nazírání na všechno, co Tě obklopuje, a na to, co se Tě dotýká jako životní nahodilosti. Nemůžeš filozofovat ani hledat postoj, nýbrž musíš alespoň dokázat mít radost z toho, že lítáš v nějakých životních nahodilostech. Víš přece, že někdo v zoufalé situaci může být zoufalý, klnout a naříkat, kdežto jiný může v téže situaci pozdvihnout korouhev víry a zahledět se ke krásným a jasným obzorům, zapomínaje na svůj naléhavý stav.

Kdo je v temnotě a temnotou se zabývá, bude jí zhltnut. Kdežto kdo v temnotě je a tkví vědomím v jasu a víře v nejlepší, ten jistě nad ní zvítězí. Tak neuvažuj vůbec o situaci, v které se nalézáš, ani nehledej východisko v knihách naukových, nýbrž bojuj o udržení světla, jehož se chop na místě... A přijmi poučení, že ten, kdo postihl Boží velebnost, byť v uvolnění a nadsvětském pocíťování, musí se řídit zákonem, který přikazuje nemísit božské s lidským, dokud nepřijde poznání Zákona.

Na Tvém místě bych se díval na situaci tak, že neodpovědným jednáním jsem upadl do nesnází, z nichž si nemohu jinak pomoci než tím, že se rychle chopím dobrých stavů, že je budu rozvíjet a vydržím nápory temnoty až do vyjasnění. A to musíš vzít za své. Neboť lpění na životě Ti vždy přičaruje současný stav jako trvalejší, ať bys mu chtěl uniknout jakkoli.

16. 11. 1953

Jsi snad truchlivý a není to podmíněno ničím opravdovým, protože všechno je klam. Proč bys nemohl být bezstarostný až k radostnosti? Můžeš přece nasadit spokojenost, jako sis nechal nasadit nespokojenost; jakmile ji zasadiš, bude se sama rozvíjet. A spokojenost jde ruku v ruce s bezstarostností a bezstarostnost je radostností a radostnost se mění v blaženost.

Když se budeš držet přesvědčení, že všechno je v pořádku, že je to dobré, pak disharmonické vlny budou potlačeny harmonickými; z harmonie vzejde klid, z klidu utišení a z utišení poznání, žes dosáhl již dávno dobrého mystického výsledku.

***144**

15. 3. 1945

To nepochopené v józe jest činnost správně usměrněná a rozvíjená. Každý se snad domnívá, že jóga vyžaduje odstup od světa a dění, který směřuje k duševní nečinnosti. Zatím však doporučuje a žádá vytvoření nebo vzbuzení napětí, které nechává vědomí a smysly (vnímání) intenzivně bdělé, přičemž však má být zachováno nitro nedotknutelné vjemy událostí. To jest intenzivně kladný poměr k vnějším skutečnostem, z něhož plynou hluboké zkušenosti, vedoucí člověka do sféry hluboké, klidné vnitřní blaženosti. Tyto, řekl bych, vlastnosti lidského ducha jsou nedostižitelné, když lidský duch hledá zvláštnosti v jednotlivostech, neboť právě v jednotlivostech se spojuje s tím, co podléhá smrti a co jest tedy proto bolestné a utrpení plné. Jednotlivosti žijí a umírají, ale vnější skutečnosti vcelku jsou v podstatě nesmrtelné. Proto kladný poměr k nim při zachování nepohnutelnosti ducha (citové podstaty) ponechává místo vnitřní blaženosti.

Jest přirozené, že právě tělesné smysly to jsou, které brání vstupu do „říše světla“, jak ji nazýváte. Jejich přirozeností jest ulpí-

vání na smrtelných jednotlivostech, neboť i ony jsou časného trvání. To znamená, že když jste to již pochopil, ocitl jste se na rozcestí, kde musíte volit cestu s konečnou platností. Nebojte se a pusťte se s odvahou na stezku nevnímání jednotlivostí. Chtějte vidět všechno, ale podržte své nitro nedotčené děním a změnami. Setrvejte ve vnitřním klidu a přitom upínejte pozornost na „tichého pozorovatele“, který se objevil zachováním vnitřní nepohnutelnosti. Přitom se braňte vjemům zlého a temného, které za těchto okolností vyskakuje. Čím? – Nořte se do uměle vytvořených krás a pocitů. Naleznete je ve vzpomínkách na šťastné okamžiky v svém životě nebo i v prostém odstranění chaotické činnosti smyslů.

Tímto jsem Vám sdělil podstatné z nauky přímo pro Vás. Správně byste to měl použít v praxi. Neboť tyto věci se nemají sdělovat pro nic za nic. Na tom má zájem záporný princip vesmírový. Je to životní praxe, která ve spojení se soustředováním mysli otvírá člověku brány vyšších světů. Měl byste ji použít.

6. 3. 1952

Váš celý postup je dobrý. Držte se celou bytostí dobrých, čistých a radostných pocitů. Obracejte se s vroucností k Božství, přesvědčen o tom, že slyší. Zbožná a oddaná mysl se stává hybnou silou, je-li vyjádřena modlitbou. Pomalu sice, ale jistě přeměňuje celou bytost, rozechvívá ji v dobrém, až poznenáhlu stará náplň se vymění. . . .

Vaše klanění se Matce je správné. Nebojte se obrazu, který Vám před oči staví, dokud vše zbožšťujete. Podoba, kterou vidíte, není živá bytost, je to odraz toho, že Vaše vědomí je přesvědčeno o její čistotě a o tom, že nosí v sobě Božské.

Krista Ledrová

***152**

20. 2. 1969

Když se vrátíme vzpomínkami do minulosti, já jsem byl dědicem zvrácených názorů na věci Nauky, které šířil Weinfurter. Tyto názory dosud platí téměř u každého, kdo se k Nauce hlásí. Žádá mnoho možností za žádné nebo jenom jemu příjemné povinnosti. Tyto názory jsem v úzkém rozsahu již porazil. A v tom bys měl pokračovat Ty i ti, kdo přijdou po Tobě. Měl bys každému vnuknout, aby považoval za své, že dobře plněná povinnost rozzařovat se skutky i soustředováním ctnosti je výsledkem v dobrém smyslu nepředčitelným. Neboť jaká protiváha dobrého může být vůči vzdání se „já mám“, „já jsem“ atd.? Štěstí, jak víme, je nejčistší jen tehdy, když sebeuvědomování už daleko překročilo hranice osobitého sebevědomí. Jen tuto myšlenku je třeba prosazovat. Nebo snad může vzniknout štěstí tam, kde je osobnost jakožto pojem já? – Je to hrozná nevědomost, když si někdo myslí, že může existovat štěstí tam, kde vznikne myšlenka „já mám to“ či nějaká podobná myšlenka. Šťastný může být pouze ten, kdo na sebe nemyslí, kdo o sobě ani neví. Jen takový zažívá totožnost s nekonečnem, které po malé úpravě může být absolutnem. A zde je podstata Nauky vedoucí bezpečně k úspěchu. Zatím ovšem máš kolem sebe pouze lidi, kteří jsou přesvědčeni, že jejich štěstí záleží na správném cvičení a nikoli na sebepřetvoření. A tak zůstávají stále požitkáři, lenochy, podvodníky na nivách ctnosti a já nevím čím ještě a doufají, že jim dáš zázračné cvičení, jímž se bez práce promění.

***156**

13. 7. 1972

Zvykněte si dívat se na svou mystickou práci tak, jako že na ní nezáleží. Má Vám záležet pouze na tom, abyste ji konala od

vteřiny k vteřině dokonale. Pak se vyhnete „sklouzávání do napětí“. Ty větné sugesce nejsou dobré. Máte se radovat a uvědomovat si stále, že radostivost není definovatelná, protože je pokaždé jiná co do kvality.

Z toho, že můžete znovu upadat do nežádoucího stavu, o jehož překonání usilujete, se můžete poučit o tom, že tu existuje setrvačnost v produkování toho rozvinutého, starého. To je totiž přirozený jev. I já jsem poznal, že ačkoli jsem dosáhl vrcholu mystického vývoje toho dne, kdy jsem na cestu vstoupil, přece trvalo osmnáct měsíců, než bytost přestala to staré produkovat. Chce to jen nepustit se, aby člověk neztratil nalezenou již stopu. Ta se může zcela ztratit, když člověk zápasí s věcmi minulými a neodvrací se od nich s plným vypětím vůle.

***163**

8. 12. 1969

Vydobudte si tento můj zájem, resp. důvěru, znovu, chcete-li. Jak? – Naučte se radovat až do té míry, kdy už zmizí každá stopa nevíry v dobro. V tom se bát nemusíte. U koho totiž radost vytlačí nevíru v dobro, toho víra není zneužita. Je člověkovým brněním ukovaným z dobra.

Jsem nepřitelem extatických stavů, nedochází-li k nim ve správné době, stavu a na správném místě. Musíte předem jako pravá a opravdová bhakti svým již přirozeným pohledem měnit každou věc v božskou, třebaš ještě byla pekelnou. To jde. A přitom je to lepší než metodou roztouženého vzdychání upadat do extází.

Božství není dost připitomělé, aby se dalo lapit vzdycháním. Člověk, jak říká Rámakršna i Vivekánanda, musí konat práci božské matky tak dlouho, až ona sama otevře zámek blaženosti.

***171**

31. 3. 1961

Pro dnešek však platí toto: tlum dojetí a hned se rozvíjej do radosti, pocházející z hledání drobných potěšení. Buď taková, jako byl Tvůj duchovní otec, který býval unesen tím, že viděl spěchajícího broučka v trávě ve slunečním svitu nebo slyšel tep života ve vzduchu světlem prosyceném nebo se díval do hry světlušek v prostoru proti modři nebes nebo vnímal čisté vůně letních večerů. Teprve po těchto duševních vzpruženích může člověk vážně nabízet svou duši Bohu a žít jako někdo, kdo od něho touží získat majestát nadsmyslového žití.

Radostí se chvějícím nitrem musíš tedy vyvažovat vážné snahy o realizaci nadsvětských stavů. Malá chmura nebo i jen vážnost může totiž vyvolat komplikace, které se dají jen těžko řešit. Buď tedy teď vypjata k Bohu a potom hned ruš toto vypětí čistým, dětským rozradostněním. Pak bude Tvá cesta odpovídat přesně všem Tvým vnitřním dispozicím a uspokojí Tě.

***174**

6. 6. 1973

Stále stoupající tendenci asi neudržíte, i když se máte o to snažit. Ale to neznamená, že se nad tím máte pozastavovat. Vyvíjejte stále úsilí o udržení stále stoupající tendence, ale netrapte se nad tím, když zjistíte, že se Vám ji nepodařilo udržet. I já jsem poznal, že mi něco z toho, co jsem se snažil udržet, uteklo, ale když jsem poznal, že jsem tím upadl do sebeobviňování a tím do nedovoleného duševního stavu, hned jsem přešel na to, abych se tím nezabýval a staral se zase pouze o zachování příkazů. Velmi jsem si tím pomohl.

Ovšem počítejte s tím, že obtíže mohou narůstat. A bude to

pouze příznakem dobrého, když pod jejich narůstáním nezmalomyslníte. I při horečnaté snaze musí být člověk schopen zachovávat strážlivou linii, rovnoměrné tempo, kdežto nápory překážek pomíjet jako celkem bezvýznamné nahodilosti. Jen podcenit jejich význam se nesmí. To by si pak člověk začal odpouštět a tím by se jeho cesta stala cestou úpadku.

***184**

1953 (?)

Je jen jediná cesta, jak možno uniknout ze všech bolestí. Připoutat se celou svojí bytostí na Nejvyššího. Důvěřovat mu cele, že nedopustí naši zkázu. A co je naší zkázou? Nechá-li člověk na sebe dolehnout tlak vnějších okolností tak, že tím trpí, je nešťasten a nenajde v sobě dosti síly, aby se radostně pozvedl a řekl si: „Co na tom záleží, že tělo hyne, jen když mám mysl jasnou a mohu Tebe, Pane, vnímat, radovat se z Tvé přítomnosti ve mně. – Poměry, v jakých jsem? Nenaložíš mi jistě víc, než unesu a než mi dle Tvého soudu patří. Jen prosím, dej mi sílu vytrvat a všechno nést tak dobře, jako jsem nesla to, co mne dříve uspokojovalo. Jen když mohu Tebe v srdci nést. Dej, ať se moje mysl nezakalí obavou, co bude dál. Víím, že jsem ve Tvé ochraně, a kdo by na mne mohl, když Ty tomu nedopustíš? Nauč mne radovat se proto, že jsem Tvojí, že mi dovoluješ se denně k Tobě ve Svátosti blížit. Vždyť to je mnoho, být celý den ve Tvé přítomnosti. Vyžeň všechny starosti a dej pokoj mému srdci.“

Kéž byste našla dosti síly vytrhnout se ze špatných duševních stavů, v jakých teď žijete. Je to veliká zkouška a můžete v ní obstát jen *radostným* přijímáním všeho, co na Vás doléhá. Člověk má možnost smát se nebo nadávat. Je v jeho moci, jak se zařídí. A stojí to za to věnovat poslední zbytek energie k tomu, aby se smál, lépe vyjádřeno usmíval, obrácen do nitra na Svítícího, a nenechal zlu možnost přiblížit se. Kdo je pln Boha, tomu všechno vnější připadá

malicherným a střeží svoje nitro tak, aby nic nemohlo porušit jeho harmonii. Jak Vám přeji, abyste této harmonie došla. Vím, jak poctivě usilujete, proto píši. Jiná otázka je, jak napsané přijmete. Ale mohu jen doložit: prošla jsem cestou zoufalství, a proto vím!

Krista Ledrová

***195**

18. 8. 1953

Musíte být opatrní i na optimismus. Ačkoliv je správný, musí člověk dbát, aby se nezamiloval do života na zemi. Je mu třeba určit vyústění úplným odpoutáváním se od všeho pozemského. Proto dbejte, abyste setrvali v sobě samých, asi s tím postojem, který se vyjadřuje do jisté míry bolestnou touhou po nejvyšším uskutečnění. Tato bolestná touha je tlumící silou pozitivního vztahu k smyslovému světu, který může vzejít právě z optimismu.

To Vám chci říci, abyste snad nešlápli vedle, když jdete po cestě vzhůru. Tedy žádná chyba ani bezprostřední nebezpečí, nýbrž jenom poučka. Míním, že cesta dále je Vám otevřena.

18. 5. 1955

Rád bych Vám znovu řekl, abyste se snažili jako až dosud, neboť to má skutečně smysl. Jste-li nyní odkázaní více jen na sebe – myslím proto, že jsem přestal psát – musíte to chápat jako překážku, již lze zdolat ještě větším duševním vypětím do příznivých nálad a stavů. Tyto nálady a stavy posléze vykrystalizují v moudrost, která předchází duchovní znalosti, projevující se mocí. Myslete na to, že bytost, nepřetavená mocnými snahami o přímé vyvolání dobrých duševních stavů, je velmi nepoddajná k vyšším vjemům, v nichž můžete po právu tušit počátek niterného probuzení.

2. 5. 1973

Počínej si jako ten blázen o němž mluví Vivekánanda v Rádžajóze nebo kde, který byl nesmírně šťasten nad tím, že bude osvobozen už za tak krátkou dobu, když vystřídá tolik vtělení, jako měl na sobě listů ten tamaryšek.

I já jsem si tímto způsobem v ledačem pomáhal. Věděl jsem vždy, že proklínat čas, který jsem musel plnit všelijakými povinnostmi, je vlastně cestou trápení a někdy i zhouby. A tak jsem se radoval. A byl bych se asi radoval i z toho, že umírám hlady. To byla moje moc nad karmou.

Řešení tedy existuje. Člověk však má mít širokého ducha, aby našel každý odstín správného řešení. Rovnice je velmi jednoduchá: pekla jsou místy bolesti, nebe radosti. Vyhněte se peklu potlačováním trápení, co by mohlo být, kdyby bylo . . . a snažte se vesmát do nebe. To jde. Ale i to chce nějakou morální sílu. Člověk, který má v sobě trochu pekla, tak bezvýhradně se radovat nedovede.

***212**

23. 7. 1971

Jsou dva druhy lidí na světě. Aktivní a pasivní. – Aktivní lidé jsou optimističtí, a proto se celkem lehko přenáší přes momentální těžkosti; jejich duševní obsahy je případně vedou od povšechné bídy do zlepšených sociálních poměrů. – Pasivní lidé vidí kolem sebe všechno v tmavých barvách, a proto upadají do beznaděje, někdy i zoufalství. Nezáskávají proto přátele a to, co podnikají, se často zvrátí v neúspěch.

Vy patříte mezi ty druhé. To by pro Vás mohlo být perspektivně dosti zlé. Vzchopte se tedy a dívejte se na svět s jasem v očích i duši. Žijte ve víře ve všechno dobré a nevěřte ve zlé, i když Vás budou potkávat i nemilé věci. Jen tak se začne Váš osud měnit.

Jste nyní sama a musíte si poradit. Nepodléhejte sklonům k bez-

radnosti a v ostatních nehledejte své důvěrníky a přátele. Lidé jsou povětšinou světlí a vpravdě velmi citliví na působení jiných. Když ti, kdo jsou s nimi v kontaktu, se pro svou bezradnost na ně věší, zklamou je, protože oni sami a jejich problémy jsou jim pochopitelně bližší, a tím se jeví jako sobci, i když případně jimi nejsou.

Uvědomujte si, že jste ve světě sama a sama o sebe se musíte opírat. V tom případě Vás pláč desorientuje; když chcete žít, musíte setřít slzy, abyste kolem sebe lépe viděla a mohla se dobře orientovat. Musíte však v sobě vydobýt sílu bojovat s překážkami, jež v žádném případě nepovažujte za zničující. . . .

Naučte se stát v životě sama. Usmívejte se, neboť pouze úsměvem se příznaky osudového zla rozplývají. A s druhými lidmi se nesdílejte. Vyzradit to, co nosíte v nitru, Vás vždy uvede do zlého. Pomyslete na to, že Vaše soukromí musí zůstat pouze Vaším soukromím, a proto s ním nikoho neseznamujte a naopak nechte i soukromí jiných zakryté nevšimavostí. Neboť tím se člověk nesmí nechat rozladit.

Co Vám je po těchto ostatních? Jednejte proto jako mystikové. Jejich jediným důvěrníkem smí být pouze Bůh a jiným ho ani nesmíte prozradit. Jinak budete trpět. – Proč byste měla trpět? Smějte se nebo se jen usmívejte a svou bezpříčinnou radostí rozložte stíny, jež ve své samotě můžete vidět.

Nestalo se ještě, aby usmívající se člověk, vnitřně plný bezpříčinných pocitů štěstí, byl osudem zničen. Ale byli zničeni mnozí, kdo všechno viděli černě. Nepatřete mezi ně. Jen v důvěře v dobro a plná dobře vybudovaného bezpříčinného štěstí jděte světem a uvidíte, že štěstí ve světě existuje.

***232**

26. 8. 1969

Mějte za svou povinnost vnášet do své mysli a do svého ducha jas prostřednictvím radostivosti; všechno ostatní je marné. Co Vám

budou platné „mystické výsledky“, když se nebudete umět radovat, když nevstoupíte svým duchem do jasu. Vždyť přece každý se chce především radovat. Ať se to tedy naučí; radost vnese do jeho života jas a pak se ukáže, zda touží i po poznání. Smutný a zatrpklý Buddha by nebyl Buddha. Byl by to člověk, který předstírá buddhovství. To mějte jako pokyn. A pak: žvanilové teprve nejsou buddhové. To jsou lidé hledající zlatý poklad v podobě peněz. Když se na to budete takto dívat, nenajdete učitelů. Hledejte tedy v sobě.

ODOSOBNĚNÍ

***101**

13. 12. 1972

Poznání, které osvobozuje, může vzcházet pouze tehdy, když člověk pozoruje, vidí a nedělá hned závěry. To je kázeň sama o sobě, ta nejlepší kázeň, jíž nejsou schopni ti, kdo v sobě mají regály hotových poznatků. Ti již nejsou pokornými hledači pravdy, nýbrž poutníky ve věčném kruhu strnulých poznatků a přesvědčení; tento kruh ovšem nemohou nikdy prorazit.

Ty nebuď takový. Když už jsi v určitém smyslu pokorný, domnívej se, že nic nevíš, i když vše kolem sebe dobře pozoruješ a vnímáš.

Poznání vyraží z nitra a jeho pramenem není nikdy postřehování zevních věcí a dějů. A když se někomu podaří ještě před opravdovým poznáním rozvibrovat své nitro radostností, pak právě tato radostivost se stane třídičem jevů a dění, takže člověk může z jedné neměnitelné polohy zjišťovat dobro a zlo všeho, co jej obklopuje.

Do oblasti mystických výšek nelze proniknout bez projití sférami radostivosti, jež jsou nebesy. Ta radostivost a nebeskost musí celé pole pozorujícího bytí vyčistit a teprve pak člověk vidí nezkresleně ve smyslu, co je dobré a co zlé.

Ti nejlepší mystikové musí jít pouze cestou dobra. A dobrem není to, o čem si člověk běžně myslí, že dobrem je, nýbrž pouze jednání, jež bytost rozrušuje jejím rozdáváním.

Musíš se tedy rozzařovat, ale nebýt při tom nikdy zraněn ostnem chtíce, lhostejno, zda občansky morálním nebo nemorálním. To samozřejmě vyžaduje prohloubení odosobnění. A zase možno

varovat: nikdy neosobitost nesmí vzít člověku půdu sebevědomí a osobitosti, jež ho chrání ve světě, v užším smyslu v pracovním a sociálním kolektivu. Proto jednej jako člověk, jenž dbá na sebe, ale v nitru nechť Ti nezáleží na tom, zda Tvou osobu někdo hodí na smetiště bezcenných nebo vynese k úctě. Oboje je pokušením osobnost projevit a to už by bylo upadnutím na cestě k svobodě.

Na to osamocení pozor. Bude správným, když v Tobě vyrazí mocně radostivý pocit z nabyté svobody; když toho není, může to být radost z nouze nebo z předcházejícího přílišného útisku. Protiklady musí být tedy vyvážené. Trpěl-lis mnoho v posledních letech, musíš mít mocnou radost z nabyté svobody. Jinak by tu byly nepřiměřenosti. A nemysli ani na mlčení a poslouchání atd., nýbrž buď soustředěn tak, aby ani jediný šepot úvah nemohl narušit ztichnutí pocházející ze soustředění. . . .

Z toho všeho závěr. Usiluj o mravní dokonalost, ale též o vyčištění všeho, co se manifestuje zde jako stabilní názory a přesvědčení, zde jako pouta ke sklonům a osobitému životu bez ohledu na mravní zabarvení toho, a konečně o zastavení celé duševní činnosti ve všepřekonávajícím výkřiku po vědění a spáse. A připomínej si, že spása není ani u Boha ani u plných hrnců, nýbrž pouze v tom dětském stavu, jenž nechápe ani svou nevinnost ani ctnosti ani životní komplikace.

Toto je Tvá cesta, jistě obtížná, protože vyžaduje najednou příliš mnoho. A zvlášť těžké na ní je, že za toho všeho má člověk zářit úsměvy.

***103**

10. 5. 1973

Všimni si, jak se z člověka znovu a znovu vynořuje představa o důležitosti toho nebo onoho, o důležitosti práce. Když člověk pracuje bez jediné sobecké myšlenky, navíc s úsilím dokonat ji k dobru všech, pak jde cestou bódhisattvy k poznání, že i to nejvznešenější

úsilí je marností. Když to pozná, pochopí teprve smysl nirvánského klidu, ono vzdání se všeho bez pohnutky něco k tomu přidat tím nebo oním způsobem.

Když tedy vyšlehne poznání strasti a z tohoto poznání neko-
nečný soucit se vším, co je, začíná se cesta bódhisattvy. Ona cesta,
kde už člověk nemyslí na své osobní dobro, nýbrž na zapředení se do
osnovy života, aby její tendence usměrnil k nebeským blaženostem
nebo vykoupení; ale když na tomto díle dobře pracuje, pozná, jak
mnoho si lidé přejí trpět za problematické slasti sansárového žití.
Toto poznání přivede k naprostému uklidnění vše, co se v člověku
vzdouvá, a snad také ze soucitu přestane myslet na spásu druhých,
neboť si uvědomí, že každý, kdo žije, si chce koupit zkušenost, že
vše je strastí.

Asi už začínáš jít touto cestou. A připomínám: já jsem šel ces-
tou bódhisattvického bludu, i když už dávno jsem ho prohlédl. Ale
něco jiného může být v mysli a něco jiného v bytosti. Bytost po-
znání mysli většinou nepřijímá. Chce zkušenost a nejkvalitnější ze
zkušeností jsou ty, které vznikají z činů nezměrného dobra.

Takto tedy kráčí ten, kdo jde ke své spáse. Od překonávání so-
bectví malého člověka k nezměrnému soucitu bódhisattvy a přes
tento soucit ke stavu buddhy, k čistému stavu prožívání, jaký po-
skytuje absolutně vyvinutý intelekt, který je tím stavem buddhy.

Tam se končí cesta mystická i životní, tam se nalézá bezbřehý
klid, zbavený i bludu stavu bódhisattva. Když k této metě člověk
nespěje, nebude vysvobozen.

***115**

28. 12. 1952

Neobvyklé jevy a schopnosti, jež člověk dovede dokazovat,
nutno vždy považovat za světské snažení. Z karmy takto vyvo-
lávané se může dostat vždy jen tím, že tyto neobvyklé skutky koná
k „větší boží slávě“ nebo jinak: neosobně. Jelikož pak dělicí čára

mezi osobním a neosobním jednáním je velmi problematická, stačí prostá činnost k tomu, aby si člověk svůj osud dosti zašmodrchal, dokonce tak dalece, že mu dá velikou námahu v budoucnu tato porušení spravit. Se zřením k této věci je pak vůbec nebezpečno jakkoli uznávat, uctívat nebo si všímat takových projevů.

***132**

11. 5. 1954

Jógou stanovený cíl je vysoký a duchovní povahy, a pochopí-li ho člověk správně, pak u něho neexistuje již problém osobnosti. Za těchto okolností opouští přirozeně dosavadní stanovisko a začne růst, jak správně růst má, z osobitostí zachvácené bytosti do stavu bytosti neosobní.

Zrušení osobitosti je významným úspěchem v duchovním vývoji. Tu je již člověk na cestě k cíli jógou stanovenému, jímž je zrušení všech opor, v nichž bytost s osobností může jediné žít.

Vzhledem k tomu nezáleží na dílčích úspěších v józe. Prožitky mohou přicházet v souvislosti s vystižením podmínek, o nichž člověk neví, jak vůbec se dostavily. Proto je dobře zavřít oči před všemi dílčími úspěchy, jestliže snad přicházejí rychle za sebou, což ovšem může znamenat cestu. A i potom je dobře, když se člověk postaví k všemu mystickému snažení tak, jak sám píšete: „Dojdu, i když oklikou a i když v některém z životů příštích.“ Ono totiž není opravdu snadné zrušit opory, kterými je člověk vázán ke stavu člověka nebo jástvím a jinými věcmi omezené bytosti. Dokonce je nespásné pochopit, že tímto směrem je nutno se ubírat. Když to již člověk pochopí, pak nespásných věcí ubývá a spásných přibývá.

17. 11. 1970

Když analyzuji „Tvou duši“, Tvou bytost a uvádím výsledky toho ve vztah s předzvěstmi celkem skvělými, o nichž jsem ti už dávno psal a které stále platí, zdá se mi že jsou opřeny o to, že v poměru k jiným si sama sebe nevážíš. Jenom tak totiž zaniká osobnost činící člověka nespolehlivým, duchovně vlastně bezcenným. Nevážit si sebe je totiž něco, co i zločince pozvedá v očích duchovního světa vysoko nad běžnou úroveň lidí; když podle svých skutků světec není schopen si sebe nevážit, není ničím v těchto očích.

29. 12. 1972

Podle mého názoru je skutečně třeba hlubokého odosobnění, nemá-li člověk někde na svou osobnost narazit a všechno případně zkazit. Je třeba pochopit, že „všechno plyne“ a vyvarovat se proto každého zvýraznění já, lhostejno, zda plného moudrosti, osvícení a božských vlastností; i takové já je stavidlem, bránícím toku života, na nejvyšší úrovni pouze blaženého a prosvíceného věděním. Neboť prázdnota je víc než všechno existující; ono má v ní původ a také svůj cíl nebo přesněji svůj konec. Když procesující bytost v ni vplyne, pouze tím se uplatnila ireverzibilita životního procesu, a proto není cílem zastavení se na cestě života vytyčením já zatíženého ještě osobními sklony. – To píšu o nauce.

Jak rád bych dovedl ty, kdo jdou za mnou, právě k tomuto pochopení, které je také podstatným výsledkem mystického školení. – Kdyby se mi to povedlo, nauka by přežila. Nepovede-li se to, nauka se zvrhne ve falešné učení.

***138**

3. 4. 1970

Za dobu, kdy tak intenzivně žiji svou mystiku, jsem se naučil velmi dobře chápat smysl slova řád vládnoucí přírodě, lidské společnosti i samotnému nitru každého jedince. Proto nebývám „uražen“, s výjimkou, kdy je mi naprosto jasné, že mé a jiných cesty se daleko odklánějí. Toto poznání však považuji za něco, k čemu se nedospívá snadno. Pro průměrnějšího člověka je totiž nesnadné určit, kde končí projev jeho osobnosti a začíná naprosto objektivní posouzení skutečnosti.

***139**

14. 11. 1969

O mystickém snažení lidí povšechně tímto dopisem vlastně říkám, že nemůže vést k úspěchu. Je-li mystika možná až po vyloučení veškerého sobectví, pak kdo to vlastně dělá? Každý má svoje osobní slabůstky, kterých se nevzdává; následkem toho dochází ke kolizi mezi jejich skutečným způsobem života a mezi jejich mystickým snažením. A tak se musí přibrat za pomocníka čas, ten ošemetný faktor, který za dostatečného počtu impulsů zvenčí může vyplavit mnoho špatného a dovést pomalu člověka k poznání, že musí své mravní nedostatky odstraňovat, aby vůbec mohl postoupit k mystickému cíli.

20. 5. 1972

Kdybyste to správně pochopil, ten magnetofonový záznam by Vás nepřivedl z míry. Až splníte všechny požadavky, jejichž splnění vede k absolutnímu osvícení a k prožití onoho Prázdna, před nímž se zevní svět hroutí do bouřlivého víru všeobecné strasti, pak Vám už také nebude záležet na úsudcích pyšných idiotů, kteří Vás začnou pomlouvat, když se dozvědí, že se ještě učíte a nepěstujete jako oni pyšné přesvědčení, že „oni jsou oni“. Nebo Vám snad svítá, že je lepší „zachovat tvář“ a případně ztratit směr, kde každá nevědomost a tím i strast skončí?

Velikou překážkou nejvyššího uskutečnění, jak je vidět, je hlava nabitá teoretickými vědomostmi, jež se stejně nesmí použít, aby nedošlo ke kolizi, totiž k pomíchání ctnostného a malicherného, sobectvím podmíněného snažení. Je lépe zahodit všechny teorie, jestliže člověk například neví, kdy lze prohlašovat, že dobro je k ničemu, a kdy jen, že konat dobro je nezbytné. S ohledem na to se mi zdá, že právě u hermetiků jsem poznal lidi, kteří to všechno umělecky popletou a pak i svítající již cena úspěšného snažení jim vypadává z rukou. Proto teorie má následovat zkušenost a nikoli ji předcházet. Předchází-li ji, pak si člověk všechno pěkně vyspekuluje a pak – se mine cíle. . . .

Z tohoto hlediska, co Vám má záležet na bezcenných hermetických? Snažte se raději splnit úkol bez ohledu na to, jakou pověst Vám to vynese. Když Vám vadí ten kompromitující magnetofonový záznam, budu vyžadovat, aby byl zničen. Ale měřeno mými zkušenostmi, je tento pásek neúčinná hračka, jíž snad vlci mezi lidmi dokáží použít proti druhým, ale protože mají „máslo na hlavě“, tak to použití znamená shnilý kus masa, o nějž se perou šakalové.

21. 10. 1969

I já mám mravní kodex. Mravní kodex hospodáře, který se odpovědně stará o to, aby bylo zaseto správné semeno, a proto se mohla sklízet správná úroda. To znamená, že podle mého mravního kodexu musí člověk své zájmy podřídít potřebám světa, v němž jistě žije a bude žít i po smrti. Nebo si snad smíte myslet s *, že podřizovat se potřebám světa je světskost a utíkat od povinnosti člověka v nejširším karmickém a duchovním pojetí odpoutaností od světa? Tohoto utíkání ať se drží Jóganandové, Šivanandové, Satyanandové, česáči ovoce karmy, jejichž dobré plody jsou výsledkem práce jiných.

Můj názor je ten, že nejkrásnější člověk je člověk odosobnělý, nežádostivý blažeností a snivosti, člověk pracující tak, aby sebe změnil a stal se nositelem jiných vnitřních hodnot než dosud bez toho, že vypěstuje dlouhé vlasy a hluboký pohled jako třeba Jógananda.

Co tedy dále? Najděte si jakékoli stanovisko, ale buďte s ním vůči mně opatrná. I kdybyste se mohla z dobrých důvodů vrátit ke mně, asi Vám řešení stavu manželky neodpustím. Bylo by snadné být vdovou – člověkem, který nemusí řešit vztah ke svým příbuzným a blízkým. Mystikovi mají být všichni stejně blízkými jako dalekými, stejně příbuznými jako cizími. Jenom pak bude schopný plakat nad světem a obětovat se jeho dobru a tím s konečnou platností vyhladit osobnost, která je stejně ošklivá, když si potrpí na estetiku, jako když si potrpí na zločiny. Z toho Vám může být moje stanovisko jasné.

26. 1. 1970

Tak aby bylo jasno: kdyby se * stýkal se mnou, nemůže dělat nic jiného než to, co mu sám doporučím. Mluvila jste např. o tom, že

se odosobňuje. Aby nedošlo k bloudění v kruzích, nesmí se odosobňovat útekem od světa, nýbrž pomocí rozdrolení stagnujících prvků ve své bytosti. Na to je cesta analýzy. Pravda. Na cestě analýzy cítí člověk pálení a bolesti, tedy podle okolností prožívá až dosti zlé duševní stavy, ale to pouze jako předchůdce dobrých stavů založených na vlastním poznání. To ti indiští lumpové nevědí, protože jsou více obchodníky než mystiky. A hledající člověk je samozřejmě obvykle slabochem a vždy se proto utíká spíše k lehčím metodám než k těžším; neví, že proti nevhodným vlastnostem se s úspěchem může používat pouze adekvátních prostředků.

***167**

8. 4. 1969

I dobře se snažící lidé narážejí na nesčetné překážky, které jim vlastně staví do cesty jejich předsudky o tom, co je správné a co nesprávné, jejich mravní a životní názory, jejich nevědomost, co se vlastně má mystickým úsilím sledovat.

Je vlastně přirozené, když někdo vstupuje na Cestu s názorem, že má usilovat o to, aby získal nebeské dary, neboť názor na hodnotu člověka se vždy řídí podle toho právě, co má. Ale mystik, i když už není čekatelem spásy – spásy za živa – musí vždy vědět, že jeho ztotožnění s božstvím se může uskutečnit pouze tím, když nic nadržuje, když nic nevlastní. Zdá se, že mít něco nebo něco držet vytváří z člověka satelit, který může prostřednictvím egocentrismu existovat pouze mimo sféru absolutna – pouze ten se s absolutnem ztotožní, kdo nic nadržuje a nevlastní; pak se totiž absolutnu podobá tím, že jako centrum je všude a jako periferní jev nikde.

Přeji Vám, abyste pocítila dotyk absolutna. To se však může stát pouze za předpokladu, že budete vždy vyhlazovat každý projev osobnosti, aniž si smíte dovolit ztratit kritérium chladně vždy uvažujícího člověka. Je to poněkud zvláštní, co tu člověk musí udělat. Musí totiž stále se bránit pohlcení prázdnotou stálou kritikou

stavů, které se ho zmocňují, a je na něm, aby jemným rozlišováním poznal, že „právě teď je zde moment absolutního odosobnění“, který dovoluje opory ve formě jáství odhodit nebo odložit.

Nic si z toho nedělejte, že při dotycích absolutna, které se jeví jako žádoucí kosmické lůno prázdnoty, musíte znovu a znovu odkládat ponoření se v ně, protože shledáváte, že „dosud nejste v pořádku“, odosobněná. Prvky zosobňování jsou tak nesčetné, že nelze je předem popsat a spočítat. Proto je člověk v této záležitosti odkázán vždycky jen na sebe.

***187**

16. 4. 1973

Ostatně kriteriem Ti má být pouze to, zda jednáš podle mravních příkazů nauky nebo nikoli. Když Tě něco stále uvádí do rozčilení, pak se podle mravních zásad nauky neřídíš. Je v tom, když se zlobíš, vždy nějaký druh nezdravého sebevědomí, protože toužíš, aby svět šel podle Tvých představ.

Kdo jsi, že si něco takového přeješ? – Máš mravní příkazy jógy, jež především vyžadují, abys neubližoval ani činem ani myšlenkou ani slovy a mimo to jako druhá nejdůležitější věc je to, abys neuplatňoval své já třeba tím, že chceš, aby lidé jednali podle Tvých představ a přání.

Mluvil jsem s Tvou matkou a bylo na ní vidět, že se snaží být tiše, aby zabránila Tvému zlobení se. Jenže tím pak dochází k tomu, že když se dopouštíš očividných chyb, nedovíš se od ní jakožto od zevního pozorovatele, že se jich dopouštíš. To bývá ke škodě, leda by Tvé sebepozorování bylo dokonalé a Tvým kriteriem pro konání by bylo jednání podle mravních příkazů jógy.

Zatím Tvé pozorování sebe takové není a ani Ty sám se neřídíš těmito příkazy. To Tě může zavést do situací, jež se Ti nemusí líbit. Proto bude lépe, když věnuješ svou pozornost tomu, zda plníš mravní příkazy jógy, v nichž je obsaženo i to, že nesmíš

brát za měřítko správnosti to, aby Ti druzí vyhovovali ve všem.

V duchovním úsilí je sebekázeň na prvním místě. Proto si stále pokládej otázku, zda ji rozvíjíš, a kontroluj se, zda se jí držíš. – Co Ti je po druhých, kteří nežijí podle Tvých představ o správném jednání? Vždyť ani Ty nejednáš podle jejich představ o správném jednání. Proto máš velmi mnoho co dělat se sebou a sotva Ti zbude čas na moralizování druhých. . . .

Ty sám musíš uklidit z cesty života třecí plochy mezi Tebou a bližními. Pak Tvůj život bude hladší a jako výsledek toho všeho bude to, že budeš moci vykročit správnou mystickou cestou. Ta se začíná způsobem vlastního života. Okolnosti máš uvádět do harmonie, protože teprve tím získáš přehled o tom, jaký jsi, jaký máš být a co tedy máš na tomto poli vykonat.

Snaž se zařídit se podle toho, co jsem Ti napsal.

***192**

18. 11. 1971

Problémy duchovního vývoje jsou velmi komplikované hlavně tehdy, když se zdůrazňuje jáství. A jednotlivci právě pro udržování si nezdravého jáství mají velmi malou možnost tyto problémy chápat. Neboť hledat podmínky tohoto vývoje vyžaduje, aby se člověk udělal malým, otevřeným pro poučování, ať přichází odkudkoli.

Já sám, když se dotýkám lidí tím, že jim připomínám jejich morální, duchovní nebo jiné nedostatky, ukazuji jim pouze na překážky, neboť vím, že tyto nedostatky lze sotva označovat za povahové prvky, s nimiž lze snadno manipulovat; s ohledem na to nevidím povahové klady jako hodnoty já a nedostatky jako špatnost člověka. Všechno to jsou podle mne hnací síly bytí; i dobrá a zlá vůle bývá podmíněná a člověk sotva je schopen dobrou vůli se zlou střídat. Ovšem když se někdo cítí upozorňováním na své nedostatky velmi dotýkán, usuzuji, že je velmi vzdálen nezbytné pokory mystika.

U Vás samého jako u mnohých lidí jsem se tedy neohlížel na povahu, nýbrž na úsilí dospět k poznání, vysvobození, vykoupení. To je totiž jeden z nezbytných prvků, na nichž možno budovat i dobudovat hodnoty mystické dokonalosti, jejichž realizaci existence jáství neumožňuje. Nedělám si však iluzí, a vím proto, že pro existenci jáství se lidé vzdávají i nadějných věcí, čímž se zase vystavují svištění biče karmy; to jáství pečetí často zlý osud lidí především zesilováním jejich zaslepenosti.

Přísně vzato, ve školách zasvěcení musí mít zasvěcení mistři možnost napadat jáství svých svěřenců. Odstraňování jáství je totiž zkouškou a současně i předpokladem otevření cesty k mystické moci; tato moc by se jinak ukázala být kobřím jedem, kdyby ji někdo mohl získat bez vítězného projití zkouškou ničení já. Takový člověk by často posílal hromy proti každému, kdo by se mu postavil na odpor i ve věcech nedůležitých, a to by se ukázalo být cestou do propasti zničení takového mystika.

Vím: jste už letitý člověk a jako takový si přirozeně chcete chránit sebevědomí. To však má platit výhradně z hlediska přízemního. Z vyššího hlediska jste však také vystaven nezbytnosti vzdávat se svého já, jestliže toužíte po tom, aby se před Vašima očima roztrhly temnoty a tím abyste mohl vidět jas, který uděluje veliký pocit štěstí.

Překonejte se tedy. Myslete na své já, na sebe sama, jako na nehodnotnou bytost, neboť není vybavena osvobozujícím poznáním. Já rozhodně jáství napadám jen v případech nejnezbytnějších. Vím přece, že dotýkání tohoto druhu každého bolí, protože obecně se vyskytuje tu trochu zlé vůle, tu trochu nepochopení, tu zase neznanost motivů těch, jež posuzujeme. Právě proto, že to všechno vím, více mlčím, než mluvím, ale to se nezbytně odráží na mé opatrnosti ve sdílení se ze stanoviska sebe jako mystika.

Domnívám se, že pochopíte smysl mých připomínek; mne samého přecitlivělost lidí na já dovedla takřka k úplnému uzavření se před každým; kdybych nebyl vybaven ledačím, asi bych zcela zmlkl.

27. 12. 1971

Demonstroval jste mi základní nedostatečnost snad hermetické výchovy. Neboť pokud vím, mystickou moc může mít pouze ten, kdo byl předem vychován k téměř absolutní zdrženlivosti, protože zázraky vždy dělá pouze uvolněná životní energie; to uvolnění znamená pro neovládajícího se vybití v afektu, jehož následky jsou pomalé nebo rychlé, ale vždy zničující.

Výchova k dokonalé sebevládě spadá do oboru výchovy mystické. To znamená, že ten, kdo chce dělat zázraky, musí projít celým kursem mystického školení a pak teprve dospět k schopnosti manipulovat s uvolněnou životní energií, aby především nezpůsobil zlo ve světě a za druhé aby sám sobě neublížil. . . .

Vy jistě nevíte, že když někoho „vychovávám“, беру to pouze jako nepříjemnou povinnost. Ale co mám dělat? Mám svoje umění svěřit lidem, kteří metají blesky jako Vy v dopise, na nějž právě reaguji? Vždyť přece tento dopis svědčí o nesmírně zvýrazněné osobnosti, o pýše, o zaujatosti starého člověka, jehož určité nedostatečnosti už zcela zatvrdly.

Měl byste se z toho všeho vyprostit jako už starý člověk prostě tím, že byste v sobě nechal zaznít akordy radosti mladého bezstarostného člověka, abyste alespoň do příštího života uložil si sémě záslužné karmy. Říkám měl byste. Moc dobře jsem si vědom toho, že umělecky, ale zase ne dobře stáčíte otázku zmnožení pokory na jinou adresu než Vaši; v takovém případě přece házíte dobře míněné rady mně zpět do tváře snad jako kravský koláč. Z toho se příliš dobře poučuji, že podle Vašeho mínění Vám nemám co říci, a proto považujte toto mé ohlášení se za poslední.

3. 6. 1952

Had sobectví je dosti hadem, aby neztratil svou přirozenost i ve všelijak utajovaném zosobnění. Ale mizí, když člověk všechny své povinnosti, k nimž byl z různých důvodů zavolán, koná s dokonalým vyloučením touhy po výsledku. Dovoleno je jen každý čin provázet přáním, aby byl duchovně prospěšným bytostem ve všech třech světech. To znamená, že má být karmou, vedoucí tyto bytosti k poznání a uskutečnění absolutna. Jinak sotva může být jakýkoli čin veskrze dobrý.

Pracujte tedy a přestaňte být osobití. Všechnu svou činnost nabídněte Bohu a nechtějte za to nic. A tak, jako se drolí skály erozí, tak se takovým konáním rozruší i Vaše bytnost. Nikoli však ve zlém. Její rozpad v první fázi se projeví poznáním, v druhé pocitem vykoupení a ve třetí realizací absolutní svobody. Vědomí ztratí přirozenou spjatost s tělem a bude se slévat s bezmeznem, k čemuž vždy tíhne, ať je to vědomí v těle zlého člověka, nebo dobrého, ve vysoce vědomých zářivých bozích, nebo třebas v prvoku. Vždy má vědomí tuto tendenci, neboť tam je jeho původ. Ale nevědomost způsobuje, že cíl se hledá na druhém konci, ve zosobnění. A přece my jako duchovní lidé víme, že snaha utužovat osobitost je snahou o „zindividualizování“ tak užoučké, že všechn život je viděn z hlediska vlastní bytosti, od její kolébky k hrobu.

Nenechte se tedy svádět takto jdoucími. Pevně a s konečnou platností řekněte svému vědomí, že ono a všechn jeho přívěsek, totiž tělo, duše, duch, musí zůstat v kontaktu s neomezitelným věčnem, dokud nevyšlehne nezměnitelné zjištění, že Vy a neomezitelné věčno jste totožní.

Tento dopis je vzkazem i ostatním.

31. 7. 1957

Zdá se, že ideál duchovní dokonalosti ukládá člověku činy, při nichž se nebere zřetel na zevní svět. Když to člověk pochopí, pak zřeknutí je mu pramenem dobrých pocitů. Špatné pocity provázejí pouze rozžehnavání se s tím, co musí být opuštěno. To člověk chápe, až překročí rozhodující meze. Vidí totiž, že svět se stará jen sám o sebe, kdežto nad zřeknutím se světa se jen pozastaví jako nad něčím podivuhodným, co dovede klasifikovat pouze jako pošetilost. Ale pak je zřeknuvšímu se člověku dobře. Vidí zápasy ve světě a stejně tak i strasti z těchto zápasů vyplývající a dovídá se, že jen pochopení odděluje svět od jeho dobrého stavu.

Byli jste tedy šlehnutí bičem karmy. Dobré je to jen potud, pokud se z toho poučíte, že je třeba se zcela odosobnit, neboť jenom odosobnělý člověk přijímá výsledky žití jako nahodilosti, k nimž dochází například v partiích šachu. Kéž byste následkem tohoto šlehnutí dosáhli velikého odosobnění!

31. 10. 1967

Odpovídám na Tvé úvahy, co mi tane na mysli, když vidím zapadat zdánlivé a tedy domnělé mystiky do hrobu jako lidi běžné, ty, kteří nic z mystiky neznají.

Příliš mnoho lidství si zachovávají i ti, kdo pracují mysticky. I když jsou ochotní ledacos pro nauku obětovat, přece si zachovávají jáství, které se manifestuje buď vrozenými, nebo před vstupem na mystickou cestu získanými sklony. Ve své snaze obětovat sebe se tedy zastavují u vrozeného já, které se jim náhle stává kritériem jejich snažení; tak dospívají k mezi, kde tomuto já holdují tu snad jenom tolik, že se to zdá pro mystický růst nezávadné, tu i o něco více.

Kolikrát jsem už stál před mnohými jednotlivci a pozoroval, zda přece jenom překročí rozhodující mez ústupnosti před jejich vrozenými sklony, poutanými na vrozené, duchovně a mysticky narušené

jáství, ale prakticky nikdy jsem se toho nedočkal. Viděl jsem, jak se tohoto jáství každý děsí, protože se domnívá, že je ničit znamená ničit sebe. A přece lidé vstupují na mystickou cestu proto, že nejsou spokojeni s jeho kvalitami. Vystupovala proto ve mně otázka: proč ti lidé vůbec vstupují na mystickou cestu, když nechtějí jít tak daleko, aby to jáství přece jen začali ničit? Ano! Nikdo snad není spokojen se sebou samým, ale předělat se na úrovni vrozených sklonů ani nechce, i se bojí. Tím se vlastně stává jeho pokus marným, což někdy napovídá, že by bylo lépe, kdyby takový pokus ani nečinil, protože ztrácí drahocenný čas, v němž by třeba mohl dojít k tak hlubokému zklamání v životě, že by šel mystickou cestou jako nemystik a – tedy nejspíše.

Jsou dvě hraniční meze, z nichž na jednu se musí dostat ten, kdo má odcházet z tohoto světa jako vykoupený: buď se odosobnit tím způsobem, že pochopí, že všechno bytí je zcela propadlé strasti a že je tedy jeho povinností usilovat o dosažení vysokého mystického cíle v nejužším vztahu k tomuto (celému) bytí, nebo se odosobnit naprostým neuznáním svých osobních potřeb, které překlenují cestu od osoby mystikovy k světu prostřednictvím chuti. A to se právě nestává. Každý je do sebe tak zahleděný, že ze svých mystických sklonů vytváří náboženství poražence, škemrajícího na Bohu, aby plnil jeho touhy. Neboť čím se takový mystik liší od obyčejného člověka, který sám chce chytnout zisk za pačesy a přisvojit si ho bez dovolávání se Boha? Skutečně pouze tím, že se necítí tak silný jako světský člověk, čili je prostě se svým škemráním pod úrovní světského člověka. A přitom na každého mystika čeká úkol mnohem větší než mít odvalu drát se ve světě bez ohledu na druhé o zisk.

Mystik tedy musí být něco víc než světský člověk. Jeho nitro se musí zachvívat spolucítěním strasti všech bytostí a z těchto záchvěvů získávat podněty k práci, aby strast překonal nejen pro sebe, nýbrž pro všechny živé tvory; později jen o všechno živé musí mít zájem. – Nebo se musí stát absolutním asketou, člověkem, který neuznává žádnou ze svých osobních potřeb, pokud se pojí na jeho záliby a sklony. Když neudělá jedno nebo druhé, pak zemře šťastněji

nebo méně šťastně podle nevystopovatelných detailů v karmických dispozicích.

Co tedy zbývá? – Dotlačit sebe sama až na jednu z těchto dvou krajností, aby osobnost byla zcela překonána, aby sklony, manifestující se v podobě chuti (rád, nerad; milé, nemilé atd.) nemohly již nikdy ovlivnit odosobňující snahy.

Ne! Nikdo si nesmí ponechat nic, čím se vyznačuje vrozená osobitost. Naopak. Všechno osobní musí být zcela vyhlazeno; co smí být zachováno je, aby se vůbec mohl člověk jevit jako řadový člověk.

Že je to těžké nebo strašné? – Není! Jen bez osobnosti, která si vynucuje „musíš“ nebo „nesmíš“, se dá žít dobře a také šťastně zemřít. Když tu ta osobnost je, není dobře možné ani jedno ani druhé. To mi vystupuje před očima, když vidím padat nadějně a nenadějně mystiky tak, jako padají běžní lidé, jen podle momentálních karmických dispozic.

5. 6. 1969

Dospěl jsem k závěru, že co člověk nechce dělat, je předělat se na mystický vzor. Nechce sebe daného zrozením zabít propracováním se k bezpovahovosti, nýbrž žádá si sebe daného zrozením zachovat a na takového nakupit věci svých přání. To ovšem není cesta ku štěstí. Je to jen postranní ulička, která se končí v nahromaděných různých spoustách, tam, kde člověk vždycky ustupuje do svého duševního rozvratu přivoděného nerozváženými touhami.

Předpoklady ku štěstí, ku štěstí přesahujícímu každou formu průměrné lidské touhy, jsou pouze v rozvázání uzlu bytí, strnulosti, již nechceme rozrušit prací, úsilím o definitivní překonání sebe sama na úrovni vrozených sklonů nebo tendencí. To je nutno mít na zřeteli jako pravou cestu k pravému, nad veškerými lidskými touhami se vznášejícímu, ovšem osobnímu štěstí.

Domnívám se, že je na čase pochopit tuto skutečnost. Tedy nenosit do svého vlastního vetešnického krámu života další před-

měty touhy, nýbrž vykořenit ze sebe všechno, co až dosud je starým člověkem, vlastní osobou, vrozenou bytostí. Co o tom vím? – Neexistuje žádné větší štěstí, než které vzniká vyčištěním tohoto vetešnického krámu života, ono oproštění se od tužeb, vnitřní vyčištění, které je předpokladem vtoku volnosti jakožto vlastnosti absolutna a tím i případné zapojení do nových životních vztahů, do oblasti buď lidského štěstí, nebo božského prožívání, nebo, když se člověk namáhá život dobře pochopit, tedy i do oblasti bezmeznosti, eventuálně absolutna.

Práce na sobě tedy musí začít v předělávání sebe. Je nutno pochopit, že co je v člověku jakožto vlastnosti a různé faktory zrození, je příčinou jeho strastí a že je tedy nutno všechno vykořenit zpočátku jako ty vlastnosti a různé faktory, ale pak i činitele, na něhož je všechno navázáno, tedy já samé.

Na já se váže všechno to, co bolí, otravuje, zkrušuje atd. Ale když se já zabíjí, nemusí se přece zabíjet to, co vede člověka vzhůru, totiž naděje, které jsou jaksi spojeny se slabým, takřka potenciálním pocitem šťastné rozepjatosti do štěstí, které tu je vždy, když je člověk prostý tužeb. Tyto okamžiky nutno v životě najít nebo si na ně vzpomenout a pak je rozvíjet a jejich rozvíjením potlačovat duchovní rakovinou tužeb zamořenou bytost. Ne, řekl bych * a také každému jinému! Touhy, které se nenesou k nebi, touhy pozemské, touhy po nebolení břicha atd., tyto touhy od štěstí člověka pouze vzdalují. Cožpak jsme tak bídní tvorové, že jen tyto touhy považujeme za naše pravé, reálné já? – Přebudujme sami sebe. Přesvědčme se, zda cesta ku štěstí není právě v naprosté likvidaci vrozených tužeb; ujišťuji, že to ta cesta je.

Nositelé štěstí nesmí být žebráky, kteří se domáhají splnění žebráckých tužeb. Nositelé štěstí štěstí podrží a zvětší, pouze když svou bytost, své já, nechají utonout v absolutnu jeho potlačením. Vždyť přece to já se obnovuje. O ně nemusí mít nikdo strach. Kdesi hluboko uvnitř bytosti, kdesi v jejich kořenech tryská pud sebezáchovy, který nedovolí já vyhladit, když se o to pokoušíme, nýbrž pouze proměnit, a to na rozhraní prožitku stavu absolutna. Strach o malého sebe tedy není třeba mít. Ale vyskytne-li se někdy duchovní

obr, který já potlačí beze zbytku, protože si sebe už nadobro přestal vážit, takový obr zakusí absolutno v dostatečné míře, aby veškerou sansáru s jejími hračkami odložil a její pouta ve formě tužeb vykořenil, protože ví, že stav absolutna je lepší než jakákoli žena v podobě nějakého nebe nebo pánaboha, než cokoli, o čem se kdo domnívá, že ho potěší.

Pracujte tedy na sobě. Předělávejte se ve smyslu vyhlazování sebe – já a dbejte na to, aby při tomto vyhlazování zůstávala jako výsledný stav pouze vnitřní bezbarvost; tak poznáte transcendentní svět a lidský svět zanecháte za sebou, protože ho poznáte jako oblast příliš spleťtých situací, aby v něm štěstí mohlo vůbec vzejít.

6. 3. 1970

Sleduji především to, zda každý mi blízký člověk zapomíná na sebe a vyvíjí sílu setrvat v dobru, „ve všem sama sebe poznává“, abych užil buddhistického vyjadřování. Dokud totiž člověk hledá své dobro, svou dokonalost, své blaho, je vždy v kleci malosti.

Vy, kteří už dlouho hledáte a pracujete, byste už měli pochopit, že máte skutečně nauku ryzí, která Vás zavazuje už se o sebe nestarat a jednat tak, jak je to podle mravních pouček mystiky správné a dobré. Neboť jen ten je držitelem dokonalosti, kdo v nenarušitelné víře v Boha a dobro se už o sebe a své zdokonalování nestará, nýbrž pracuje v intencích nauky, vždy nás žádající konat dobro v měřítku co nejširším.

Jak to dobro konat? – Být si ho vědom a rozvíjet ho v sobě pozvedáním mysli k němu, i citu, i nálad atd. A když takto člověk „sama sebe v každém se poznává“ jedná, pak toto dobro sdílí indukci s každým, s celým světem. A to je převedení mystické snahy na vyšší bázi; člověk přestane být maličkým já a rozvine se do šíře jako osoba vrůstající do všech a rozprostírající se nade všemi.

S malou mystikou, v níž se člověk zajímá pouze o sebe, příliš daleko nedojde. Co je po tom světu, když někdo žije blaženost

nebo útrapy? Svět se má na tom zúčastnit! Široký já mám v sobě nosit blaženost a poznáváním sebe ve všech ji mám sdílet se všemi, případně ji vnucovat. To je ta vyšší cesta. Cesta, která se končí kdesi v rozpětí vlastní bytosti do takové míry, jako je rozepjat vesmír. . . .

Byli jste mnozí z Vás už u toho poznání, že ta Vaše malá osobnost asi za to nestojí, věnovat jí všechnu péči na úkor včlenění Vaší osobnosti do celé lidské společnosti. Je tak těžké poznat, že skutečně ta malá osobnost za tak vypjatý zájem nestojí? Mahariši kdesi doporučuje cvičení s otázkou, kdo jsem já? Mohu říci: jsem-li něčím pro sebe sama, nejsem ničím v rozsáhlém smyslu. Snad Vám jako mystik imponuji. Proč? Protože problémem s já netrpím. Jsem rozrostlý a čím více někdy stírám hranice své osobnosti nebo bytosti, tím více se cítím mystikem v pořádku, jak má mystik být. Prostě to „ve všem sama sebe poznáváje“ přešlo v „já jsem vše“. To snad znamená, že malou osobnost nikdy nelze spasit, ale lze ji rozpustit v bezmeznou. Tak jsem to vždy chápal, snad už někdy od svých dvaceti let.

22. 11. 1970

Uvědomil jsem si genialitu buddhistického učení o deseti poutech. Uvědomil jsem si, co tedy znamená zbavení se tří prvních pout, potřebné k dosažení stavu sótapatti, totiž 1. bludu já, 2. pochybovačnosti a 3. lpění na pravidlech a obřadech. Když tuto strohou řeč buddhismu převedeme do naší řeči, pak ad 1: Komu je na našem kontinentě vzdálené měření hodnot celého světa jen podle striktně osobních měřítek. Ad 2: Kdo z lidí našeho kontinentu nezapochybuje nad vším děním, které nevyhovuje jeho uznávaným normám pro posuzování dobrého a zlého. Ad 3: U lidí našeho kontinentu je příznačné, že přes pýchu nad svým „racionalismem“ stejně jako Indové v síti náboženských zvyklostí a obřadů zapadli do „životních norem“, které jim jsou měřítkem pro všechno tzv. správné a nesprávné. Dále: 1. sótapatti si nesmí vážit sama sebe,

neboť pouze tím vyvrací základní sloup bludu já; 2. musí být schopen věřit v jednání pročištěné buddhistickou mravností jakožto činitele vedoucího jej z temnot a nejistoty do čistoty a dobra; 3. musí být schopen zamítnout samočinně vystupující přesvědčení, že jediné jeho životní styl je správný a směřodatný.

21. 5. 1971

Nauka není na to, aby přinesla mezi lidmi harmonii. Tu musí přinést odosobnění, nesobeckost. Jen nelpění dává předpoklad pro vznik necitlivosti na kořistnictví druhých, jež s osobitostí souvisí tak úzce jako nevědomost. Nelpění je však otázka mravní orientace; kdo by nelpění nevybudoval a vstoupil do nezměrné říše Du-cha, musel by zbloudit, protože by nezadržované zadržoval, měnlivé toužil stabilizovat, osobní pokládal za nejvýznamnější v nesmírném prostoru života a bytí.

Nechť je tedy harmonie. Nechť však nastane uvolnění, jež obnovuje důvěru. Za takových okolností mohou mé mystické zkušenosti jiným více prospět, než může kdokoli domyslit.

6. 7. 1972

Když člověk šplhá k duchovní dokonalosti, nemůže to činit izolací od druhých, aby se zahrabal do nory svých vlastních mravních a společenských nedostatků, nýbrž pouze ve vztazích ke „světu plnosti“, tj. rozvíjením jasů žitého ve vztazích k druhým bytostem, jimž má napomáhat k rozvinutí jejich pocitu štěstí, dobra, pravdy a prospěšné sounáležitosti.

Ano! Cesta ke spáse se vine oblastí plnosti! Už na jejích prvních stupních musí člověk zaměnit sobectví za sebeoběť, jejíž záslužnou karmou musí duchovně postupovat v řádu bytostí a stát se v něm bytostí dominantní. Pak teprve její duchovní cesta se začne vinout od jednoho nebeského trůnu k druhému; pouze takto

duchovně mocná, dobra plná a v sebeoběti se rozzařující bytost smí se zřeknutím osvobodit! Vždyť přece v izolaci rostou a sílí pouze zlé vlastnosti, sobectví.

6. 6. 1973

Pohled na úsilí je už nadosobní. Jako by v něm jedinec neměl co dělat se svými sklony, s tím, že mu to tak vyhovuje nebo nevyhovuje. Je to spíše pochod člověka ke svobodě, pochod, který je spíš povinností než projevem osobního sklonu. I zde totiž lze sebe potřít a vyřadit a před sebe už položit pouze povinnost nauku uskutečňovat.

***196**

25. 10. 1954

Důležité je, že máte dobrou vůli a snahu překonávat sama sebe ve všem, co se naskytne jako překážka na cestě k ovládnutí toho, co od narození nosíme a známe jako svoje Já. Je to práce na celý život, a kdo chce dojít cíle, musí být na sebe přísný. A navíc tak pokorný, že se sklání před Nejvyšším a bere ochotně bez reptání úspěch jako nezdár. Úspěch ho nezmate natolik, že by si sebe více cenil, a nezdár ho nenechá zmalomyslnět. Jde stále s vroucností a vytrvalostí, bez ohledu na malé pády nebo vítězství. To jsou jen události, které ho potkávají, nic více. Píšu to proto, že sama jsem tak cítila a cítím stále. Nikdy jsem netoužila vyniknout a nepřála jsem si nic než mít Nejsvětějšího stále v sobě tak živého, jak jsem se živou sama cítila. A že se mi k tomu dostalo uznání, mi bylo velmi těžké přijat a dalo mi to mnoho práce, než jsem se s tím smířila. – Vaše úsilí je opravdové, bojujete poctivě a já jsem jista, že dokážete-li vytrvat přes všechny zdánlivé neúspěchy, nebudete-li dále mít žádné určité přání a představy o tom, co máte dosáhnout, a zůstanete-li jen při

tom, že budete neúnavně odstraňovat vše, co se bude stavět mezi Vás a Nejvyššího, že se brzy najdete ve velmi dobrém stavu. A co se děje s p. *, by Vám mělo být pramenem radosti a povzbuzení. Nevažte se na nikoho, neboť každý sám dosahuje. Po dosažení se snad druží bytosti stejně vyvinuté, ale proč se s tím zabývat již teď?

Krista Ledrová

***201**

24. 6. 1974

Cíl není daleko prostorově, časově nebo nějak podobně, nýbrž pouze schopností chápat a vytvářet podmínky pro Uskutečnění. Z toho důvodu i malé závady neodstraní ani nejdokonalejší teorie nebo alespoň domněle nejdokonalejší; i teorie může být čerením vody, jež neumožňuje poznání.

Nečeřit „vodu ducha“ znamená nebo vyžaduje hlubokou pokoru. Z toho důvodu vždy duchovně padali ti, kdo seznamovali jiné s naukou dříve, než uskutečněním pokory se stali nezranitelnými pochlebováním i spíláním. – Člověk sám před sebou musí být ničím; pro mne je fackování i hlazení děním a nemá vůbec co dělat s lidskou špatností nebo dobrotou. Takové věci provozuje pouze nevědomost; pravé poznání umožňuje pochopit druhé v jejich vlastně zoufalém stavu.

Kdo tedy mysticky pracuje, měl by plnit jeden požadavek snad především: neměl by se považovat za nikoho, protože jen pak dokáže neubližovat, nelhat, nekrást atd. Kdo sebe za někoho považuje, ten ctnostným být nemůže. Razil jsem tedy heslo, že lidé mají jednat tak, aby nemuseli před nikým nic utajovat a za nic se nestydět. To je asi to nejtěžší. Chce to ryzí myšlení a cítění i neosobní jednání, tj. bez jakýchkoli ambicí. Vezměte však tuto „prubu“ na druhé a propadnou Vám prakticky všichni mezi prsty. Neboť vždy jednají tak, že musí před druhými mnoho skrývat a za mnoho by

se museli stydět, pokud nejsou mravně otrlí a zchátralí. Pak lžou a tím je jejich neštěstí dovršeno.

***229**

20. 10. 1952

Řekl jsem, že Vaší největší překážkou dalšího možného mystického postupu je osobnost. To Vás neuváděj do zmatku. Vězte, že osobnost nevylučuje možnost budit zdání dobroty povahové; Vy vizte, že osobitost se může jevit i ve spatřování rozdílnosti povah lidí. Sympatie a antipatie, milí a nemilí, příjemné a nepříjemné – prosté rozlišování dotyků ve smyslu osobního cítění je konkrétním ukazatelem osobnosti, někdy dost silné, aby mohla být závažnou překážkou na mystické cestě.

Jak by Vám bylo jednoduché zdolání této překážky, kdybyste jí dovedla položit správné protipůsobení. Vyplývá totiž ze samé věci, že zmrazující čítí a myšlení roztává počínáním bhaktů, jež v podstatě nechává osobní zmizet v povšechném, což se ovšem může pociťovat nepříjemně, když člověk spatřuje ve všem nedokonalost, vyjma v sobě v tom kterém smyslu.

Víc Vám nemíním říci. Mám za to, že k vysvětlení to docela postačí.

***232**

11. 2. 1969

Asi jsem Vám napsal kouzelnou formuli mystického úspěchu: dodržujte předpisy zvané jama nebo příkázání Ježíšovo, které pro nesl na hoře, a osobnost zmizí. Nedodržujte je a můžete cvičit jakkoli dlouho a nedosáhnete nic. Do toho nic počítám i ty mnohé stavy a prožitky, ba i extaze rozličných mystiků.

POHLAVNOST

***102**

27. 7. 1973

Tato podstata je to, co mi řekl jeden můj známý. Řekl: „Já mám vnitřní hlas. Říká mi: já chci holku.“ Proto na moji radu nechal ten hlas žvanit a raději se potýkal s pohlavností. Potvrzoval tím poznání dr. Kováře, který prohlásil: „Jsem svobodný, protože jsem překonal pohlavnost. Kdybych ji nepřekonal, nebyl bych svobodný, i kdybych se skvěl všemi mravními ctnostmi křesťanských světců.“

14. 8. 1973

S tou pohlavností? – Jen v poměru k síle pohlavních sklonů se vyžaduje volání Boha, až odezva na toto volání převýší pohlavní sklony; když se to stane, pak už člověk nežije pohlavní pokušením, nýbrž osvobozením od strasti. Na to přece ti mniši a jeptišky mohli sotva přijít, neboť je církev „řídila“. A tak si vyvolali personifikované pokušení, pěkné nebo ošklivé ďábly. A vítězství nad pohlavností vůbec není jednou ze složek osvícení. Je to pouze pravá příčina osvobození na nízké úrovni, čímž se vytvoří podmínky pro vstup na nadsvětskou stezku, kde se dovrší očista až k proměně ve stav spásy.

Když píšete, že to je dualitní oblast, pak forma, jak to stylizujete, znamená, že také dosud pohlavnímu problému nerozumíte. Někde je hranice tohoto problému i pokušení. Když člověk bhaktickým způsobem realizuje stav Boha, pak je mimo tento problém

a toto pokušení. Ale, pane *, musí se moc volat, tak, až volání překřičí pohlavnost v právě činném projevu, v akci.

22. 5. 1974

Z jejího šestatřicetistránkového psaní za jeden týden bylo naprosto zřejmé, že u ní vzbudil pohlavní pud, což není tak strašné jako skutečnost, že jak to u žen bývá, o jeho vzbuzení neví. Je to zkaženost lidí, kteří si tak navykli žít pouze formalisticky, že si projevy své bytosti vždy převádějí do jiných pojmů a označení. Ostatně snad pouze na to jsem narážel po celou dobu své snahy uvést na svět nauku, jak jsem ji poznal a vyzkoušel.

Jak mnoho si lidé brání pojmenovat to, co jimi hýbe, správnými jmény! Musí se sami sobě jevit čistšími a vznešenějšími a vyhýbat se tomu, aby je upřímnost k sobě samým nezabila. Jak hezké je označovat pohlavní vztahy za lásku, projevy zlé povahy za lásku k spravedlnosti, sobectví za starostlivost o svou rodinu atd. atd. Z toho hlediska není * horší než kdokoliv jiný; zlé je pouze to, že nad sebou ztrácí vládu, když se jí zmocní emoce.

Já sám moc nerozlišuji uplatňování emocí jejím osobitým způsobem nebo způsobem „učesanějším“. Neboť pokud emoce rozhodují, je vždy člověk dost alergický na různé druhy odporu, které se na cestě jeho života vyskytnou. Peklo emocionálních projevů, popudů atd. jsem poznal tehdy, když se mi podařilo zabít cit a nastolit rozum s prvkem porozumění. Tehdy jsem podstatně ochladl. A uviděl jsem, že lidé, řízení emocemi, jsou loutkami na drátku nějakého anonymního komedianta; od té doby vidím takové lidi jako nešťastníky a já sám jsem se stal k jejich projevům netečným.

1 (1967?)

Pan * dobře poznal, že existuje způsob jak ulehčovat cestu jógického vývoje harmonickým spojením muže a ženy. Neví však, že *conditio sine qua non* této tzv. spodní cesty je předchozí dovršení v ovládnutí sebe sama, pro což jsou pouze malé obměny, nalezne-li člověk zdatného gurua.

Pokud je mi známo, je tato tzv. spodní cesta jednou z nejobtížnějších, protože na ní existují bariéry v podobě velmi nezřetelných psychických hnutí, která celé cestě dávají často směr, z kterého už nebývá možnost dostat se, i když vede do zkázy. Víme, že tato spodní cesta má výrazný požadavek v podobě „panenského mléka“ a „povolné ženy“. Je možné že už jsou tyto termíny obtížně pochopitelné. . . .

Jóga se u nás chápe všelijak. Nezřízené tužby způsobují, že se v ní hledá především ještě úplnější možnost posluhovat osobním a fyzickým chtíčům. Jeden by chtěl mít kouzelné síly, druhý ženu, která by se mu nikdy nestavěla na odpor, třetí peníze, čtvrtý aby se uskutečnily jeho bláznivé nápady atd. atd. Ve skutečnosti žádná solidní jóga nic takového nemíní plnit. Je tu proto, aby především poskytla člověku stabilitu, která nebývá ničím porušena. Proto začíná jamou a nijamou. A existuje-li nějaká spodní cesta, je to jen technický detail, aby se člověk dostal k této stabilitě.

Nedostane se k ní, jestliže na tuto cestu táhnou člověka tužby tohoto druhu. Ale může se k ní dostat, jestliže dobrý guru zvolí spodní cestu proto, aby jeho žák mohl překonat silné sklony k sexu. Toto dobrý guru však znamená nesčetně zámků, k nimž klíče rozhodně nejsou v instinktu, který poznal, že takové možnosti existují. . . .

V neviditelných světech jsou střežené brány proti zemi, aby tam nevniklo nic nezralého nebo pokaženého. Proto těmito branami procházeli pouze ti, kdo na to nešli „chytře“, nýbrž poctivě. V tom případě jsou pouze ctnosti klíčem. A existuje-li někdo, kdo jako

guru dovede i jinak zaplatit průchod než svatou ctností, pak to je vzácnost, když někdo takového gurua získá. A domnívá-li se někdo, že i bez gurua může dát za svatou ctnost přijatelnou náhradu, pak nechť ví, že o ní vůbec neví.

***115**

4. 9. 1953

Bruntonovo učení. Snad jsou Bruntonovci inteligentní. Ale co vědí o následcích takových statí, jako např. v „Poustevníkovi v Himalájích“ na str. 163–169? Budu-li o této stati mluvit mírně, pak Brunton neví ani zbla o duchovním životě. Dotýká se sexuálních problémů. Odsuzuje zdrženlivost, leda by prý člověk byl nějak tak uzpůsoben, čili jinými slovy, kdyby nemohl... Znáám tu věc velmi dobře. Duchovní a ještě více mystický růst je přímo závislý na zdrženlivosti. Je nezbytno zachovávat absolutní zdrženlivost, jejíž díl tkví v sexuální zdrženlivosti, aby se zavedly v těle duchovní vibrace, které by rozrušily strukturu staré bytnosti a osobitosti. To všechno u Bruntona není nic. Posílá lidi do světa a nabádá je, aby si nekladli omezení. To znamená, že nemusejí zavádět nezbytné vibrace a proudy v těle, nýbrž uznávat nějaké učení, které, když ho kolportuje Brunton, se může měnit podle jeho stále nových orientací, které pocházejí z cloumání živočišností, již on ani trochu neovládl nebo neuvedl do nových koryt, která směřují k Bohu. Proto říká, aby jako nechali ty všechny jóginy, kteří vyhlašují celibát, jehož důvod poznali po těžkých bojích se svou nízkou přirozeností, nad kterou konečně zvítězili. A tak dává lidem to, co již dávno vědí: žijte, jak vás nutí pud, vyhledávejte báječné životní podmínky, trochu nebo hodně mi věřte a budete nejlepší z nejlepších.

***121**

14. 12. 1972

Ty nevíš, že pohlavní zdrženlivost je účelná a nikoli samoúčelná. Jejím účelem vždy je přivést člověka do šíleného stavu, jenž je způsobem boje předznamenán vítězstvím a poznáním sexuální problematiky. To však u Tebe stejně jako u mnohých jiných z Vás nebylo. Možná, že jste pěstovali zdrženlivost od případu k případu, ale to je tak bezcenné, že to ani nemohl nikdo z vás pochopit. . . .

Co tedy z mého sdělení vyplývá? – Bral jsem Vás, a když vše dobře dopadne, budu i v budoucnu Vás brát jako světské přívržence nauky, protože experimenty ve Tvém věku s pohlavní zdrženlivostí by byly pro kočku. A mohl by sis pamatovat, že zdrženlivost od případu k případu není na nic, ať už se ty případy opakují za týdny, měsíce nebo za léta. Nikdy z toho nevznikne „dosažení na hranici vitálních sil“, ale vždy z toho jsou pouze obtíže. . . .

Buddhistická jóga z toho nebude, ale vždy v buddhismu platilo, že světský přívrženec Buddhy je také už na cestě do nirvány. Vzhledem k tomu jsem v tomto dopise napadl pouze závadné věci s úmyslem, aby dobrých věcí přibývalo a zlých ubývalo. A k tomu dodám: po Cestě se nedá kráčet za pomoci chytrosti! I já po ní jdu jako blbec tahoun. A tak tedy: pomlácení, vzhůru! Však pouze „chytrí“ na Cestě ztroskotávají.

***138**

1962

Snažte se zamezit působení svého ženství prostě tím, že se budete cítit jako jeptiška. Kdo je jeptiška? – Člověk, který se vědomě odcizil světu, a proto mění své působení následkem netečnosti k věcem, jako je muž, dítě, rodina atd.

Máte tedy práci nesmírnou. Tím spíše přetěžkou, protože na první pohled se Vám ani nemusí zdát, že takový zájem u Vás je, v jaké míře je a v jakém stavu působení navenek se vyskytuje. Jste však žena a máte jemnocit, který Vám může situaci osvětlit. Když Vám ji osvětlí a Vy se nebudete rozpakovat v tom směru do své bytosti zasáhnout, poznáte, že jste tak učinila k svému dobru.

***140**

18. 1. 1973

V pohlavnosti hledejte kořen erotického zatížení a čelte jí až do krajnosti. Jde o to, abyste od ní očistil mysl. Když se Vám to podaří, nebudete se už rozhodovat pouze pod jejím jhem, nýbrž svobodně, jak tomu má být u každého rozumného člověka. – Když s pohlavností budete správně bojovat, poznáte, že motivuje člověka v absolutním rozsahu. Za takových okolností člověk nemůže být svobodný, čili nemá úspěch v žádném duchovním úsilí, ať se namáhá, jak chce.

13. 6. 1974

Byl by div, kdybyste byl uchráněn pohlavností. Energická práce na sobě probouzí člověka i eroticky a tak i zde je třeba postupovat opatrně, tj. cvičit třeba energicky, pak bedlivě pozorovat účinky toho právě v tomto směru – když to erotické probuzení je větší, nutno se věnovat jeho likvidaci a pak opět vše opakovat, dokud člověk svou vnitřní přirozenost zcela neovládne. Ostatně v tom je možno vidět jeden z nejvýznamnějších cílů mystiky. Jen erotičnost Vás zapřádá do světa a neovladatelných světských osudů a jen ovládnutá erotičnost Vás z těchto osudů vysvobodí.

Uvažujte o všem velmi odpovědně a pečlivě.

***142**

10. 3. 1953

Sexuální problém se nejlépe řeší celkovým duševním upětím na nadbytnostné. To by Vám mohlo být jasné z toho, že když vědomí, mysl a pozornost utíká nad úroveň, která takto dráždí, nemůže být tolik postihována. Vlastně může být postihována, jenom když není člověk zcela upjat k nadbytnostnému. Ale to samo již je kázeň, z níž člověk duchovně roste.

Zvládnutí plodivé síly znamená úplné duševní odvrácení od světa, z něhož mystikové miní utéci, tedy ze světa smyslů. Komu vládne, ten je otrokem tohoto světa a jen výjimečně může být osvobozen. Předpokládá se, že pohlavní problém znamená nedostatečné zanícení pro duchovní, jež je nezbytno pro duchovní růst. To znamená, že kdo je ve jhu pohlavnosti, nemůže být osvícen. Květ jeho života je obrácen dolů, a proto nemůže přijímat rosu ducha z prostoru, jeho mozek se nemůže otevřít nadbytnostnému a jeho vědomí se nemůže usídlit nad úrovní dílčí tvorby.

Zvládnutí plodivé síly je tedy nezbytno. Ale ne každý to může učinit přímo. Proto byla nalezena bhakti, která se provádí žhavými výšlehy nitra nad úroveň smyslovosti. To ovšem znamená, že podle sexuální potence se musí člověk upínat nad oblast smyslů; jinak je všechno marněním času. Ale může se to také zkombinovat. Jednak se bránit přímo, jednak použít bhakti. A to také snad je nejlepší cesta vůbec.

16. 8. 1954

Snad je zřejmé, že cesta silného odporu je pro Vás těžce únosnou, a proto by bylo dobře, abyste revidoval svůj postoj k otázce absolutní zdrženlivosti, i když je samozřejmé, že se jedná o řešení dvou lidí a nikoli jenom jednoho. Již jsem s Vámi mluvil v jiném smyslu, než v tom, v jakém postupujete. Vězte, že absolutní

pohlavní zdrženlivost je přímým řešením opětných vtělení nebo nevtělování, ale mohu Vám prozradit, že i pro takové, kteří nezachovávají absolutní zdrženlivost, je cesta otevřená. Tu si ovšem nutno uvědomovat vlastní bídu a slabost a v tísníci nouzi volat k Nejsvětějšímu.

Velicí bhaktové, i když zachovávali na pozemské úrovni absolutní zdrženlivost, nezachovávali ji ve smyslu univerzálním. A přešli skvělou cestou nebeské moci a slávy.

Pokus o vysokou zdrženlivost musíte vzít na sebe. Ta věc Vám totiž může, ale nemusí vyjít. Ale vizte nebezpečí nezastavitelnosti kola znovuvtělování jako trest nebo přirozeného průvodce mravního porušení, na jehož vyrovnání vůle nestačuje.

Z mého osobního hlediska není cesta slabšího odporu tak strašná. Kdo v tísníci bídě dovede být člověkem lkajícím a volajícím, může si často více svůj postup zajistit než ten, kdo kráčí po vratkých cestách absolutní zdrženlivosti, jelikož kázní smyslů a poznáním nezbytnosti dosaženého cíle není na dostatečné výši.

Proč by člověk neměl poznávat svou bídu a nenaučit se v ní volat moc vyšší, než jakou může projevovat dokonalou zdrženlivostí? Ať totiž jdete cestou volání v tísníci nouzi, nebo cestou absolutní zdrženlivosti, vždy se jedná o vytvoření podmínek, aby byly nejprve uskutečněny vysoké kvality.

Vítězství nad sebou přichází až po strastech. A pokud jsem poznal mnohé lidi, spíše nepodařenou cestou absolutní zdrženlivosti ze své pokladnice karmy vybírali, než aby ji doplňovali. Naproti tomu pak lidé opravdu zbožní chytili často slavíka nebes. Tož celá otázka tohoto druhu je velmi problematická.

Je Vám známo, že ve staré Indii odcházeli otcové rodin do bezdomoví až v jistém věku. A neřekl bych, že po správně žitém životě museli dosahovat jenom málo. Pevnost a klid funkčního stáří po dobré přípravě v bouřlivějším mládí nevyklučovalo absolutní zřeknutí. Tuto otázku mohla ovšem rozhodnout předchozí cílevědomost.

Z bhaktijogického hlediska se mocně volající člověk, jenž upadá znovu a znovu do tísníci nouze, vlastně ovládá. Vědom si své bídy

a volaje k Nejsvětějšímu, uniká osidlům akceptovaných prožitků a tak vlastně provádí dobrou kázeň člověka vyšších kvalit. Proto hlavu vzhůru! Jak prudce byste dovedl bez uvážení nasazovat cvičení bez ohebného ducha, nasadte volání v zoufalství jsoícího občanského člověka a to se též může změnit ve vysokou cestu, jestliže budete mít svou tíseň na mysli.

***144**

12. 8. 1973

Lidé . . . když se dostanou do velmi překerní tísně, pak se modlí bez zábran, aniž si to potom vyčítají. Kdybyste nebyl pokažený gulášem duševních názorů, byl byste se k Bohu modlil tak moc, že byste tím potlačil naléhavost sexuálního problému. Jen to je cesta z této těžkosti. Vy však jste „řešil“ tuto těžkost „přirozenějším“ způsobem, a proto to k ničemu vést nemohlo.

Když jsem Vás tehdy chtěl přivést k pochopení významu toho tehdy Vámi dosaženého stavu, měl jsem na mysli skutečnost, že jde o záchytný bod, který člověka může vyvést z té nejhorší šlamastiky sexuálních chtíčů. Jenže Vy jste mi říkal, že Vám tento stav není k ničemu, protože nemáte ženu a – následkem toho jsem Vás opustil. Neboť já jsem nebyl majitelem harému, jenž může s jeho osazenstvem disponovat. A vím také, že duchovní úsilí není k opatrování si žen, nýbrž k rozvinutí osvobozujících stavů, jež nakonec člověku umožňují tvrdé skutečnosti překonat.

Bylo však a není. A ani dnes by nebylo řešením být ve chtění umírněným, protože stáří podmínky tohoto druhu změnilo. Ale přece: žít v Bohu a neposlouchat Lorbery a Lorberovce může přivodit zázrak vstupu na nadsvětskou stezku. A pak už, když člověk pamatuje na nejhorší dobu bídy, která se zmírnila nebo i přestala, ocitl jste se v proudu neměnicích se tendencí. To je cesta, která má svůj přirozený cíl . . .

Sám jste tak jako já a jako každý. Když si však přitom zachováte selský rozum, pak pochopíte, že trn si z nohy nevytáhnete čtením Lorbera ani posloucháním žvástů jeho oveček, nýbrž třeba taháním ho z nohy pomocí pinzety.

11. 2. 1974

Přesně vzato usiloval jste s dostatečným vypětím energie, ale není Vám určeno objevit tak subtilní pramen duchovnosti, který tehdy u Vás vystoupil na povrch. V tom není žádná zásluha nebo nezásluha, nýbrž nedbání morálních příkazů nauky. Ty ovšem nejsou v tom, že „jste měl vždy pouze jednu ženu“, nýbrž v tom, že jste měl ženu a nikdy jste nedospěl k udušení žádosti po ženě. Prostě počínáte si jako téměř všichni: ty tzv. denní potřeby jsou pro Vás tabu; ty nechcete napadnout, vytrhat je z těla a mysli a tak se dopracovat „stavu bez opor“, samozřejmě světských, v nichž právě je světskost člověka.

V dopise mi běháte po okraji výtek věcí, které neznáte a jimž nerozumíte. Chválíte vlastně „ctnost“ jednoženství nebo „neožralství“ nebo jiné krámy, jež člověku nikdy nedovolí přiblížit se ani o krok k ideálu vzdání se světa.

Vzdáte-li se např. mnohoženství, pak je to chabá nebo zcela žádná ctnost. Světskost a neřesti třeba z nitra vytrhat. Neboť „ctnost“ např. jednoženství dělá z člověka potenciálního kance; teprve zřeknutí se žen, jež asketu přivádí až na práh nezřízeného chtíce po ženě, je kořenem sebepoznání, jež člověka učiní pokorným před tváří hospodina.

Kdybyste byl tehdy přijal mé upozornění, že ten nějaký stav je vskutku dobrý, a připnul se ke mně, abych Vás mohl seznámit s kvalitou jeho pramenu, mohl jste zažít také jiný, lepší stav, než je „co mi to je platné, když nemám ženu“. . . .

Pravím znova: píšu Vám proto, že mi je líto hledajících, kteří se snaží tak marně. Mé psaní by Vám mělo posloužit k domyšlení se, kde je u Vás „zakopaný pes“ neúspěchu.

Chci-li Vás niterně hodnotit, jistě jste vstoupil na cestu správné snahy. Neměl byste jen chytat se negativních emanací své vlastní bytosti a místo toho mít víru ve všechno dobré do té míry, aby se tato víra stala tvůrčí silou. I zcela zkažený člověk se může dostat do nebe rázem, když se kvalitou svých nálad k tomu přizpůsobí a vírou toto tvůrčí snažení dovrší.

*151

1956 (?)

Puzení ven je výslednicí vitality mladého, zdravého člověka. Nevyhraje-li zde člověk svou bitvu, kde chce urvat co z životnosti, jež jako reálná základna by měla podepřít jeho duchový život? Nejen Vy trváte na hranicích nebezpečí dát vnějšímu životu všechno své mládí a ponechat duchovnu vyčerpanost stáří, poznamenaného zklamáními a pesimismem. A míníte snad, že by se nemělo reagovat na tyto počiny těmi, kdo znají, když vědí, že volající dával vnějšímu životu, ač věděl, že by měl dát duchovnu?

Jste ve vlivu silné vitality. To je dobré. Záleží teď jen na Vás, jak se vyprostíte z tohoto zajetí. Skuteční Vítězové, ač mnohdy a mnozí poznamenání mnohým zraněním z boje s tendencemi vitality a přirozenosti, museli vždy být nebo stát se podmaniteli této. A naopak zase byli poraženými ti, kdo třeba po vyčerpání vitality našli se v duchovnu, ale dříve sloužili světu, ačkoli znali Cestu. Neboť tito nikdy nedokazovali reálnost a pravou základnu mystiky, nýbrž spíše dosvědčovali, že mystikem mohou být jen lidé – trosky v zevním životě.

Oblast mystiky je velikým, dosud neprobádaným polem, jež by mohlo značně obohatit život lidí, ale jeho plody nikdy nebudou utrženy těmi, kdo se dostanou na toto pole jako vyčerpaní starci. A jestliže Vy pod tlakem vitality měl byste takové starce následovat, pak je opravdu lépe nedati tomuto životu jen tělo, nýbrž i duši. Neboť ani na tomto ani na onom světě nebude

učiněno nic dobrého, jestliže jim nedá člověk celého sama sebe.

Počítal jsem u Vás vždycky s tlaky vitality tak mocnými, jak mi je předkládáte ve svém dopise. Ale Vy jste o nich nemluvil a já jsem se zdráhal. Nemohu hrát skrytou hru. A Vy mi zde potvrzujete existující nebezpečí slovy: „A konečně vztahuji marnost i na všechna duchovní cvičení.“ Znamená to totiž, že jste na rozcestí, nerozhodnut najít jediné, a proto v nebezpečí, že triumfujícím hlasem bude hlas vitality, pudící Vás ven.

Kdybyste měl sílu zlomit tyto tendence (totiž ven), pak by zde byla naděje, že urvete světu trochu životnosti a dáte ji duchovnu jako tzv. Velcí Vítězové. Co Vám zde však mohu slibovat? Světský člověk čeká ukojení od nějakých viděných nebo nějak vychutnávaných senzací. Nic takového bych Vám však já slibovat nemohl. Prožitky Uskutečnitelů jsou jiného druhu . . . Zkrátka: musí se tomu přijít na chuť. Chuť šunky a vína to nebude. . . .

Nebo je snad správné myslet si, že ve vesmíru mezi dokonalými běhají jenom vyčerpaní starci? Ráma byl mladý, mladý byl i Kršna a mladý byl i Buddha a znal kromě toho ten problém tak dobře, že schvaloval, aby se Uskutečniteli stali lidé s černými vlasy atd. Já nechci být chytřejší ani moudřejší než Buddha. Avšak zatím mám zkušenost, že nejen Vy chcete dát mládí a jeho síly světu a stáří a vyčerpanost Bohu. Tož pěkné dárky Bohu! Viděl jsem dědy a babičky s krhavýma očima v kostelích. Dávali též Bohu to, co měli . . .

Problém je Vám jasný. Za puzením ven je ztajena touha po ženě. A nemusí to být jiná žena než ta Chotokalunginová . . .

Nejdříve se musí člověk najít a pak dávat jiným. Člověk dobrého srdce, jenž by měl majetek v takovém pořádku, že by to druzí museli vidět jako haraburdí, sotva by mohl dáti s darem pohlazení, kdyby ten dárek musel vyhrabávat a hledat v nepořádku. Je také možné, že by někdy dal to, co neměl na mysli dát, protože by hledanou věc právě nalézt nemohl. Kdo ví, jaké by to mohlo mít následky. Však se mnozí mnohým snaží mnohé dát – a vždy to druhým nejde k duhu. – Pracujte na sobě. Až se opentlíte skvosty a ty z Vás pro jejich přemíru budou padat, najdou se sbírající . . .

***167**

7. 10. 1973

Člověk je připoután k světu de facto. Myslí jako jiní, má zájmy jako jiní a orientuje se běžně. Pozorováním těla se to má všechno změnit. Toto pozorování totiž nechá samo vystoupit kvality vnitřního života do vědomí, což se po čase změní v rozeznávání jich a pak ve schopnost žádoucí rozvinout, kdežto nežádoucí nechat zaniknout. Zajímavé je to, že v tomto případě se i pohlavní problém pozná jako problém zájmů, na což jste ostatně přišla tím, že se přemáháte odvracením pozornosti od těchto věcí. To je dobré, i když ne dokonalé pro nerozvinutí toho pozorování těla. V každém případě vytvářející se duchovní hodnoty, jež ani nejsou dost dlouho pozorovatelné tomu, kdo je vyvíjí, „neprodáte“ ke své škodě. Máte jako každý z těch, kdo jdou k dokonalosti, „uzavřít okruh“ vlastního vyzařování na tak dlouho, dokud nedojdete k osvětlení. Pak teprve můžete volit, často zcela bez následků nepřípustné volby. Ale – to je věc budoucnosti. Proto zůstaňte u odvracení pozornosti od „předmětů pohlavního chtíče“, abyste alespoň ten okruh uzavřela; každá cesta je nějak bolestná, dokud se člověk neprobudí a nepozná, že vše je iluze.

Zásadní rada tedy zní: nezápasit, nýbrž odvrátit se. Odvracet se tak dlouho, až problém sám sebou zanikne. Právě pohlavní sklony se jitrí nekontrolovanými zájmy. Když se tento problém vyřeší, poznává člověk, že prodělal těžký boj, nadlidský.

***169**

26. 8. 1969

Pohlavní pud byl příčinou toho, žes kdysi řekla, že chceš jít s * na věky a týž pohlavní pud Tě svádí dohromady s muži, o nichž můžeš přemýšlet, zda s nimi jít dalším životem nebo nikoli. S přihléd-

nutím k tomu jsem Ti dal tu radu proto, že bys jednak nemusela být spokojená v budoucnosti, jednak proto, že by tě zdrženlivost mohla dovést k jiným závadným názorům.

Jestliže jsi mohla říci, že chceš být spojena s * na věky, bylo to proto, že sis o sobě myslela něco jiného, než bylo pravdou a skutečností. V takovém případě, když žena dokáže být absolutně zdrženlivá, dochází často k přesvědčení, že je povznesena nad pudy, které s každým a vždy hýbají. Proto neexistují dobré vyhlídky na dobré řešení...

Člověk musí znát sám sebe. Musí vědět, že pud je pud a skutečné povznesení nad pud skutečným povznesením nad pud. To nemůže vědět, když se posuzuje povrchně nebo s nějakým druhem zaujetí. V tom případě musí se dát vodit osudem jako zvíře uvázané na provaze, jehož druhý konec je třeba v rukách řezníka. Potom záleží na tom, zda ho jeho osud chce zničit nebo ještě zachovat. ...

Pud se převléká, všelijak přetvařuje. Považuje-li se agresivita pudu mužů za sto, pohlavní pud ženy v naprosto běžném smyslu se rovná jedné, maximálně deseti. Těch devadesátdevět nebo devadesát jsou falešné názory na život, na skutečnost atd., včetně mateřského pudu, strojení atd. Proto lidé žijí v bludišti. Někdo z nich to ví, a proto se cítí malým. Jiný to neví, a proto chce být měřítkem mravnosti pro celý svět. A to je kraj toho bludiště.

Když jsem poznal, jak to ve skutečnosti je, položil jsem jako počátek všeho svého konání Nejsvětějšího. Když něco začínám, musím vidět jeho tvář jasnou, a když něco ukončím, musím ji také vidět jasnou. Ale Vy všichni ostatní – snad s výjimkou několika – máte jako začátek sebe a jako konec také sebe. Proto mezi začátkem a koncem je samý omyl, tu výraznější, tu nevýrazný.

Z toho důvodu jdi životem jako člověk plnící své povinnosti a nedělej z ničeho problémy. Zmýlila ses v sobě v poměru k *, jistě se budeš mýlit v poměru k dalšímu muži, s nímž půjdeš, a jistě by ses mýlila, kdyby ses rozhodla jít životem sama. Důležité tedy je, aby člověk nebyl východiskem i cílem svého konání, nýbrž pouze konatelem, který touží, aby mu bylo odpuštěno všechno dobré i zlé, co vykonal. ...

Prý v tobě našel to, co celý život hledal. To je tvrzení, které mi říká, že jeho ideály jsou pochybné. Ten, kdo propadá pohlavnímu pudu, vždy v nějaké ženě nebo v nějakém muži najde svůj nejvyšší ideál nebo dokonce nebesa, ale když se takoví dva dostanou, ideál nebo i nebesa spadnou do postele. Pak, podle okolností, je někdo někdy spokojen, jindy někdo rozčarován. Tedy zase spleť omylných názorů. A tak, když jsem slyšel řeči o tom ideálu, trochu jsem ztvrdl. Ovšem nic to neznamena, vždyť jsem sotva kdy našel člověka, který by poznával věci podle jejich pravé povahy.

Můžeš-li, buď i po tomto dopisu v nějaké iluzi. Poznání totiž je cosi děsného. Člověk, nebesa, země, všechny ideály i omyly jsou podle něho jen procesem; nic před ním není trvalého, pevného, jistého. Teprve když si člověk na ten pohled zvykne, začne se mu líbit, že to je právě pouze takové. Neboť kdyby to takové nebylo, musel by se člověk trápit s tím, v čem se mýlil. I nebeský život unavuje, i nejharmoničtější soužití světského muže a ženy se stane neúnosným. Z tohoto zorného úhlu nutno hledět na všechno.

***187**

31. 7. 1969

Jsou tu komplexy z živé pohlavnosti. Ty se nejlépe řeší tím, že si člověk sám sebe neváží, a proto si ani nemyslí, že jeho touhy a choutky se mají splňovat. Mohl bych ještě k tomu říci toto: není-li člověku dáno „děvče“ ještě v době rozvinutého idealismu, pak je to pokyn, aby ho nehledal. Jinak v tom hledání utratí celý svůj život, stává se otrokem ženy, malátní a posléze je neschopným a nepotřebným člověkem bez linie a individuality.

Chce-li tedy osud na člověku, aby neměl hned od časného mládí ženu, pak se má naučit radovat se bez ženy a činností stupňovat energii; až bude planout energií a bude poznávat, že nepotřebuje nic pro své obšťastňování, najde svou ženu v dobrých stavech, od kterých fyzická žena nemůže muže odtáhnout a pak ho zničit.

Problém je tedy v tom být spokojený bez ženy. Nikdo se nemusí bát, že tomu tak bude vždycky. Až bude dosahovat štěstí jako jedinec nezatížený žádným vztahem, pak ho ženy budou pronásledovat. Když bude moudrý, pak se jim ještě chvíli vyhne, aby poznal svět jako činitele, který ho chce pomýlit tím, že mu zalepí oči ať už ženou, nebo penězi, nebo světskými úspěchy. To je totiž žena (a pro ženu muž), která člověka modeluje tak, aby byl neschopný dosáhnout spokojenosti a spásy.

15. 10. 1969

Opakuji, že problém je pohlavní; je nutné dát potencované pohlavnosti správný směr. Není-li totiž člověku dána do vínku vloha, aby potencovanou pohlavnost projevil třeba sangvinickým temperamentem, pak musí zdrženlivostí, rozšířenou až k nezájmu o druhé pohlaví, dosáhnout transformace pohlavnosti v energii. Tato transformace je umožněna spartánskou výchovou: co nejvíce být zaměstnán hrami (i ze zaměstnání nutno udělat hru), zaneprázdněním se vědou, technikou apod., přísným vzdalováním se každého pomýšlení na vztahy k druhému pohlaví. Taková je terapie, která vede k tomu, že se pohlavnost změní ve výkonnost fyzickou, v energii. To ovšem trvá dosti dlouhou dobu. Výsledek však stojí za to.

***195**

16. 9. 1954

Ke slibu zdrženlivosti jste se sami dobrovolně uvázali, a proto byste ho měli dodržet. Když to již není možno, je lépe jednat o té věci dříve, než se poruší. To by byl správný postup. Ale já si asi toto jednání nezasloužím, a tak se nyní jedná o to, abych Vám o tomto problému napsal nestranně.

Vím, jak poctivě se snažíte splnit vše, co jste dobrovolně přijali jako závazek na cestě mravnosti, a vím také, že je nejdříve obtížné stále všechno poctivě plnit. Ale když člověk zjišťuje, že mu nohy ujíždějí, může vědět, že se i nadále bude pohybovat po vratké cestě, respektive i po dobré cestě s bolavýma nohama.

Chcete jít dále mystickou cestou opravdu a zjišťujete svou vlastní slabost. To nemusí být nejhorší předzvěstí, když se dále správně postupuje. Přesně vzato sexuální zdrženlivost není tak závaznou pro dosažení jako pro vypěstování mocné odolnosti, již člověk na mystické cestě mnohdy velmi potřebuje. Na to je se nutno dívat tak, že absolutní sexuální zdrženlivostí se má člověk dostat až do stavu, kde napětí sama sebe převýší a člověk se náhle ocitá nad kritickými stavy, v nadpomyslitelném uvolnění a pohodě. To je jediná spolehlivá cesta k nejdříve správnému zhodnocení sebe sama; ostatní cesty jsou méně spolehlivé, i když v absolutní sexuální zdrženlivosti je utajeno nebezpečí vzniku matoucích fenomenů.

Mějte tedy na zřeteli toto:

Člověk, který se nevyznamenává sexuální zdrženlivostí, musí stát v poměru k božství, o němž si může myslit, že mu porušením této zdrženlivosti dokázalo vyšší moc, asi jako člověk postižený fixní ideou: chce Boha.

Je to mnohem vážnější, než jak se zdá prosté. Jakože člověku pohlavní pud nedá pokoje, tak si nesmí člověk dovolit pokoje ve své snaze dovolat se Boha. Musí být vypjat k božským věcem jako mocný plamenný jazyk, který zakrývá vše a jen světlo vysílá.

Osobně míním, že byste neměl, zvláště Vy, pane *, ustoupit do řady lidí, krácejících pomalou cestou. Důvody nechci svěřovat listu. – Ale je tu skutečnost, která Vás uvádí na vratkou půdu. Měl byste se celého problému zhostit tím, že vyšší snahou učiníte sexuální nezdrženlivost činitelem bezvýznamným. Zda budete mít tu energii, která podle mého mínění by stačila i k dodržení absolutní zdrženlivosti?

Žijeme v relativním světě. Z toho důvodu nemůžeme jistě spatřovat v sexuální zdrženlivosti základní problém mystiky, respektive mystického uskutečnění. Ale sexuální zdrženlivost je v každém

případě zkouškou síly, která je s to čelit zpětným působením mystických snah. Proto neprokáže-li člověk tuto sílu, nemůže se mu slibovat cesta bez útrap. Možná, že pak je opravdu vše v rukou božích.

Je-li tomu tak, pak musí člověk uznat, že smí kráčet jenom cestou slabosti, ale já bych rád, kdyby i tato cesta slabosti byla u Vás prudkou cestou. Je to požadavek více než osobní.

Poznali jste tedy svou slabost. Poučte se z toho a jděte cestou k tomuto případu vhodnou. Volejte k Bohu a nedejte si pokoje, a když někdy pocítíte jakési uvolnění a budete z toho moci soudit, že jdete, ponořte se znovu do volání a nepřijměte úlevy. Jen sdílet s tělem stavy božské čistoty člověk smí, poněvadž se božské musí uskutečnit v těle.

Na lepší stavy po sexuálním uvolnění mnoho nedejte. Je to moment, v němž by se měl člověk zachovat tak, že volá Nejsvětějšího, aby ho vysvobodil z jeho mravní tísně. Nebo si myslíte, že člověk smí přijmout dobrý stav, který vzešel z takových předpokladů? Stav uvolnění tohoto druhu má být popudem mocnějšího volání.

To tedy znamená, že člověk, který nezachovává absolutní zdrženlivost, musí vytvořit takové podmínky, že duchovně vztyčen jako had je cele nad zemí. To je předpoklad k tomu, že se stane porušování zdrženlivosti činem nezřetelným nebo nevýznamným.

12. 12. 1972

Chtěl jsem, aby on jako jiní měli zkušenost z absolutní zdrženlivosti a oni vždy se mnou jednali jako podvodníci. Myslili si, že mě ošálí. Docílili však jen toho, že příslušnou zkušenost z absolutní zdrženlivosti nezískali, a proto zůstali po celou dobu začátečníky.

***197**

1. 5. 1953

Myslím, že nemáš jasno, co je nutno, aby bylo všechno s Tebou v pořádku. Především neobviňuj ženy z ničeho. Je to Tvá pudová přirozenost, která Ti kreslí představu, že v ženách je něco, co v nich vlastně není. Kdybys udělal v sobě pořádek a vytrhl opravdu ze sebe pud ve formě pomyslení na ženu nebo sklony k ní, pak bys nic nezjišťoval ani prostřednictvím zážitku.

Mám zkušenost, že ženy dovedou opravdu zapomenout na svou pudovou přirozenost, a proto jsou očištěny v mládí a síle; to jim umožňuje jít dál na mystické cestě a vzbuzovat důvěru, že to míní opravdu. Ale až dosud na jednu čestnou výjimku nic takového jsem nenalezl u mužů. Jen proto všichni sedíte, nehýbete se.

Nelze tedy vinit ženy, nýbrž vlastní pud z toho, že vznikají všelijaké domněnky o jejich zájmech, sklonech, úmyslech atd. A je se jen podívat tomu, že žádný z Vás mužů nepřišel na to, že jako typ není pro ženy tak zajímavým objektem, aby se jím zabývaly. Je v tom notná dávka mužského sebevědomí a hlubokého klamu, když se muži domnívají, že ne v nich, nýbrž v ženách spočívá příčina niterných vzdutí, vzruchu atd., s nimiž se muži musejí potýkat. . . .

Není snad třeba psát více. Máš toho dosti na uvažování. Jen znovu chci připomenout: v těch všelijakých představách o ženách je též had, způsobující upoutanost k zemi, k nižším stavům, a nezdoláte ho nikdo, dokud budete uvažovat, jako uvažuješ Ty.

1963

Ty jsi ke mně přišel už před devětadvaceti roky a žádals na mně stejně jako ti ostatní, abych Vám poradil, co máte dělat, abyste rostli mysticky nebo duchovně. Řekl jsem poctivě jak se zařídit v životě a jak cvičit. Varoval jsem Vás před navazováním známostí se ženami a toto varování bylo vlastně vždy věcí nejdůležitější.

Co jste dělali Vy? Navazovali jste tyto známosti dále a ke všemu zlému jste pak své milenky nebo ženy šlehali bičem, o němž jste říkali, že jsem Vám ho vtiskl do ruky já sám. Ani Vás nenapadlo přijít ke mně a přiznat, že pud nebo vášeň Vám znemožňuje splnit tento požadavek a tím projevit upřímnost, která by Vám otevřela mé nitro a ukázala jiné cesty k Vašemu osobnímu nebo společnému dobru.

Tak jsem se potkával s pověstí, že jsem člověk krutý a někdy až zločinec. Domníváš se, že to mohlo zůstat beze stopy v mém životě a postoji, dnes možno říci nejen vůči Vám starým, nýbrž i novým. . . . Domníváš se, že to všechno je odčiněno jednoduchým překonáním starého stavu věcí, jakýmsi umdlením v tomto boji se svou manželkou? Domníváš se, že bylo učiněno zadost požadavku o konání dobra bez výhrad, když snad Ty sám svou manželku nechceš vidět a ona Tebe?

Je zde jakési porušení vnitřní harmonie, vyplývající z Tvého výkladu mystické morálky, které nikdy nepřipouští rozchod dvou spolu dříve žijících bytostí v tichém nebo zjevném nepřátelství.

Nechme však tyto věci. Darmo by mohly oživit něco ze zla minulosti, která raději ať spí. Spíše se věnujme Tvému současnému stavu.

Je-li tu jakési mravní porušení z minulosti, je možné abys dnes vyšel s očištěnými chodidly na mystickou cestu? Já o tom pochybuji. Neupřímnost, která Tě stejně jako ostatní ze starých známých vedla ke krutým střetnutím s manželkou – jinde to bylo třeba s milenkami – vrhá do současnosti své stíny a já se domnívám, že následkem toho Tvůj postup do dalších stupňů mystické cesty nemůže být dobrý a hladký. . . .

Pokud jsem informován, žádný z Vás starých jste problém vztahu k ženě nevyřešil dobře. Udělali jste z něho hřích i potřebu současně a na základě toho jste se stali polo nebo zcela vykleštěnými mnichy a jindy zase manžely, kteří úpí pod tíhou pocitu provinění.

Tam si tedy máte udělat pořádek. A v tom Vám nemohu pomoci já, nýbrž Vaše upřímnost, která, kdyby byla včas přišla, by Vám

byla přinesla nevyvratitelné vítězství nad sansárou. Zatím tedy jste v ní a musíte se v ní plahočit, dokud Vám nesvitne světlo dokonalého usmíření jako Ahasverovi . . .

Pokud jde o všechno předchozí sdělení, nemusíš v něm spatřovat mé nepřátelství. Toužím jen po klidu. Potřebuji se vylízt z tisíců bodnutí, která jsem utrpěl Vámi modifikovanou mravností. To všechno říkám v přátelském duchu.

***211**

8. 12. 1969

Jelikož mám vůli pomoci Vám v mystických věcech, chci Vás seznámit s podmínkami.

Především si nesmíte myslit, že se Vaše výchova k mystické dokonalosti musí podřídit Vaším domnělým potřebám v oblasti sexuální. Pro koho neexistuje žena jako něco jiného než absolutno jakožto protějšek, pro toho platí úkol o ženách nevědět. Jinak by se jeho vášeň rozpalovala a konečně by se zapálil v jeho bytosti nikoli božský, nýbrž pekelný oheň. Tím chci říci, že svůj ideál ženy musíte povýšit a to se děje bhakti.

Řekl bych to takto: existuje-li v člověku vášeň, vlastně vždy činitel zprostředkující něco jako „dosažení“, pak má tuto vášeň obrátit k Bohu. Člověk musí stále se vtírající představu ženy nechat utonout v samočinně vyvstalé „představě“ Boha, což je umožněno většinou jenom zoufalým úsilím tohoto Boha učinit si bližším než ženu – která i ve vysokém stupni citového roznícení stále zůstává z masa a kostí.

Když se do této vpravdě nízké představy ženy plete pohlavnost, pak má člověk o tom vědět to, že svýma nohama vězí v temném, vlastně i pekelném světě, který může opustit pouze vroucím voláním. Jinak stojí proti mravnímu korektivu, který nás poučuje o tom, že požadavek pohlavního styku ilustruje nepřekonané ubližování druhým. A z nejvyššího mravního hlediska musí opravdu pěkně do kouta se svými, dokonce jakýmikoli žádostmi.

Máte manželku, která se zdá způsobitou pro povšechné pozvednutí. Protože je na ní vidět stopy Vašeho působení, pak jste si ukoval na sebe železný prut karmy, jestliže se o její pozvednutí nezasloužíte. Tak za Vámi jde karma Vašich činů, jako opravdu chodí vždy a za každým. Nebojte se však. Cesta, kterou Vám temně načrtávám, je dobře schůdná. Musíte však se všemi svými sklony bojovat a vůbec je nerespektovat. Vizte ve své pohlavnosti bídu okolnostem podrobené bytosti a chtějte se z této bídy dostat tak, že si místo ženy budete žádat Boha.

Pochopíte-li a vydáte se na svou správnou cestu, budete jistě kráčet ve světle – to jasně vidím. Jinak byste „zaslepen bludem, uchvácen vášní a nakonec strháván záštím kráčel ke své zkáze, ke zkáze druhých, ke zkáze obou“, abych to řekl buddhisticky.

POKYNY JEDNOTLIVCŮM

***102**

15. 12. 1973

Bojujte s vlivem věku! Zabraňte tomu, aby Vám naskakovaly představy o tom, co třeba právě vidíte a slyšíte, a čekejte jen v pevném ponoření mysli v sobě samém bez úsudků a pojmů vůbec. Vaše stáří je správně učleněno; nenutí Vás téměř nic vzrušovat se. Ale i s tím souvisí snížení hladiny energie, což se může projevit v nedostatku síly překonat překážky. Nepochybujte únavě tohoto typu. Zanedbal-li jste něco na úrovni energie mládí, protože Vám hučely do uší pochybné teorie o nauce, musíte to nyní dohnat vypětím síly k dokonalému uzavření se v tichu a nepřítomnosti jakýchkoli idejí. A ani stydět se za svůj stav nemusíte. I já musím něco dohánět, co jsem zanedbal ve snaze zanechat nauku. Jenže já jsem věděl co dělám; Vy nevíte, jak do vás vnikaly nesprávné ideje ze špatně chápané nauky.

10. 1. 1974

Zle je s člověkem, který se hodnotí podle svých prožitých stavů. Jako důležité v nauce jsem poznal pouze to, že se mají uskutečňovat předpisy stanovené pro jednání a chování, neboť bytost během doby mění často dost podstatně slupku, ale návyk na správné jednání nevyrvě člověku z bytosti žádný zloděj, byť pocházel z nadbrahmických světů.

Ve styku s Vámi jsem narážel přece jen na to, že na ty stavy

něco dáte – byť šlo o vnuknutí. Mám-li Vám být užitečný, chci Vám poradit, abyste také ctil pouze předpisy pro chování a jednání a jinak zapomněl na všechno. Z toho může skutečně vzejít „čtvrtý vnor“, ona absolutní apatie, kterou už naplno prožívám jako ovoce nepřestávajícího čištění ducha od všech strusek, jež člověku opatřují vnitřní vzněty.

O této věci v mystickém úsilí Vám mohu říci toto: že se takto má duch čistit jsem věděl naplno od svých dvaceti let. Jenže s tělem souvisejí i projevy vitality, jimž jsem čelil „trpělivým nošením tohoto těla“; jen trpělivé nesení vlastního těla umožňuje projevy vitality překonat, aniž zanechají zbytky, to stárí s jeho nadějemi, představami a samozřejmě i bludy.

Téhle teorii ovšem lidé nerozumějí. Domnívají se, že prostou skutečnost zakryjí nějakými „realizacemi slunce“ a jinými „švindlstavy“. Netvrdím, že z takových hloupostí nepříjde nic, když si člověk počíná dobře. Vždyť tu zase působí ta vitalita, která, když ji nenecháte vybit hulákáním v bujaré hospodské společnosti, tak Vás nechá klidně zažít třeba tu realizaci slunce.

Co z toho vyplývá? – Máte dost zkušeností s mystikou a jste u pochopení, že „všechno je marnost“ kromě Boha milovat atd. – však to znáte. A když Vám mám jako dobrému příteli radit, tak nedejte na nic s výjimkou sebezhášení. Věřte zkušenému: i nejvyšší nebeské jevy jsou zavádějícím švindlem pro ty, kdo nejsou zcela neteční. Buďte tedy netečný! Z netečnosti prýští nepopsatelná blaženost... to jakoby jen cituji Meyrinka. Ostatně když jsem, jsa ještě mlád, hledal na pláni evropského duchovního života ty, kdo uskutečnili, byl tam pouze Meyrink. Ti Weinfurterové a jemu podobní tam nebyli. A tím je dán můj postoj ke všem.

Co se týká toho „sebezhášení“, Vám mohu říci něco ze zkušenosti. Věřte, že kdo to dobře provádí, okolo toho chodí po špičkách i nebeské i pekelné bytosti. Takový se jim zdá nebezpečný. Jako já jsem těm „vytahačům“, když jim náhle šlápnu do jejich uctivých představ o sobě. Neboť sám když člověk zháší, dobře pozná, kdo také zháší. Ti harlekýnové duchovna nedokáží žádným kouzlem zhášejího oklamat.

Březen 1958

Mystické pokyny

Mystické zdokonalení závisí jak na mentální orientaci, tak i na správné životosprávě. Za správnou mentální orientaci se může považovat vyprošťování mysli z jejího zajetí světskými zájmy silou vůle a její pozvedání ke skutečnostem transcendentálním. Toto vyprošťování může být prudké a nekompromisní, kdežto nezbytný zájem o existenci je nutné nahradit vírou v dobrý průběh zevního osudu.

Pokud jde o zevní životosprávu, je nezbytné žít tak, aby nebylo vyhovováno žádnému z elementárních sklonů. Při těchto zřetelích je možné dívat se na skutkové projevy těchto sklonů tak, že nemají takový význam jako potírání sklonů. To znamená, že je nutné střežit sklony a tendence a snažit se ze všech sil o to, aby ty, které mají ráz sklonů a tendencí elementárních, byly vyhlazeny, kdežto na druhé straně je třeba střežit i to, aby askeze na úrovni skutkových projevů nevyvolávala tak vysoké tlaky, které by zatemňovaly psychický obzor.

Tímto může být askeze považována za akt, v němž zápasník se sklony své tlaky zvyšuje a zmírňuje podle toho, jaký stupeň svěžesti zůstává v poměru k nezbytné snaze rozvíjet blažené pocity a stavy v celé bytosti.

Když tlaky přirozenosti jsou tak velké, že duševní obzor zatemňují tak, že se člověk nemůže zabývat příznivými duševními stavy a rozvíjet je až do fyzické oblasti, ztratila askeze svůj účel, čili člověk může dát s rozvahou průchod vnitřním tlakům. Pak se však má znovu a co nejrychleji duševně zvednout a usilovat s neztenčenou silou o rozvoj duchovních hodnot, v tomto případě majících ráz vysokých hodnot citových.

Vzhledem k tomu, že porušováním absolutní askeze vkládá člověk požadavky na jinou bytost, musí přijmout a zachovávat poučky karmajógy, totiž má být dobrým a pozorným hospodářem ve svém

domě a svým chováním naznačovat příjemnou přichylnost k rodinnému partnerovi. Avšak i za těchto okolností musí být primárním zájmem to, aby byly stále rozvíjeny duchovní hodnoty, totiž uvědomění si totožnosti sebe a kvalit transcendentních, čili Boha.

Toto je směrnice, která má platit jako trvalá; teprve po vyrovnání stavů vyznačovaných všemi stupni přichylnosti a odporu k světu může být rozvíjen stav duchovní dokonalosti i proti přírodě, totiž bez ohledu na oslabené již, ale přesto se vynořující elementární sklony.

Minařík

***107**

21. 8. 1973

Jelikož jste získal mou důvěru a čas kvapí, rád bych se s Vámi dohodl na postupu, který by mohl být klíčovým řešením problému Vašeho duchovního vývoje a životního procesu vůbec.

Jde o toto:

1. Žijte bez dojmů. I když máte jít životem a světem jako každý dobře učleněný „normální člověk“, tedy člověk vše dobře vnímající, nepřipusťte vznik jakéhokoli dojmu. Máte se totiž ve svém životě řídit především mravním příkazem ahinsá, neubližování, a proto Vám dojmy nemohou být k ničemu, a tedy ani ve věci „kriteria správného jednání“.

2. Nechte si všechna důležitá rozhodnutí zařídit si život do budoucnosti mnou schválit. To je z důvodu Vaší bezpečnosti, snad především duchovní, ale jistě i jiné.

Dříve jsem usilující po této stránce hlídal sám, ale tím se často „cesta“ těchto lidí prodlužovala a já jsem musel konat službu četníka, což mne jednak tížilo a jednak i deprimovalo.

3. Jako jógické cvičení nedělejte nic jiného, než když cvičíte v pozici, potlačujte a vyhlazujte každou duševní změnu zaviněnou denním životem, v němž se máte chovat jako člověk vše dobře

vnímající, což jistě má za následek vznik dojmů a tím i vyvolání duševních změn jakožto výchylek ze stavu duševní rovnováhy a tím i jógou požadovaného klidu. Když totiž jsou duševní vychýlení vyrovnána nebo potlačena, můžete v mentálním úsilí pokračovat v podobě pozvedávání svého ducha k radostnosti a k jeho oproštění nebo očištění od světa, v tomto případě vytlačení drobných vzpomínek světského rázu a světské setrvačnosti projevující se ve funkci celého duševního aparátu.

Tyto úkoly stačí; je toho vlastně hodně, co máte uskutečnit. Když to budete uskutečňovat energicky, ty ponuré poznámky z mého spisku „Tajné zasvěcení“ se budou mírnit. A konečně Vy sám si tím nejvíce pomůžete.

***110**

Březen 1958

Mystické pokyny

Za primárního činitele je nutné považovat životosprávu. Z toho důvodu je nezbytné zachovávat především tato asketická pravidla: 1. Neukájet žádný chuťový sklon. 2. Střežit pocity, aby se nevyvíjely vůči tomu, co budí elementární chtíč, čili nevěnovat pozornost ničemu, co se líbí a co si bytost přeje za účelem potěšujícího prožitku. 3. Odříkat se každého potěšení z dobrého jídla, pití a úspěchů ve světě nebo v povolání.

Proti tomu není absolutně nutné stupňovat askezi v oblasti tzv. přirozených sklonů, zvláště ne za těch okolností, když sebeomezování vyvolává přepětí, které ruší klid nezbytný k tomu, aby se člověk mohl věnovat povznášejícím pocitům, resp. živému zájmu o vykoupení a nerušené touhy po něm. To znamená, že když tyto touhy a snahy slábnou následkem vystupňování elementárních sklonů, může být dán průchod k jejich vybití; přitom je však nezbytné zříkat se s odporem požitků z tohoto vybití pocházejících.

Jde tedy o takový druh askeze, který se projevuje naprostým a zcela nekompromisním zřikáním se příjemných pocitů ze skutků nectnosti, zatím co v těchto skutcích se nežádá větší kázeň, než aby byly smyslné tužby ovládnuty až ke kritické mezi napětí vyznačující se počátkem zakalování vědomí silou nějakého sklonu, resp. tužby po požitku. Akty bezprostřední askeze mají být považovány pouze za činitele vzpružujícího člověka na úrovni duševní svěžesti.

Pokud jde o mentální mystické práce, je třeba užít především a po dlouhou dobu tzv. modlitbu žádosti, která se vztahuje na dovolávání se Boha, aby člověku udělil osvícení a svobodu. Až tato modlitba přinese výsledek, jeví se v pocitu, že byl navázán kontakt s nadsvětskými kvalitami, pak po pečlivé psychologické úpravě týkající se evidentního zjištění, že v bytosti buď vůbec nejsou, nebo jen v nepatrné míře ještě jsou světské sklony – tedy jen v takové míře, aby vůbec nevyrušovaly – může být užito úsilí udělovat celé bytosti mentální přesvědčení, že je účastna dobrých stavů, vznikajících z duševních kontaktů mezi vědomím a božstvím.

Této práci je nutné se věnovat tak dlouho, až se bytost stane nositelem božských stavů, jež bude sama udělovat mysli a vědomí, jako nyní jim uděluje stavy lidské nebo živočišné. Teprve potom je dovoleno cele se ponořit do stavu, jenž se vyznačuje blažeností oproštěné bytosti; touto duchovní koupelí se mají vyplavit i nejjemnější strusky světskosti jeví se v nejjemnějších projevech já a moje.

Dosažení tohoto stupně se rovná na prvním stupni stavu sótapatti; od dosažení tohoto stupně si člověk, jenž prošel kursem, jenž byl právě popsán, bude vědět sám rady, protože se seznámil se stavy světskosti a nadsvětskosti. Vzhledem k tomu je možné tyto pokyny považovat za směrnici platnou pro celou cestu ze světskosti až po počátky osvobození ze sansáry.

Pokyny je nutné považovat za individuální a soukromé.

Minařík

***113**

8. 1. 1971

Milá *

Aby se mohlo rozvíjet to, co je nebeské, musí zaniknout to, co je pozemské. Ale i to nebeské musí zaniknout, má-li vědomí dosáhnout bezbřehého uvolnění, osvobození. A nauka? – Šíp života letí do cíle, který mu člověk určil druhem svých převládajících zájmů. A tento šíp dolétá vždy jen setrvačností; jeho náležité přirychlení mu bylo uděleno energickým usměrňováním mysli k příslušným zájmům.

Nemusíš se tedy starat o nic s výjimkou mocného utíkání mysli tam, kde nejsi Ty trpící, k Bohu. Tento dobrý hospodář se stává magnetem přitahujícím člověka tehdy, když člověk vydá ze sebe všechno, co přispívá k přímému vztahu s ním.

Chováš se dobře a doufejme, že předmět svých nezbytných zájmů, Boha, dokážeš udržet do okamžiku, kdy se já ztrácí zde, aby se objevilo tam. Vzhledem k tomu skutečně na posledních okamžicích nezáleží. Ty jsou totiž dány oním momentem „putujícího jáství“.

Toto jsou jediné možnosti pomoci. Na Tobě záleží, abys vše správně pochopila; jen pochopením se prohrávají nebo vyhrávají bitvy o umístění v nějakém řádu.

Já se odvážit cesty k Vám nemohu; paní je nepohyblivá, resp. je minimálně pohyblivá. Mně vadí nejvíce vzduch a samozřejmě také chůze. Domnívám se však, že osobní přítomnost znamená méně než duchovní. Ale omylu nepropadej. Bitvu o sebe vyhráváme jen my sami, a tak nechť Ti stačí připomínka, že chci a budu bdít. – Kéž by sis udržela správný názor, který v dopise * vyjadřuješ! Pomysli si, že nic se neděje, když se jedinec ocitne v nepříjemných situacích. Vše je a zůstává, i když formy toho se mění.

Ale dosti už toho. Jenom opakuji: buď myslí, pokud budeš moci, tam, kde máš být. Tak se bytost vykupuje z prostředí, kde být je utrpením.

Pozdrav a vzpomínky

Mk

***115**

20. 12. 1952

Nauč se rozeznávat. Nauč se rozeznávat tak, aby nemohl žádný kejklíř v jógické praxi ošálit Tě právě tím, co v józe dovede. Nauč se rozeznávat tak, abys poznal, že duchovní hodnoty jsou patrné v tom, co jako denní, přirozené vědomí provází člověka od okamžiku k okamžiku. Nauč se poznávat, že tradiční jóga pro své velké požadavky může Ti být jenom neuskutečnitelným ideálem, ale že táž jóga může být marným snažením, jestliže nevede k skutečnému duchovnímu pokroku, nýbrž jen k možným ukázkám síly a obratnosti. Nauč se poznávat, že jóga má ještě jiné účely, než aby člověk dovedl cvičit a „zdokonalovat“ se. Pak budeš mít vždycky jasno a nikdy neupadneš v klam, že je možno v józe nezkušenému člověku zjišťovat stupeň duchovního pokroku, byť viděl jakkoli. Budeš vědět, že stupeň božskosti je zjistitelný jenom tomu, kdo božství žije, a nikdy tomu, kdo ho nežije. Budeš vědět, že není možno z bahna světskosti a astrálnosti vidět a posuzovat stupeň zbožštění, a přesvědčíš se, že všechen úsudek nezkušených *je klamem, i když je správný*. To Tě vyvede z klamu určování autorit a korektivem se Ti stane momentální prožívání božského nebo nebožského, ať příležitostní komentátoři k tomu říkají cokoli.

***132**

Březen 1958

Mystické pokyny

Mystický vývoj je závislý na dvou činitelích:

- a) na správné životosprávě,
- b) na mentálních pracovních postupech.

Mentální pracovní postupy mohou být úspěšné až tehdy, když je vytvořena správná základna pro vývoj z těchto postupů vyplýva-

jící. Z toho důvodu je nezbytné věnovat největší pozornost správné životosprávě, neboť ta je příčinou rozvoje karmy přinášející duchovní vývoj týkající se celé bytosti.

V ohledu životosprávném je nutno věnovat pozornost tomu, aby byly umírněny a později vyhlazeny elementární chtíce všeho druhu. To znamená, že je nezbytné zdržovat se všech přání a tužeb, jejichž účelem je dosáhnout potěšení na pocitové úrovni, a tato zdrženlivost má být absolutní. Proti tomu v oblasti skutků je nezbytné řídit se tím, aby mysl a vědomí nebyly zatemňovány nekompromisním odříkáním. Vzhledem k tomu je třeba tlumit stále všechna hnutí směřující k bezprostřednímu ukájení náhle vyvstalých sklonů, ale tato omezení mají být ohraničena vyvstáním nekompromisního chtíce, což se projevuje ztrátou niterné pohody a dispozic pro věnování se stavům nadsvětské pohody.

Nadsvětskou pohodou se myslí všeobecný klid bytosti, založený na zániku chtíčů bezprostředně se domáhajících smyslových požitků, přičemž tento klid má být prostoupen tendencemi k uskutečnění nadsvětských kvalit. Potřeba vzniku těchto tendencí zakládá požadavek mentálního mystického úsilí. To znamená, že doba vnitřního oproštění od chtivosti má být využita ke snaze duševně se pozvedat nad zájmy a strasti, jež vtiskuje do mysli celodenní světový život, a snažit se rozvinout stav pohody, jaký může vznikat jen u člověka, který není postižen žádnou problematikou.

Je-li zřejmé, že oproštění od chtivosti není úplné, je třeba se věnovat jejímu potírání. Člověk má usilovat o to, aby na úrovni mysli byl zproštěn všeho chtění a aby se mu bezprostředně podařilo rozvinout stav nežádostivosti na úrovni mysli, pocitů i veškerých duševních hnutí. Tomu je třeba věnovat se neustále a dokud nějaká hnutí tohoto druhu vůbec vystupují, je třeba se považovat za nezralého pro „cestu meditací“. Z toho důvodu buď tato tzv. přípravná cesta rozvržena na více let; až chtění následkem trvalého úsilí o jeho potlačení přestane vystupovat, buď začata jóga tím, že bude pozdraven Bůh. Cit úcty, který tento pozdrav musí provázet, buď považován za pravý duševní stav, který má být rozvinut v celé bytosti; když ho konečně celá bytost přijme, vzejde pravý

stav přesvědčení, že byl navázán kontakt s nadsvětskými kvalitami. A tento kontakt má být zachováván a střežen jako činitel, jenž promění bytost v pravém duchu mystického povznesení. Teprve v této době je třeba dalších pokynů, ve které je možno doufat na základě působení zákona o volání a odpovědi.

Tyto pokyny jsou individuální a soukromé.

***136**

13. 11. 1967

Vážená paní!

Není snadné zachytit Ariadninu nit duchovního vývoje. Dal-li se již člověk jednou přesvědčit empirickými skutečnostmi, že hranice světa jsou dány tím, co je vidět, pak může v duchovních věcech vidět pouze kvality odtažené a z toho vzniká zmatek v názorech, který vytváří nepřekonatelný zmatek, činící z duchovní cesty necestu, cosi, kde se dá pouze zbloudit.

Nebludte! Myslete si, že tak, jako jsou spodní světy založeny na odporu, zášti a jiných nectnostech, tak zase hoření světy na dobro, které musí váš myšlením, cítěním i skutky.

To Vám naznačuji cestu po solidních základech. Takovou cestou musí jít všichni, kdo nedovedou sledovat stopy prostorem. Takoví jsou však výjimkou. A když se někde vyskytnou, zajišťují pak sebe sama také dobrými skutky, cítěním a myšlením. To proto, že ve vakuu nelze bytovat. A tak tedy nauka na nás vyžaduje, abychom šli buď pokornou cestou vykonávaného dobra, nebo vysokou cestou nadlidského rozeznávání. Nic třetího neexistuje. Proto ti s nadlidským rozeznáváním jsou moudří a ti „nižší“ rozumní.

Září 1962

Působení, které Vás chce jakoby zdrtit nebo Vás táhne do nitra, vyrovnávejte stálým dovoláváním se Boha. To ovšem vyžaduje, abyste Bohu sdělovala, že jste jeho a jenom jeho, jindy máte ztichnout (mentálně) v přesvědčení, že na působení ze zevnějšíku nezáleží, že jste boží a vytrváte v tlacích s neporušeným nitrem.

Když budete dávat dobrý pozor na sebe samu a nebudete uvažovat o vlivech, které na Vás právě působí, ani o tom, jak se k nim zachovat, najdete, které z obou stanovisek zaujmout. . . .

Ačkoli máte dbát o to, abyste psychicky nezemdlela a neupadla, přece na prvním místě musíte hledět, abyste byla boží více a více. Toto více a více připomínám proto, že na cestě k úplné realizaci má člověk od světa odpadávat postupně, neboť mu zpočátku není dána boží ochrana, a tak musí spoléhat na vlastní světský rozum – když se realizace zlepšuje, tato ochrana se dostavuje ve stále větší míře, až posléze člověk o svět dbát nemusí, a přece nikde nedojde úhony.

Budte tedy především boží a snažte se být s Bohem ve stálém vnitřním důvěrném styku, abyste se propracovala k tomu vidět Boha nebo alespoň jeho odlesk, který se prodírá na povrch stupňujícím se přesvědčením, že Bůh je buď ve Vás, nebo ve Vaší blízkosti, nebo všude kolem Vás i ve Vás. Když se Vám toto podaří, můžete se domnívat, že jste dosáhla úspěchu.

6. 5. 1972

Člověk si má dobře uvědomit, že propasti hrozící smrti neunikne. Po správném zhodnocení tohoto faktu byste se měla naučit jít vstříc této propasti s jasným čelem a očima oslněnými pouze věcmi božími, protože jen před tím se zlé stíny smrti rozplývají.

Když si ze života do bezživotí odnesete nevlídné pocity vůči

Slovákům a výtky paní Onasisové nebo věci podobné, nebudou Vaše výhledy do dalšího života dobré. Působící energie, jež rozvlňuje hladinu oceánu potenciálního života a dění, Vám pak opatří méně šťastné zrození, což, jak víte z tohoto života, není příjemné. Když se však zevním životem zabývat nebudete, pulsy životní energie ustanou a tím ustane i kolotání životy zatíženými strastnými osudy.

Tento dopis považujte za přátelskou radu do života, jako varování před cestou strasti.

***139**

1. 7. 1952

Nemohu Ti říci nic jiného, než aby sis uvědomoval, že Tvoje krize je následek Tvých činů a že proto musíš se cítit dost silný snést všechno tak, jako jsi byl silný těch činů se dopustit. Ukaž svou sílu a nepoddajnost v následcích, jako v akci jsi ji ukázal. Měj za to, žes pominul cestu nejhlubší zbožnosti a oddanosti a naopak žes nastoupil cestu silných, protože Ti vnukala více naděje k dosažení touženého jasu, a že proto musíš být silný, když se byly daly do pohybu vyvolávané síly. Měj za to, že Tvá karma Ti otevřela cestu silných a zase karma že to byla, která Ti dala na tuto cestu vkročit, a že proto nesmíš litovat ani sebe ani svého kroku. Neboť jenom tak zvrátíš krizi v božské naplnění. Měj za to, žes účasten milosti rychlého zduchovnění, jakého není účasten nikdo z lidí země, a že proto máš příčinu k velké radosti, třebaže okamžitý stav se zdá vnukat jiné pocity.

Nastoupils cestu síly, jejímž cílem je božím světlem prosvětlené bytí. Z toho hlediska nemáš důvod stěžovat si. Co trpí, to je zaničující tamasická bytost. Nespoj se s ní! Chápej se záře boží a jen jí se drž, dokud nezemdlí odboj tamasické bytosti. Neuznávej její utrpení, její důvody, její obavy, její argumenty, její pocity. Buď jen v božském, v tom božském, které se Ti dnes jeví ještě jen jako

čisté pole vítěze po krvavé bitvě. Nedívej se na poražené, ať byli Tvými milými vlastnostmi, Tvými navyklými tzv. dobrými pocity, Tvým domnělým blahem. Staň se spokojeným v samotě vítěze nad poraženými, kteréš byl třeba miloval. Věz, že se jednou *musíš* rozloučit se svou bytostí, již bych nazval bytostí slabosti, a přijmout tu božskou bytnost, která se Ti vnucuje podle zákona o příčině a následku. Nelituj, žeš tento krok učinil. Buď mu naopak rád. Neboť až poznáš dobro, které Ti právě vzchází zánikem tamasické bytnosti, budeš se jistě tomu poněkud smát.

16. 11. 1953

Nech svět (umění) světu a žij zatím sobě v rozvoji dobrého. Chytej se okamžiků lepšího pocitu zdraví a nestarej se o povolání. Však se uvidí a jistě se uvidí dobré. A cesta k realizaci? Až umlčíš všechno, svitne... Soustředění jsem Ti chtěl doporučit. Ale soustředění v dobrých duševních stavech, které bys soustředěním jenom rozvíjel. Jinak: vědom dobrých stavů, radosti, spokojenosti, tak se soustřeďuj. Ale počítej s časem... I převádění všeho do vědomí vyžaduje čas. Uvědomuj si jen to, co si dovedeš uvědomit, a když v tom stavu setrváš, poroste rozsah uvědomovaného; po čase budeš žít vědomě, tedy ve věčnosti, a povlečeš do ní i tělo, o co Ti tolik jde. Ostatně Ti to nevytýkám. Mně jde též o to, abych vše převedl do věčnosti. ...

Když je tělo nemocno, může člověk žít v blaženosti. Nemoc je záležitost těla, která se jen výjimečně dotýká stavu nálady. Víme totiž, že je rozhodující, aby sanskary dobrého stavu provedly člověka krizí smrti. Víme, že je hůře těm, kdo se nestarali o sanskary dobrého stavu a tím připravili smrti větší žeň. To je cesta zbožštění. Dokonalost je nad tělem. A je třeba udělat pořádek v karmickém. Protože smrt se neptá, shltl-lis ve svém vědomí krajní problémy sansary, nýbrž dal-lis do pořádku bezprostřední karmické. Proto i Ty vyhledávej iluzi momentálního stavu pokoje v těle a drž se ho a nestarej se o „ne-iluzorní“ absolutno, jehož iluzorní povaha svítá

při zacpaném nose. Jinými slovy: pěkně pomalu, krok za krokem, vydupávat ze života šťastnou rovnováhu, rozmnožovat její výskyt v okamžicích a velké problémy sansára – nirvána nechat jako sám ze sebe vystupující stav úsilí o karmické zlepšení, které je výsledkem úsilí v náladách, myšlenkách, duševních stavech etc. Konečně v pokojném niterném stavu je duch věčnosti. Bolest, radost atd. jsou jenom vlny. Buď tedy pokojný a ponech rozpory jiným.

***140**

26. 4. 1972

Intenzitou soustředění se myslí jeho kvalita a nikoli doba soustředovacího úsilí. Můžete se tedy soustřeďovat s poněkud rozplývavým uvědomováním nebo s úplným zaujetím předmětem nebo místem koncentrace. Doporučil jsem Vám být plně zaujatým předmětem koncentrace, aby se struktura Vaší bytnosti rozrušila a tím přestala být „stabilizovanou“ a naopak se přetvořila v dynamic-kou. . . .

Doba pro cvičení, již uvádíte, jistě nestačí. Máte intenzitou koncentrace překrýt různorodé tendence nezvládnuté přirozenosti, což vyžaduje nejen určitou dobu, nýbrž i její správné využití. V praxi člověk dosáhne intenzivním cvičením nadvlády nad oněmi tendencemi brzy, snad už i za čtvrt hodiny, ale jindy to může trvat dlouhou dobu, snad více než dvě hodiny. Tomu se má člověk přizpůsobit. Jinak se unaví a jeho duchovní snahy upadnou; raději se smíří se svým vrozeným stavem, s nevědomostí, se svou věčnou nespokojeností.

18. 1. 1973

Na svou matku se dívejte jako na svou matku a snažte se být „hodným synem“. To Vám přece nebrání v tom, abyste se cítil duševně svobodný.

Březen 1958

Mystické pokyny

Mystické zdokonalení závisí jak na mentální orientaci, tak i na správné životosprávě, již nutno především dodržovat.

Za správnou mentální orientaci je nutné považovat udržování mysli na široké bázi, což souvisí se střežením jejích tendencí k rozšíření oblasti vjemů. To znamená, že je třeba neustále dohlížet na to, aby se mysl rozpínala stejně jako u těch lidí, kteří se intenzivně zajímají o všechny podrobnosti ve svém okolí. Jen na rozdíl od těchto lidí má být zabráněno vzniku dojmů, čemuž ostatně Váš temperament není nakloněn. Dokonce je nezbytné vytvářet a rozvíjet stav související s úsměvnou náladou a tímto postupem vyhladit všechny tendence k úzké mentální orientaci. V této souvislosti je možné pomoci si připomínkou, že dobrý duševní stav mystika je vyznačen niterným uvolněním, jež má známky duševního rozpětí, jaké se může vyskytovat jen u radostných nebo šťastných lidí. Proti tomu tendence k zužování mentálního pole znamená působení tamasu na ryze mentální úrovni, což je tzv. duchovní vada.

Pokud jde o soustředění, má být jeho hlavním rysem extenzita. Je třeba soustřeďovat se tím způsobem, aby se hlavně připomínalo vědomí těla; jinak je nezbytné střežit pozornost, aby tuto širokou základnu pro soustředění neopouštěla a neupoutala se na jednu jedinou věc. Vzhledem k tomu smí pozornost setrvávat pouze na hranici klasického soustředění (tedy na jednu věc), jinak se musí zabývat pouze jakoby povrchem předmětu pro soustředění, jímž má být hlavně vlastní tělo. To znamená, že za předmět soustředění může být jakožto zkusmý předmět přijat i jev z okolního světa, jenž pak má sloužit za kontrolního činitele při soustředění. Právě tento zkusmý cizí předmět usnadňuje kontrolu, zda mysl zachovává extenzitu; zabývání se předměty ze zevního světa dává možnost zjišťovat, zda člověk skutečně myslí i na předmět soustředění i na ostatní věci z okolního světa a z oblasti tzv. vedlejších svých zájmů. Proto

opory pro soustředění vzaté z obklopujícího nás světa mohou být považovány za nejlepší pomůcky pro praktickou zkušenost v soustředovacích snahách; teprve když člověk v tomto druhu soustředění objeví pravou povahu intenzity a extenzity soustředění, může intenzivně-extenzivního soustředění používat i v oblasti vlastního těla.

Pokud jde o životosprávu, je nezbytné zařídit se tak, aby se psychologické tlaky snížily na minimum a tohoto stavu má být teprve užito pro mentální snahy. To znamená, že se neukládá absolutní sexuální zdrženlivost, ale to, že člověk dává průchod přepětím tohoto druhu, má odplácet takovým zevním uzpůsobením, aby to druzí cítili jako rozzařování dotyčného člověka ve vlídných pocitech, láskyplné pozornosti a nevyvstávání jakéhokoli druhu nebo stupně jáství. Kromě toho musí být dbáno na to, aby člověk zachovával askezi na úrovni přání, aby ovládal chutě a aby v sobě nítíl touhu po realizaci ideálu úplného vyproštění ze stavů, které ho činí otrokem nahodilostí. Kromě toho se askeze musí vztahovat na to, aby se člověk cítil omezovaný ve všech tužbách a sklonech, které se týkají osobního uspokojení. Pocity vznikající z tohoto druhu askeze se mají projevit v přesvědčení, že nic ze světa není pro asketu, že se ničeho nesmí dotknout, aby nebyl zraněn, a že mu nezbývá, než aby tíhnul k vyproštění nebo vysvobození. Kromě toho má být intenzivně ničena osobnost i tím způsobem, že člověk přijímá zevně nevyhovující věci a události jako milé a příjemné; tato forma askeze má být prováděna ve všech životních okolnostech, doma i v zaměstnání. Vzhledem k tomu může člověk v zevním světě nasadit pouze masku osobitosti, ale citově musí zůstat nedotčen nebo se s porušením niterného stavu následkem předstíraného jednání rychle po každém jednání vyrovnat.

Jelikož je též nezbytné včlenit do života i formu bhaktijógy, může to být učiněno tím, že člověk ctí Boha, jeho projevy a kvality ve své choti. Je totiž nezbytné rozpustit všechny psychologické zatvrdliny a to se děje nejlépe tím způsobem, že člověk nejbližší osobu, která v něm třeba jen fyzicky nítí tu a tam dobré pocity, zbožší silou přesvědčení, že je viditelným projevem Boha.

Vcelku je tedy třeba zařít se v životě jako bezvýznamná jednotka, pokud jde o projevy jáství, ale též jako nejmocnější hybná páka životního mechanismu, pokud jde o snahu oprostít se ode všech forem příchyllosti a odporu a též o snahu realizovat stav osvobození, ztotožnění s božstvím a stav cituplné příchyllosti, jíž se vyznačují ti, kdo v sobě rozvinuli cit neosobní lásky.

Zevní skutky, speciálně pak sexuálního druhu, nemusí být považovány za něco významného, ale pouze za předpokladu, že se člověk intenzivně a bez ustání pozvedá nad tyto stále se ho zmocňující projevy morální slabosti. Je totiž mnohem důležitější snažit se realizovat mravní hodnoty osobního oprostění od všech projevů světskosti než pěstovat ctnost, která mentálně decimuje a láme člověka duševně na úrovni přirozeného stavu, který se vždy vyznačuje duševním uvolněním a jemnými pocity štěstí.

O způsobu soukromého života je třeba domluvit se s chotí.

Tyto pokyny jsou ryze osobní.

***143**

Březen 1958

Mystické pokyny

Mystický vývoj je nezbytné založit především na správné životosprávě a teprve na druhém místě na mentálních pracovních postupech.

Správná životospráva buď spatřována v takovém způsobu života, aby žádná životní nahodilost nemohla vyvolat tak hlubokou vnitřní disharmonii, která by se projevovala jako rozrušení. Osudové nahodilosti, jež pocházejí nejen ze zevního světa, nýbrž i z manželského soužití, mají být přijímány jako přirozený následek toho, že člověk žije ve světě, a za opravdovou mravní kázeň buď považováno to, když je člověk přijímá jako milý pozdrav boží. Kromě toho je správné věnovat se rozvoji šťastných pocitů, podporovaných přesvědčením, že jste milovaným božím dítětem.

Toto přesvědčení buď považováno za individuálně správné mystické úsilí. A vůči Bohu buď toto přesvědčení dokládáno tím, že jste bytostí bez podstatného mravního kazu. Nepodstatnými mravními kazy jsou duševní změny, jež jsou vyvolávány životními nahodilostmi v průběhu denního života, o nichž máte být přesvědčena, že se podobají bezvýznamným mráčkům na čistém nebi.

To znamená, že z mentálního úsilí nemáte se věnovat žádnému jinému než tomu, co bylo právě uvedeno. Ale varujte se vzniku přesvědčení, že důvěrný vztah mezi Vámi a Bohem Vás staví nad lidi ostatní. Považujte tento postup pouze za metodiku vhodnou pro současný Váš niterný stav; kdyby zanikla šťastná důvěra v Boha jako Vašeho ochránce a Otce, musela byste vstoupit na tvrdou mystickou cestu, již proto, že právě není aktuální, nechci popisovat.

Na mentální úrovni je tedy třeba rozvíjet přesvědčení, že jste milovaným dítětem božím, a z toho důvodu hleďte na životní nahodilosti jako na bezvýznamné dění, v němž se můžete orientovat jako každý normálně učeněný a životního boje schopný člověk. Jinými slovy: je třeba držet se dvou postojů, vnitřního a zevního; ve vnitřním platí přesvědčení uplatňované vůči Bohu, ve vnějším přirozená důstojnost společensky dobře učeněného člověka. Kromě toho je třeba nezapomínat na vroucí modlitby a rozvoj stavů oddanosti Bohu.

Tyto pokyny jsou individuální a ryze soukromé.

***144**

1. 4. 1952

Milý pane *!

Jelikož tak poctivě otevíráte svoje nitro, nezbyvá mi nic jiného než právě tak poctivě odpovědět. Váš dojem nějaké chyby z Vaší strany byl úplně správný. A mně tím vyvstává problém objasnit Vám tak, abyste pochopil, možno-li bez bolesti, v čem jste pochybil. Je docela správné, že toužíte po harmonii a správném

naladění. Je však u Vás podmíněno vždy něčím smyslovým z Vašeho bezprostředního okolí. A celé Vaše volání je ještě bytostné, ne duchovní, a není ještě slyšet. Je to zase lpění, ale převléknuté do čistšího šatu. Tím šatem je touha po duchovním zážitku, který je Vám něčím sladkým, přitažlivým, jakýmsi rozptýlením, které Vás má uspokojit, jako Vás dříve uspokojila krásná žena, kniha, hudba atd. Dosažení cíle není v nějaké stále se stupňující extazi a blaženosti, ale ve vážném Poznání, které je posvěcené klidem, mírem a vyrovnaností. A to i když kolem nás zuří bouře světa a jeho žádostí. Jsme zajedno s Nejsvětějším a všechn neklid a hledání přestává. Chce to jen umlčet naše Já, to lidské malé Já, které stále po něčem touží, aby když se mu toho dostane, toužilo zase po něčem novém a tak do nekonečna. Umlčení nižší přirozenosti je práce na celý život. Bytost se vzpírá a brání. Kouzlí nám před oči svůdné obrazy a je na nás, abychom poznali léčku nám nastraženou.

Snažte se o harmonii z nitra vyvěrající, nekladte si podmínky, za jakých jste ochotni pracovat. Buďte pokorný a především nic nečekejte!

Člověku správně usilujícímu se stává hledání Boha takovou potřebou jako samotné dýchání. Není věcí okamžité nálady, která mizí, nejsou-li podmínky dle okamžitého přání.

Promluvíme si o tom, až se sejdeme. . . . Zatím pátrejte v bytosti. Posilujte dobré a potlačujte nežádoucí. Buďte silný a odhodlaný jít a jít za všech okolností, i když zde na světě nic nedostanete. . . . Máte celý život před sebou a smrtí se Život nekončí.

Zdravím Vás srdečně

Krista Ledrová

Pozdrav od p. M.

29. 7. 1952

Vážený pane *!

Vracím se ještě k Vaším stížnostem, které, zdá se, jste přednesl i u *. – Duchovnost vždy uniká tomu, kdo nechce vidět mír duše

jako stejně hodnotný se smyslovým. Dle mého úsudku, čím Vám může být stav duše čistě se soustřeďujícího než bezduchou nicotností, jestliže Vás musím podezřít, že smyslové zážitky hodnotíte natolik, že vysoký duchovní stav by Vám musil být jen prudším smyslovým zážitkem. Je to smyslová manie, která zaslepuje a vnuká mínění, že její nadlidské vyvrcholení by mohlo být vykoupením. Ani stopy po domněnce, že vykoupením může být *absolutní* zřeknutí se; stav, jenž se běžně chápe jako tupost.

Mluvil jste o prokázané náklonnosti k duchovnímu. Nemyslíte, že např. zdrženlivost není již zdrženlivostí, když za čas opět sklon se hlásí? Mám za to, že teprve *nepřítomnost* sklonu po jeho přemožení je ctností. Co to znamená? Že nic méně se nepožaduje než *uchvácení* duchovnem, jako až k Vašemu stavu (současnému) nutno míti za to, že je to uchvácení světem.

Chcete jít do nebe! Ale do něj se nedostanete „širokými lokty“, nýbrž povahovým připodobněním nebešťanům. V tom smyslu jsem Vám dal věru těžký úkol. Nebo snad upadáte v omyl, že vstup do nebe je závislý na násilných akcích soustředovacích či podobně. Cesta je právě opačná té, o níž se lidé domnívají, že bude účinnou. Opačnou, protože založenou na zříkání, provázeném radostí, že konečně z nás padá smyslovost. Ale tak se tomu nerozumí. Volá se: „Viz, Bože, 25 let Ti dávám najevo svou vůli tím, že i celý měsíc ‚jsem hodný‘, a Ty to stále nechceš uznat jako něco . . .“ Bůh je v rozpacích. Co dáti tomu, kdo chápe, že dobrý výsledek je *v rozvoji* starého člověka a nikoli v jeho usmrcení. Tak tu vzniká problém. Problém pochopení, že je Vám být radostným, když můžete konstatovat, že světskost zapadá, a nešťastným, když znova přicházejí přání něčeho. „. . . Nirvána není dosažitelná akcemi vůle, neboť je stavem prostým *všeho* přání . . .“

Zdravím Vás

Mk

Březen 1958

Mystické pokyny

Mystické zdokonalení závisí jak na mentální orientaci, tak i na správné životosprávě, vztahující se k bezprostřednímu učlenění.

Za správnou mentální orientaci nutno považovat vyčištění mysli a vědomí od všech předmětů, které by mohly probouzet chtíč, čili je třeba udržovat, pokud lze, mysl oproštěnou od všeho, co se může zařazovat do sféry přírodních útvarů a jevů.

Za správnou životosprávu nutno považovat absolutní zdrženlivost na úrovni psychických kontaktů a zájmů, jež by mohly být pokládány za projev elementárních hnutí a sklonů. A aby se náporů vznikajících bezvýhradnou zdrženlivostí staly snesitelné, je třeba hlídat všechny pocity a působit na rozvoj pouze těch, které vedou k uvědomění subjektivního (vnitřního, duševního atd.) osamocení. To znamená, že je třeba vyvinout stav, v němž se vědomí připomíná, že je prosto všech vztahů, a když se tato připomínka rozvine, je možno cvičit se v upínání mysli na spodní části těla, přičemž má být na úrovni uvědomění zaznamenána energie, která tato místa prostupuje a je nucena k výstupu jednak intenzivním zaměřováním pozornosti na ni, jednak rozvojem pocitu uvolnění v oblasti břicha proti pupku, uvolnění jakožto vakua, což znamená odstranění překážek pro výstup elementárních životních energií, které se projevují jako Hadí síla.

Vcelku je tedy nezbytné dopracovat se k tomu, aby se vlastní bytost jevila jenom jako ovladatelný předmět, jemuž je nutno udělovat transcendentní kvality silou koncentrace a jejich uvědomění, a to tak dlouho, dokud tyto kvality bytost neabsorbují a dokud na základě toho se nerozvine evidentní zjištění, že bylo dosaženo nadsvětské platformy ve smyslu prožívání. Vzhledem k tomu musí být neustále střeženo vědomí, aby se v něm mohly rozvíjet pouze vlastnosti nadpřirozené, kdežto přichylnost k této orientaci musí být zdůrazňována potlačováním všech druhů žádosti, tedy nejen

žádosti živočišné nebo sexuální, nýbrž i v jídle, zábavách a dobrých pocitech, vystupujících spontánně.

Na vrcholu vnitřního oproštění s tendencí k čistotě a duševní bezúhonnosti může být použito i volání po Bohu, který buď symbolem stavu, znamenajícím vyproštění z tísně, která se opět a opět vynořuje, když je napětí v tomto směru uvolněno.

Za dobrý výsledek může být považováno to, že svět jakožto skupenství psychologických komplexů odpadl. Pak je nutné stav svobody si dobře uvědomovat a zpřítomněním těla ve vědomí jej s tělem sdílet. To je totiž předpoklad dobré realizace.

Minařík

P. S. Tyto pokyny mají být považovány za individuální a soukromé.

***155**

1. 7. 1972

Máte jeden hlavní úkol: setřást ze sebe všechny i velmi jemné záchvěvy negativního charakteru. Máte celou svou bytost promýt radostností, až dosáhnete výsledku toho, tj. absolutní imunity vůči samovolnému myšlení. Pak Vaše radostnost bude trvalá a nenarušitelná; vyhledávání dalších než už stanovených úkolů Vás uvrhává znovu do nesnází vyvolávaných tímto samovolným myšlením.

17. 7. 1972

Podle mého názoru máte velmi dobře odpozorované některé věci, jež náležejí k praktickému duchovnímu úsilí, a znáte i psychologické zákonitosti, jež mají sloužit mystickému snažení a vývoji. Více ovšem podle mne může člověku posloužit vylučovací metoda, jež běžným psychologickým znalostem uniká.

Je nutno pochopit, že nedokonalost i dokonalost, sansára i nirvána, jsou vždy v bytosti obsaženy a že tedy není třeba se zabývat hledáním kvalit, jež mají být uskutečňovány. Nesmí se zapomínat na to, že bytost je faktor velice a ve velmi jemných nuancích se vlnící, a proto je sotva možno vystihnout to, čím by se dalo čelit projevům její nedokonalosti.

Vylučovací metoda celou situaci usnadňuje. Nemusíte dělat nic jiného než vylučovat z toho, co se do vědomí vtírá, vše, co není dokonalostí, a co potom zůstane, je právě dokonalost. Idea této dokonalosti na začátečním stupni se dá určit jako klid poněkud obohacený blažeností, nežádostivost smyslová v celém jejím rozsahu, pocity štěstí a spokojenost.

Když bytost, již člověk na cestě jógy musí neustále pozorovat, tyto věci neprodukuje, ale produkuje nepokoj, různé žádosti atd., má to všechno z mysli vylučovat, když se mu to do ní vtírá. Tak se totiž situace i zjednodušuje i zlepšuje, a pokud člověk i usiluje o dosažení oněch žádoucích stavů, dospívá velmi rychle k realizaci stavu dokonalosti.

Nezáleží na tom, co položíte na začátek: zda žádoucí pocity nebo faktickou mravnost. Žádoucí pocity potlačují nežádoucí projevy bytosti, kdežto žádoucí skutky produkují příslušné dobré pocity. Jen ten háček v tom je, že obvykle skutky na očistu nestačí, protože člověk nikdy neví, které to jsou ty skutky pravé mravnosti. Pocity a stavy jsou už pochopitelnější, pokud jde o jejich povahu, a proto se přes ně člověk dostává snadněji ke stavu dokonalosti.

Myslete si tedy, že nikdy se Vám nepodaří vyhledat transmotační činitele, jejichž použití Vám udělí dokonalost. Nebo jinak: tvrdím, že málo záleží na objektivních prostředcích, nýbrž pouze na vyloučení nežádoucího. Když to se podaří, zůstane Vám dokonalost, a to bez používání spekulací, teorie dokonalosti a čehokoli, co není právě tou selskou prací, selským přístupem k ní.

Tedy máte vylučovat stavy a pocity nežádoucí a dát tím možnost rozvinutí se stavů a pocitů žádoucích. Protože ve Vás stejně jako v každém vůbec dokonalost je, nemůžete dospět k ničemu jinému než k ní.

Předepsat prostředky, jež by platily více jak vteřinu, je nemožné. Ve vteřinách se duševní stavy mění a každý tento stav vyžaduje jiný přístup k jeho likvidaci. S ohledem na to je možno určovat práce ve smyslu povšechném, jako že se nemá zabíjet, lhát, krást atd., ale úspěch ve snažení je pak závislý pouze na správném postoji k momentálně rozvinutým duševním stavům. Mohu Vám říci, že jejich vlivu, uplatnění, významu atd. člověk nikdy nerozumí, jestliže už vylučovací metodou nedospěl k vlastně velmi vysokému výsledku.

Přeji Vám, aby Vám tato rada dobře posloužila. Tímto postupem se Vám především utiší mysl a to už samo o sobě je příjemná věc.

***163**

5. 11. 1967

Vzal jsem si při našem rozhovoru lhůtu k nalezení vhodného postupu. Je to z toho důvodu, že se obvykle i beze slova vyslovují tazatelé pro to, aby tento postup dovolil zachovat mnohé, čím se vyznačuje dosavadní život. To bývá nesmírně obtížné. Neboť nový stav lidského života je možné zakládat pouze na nových podmínkách a těmito novými podmínkami bývá zřeknutí se všeho.

Jenom zřeknutím se všeho, vnitřním odstupem od všeho, co vlastně vyvolává stav nespokojenosti, vytváří člověk podmínky k vnitřnímu uvolnění od světa; novou vnitřní náplň vyvolává aktivním poměrem k jiným kvalitám, které jsou vlastně skutečnostmi jiného světa.

Doporučil jsem Vám bhakti. Jste dosti vnímavá, abyste zjistila, že tato bhakti vnáší do života novou náplň, která může být nedokonalá pouze proto, že do tohoto svého nového světa člověk vnáší skutečnosti starého světa. Tím se úsilí bhakti stává dilematickým. Osobitě se člověk může dostat ze své složité situace tím, že předměty strasti (nebo své strasti) zbožní. Tedy: „Ty, Bože, který jsi

existencí světa transcendentního, jsi také předmětem, který mi přináší utrpení.“ Mohu Vám říci, že se tímto způsobem dá přetvořit svět. Tam, kde člověk viděl dosud pouze jevy plné strasti, začne náhle vidět božství v celé jeho slávě a dokonalosti.

Ano! Svět je takový, jak ho vidíme. Chceme-li tedy uniknout světu strasti, vizme tento svět, v němž žijeme, jako svět dokonalý. Neboť aby Vás obklopoval svět strasti, musíte tuto strast nosit sama v sobě.

Z nejvyššího hlediska je svět bezbarvý. Konkrétně je pak takový, jakým ho chcete vidět. Snažte se tedy vidět tento svět očima pozitivní dobroty a lásky a pak jistě zmizí překážky na Vaší vlastní mystické cestě.

Toto bych považoval za fázi přípravnou. Když jí člověk projde s velikým úspěchem, pak už má co dělat pouze se stavy buď jednoty, nebo diferenciace. To však je otázka věcí budoucích. A tak, když se vrátíme do Vašeho konkrétního světa, sám život Vám klade za úkol, abyste do svého snažení vložila pravou karmajógu – k bhaktijóze – to je sloužit tak, abyste byla nikým; činnost za těchto okolností se stává proměňující silou, která vede velmi rychle k dovršení přípravné fáze.

Nebojte se sloužit do té míry, až Vy sama v té službě budete mizet. Mizí tu nebo zmírání pouze stará bytost. A o tom říká Rámakršna: „Než se narodí božství, musí zemřít lidství. Ale i to božství musí zemřít, aby se mohlo narodit Svrchované.“ Zatím se ovšem musíte snažit o to, aby se ve Vás narodilo božství. To ostatní se uvidí.

Snad dobře porozumíte a snad si také najdete vstup. Sloužit, to přece je Vám blízké. Jen prohloubit to chce, máte-li Vy jakožto já zmizet. Nemusíte si myslit, že takto jednat je strastné. Já jsem se začal cítit šťastným až tehdy, když já zmizelo. A tu jsem pochopil, že asi budu šťastnějším, když ještě více jáství zmizí. Tak jsem dospěl k tomu, že jsem zrcadlem, které k obrazu je schopno dát i komentář. Lidé to vždycky rádi nemají. Ale to je ten úkol: člověk přijme a musí proto dát. Tím se stává život plným tak, že než člověk zemře, bude mít dost životních zkušeností, aby už v něm touha po žití vůbec nevznikla. To teprve je úplné zakončení strasti.

26. 1. 1970

Jde o způsob cvičení.

„Pane Bože, nejsem hoden...“ nejlepším rozbořem musí člověka dovést na okraj zoufalství nad světskými sklony, jimiž je tak plný, kdežto svítit si lampou do sklepení své bytosti je to, čemu dr. K. říkal boj o kvalitu. Žádné představy o havěti, která tam podle mne sídlí, nesmíte pěstovat. Jinak řečeno, Vy tu havěť nevidíte a nemůžete vidět, a proto Vás vědomí o světských sklonech, o jejich velkém množství, musí vést k tomu, abyste vyvinula naději, že Vám bude od nich pomoženo někým zvenčí, Bohem. Vy sama musíte si od nich pomáhat tak trochu až v druhé řadě právě tím bojem o kvalitu, naději v boží pomoc, v jeho požehnání, díváním se do sebe s úsměvem člověka, který jakoby v pozadí vědomí překážek v jeho díle byl přece jen optimistou, že bude mít ve svém díle úspěch. Jinak: přes vědomí o nahromaděných světských sklonech a potenciálních morálních nedostatečnostech budete se do sebe dívat s úsměvem a se stopami štěstí, že jste našla cestu k vysvobození.

Snažím se tuto práci popsat velmi precizně, s vědomím jemného psychologického rozdílu, který se tu může vyskytnout při plnění tohoto úkolu, protože je jasné, že dovedete používat svých představ velmi nesprávně. Jestliže jsem s Vámi mluvil o nějaké havěti, kterou tam zjišťuji jako soubor potenciálních vlastností nepřátelského stavu vykoupení, pak jsem skutečně myslil jen na potenciální vlastnosti. Když Vy sama byste užila představy o těchto vlastnostech jako o zvířátkách, pak byste se dala na cestu rozvíjení psychických defektů. Proto Vy musíte do své bytosti vnášet světlo až šťastným úsměvem člověka bedlivě pozorujícího své nitro a pak i vírou, že toto světlo na Vás sestoupí z výšin božské milostnosti.

Jedná se tedy pouze o uplatňování kvalit; představy zvířátek znamenají uplatňování nežádoucích kvalit, případně kvalit pro člověka nebezpečných. Tak na to pozor. Podle toho, co jste o tomto říkala, máte velmi jemný psychický aparát. Proto bude lépe, když se dobře domluvíme, než abyste dělala chyby v postupu.

1967 (?)

Pokyny

Aby duchovní vývoj směřoval k dobrému vyústění, musí se založit žádoucí tendence životních energií. Jama a nijama se musí doplnit odosobňující činností, kterou na nás vkládá lidská společnost. Člověk má být výkonný, ale práci, kterou musí konat, má použít jako odosobňujícího a do jisté míry i osvobozujícího procesu. Proto musí pracovat (světsky) s neměnitelným sebeujištěním, že jeho práce je úkolem, který nesmí mít žádný osobní účel, tj. že je povinen něco udělat a světu odevzdat, aniž za to smí cokoli očekávat v podobě výsledků (plat, uznání atd.). Nebo má svou práci vykonávat s neměnitelným ujištěním, že je to oběť Bohu. – Nebo má svou práci vykonávat tak, jako by činnost byla popudem k povznesení a nadšení, které se zaměřuje k nekonečnu, kde člověk tuší nejkvalitnější pocit duševní svobody.

V prvním případě, kdy se vlastně člověk vzdává činů fakticky jen proto, že nechce být obtěžován jejich samozřejmými ozvami v bytosti, se vytvářejí tendence k dosažení stavu tzv. živých buddhů, čili nejvyšším výsledkem je zmizení v přírodě. Ve druhém případě vznikají tendence, které člověka vedou k dosažení brahmické moci přes nebesa a nebeské stavy k moudrosti a pak ke spáse. – V třetím případě spěje přímo k realizaci stavu absolutna, protože nenechal (jako v prvním případě) bytost v podmínkách, nazývajících se lidským světem, ani (jako v druhém případě) nevytvářel záchytné momenty pomocí konfrontace sebe jako člověka a Boha jako představitele transcendentního světa, nýbrž položil před sebe jako nejvyšší skutečnost sféru jsoucí mimo každou diferenciaci.

Pokud jde o soustředění, musí se dbát na stav mysli. Nesmí se připustit žádný moment jejího zužování. Z toho důvodu v běžném životě musí omezovat člověk své zájmy tím, že je redukuje na věci nezbytné, týkající se povolání a povšechné informovanosti, která

člověku umožňuje udržet si úroveň v prostředí, ve kterém žije, tj. vlastně ve svém pracovním kolektivu. Ve vnitřním životě pak se musí namáhat, aby mysl pracovala v náležitě šíři, která je vlastně dána soustředěním na tři body, kterých si má být člověk naprosto jasně vědom. Není-li však právě schopný být si jasně vědom tří bodů jakožto předmětů pro soustředění, může se omezit na jeden nebo dva body; v tomto případě to musí být pouze pomůcka propracovat se k soustředění na tři body.

Je-li kapacita mysli pro soustředění větší, takže soustředění na tři body nedělá obtíže, nýbrž člověk cítí, že vlastně koná méně, než může, pak má základní soustředění rozšiřovat. Může se soustřeďovat tak, že si je dobře vědom pomyslné základny daleko větší, než na které sedí, nebo může tři body položit i mimo tělo, aby byl trojúhelník větší než zabírají kolena a spodek páteře, ale vždy musí soustředění mít tu formu, že objekt pro soustředění není v mysli, nýbrž mimo ni, aby vznikl pojem „já se soustřeďuji tam“. Tím soustředění dostává třetí dimenzi.

Snaha nedopustit, aby mysl při soustředění spočinula na předmětu, který bdělost tlumí, nýbrž nutit ji zaměstnávat se objekty a zabraňovat jí s největší ostražitostí před reflexní činností, je psychickým vývojem, rádžajógou. Jejím výsledkem je dobře vnímat, jasně a široce vnímat a dospívat k poznání.

***167**

24. 1. 1974

Založte své nynější duchovní úsilí na myšlence, že jste nastoupila cestu trvajících přes smrt a další životy. Pak vydržíte. Ostatně mám také nějakou zkušenost v té věci a mohu Vám říci: cesta není stále úmorným putováním. Na té by se nedosáhlo cíle. Musí předcházet průchod vytrženými a nebesy, v čemž já spatřuji už slábnoucí pokušení padnout duchovně. Neboť kdo překonal etapu úmorné lopoty ve vážné snaze, ten přece přirozeně musí proputovat etapu

nebeských rozkoší a dále dokonce vážnou jasuplnou etapu božského žití. V té době nepadá pouze ten, kdo se naučí být bručounem, je- muž jsou protivné i gejíry nebeských vizí. Mohu říci, že v tomto období jsou úklady rafinovanějšími. Jenže kdo bere své duchovní úsilí jako vážnou snahu, nepropadne ani zde, na tomto místě.

16. 4. 1974

Je dobře, když si uvědomujete, že nemůžete zpět. Neboť všichni, kdo si myslili, že mystiku zanechali, pokračují v ní tím, že zvráceně uvažují. Proto nezanechat mystiku znamená prosazovat dále a dále tendence celého duševního aparátu k „vyvanutí“. A o to vlastně jde každému, kdo s mystikou solidně začal. Jděte proto dále snad skutečně jen k svému vlastnímu dobru. A uvědomte si, že v tom případě je jak materialismus, tak i idealismus jen snadno odlepitel- nou známkou na dopise, jímž je člověk sám, jenž jde po mystické cestě.

16. 5. 1974

Radím Vám: ničte všechny dostavující se poznatky o zevních věcech a buďte v tiché a neuvažující mysli. Přijměte poučku, že pokud nepoznáváme věci tzv. přímo, víme o nich pouze své myš- lenky; je samé neznáme. Když se této poučky budete neodchýli- telně držet, utiší se Vaše mysl a to Vám umožní dosáhnout ponoru, jejž lze charakterizovat jako osvěcující vhled. Ostatně postup k du- chovnímu dovršení je otázkou vyhasnutí pociťování a nikoli vědění. Řekl jsem už, že kdyby si vykoupenny podržel vědění až do oka- mžiku smrti, prohrál by svou vysokou cenu. Vzhledem k tomu se snažte žít prázdnotu existující za činnou myslí; ta prázdnota je očišťující blažeností, která vyústí do nirvánského pokoje. Čili vy- vrcholení je prožitím a nikoli poznáním spojeným s prožitím. A tak znovu: hledejte naprostý klid a zamítejte vjemy, ať jsou jakéhokoli

původu. Ani vjemy jasnovidecké a psychometrické a pocházející z funkcí jasnocitu nejsou něčím, co by nestrhovalo člověka do sanáry. A tomu se přece chcete vyhnout stejně jako já. Proto jděte tudy.

13. 6. 1974

Ano! Musíte přestat myslet za první a potlačit všechnu duševní činnost za druhé a udržovat se v naprostém umlčení za třetí. Jógin má být jednak duševně nehnutý jako kámen, jednak přítom bdělý a všechny vzněty ostře pozorující. Pak teprve se dostaví vjemy, jejichž pomocí člověk pohltní všechnu vzdělanost světa.

24. 6. 1974

Vy byste měla nepřemýšlet a žít ve velebném klidu nic neodržení, nic nevědění a nic nehledání. Nezapomínejte, že „mít“ znamená neznalost naprosté svobody, „vědět“ že znamená neznat a „hledat“ že znamená, že nebylo dosaženo. Je třeba vyprázdnit celou svou bytost od všeho, o čem vůbec člověk ví. I ctnosti i neřesti, jistota i nejistota, nepoznání i touha po poznání jsou vlastně tvořením záseků na cestě k cíli. Je lépe dávat pozor na vše, co z nitra vystupuje jako zjištění, přesvědčení, názory, stavy mysli, ducha i citu, a všechno tu uvádět do nefunkce; dokonalí jsou čistí a buddhy jen proto, že se v nich neuchytí vůbec žádný projev osobnosti, totiž vědomí, myšlenky, stavu. Jen prázdný je buddhou, v jiném smyslu totožným s absolutnem. Ďáblové drží tmu, bohové světlo a dobrotu – buddha nedrží nic, a proto je buddhou. Jen vědom sebe si musí být vždy, aby ho snad nezabílo podvědomé zachycení se jeho bytosti na nějakém stavu mysli, citu, rozumu, vědomí, atavistických manifestací apod. A k tomu, aby se podvědomě něčeho nechytil, k tomu slouží permanentní sebevyprázdnňování, vyprázdnňování své tzv. duše. . . .

Člověk neví nic až do uskutečnění stavu buddhy. Co ví, to jsou pouze jím omílaná přesvědčení – proto se zklame, když si něco myslí, že už to dosahuje. Když si to nemyslí a je si sebe vědom před tváří univerza, pak se jeho vjemy stávají až absolutním poznáním. A poznání je jako vše zrozené. Kazí se hned při zrodu. Proto musí být člověk stále prázdný, aby jeho poznání stále prýštilo a nikdy netrvalo. Člověk musí vědět, že poznání je jevem okamžiku; jen stálá otevřenost duše je znova a znova obnovuje, ovšem vždy jako poznání zcela nové, a proto původní.

***171**

17. 12. 1971

Bohužel musím stále vidět, že lidé nechtějí vejít do mystiky celkovým vnitřním přeorientováním, nýbrž se starou osobností, která právě nevěří, že její chtíce ukojí něco jiného než to, co slibuje mystika.

Varuj se takové cesty! Vštíp si, že člověk musí do mystiky vrůst silou mravních i občanských ctností, tím, že bude stupňovat citlivost vůči pocitům jiných, kteří vždy na nás žádají, abychom na ně byli především hodní. Není snad třeba odstranit meze tomuto vyhovování jiným, ale tyto meze se musí značně posunout tam, kde se konání dobra pociťuje jako sebeobětování. Pak dochází k očistě, která obdrží mystický charakter v tu chvíli, kdy je míra dobra a ctnosti naplněna.

Z * si vezmi pouze to poučení, že ani celkem vynikající mystické úspěchy neodstraňují zevní nedokonalost, která může mít všechny znaky titěrnosti, úzkoprsosti, zaujatosti etc. Z toho hlediska je mnohem lepší, když duch zůstane prostý, bez nepotřebných teoretických znalostí, a jen následkem upřímného a osobnost odstraňujícího dobra začne odkrývat kvality duchovního života.

24. 8. 1973

Musím klást požadavek, aby duchovní snahy vždy obsahovaly bódhisattvický prvek. Tento prvek spočívá v tom, že snažící se už nezajímá o cíle, v nichž by osobnost mohla něco držet, vlastnit, nýbrž pouze indukovat permanentní dynamickou lásku k veškerenství na prvním stupni a bezmezný soucit na stupni druhém.

Tato orientace vyžaduje, aby člověk dbal především a snad dokonce jedině na rozvíjení a udržování myšlení a cítění kladného charakteru, především v poměru k druhým, bez ohledu na to, jakou mají povahu. Nezbytná bezpečnost se musí hledat v udržování trvalého stavu mentální a pocitové obrany, jež se dá charakterizovat dobrým vážením a hlídáním jednání druhých, aby snad nevybočilo a nevyústilo ve škodlivé vůči snažícímu se.

Objevují-li se v tomto jednání reálné a konkrétní prvky ubližování, má snažící se na to reagovat obrannými akcemi, ovšem neosobními, jen v zájmu toho, aby nevznikalo zlo. Tím se usnadní opětné uvádění se do naprostého duševního klidu a pohody.

Mystické snažení buď za všech okolností viděno především v rozvíjení přátelských pocitů vůči všemu a všem. To totiž vede k rychlému překonání zledovělého i potenciálního sobectví a k jeho zániku v rozvíjícím se bódhisattvickém stavu, který už nevidí problém nedokonalosti na bázi osobního života, nýbrž jen v harmonickém soužití se vším existujícím.

Je nutno si vštípit, že na světě neexistuje možnost dosažení dokonalosti striktně izolovaného jedince nebo jedinců. Tato dokonalost je totiž dosažitelná pouze metodickým „vypreparováním“ celého duševního života z vlnobití sansárových energií a sil, jimiž je vždy aktivizováno celé lidstvo včetně neproměněné bytnosti usilujícího jedince. To je pravý důvod tohoto zvláštního postupu v mystickém snažení. Jde prostě o to, aby všechny vztahy usilujících vůči všemu existujícímu byly zachovány, ovšem pouze ve vztahu k jeho nitru ode všeho oprostěnému. Jinak i kvalitní poznání

získané mystickým úsilím bývá zatíženo spoustou prvků nevědomosti a s ní související nedokonalosti a strastí. Když však „já“ ve vědomí člověka je považováno za nedělitelnou část veškerenstva, pak jas vědomí svítí na vše tak dobře, že to bude vždy dobře nebo dokonale prohlédnuto.

Tímto je podloženo vnitřní i zevní štěstí dokonalých nebo vykoupených.

Osobní neboli sobecké mystické snažení nevede nikdy ke kvalitním výsledkům. Proto jsem s takovým snažením nikdy nesouhlasil, i když vlivem rozličných okolností jsem je vždy nenapadal. To tedy bylo. A výsledek toho je, že pohled i na úspěšné snaživce není na-prosto nezávadný a hezký. Je nutno pochopit, že pocit štěstí u ode všeho izolovaných jedinců prostě neexistuje. Vyžaduje se rozvoj uvědomování do stavu „plnosti“, i když se musí dosáhnout i zne-přítomnění čehokoli výlučného v této „plnosti“.

Koncentrace mysli a vůbec všech duševních sil v těchto vztazích má směřovat výhradně k potlačení všech vznětů vyhraněné osobnosti. I tímto způsobem se má člověk propracovávat k rozvinutému stavu vševědomí, k rozvinutí uvědomování si sebe jakožto celku.

***193**

24. 6. 1974

Vážený pane *!

Chcete-li v mystickém úsilí dosáhnout opravdového úspěchu, který se jeví i ve světském i v duchovním smyslu, založte své snahy na širší bázi. Evropští lidé jsou nemocní přemírou myšlení a stopy toho jsou i na Vás. Proto se jim tak líbí třeba ten Brunton, který je uspokojuje tím, že jim poskytuje potravu pro myšlení čistě spekulativní povahy. A situace je pro tyto lidi tak nepřehledná, že to dokonce považují za pokrokovější mystiku než třeba tu katolickou, která lidi učila, že nemají přemýšlet o „tajemstvích božích“. Nedocílilo-li se tím domněle ničeho, pak alespoň věřící lidé byli

uchránění „spekulací v kruhu“, jež jsou oním falešným světlem, jež lidem vnuká velmi mnoho pýchy nad svým věděním nebo nad svou „schopností vědět“, ale ve skutečnosti vědí pouze své myšlenky, kdežto skutečnosti se jim vymykají.

Správně pochopená jóga vede k úsilí ne se jen soustředit, nýbrž i vyřadit reflexní nebo bloudivé myšlení, vůbec všechny akce myšlení zabývající se nesčetnými problémy. Prostě k poznání se člověk přemýšlením nedostane, nýbrž pouze vyloučením především reflexní činnosti mysli, aby člověk mohl dobře vidět – vhodné ideje pak budou naskakovat samy. „Vidět“ tedy dobře může, jen když odbourá permanentní činnost předsudkového myšlení; a když už „vidí“ a naprosto se zdrží ukvapených reakcí na toto vidění v podobě vše začleňujících spekulací, naskočí mu pravé poznávání.

Je jistě obtížné především pro Evropana dělat jógu tak, že mimo povolání, vyžadující ve veliké míře spekulativní funkci mysli, tuto funkci zadrží, nebo ještě lépe vyloučí. Pokud to však nedokáže, bude ponořen v propasti nevědomosti. Přitom, tvrdím, je možno mimo dobu zaměstnání spekulativní myšlení zcela vyloučit a tak postupně převést celou svou bytost na bázi člověka, který tím, že jenom vidí, poznává i to, jak má reagovat. Uvádím znova: spekulativním myšlením se člověk ke správným reakcím nedostane, s výjimkou, když schopnost správně reagovat získal zrozením. Avšak tato „výhra v loterii žití“ nesmí být očekávána. To by člověk nedělal nic a také by se k ničemu nedostal.

Máte si uvědomovat tělo. Máte se propracovat ke schopnosti zjišťovat každou změnu, jež se v něm, ba v celé bytosti, vyskytuje – a je jich vskutku hodně – a to je vskutku poučné nade všechno. Vím-li totiž já něco z mystiky a nestalo-li se mi za celých 47 let, abych u někoho narazil na životní nebo mystickou zkušenost mně neznámou, příčinou bylo to, že jsem se propracoval k *dokonalému* sebepozorování.

V bytosti každého z nás se nevyskytuje vůbec nic mimořádného. A protože potenciálně je každý jedinec přijímacím aparátem naladěným vždy na všechny vlny současně, dobré sebepozorování mu umožňuje dosáhnout vševědění dokonce ve zcela prostém a přirozeném stavu.

Nemyslete si, že zasvěcení znamená uvedení do nějakých zvláštních vztahů mezi člověkem a Bohem nebo nějakým guruem. Vše závisí na schopnosti hledajícího poznat sama sebe a sama sebe dokonale ovládat. Běžní lidé sami sebe nepoznávají jen proto, že se nepozorují. Pozorují pouze obklopující je zevní svět a sebe si všimnou, jen když je třeba bolí náležitě břicho. Proto nemají poznání. A protože trpí nekompromisními chťíci, protože vnitřně stále pádí za tím, co by mohli sežrat nebo to použít k nějakému jinému požitku, nedovedou zadržet ani na okamžik síly, které je životem usměrňují, nálady, které často vytvářejí jejich osudy, a energie, jež vzbuzují jejich bytostné tendence. Když toto dokáží, pak jsou zpočátku částečně a později úplně pány svého osudu.

U toho vsutku není třeba pánbůh. Transcendence je od immanentna oddělena pouze tím, že člověk dokáže hnacím silám přírody odporovat nebo nikoli. Když jim odporuje na úrovni tvorby svých myšlenek, pocitů, vznětů a veškerých duševních stavů, jeho vědomí se vyčistí a jeho náplň se vymění z kvalit všednosti na kvalitu věčnosti, absolutna.

Usilujte tedy zastavit všechnu duševní činnost za permanentního pozorování sebe na všech úrovních se zvláštním důrazem na pozorování těla. Jen tak Vám mohu slíbit úspěch v tom smyslu, že zastavíte koloběh znovutělování. Připomínejte si, že se pravdy nedomyslíte, a proto můžete klidně opustit všechno učení à la Brunton, Weinfurter a učení jejich podobná.

O poznání si myslíte, že i když takto energicky a přímočaře k němu budete spět, bude dlouho trvat, než Vám vznikne evidentní jistota, že „dosaženo vykoupení, dožit život čistoty“. To ovšem nezávisí na dalekosti takového cíle, nýbrž na tom, že člověk znovu a znovu upadá do starých zvyklostí po staru myslit, chovat se a žít.

Zdravím

Mk

7. 6. 1954

Tak tedy je skutečně možno se pousmát nad úmyslem, že byste chtěli jít přímo do nirvány. Úmysl totiž v tomto případě mnoho nerozhoduje; když na něm však člověk trvá, může se dostat do těžkých strastných konfliktů. Přesto však nemožno tvrdit, že tyto zřetele se musí vylučovat. Je tu třeba pozorovat naprosto neutrálně sklony, touhy a tendence vlastních bytostí, z nichž se pak můžeme poučit o základním směru, jemuž se má člověk podvolit v dobré myšlence, aby nakonec dosáhl popření. Základní linii nemožno totiž měnit na základě teoretického poznání dobrého a lepšího. Jestliže se v první fázi cesty vyžaduje tvrdý zásah do bytosti, aby již nechtěla to do pekel strhující živočišné, pak v druhé fázi je nejvýš nezbytné, aby ve slastném prožívání to do pekel strhující zničila tím, že se v něm (slastném) bude koupat tak dlouho, až již v ní po pekelném nebude ani stopy. Když je dosaženo tohoto stupně, pak teprve se smí bytosti přimlout, aby se vzdala slastného, jež je blahem nadsmyslným, a zanikla v pokoji absolutní prázdnoty.

Vy musíte tedy kráčet cestami božského prožívání. A to až do okamžiku, kdy ze zkušenosti poznáte, že božské není žádoucí proto, že lze v něm vystopovat běžně nepozorovatelnou dekadenci. Pak budete moci se mnou se postavit na stanovisko sebevědomých lidí, kteří odmítají nebeské, jelikož vědí ze své zkušenosti, že popření je cestou k výsledkům ještě vyšším.

Tohoto stavu byste zatím nemohli dosáhnout. Řekl jsem, že nebeský, respektive božský život je hledajícímu člověku zkouškou před ním daleko ležící, jíž musí projít, než bude moci zhodnotit správně to univerzální. Ale nic si z toho všeho nedělejte. Co píšu, to Vám má přispět k poznání sebe samých v objektivním smyslu. Pak musíte objektivně zhodnotit hnací síly vlastních bytostí a potom z toho učinit pro život nejsprávnější závěry. Zdá se mi, že jdete takovou cestou, že celá věc pro Vás dobře dopadne. Konečně Vám to přeji ze srdce.

17. 12. 1971

Měj důvěru ve svou cestu, pokud v této souvislosti se myslí na snahu očišťovat mysl a přes tuto očistu i ducha; tato čistota je duchovní hodnotou, která – když není ničena vášní, agresivními pudy a něčím takovým – vytvoří čistou a dobrou karmu, pozvedající jistě člověka na nadsvětskou stezku. Mystická cesta pozemská s velikými výsledky je opravdu vyhražena lidem výjimečným. Ostatní musí růst k dokonalosti, která zachraňuje, od života k životu, až potenciální tendence k nízkému zmizí. Co k tomu dodat? – Tato cesta, pokud se na ní člověk nedopouští poklesků tím, že tajně nebo zjevně pěstuje světské sklony, je lepší a lepší, více a více vyrovnaná; posléze už mimo pozemský svět.

6. 6. 1973

Jistě se člověk nemá trápit „nad rozlitým mlékem“. Když však mu minulost ukáže chyby, jichž se dopustil, má do budoucna vykročit lépe. Možná, že vzhledem k celé šířce nauky se už nedá spravit nic. Ale i zlepšení vlastních výhledů, osobních, má svůj velký význam. Ani ten, kdo uskutečnil sám pro sebe, nemůže uskutečněním na jiné nesvítit. A to je dobrá předzvěst. Horší je to, když někdo (...) je vědomím promarněných příležitostí zdrcen a nemá v sobě už žádnou sílu začít znova, lépe.

Právě tyto případy mě učinily pesimistickým. Že se příležitosti chybným pojetím ztrácí, to mi nikdy tak moc nevadilo. Zkušenost z duchovních pádů má svou cenu, ale jen potud, pokud je člověk schopen začít vždy znova a lépe. A právě to u mnohých není. Vyčerpají svůj život i energii ve světském snažení tak dokonale, že když jim třeba „guru protře oči“, aby se lépe do minulosti viděli, nejsou už schopni ničeho než na scestí pokračovat.

Vy máte jasno, alespoň to vyplývá z Tvého dopisu, a proto asi jste schopni začít znova a lépe. Jsem už nyní tak skromný, že mi to stačí k jistotě, že má práce nebyla tak docela marná. A aby

nebyla marná vůbec, nechte do budoucnosti ve své bytosti znít pouze živou příchýlnost k božství a neochvějnou víru ve spasení. Mohu Vám o tom říci, že to je často lepší mystika než ta s všelijakým soustředováním a případně pozicemi. Můžete mi věřit, že v nebích nejsou bytosti cvičící, nýbrž žijící tak jako na zemi. Jenže s lepšími tendencemi. A to je celé tajemství mystiky. Ti, co cvičili, nezískali tím příslušnost do nebe, i když šli z jednoho mystického stavu do druhého. Já, pokud jsem vůči někomu postupoval jako guru, jsem takovému pojetí mystiky bránil. Tím jsem celý problém snad učinil nejasnějším, ale udělat málo na této cestě je lepší než udělat mnoho na cestě mystických stavů.

A tak jděte vpřed.

13. 2. 1974

Co tedy dělat? – Jsem toho názoru, že když už člověk neměl úspěch v náhlých, vypjatých akcích, měl by to dělat jako dr. B. Táhl jako kůň a zdálo se, že nemá vyhlídky na úspěch. A přece mu to dobrý výsledek přineslo. Dokonce bych řekl, že by se člověk měl takto chovat bez ohledu na to, že nedosáhne v tomto životě; trvalá práce podle vzoru dr. B. vytváří takové tendence, jež člověka k výsledkům přivedou, i když se zdá, že smrt přerušuje jeho postup.

Dobrá práce přináší výsledky ihned. Rozhodnutí jít a pracovat bez ohledu na výsledky už také výsledky přináší: člověku docházejí do vědomí v příslušném čase. Jeho vědomí je vlastně půda, v níž nelze klíčivost semen a růst rostlin z nich pocházejících urychlit, vyjma toho, že je okopáváme, zaléváme a ošetřujeme, a to je ta práce, již člověk dělá jako tažný kůň.

10. 11. 1958

Pokud jde o povahu mystického úsilí, platí u Tebe hlavně tzv. správná životospráva. Měl bys především zanechat každého teoretického studia mystiky se týkajícího a přinutit mysl, aby se zabývala pouze nebeskými a božskými věcmi. K tomu Ti má sloužit trvalá modlitba, která by odpovídala postoji, v němž se skláníš před Bohem v trvajícím touze po osvětlení a osvobození. Modlitby se mají vztahovat k téže věci.

Když se ti podaří přimět bytost k tomu, aby nade vším, co tě může nebo musí zajímat, převládla touha po osvětlení a osvobození, teprve pak smíš uctívat božství ponořením mysli do své bytosti; takovou povahu musí mít Tvé koncentrační úsilí. – A když všechny síly bytosti takto podnícené směřují k Bohu nebo božskému ideálu, můžeš se odvážit vzpomenout si na tělo asi tak, že bys chtěl, aby šlo za Tvou myslí a duší.

Takto má vypadat akt nazývaný se praktickým mystickým úsilím. Má tak vypadat proto, že se jeho prostřednictvím celá bytost usměrní do vyšších oblastí, což je nutné přede vším. A teprve potom, když celá bytost směřuje k duchovním výšinám, může člověk s úspěchem vkládat do své snahy tzv. opravné úsilí, jímž se pozvedají na vyšší úroveň i zapomenuté části vlastního bytí.

Uvědomuji si, že Ti doporučuji pouze začáteční úsilí, ale snad jsi tímto směrem dosti daleko nepostoupil, aby bylo možno začít se zmíněným opravným úsilím. Ostatně je-li tendence bytosti jasná, totiž k božským výšinám, je dosti toho, čeho je třeba. Jakmile je totiž cesta vzhůru určena naprosto jasně, poznává mnohdy člověk dosti dobře sám, který druh myšlenek a pocitů a míst v těle vykazuje tendenci nižší, nespásnou.

Co se týká spěchu, je možno říci, že uspěchat se nedá nic. Bytost jako celek musí být pozvednuta a donucena, aby směřovala k duchovním výšinám; malé výpadové akce na mystické cestě bývají někdy unavující, jindy škodlivé. A když bys v tomto životě

více již neudělal než to, že bys bytost donutil k tomu, aby jako celek směřovala vzhůru k Bohu, udělals dosti. – Když celá bytost směřuje k duchovním výšinám, je to stav sótapatti.

*232

1. 11. 1968

Když to tak všechno kolem sebe luštím, zdá se mi, že patříte jako jedna z mála k těm věrným. Navíc pak nejste postižena méněcennou myslivou schopností, z které by ta věrnost pramenila. To je velmi dobré. Teď ještě aby to bylo užitečné. Nauka je totiž záludná. Zatím jste ve fázi, kdy se Vám věci seřazují v logickou soustavu; to je správné rozpoznávání. Má vést k důvěře v nauku, která pak přijde s požadavky. Ty už jsou méně logické. Vlastně jsou stejně nelogické jako psychologické prvky v bytosti.

Musí se počítat s tím, že bytost i s pravou naukou koketuje a pečlivě si ovšem přitom střeží své psychologické, mravní, citové a jiné zatvrdliny. Pak náhle se člověku poněkud vyjasní, a proto poznává, že s tím je třeba něco dělat. Pak už se nauka nezdá tak logickou. Je nesmlouvavá, a proto protivná. Člověk by nejraději utekl do svého starého člověka. Ale pokoje už není. Člověk není spokojen ani se světským životem ani s duchovním usilováním. A nejhorší je, když chce najednou oboje. Pak je brzy „praštěnej“ jako ta teta a ta paní. Tak na to pozor. Raději pomalu, ale nekompromisně předělávat sebe sama. Z impulzivity do uvážlivosti, z chtění do odříkání, z lhostejnosti do víry v dobro, z mizerné nálady do stálého pocitu štěstí atd.

To je dobrá cesta. Tak dobrá, jako zase je špatná, když člověk horuje třeba pro Bruntona, ale na sobě nic nedělá.

Chcete se dostat do nebe. Vy tomu říkáte, že k poznání. Ale svou bytost neošálíte. – Chcete do nebe. Jděte tam cestou sebepředělávání z impulzivity do uvážlivosti, z chtění do odříkání, z lhostejnosti do víry v dobro, z mizerných nálad do stálého pocitu štěstí

atd. Tam jsou dveře k poznání. Nedomnívejte se, že poznání, že svět je mizerný, stačí na zřeknutí se ho. Musíte přijít do nebe a poznat jeho pomíjejícnost. Pak už jste na prahu poznání. Poznání, které zamítá nebesa i zemi, poznání, pod jehož jasem se rozkládá do nicoty všechno dobré i zlé. A to je předpoklad zřeknutí, které je v jiném smyslu stavem spásy. Spásy, v níž člověk nemusí věčně drmolit „alelujá“. Prostě ve stavu spásy, kde je člověk zase doma, ale nikoli na hromadě smetí a nepořádku, nýbrž v jasu a neporušitelné vnitřní rovnováze.

Je toto sdělení dobré?

***234**

24. 1. 1953

Přál bych Vám, abyste měla pravdu, ale vím, že mystické výsledky nepřicházejí snadno. Člověk by se neměl nechat mást ani pravými mystickými stavy, protože jim má rozumět tak, že musejí být provázeny jistými životními názory nebo dalšími vedlejšími výsledky, a kromě toho jejich dosažení má také znamenat jasné zanechání jejich stop.

Nebudu tvrdit, že dosažené výsledky, jak jste je sama u sebe poznala, jsou nepravé, ale rozhodně jsou bezcenné. Měla byste přijmout výsledky mystického úsilí jako posilu, že „na věci něco je“, ale jinak o nich nemluvit. Ujišťuji Vás, že pravý mystický výsledek, který zanechává stopy, se pozná; zajímavé na té věci je, že jsou téměř vždycky přehlédnuty jejich dosažiteli. To znamená, že jestliže jste Vy nebo kdokoli jiný něčeho hodnotného dosáhli, stejně o tom nevíte – tak je lepší pracovat a v mystických výsledcích hledat porušení rovnováhy v nervech nebo životních silách nebo ve funkcích těla. Máte to pak jednoduché, nedává Vám to sebevědomí jógina na nesprávném místě a ušetří Vás to mnohých jiných věcí, které je zbytečno jmenovat.

UVĚDOMOVÁNÍ SI TĚLA A KONCENTRACE NA NOHY

***102**

15. 12. 1973

O Vaší návštěvě jsem soudil, že jste na okraji cesty „duchovní plnosti“. Jak v tom dále pokračovat? – Jen tak, že se budete stále snažit „chytit myslí Ducha“, tj. onen povznesený vnitřní stav, v němž se vám zevní svět nepřipomíná, ale současně budete usilovat i o to, abyste udržel v dokonalé patrnosti své tělo. Pouze tak dochází k permanentnímu přenášení vjemů Ducha do osobního vědomí, a to v jeho zcela normálním, přirozeném stavu.

Člověk duchovně dokonalý *nesmí* být extatikem. To si smí dovolit, až jeho životnost bude překryta celkovou bytostnou zralostí. Jinak budou jeho extaze jen utvrzovat jej v nesčetných bludech, jimiž neprobuzení vždy trpí.

***103**

28. 11. 1954

Dospívám k závěru, že je na místě, abych Ti připomněl, že bude opravdu dobře, aby ses snažil z mystiky hodně uskutečnit a případně získané zkušenosti odevzdat dalším lidem. Problémů je skutečně hodně; pozitivní výsledky se získávají úsilím, které může vyvinout jen málo lidí. Když se toto úsilí vyvíjí, je zase nebezpečí, že si člověk nezachová objektivní myšlení a nazírání. To je okolnost,

kteřá vyžaduje, aby se člověk uschořnil k nazířavému soustředění, při němž je ve vědomí zachován objekt i subjekt, totiž vědomí vnějšího světa a především vlastního těla na jedné straně a vědomí kvalit jakožto prvků životných na straně druhé. To znamená, že je nezbytné mocí vůle rozšiřovat základnu vlastního uvědomování, a to především metodicky, tím způsobem, že člověk do něho přijímá další a další objekty, až zruší všechny hranice a tím se bude moci začít uvědomovat v oblasti prostorově neurčitelné. – Uvědomování ve smyslu konkrétním a kromě toho vědomí bezmezna pomáhá odstranit tyto hranice.

Mluvili jsme o dostředivém toku vědomí a sil. To je první předpoklad úspěchu v józe. Jen se musí dávat stále pozor na to, aby tato tendence nepůsobila jako činitel zužující vědomí. Stává se, že obrácení pozornosti do sebe sama, do vlastní bytosti, strhuje později pozornost tak mocně, že se člověk raději ani neohlédne ven. A přece je nezbytné, aby tento mocný tok uvědomění do nitra bytosti byl uváděn do rovnoměrného sestupu upínáním pozornosti na venek, ale zase jen do té míry, aby tok dovnitř nebyl přerušen.

Myslil jsem vždy na to, že jsi zatím zatížen světskými povinnostmi natolik, že je lépe rozvrhnout převod tendencí niterných sil na dobu delší. Ale stav věcí mi radí, abych s Tebou sdělil, že je přednější uskutečnit tento převod pokud možno brzy. Snad si najdeš pro sebe přijatelný rychlý převod; já jsem spěchal a přitom jsem měl mnoho vyčerpávajících povinností, a tak jsem napjal všechny síly v přiměřeném stavu. Dnes vím, že to stojí za to. Mám jasno o stavu věcí, týkajících se existence bytosti, jejího vyústění a karmických napětí a zdá se mi, že to je cena, již by nikdo nezahodil. Připadá mi totiž, že každý člověk stojí vlastně před hádankou, temnou propastí, nejistotou, ať se již na povrchu staví jakkoli.

22. 12. 1969

Na stavu, kterého jsi dosáhl, je cenné hlavně to, že Tě nepodněcuje zvědavost k dívání se kolem sebe v tomto novém stavu.

Tato zvědavost totiž vždycky nemizí. To pak je příčinou, že člověk jakoby získává cenné poznatky, ale to už je cesta nepřímá, často zavádějící jinam, než kde se nachází mystický cíl.

Když se člověk uzavře do sebe, aby splnil požadavek duševního ponoření se do sebe, právě a jen do nohou, jistě zpočátku vlastně jakoby zapadá do temnoty, sebeumrtvení. Ale když pak už nemá nic ze světa, nýbrž pouze svůj „koncentrační předmět“, nohy, pak v téže temnotě, do které zapadl, najde i světlo jiného světa, světlo světa „vnitřních křesťanů“ – myslím, že tak tomu říká J. A. Komen-ský. V buddhistickém pojetí je pro takové zaujetí stanoviska výraz sótapatti, „ten, kdo vstoupil do proudu“. V tomto případě se do-savadní stanovisko člověka udržovaného zemí pro vnitřní hodnoty začne měnit následkem opouštění dosavadního stavu prožitím. Ne-zbývá tu žádná nedohašená karma, a proto se člověk nemusí vracet, vstoupil prostě do proudu.

Chceš-li ve své nové etapě jít způsobem nejlepším, nevěnuj po-zornost žádnému úspěchu, jichž skutečně dosahuješ. Smíš je kon-statovat, ale jinak se drž svého uzavření v sebe, aniž zapomeneš na to, že to uzavření musí být provázeno mírnou radostí a vírou v dobro. Tím teprve „zabiješ“ svou „nesmrtelnou duši“; kdo tak dovede být a žít, ten je oním svatým z apokalypsy, jemuž neustále vzdává hold „čtyřmecítma“ starců.

Lidé naší mystické školy mají vypadat právě takto. Nemají se točit kolem nějakého zevního středu pro své zevní zájmy a zvě-davost, nýbrž mají sami ze sebe učinit centrum, kolem něhož se všechno musí točit. Jinak totiž nedosáhnou vykoupení. Zájmy a zvědavost, toť cesta, která právě pro tyto podmínky je věčná; za-kotvení v sobě bez nejmenšího vyšlehávání jakéhokoli druhu zájmů je zakončením cesty.

Aby ta věčná cesta byla užitečná a zajímavá, vyžaduje to zkuše-nost se zakončením putování. Ty jsi na cestě k němu. Až putování zakončíš, pak sám posuď, zda je užitečné ještě jít či raději se za-stavit. Když půjdeš proto, abys pomohl druhým, je to dobré. Ale když se zastavíš a tím přinutíš nebesa, aby splnila Tvou vůli a po-mohla druhým, pak je to také dobré. A vlastní vykoupení? – Když

neputuješ, máš je. Když putuješ, musíš mu být stále na dohled. Jinak je všechno špatné.

Zatím se ovšem uzavři do sebe, jako by to mělo být na všechny časy. Tím získáš záslužnou karmu, která Tě ochrání před každým zlem na všechny časy. Zlá karma vládne pouze mimo oblast dobrého a dokonalého sebeusmrcení. A sebeusmrcení je příjemné, když je neprovázejí ani skryté touhy.

***131**

2. 5. 1973

Jóga je v tom, že si člověk je pevně vědom svého těla (v tom se totiž musí cvičit), až se mu podaří do nadsvětské náplně svého vědomí vtáhnout a vetkat sebe ve formě přirozeného sebeuvědomění.

Kdo si nepočíná právě takto, stane se vizionářem, člověkem s nevěcným duchem, někým, kdo létá kdesi ve vzduchu, neschopen věčného myšlení, bláznem s popletenými teoriemi o světě, životě atd.

***139**

1. 6. 1954

Celá Tvoje tragedie spočívá v tom, žeš za dlouhá léta mystického a duchovního úsilí nepochopil základní buddhistickou poučku, že se má začít od těla. Ať již existují teoreticky možnosti jakékoli, musí se člověk ubírat tím, že přimlouvá tělu, aby se ocitlo v pokoji. Právě od tělesné harmonie pochází harmonie všeobecná jako přirozený následek první. A Ty sis bohužel zvykl dívat se pouze na absolutno. Jak to má pak křehká a vášní plná bytost vydržet?

Měl by ses vzmoci na to, abys vykořenil ze své mysli a vědomí minulost a zabýval se tím nejpřirozenějším, totiž tělem. Když člo-

věk přimlouvá tělu, jako že je zdravé, pak mysl sleze z nebetyčného žebříku a odpočine si. To je přírodoléčba, která může všetranně pomoci.

Hledáš v absolutnu a nikoli v sobě. A přece jen v člověku je sémě toho nejvyššího. Právě teď tu čtu: „Je záhodno, abychom my, již se snažíme vznésti se do říše tak vznešené, studovali nejprve, jak bychom opustili tělesné náklonnosti, křehkost smyslů a vášně náležející hmotě...“ A to se snaž pochopit jako problematiku svého života. Osobně bych Ti radil slézt z toho žebříku, protože dvě podstaty Tvé bytosti jsou daleko od sebe, tak daleko, že všechny nauky Ti mohou být jenom plevami.

21. 10. 1959

Milý příteli!

Je podivné, že ještě stále nemůžeš pochopit tak jednoduchou věc, již je řešení životních problémů, které máš. Voláš stále po jakémisi monismu a stále si nevšímáš toho, že toužíš, aby dobré stavy a pocity vycházely z Tvého těla. – Což nemůžeš pochopit, že životní štěstí lze založit na prostém vmyšlení se do štěstí? Existuje-li totiž jakákoliv bytost v tomto vesmíru, již můžeme považovat za nebeskou nebo božskou, vždy je takovou proto, že je božskou ve svém vědomí. Tělo, jímž je obdařena, je následek kvalit, které má ve vědomí.

Tak i Ty, který nosíš neutěšené stavy ve svém vědomí, upravuješ si stav svého těla podle nich. A je-li pro Tebe dnes obtížné nosit ve vědomí štěstí, je to proto, žes během doby vynakládal práci na to, aby Tvůj stav dnes byl takový, jaký je.

Musíš tedy dnes vynaložit práci na to, aby se Tvůj stav změnil, stav jakožto prostá kvalita Tvého vědomí. Pak se konečně dá tělo na cesty k všeobecnému zlepšení; smrtelný * se přemění v nesmrtelného. A je-li dnes Tvým problémem ireverzibilita životního procesu, musíš pochopit, že existence čehokoliv je závislá na životní žízni. (Tuto pravdu nemám z buddhistických pouček.) –

Popř. proto životní pud, projevující se v nesčetných modifikacích chtění (tedy i jako prostý pud sebezáchovy), a pak teplo, udržující všechny existence při životě, bude pomalu zanikat. Postupně poznáš brahmický, resp. parabrahmický chlad jako pravý pramen a zřídlo stavů, které nějak tušíš, a proto stále bazíruješ na „teď“ jakožto pravém momentu spásy nebo vykoupení nebo jak vůbec se ten stav jmenuje.

Nestěžuj si tedy. V tomto vesmíru není ničeho, co by tu nebylo jakožto výsledek nějaké práce. Tys sám vynaložil práci na to, abys v sobě nosil nespokojenost. To je vesmír dualistický, který platí i pro opačný postup, pro postup, při němž se vytvářejí žádoucí hodnoty.

Jsi inteligentní člověk. Proto otevři své pochopení pro existenci jednoduchého zákona vzniku a zániku jevů, který funguje uvnitř absolutna jakožto autonomní faktor, který známe pod pojmem existence bytí a jevů. Když toto pochopíš, nebudeš míchat absolutno se sansárou ve funkčním smyslu, nýbrž snad jen jako ideu možného vykoupení.

Tvé tělo šlo ke svému porušení tím, že vědomí se zamilovalo do procesu. To byla práce. Vynalož teď jinou práci na to, aby tělo muselo následovat vědomí, které se zamilovalo do neohraničení. A když toto neohraničení budeš v sobě nosit jako trvalou náplň vědomí, přestaneš si až příliš brzy stěžovat na starosti.

Tolik jsi již věnoval času úvaze o možném „teď“ a nic Ti to nepřineslo. Pouč se z toho, že to není schůdná cesta. Uvažuješ totiž o tom ve stavu celkem porušeném, a proto to nevede k ničemu. Vynalož práci na to, abys o této věci uvažoval ve stavu vítěze nad stavu, jež Ti vnucuje postižená bytost.

Přijmi toto sdělení jako dobrý úmysl pomoci.

Mk

13. 10. 1970

Dovedeš-li to, možná, že bys jásal, kdybys Mílu slyšel mluvit o nauce. Na základě svých vlastních zkušeností a svého poznání řekl, že střední člen z trojice těla, psychické bytnosti a vědomí musí zaniknout, protože by člověk nemohl být s mystickou prací nikdy hotov. A skutečně. Jen tímto způsobem se zjednodušují poměry natolik, že člověk může bez překážek pracovat na absorpci těla ve vědomí, protože absorpční síla vědomí hladce překonává gravitační sílu těla, čímž se tato absorpce dobře umožňuje. Když je mezi tělem a vědomím psychická bytnost, pak se gravitační síla „ohýbá“, kdežto resorpční síla vědomí se nemůže čistě uplatňovat. Naráží se tedy na projekty psychické bytnosti, na všelijaká nebesa a pekla, jež stejným působením si člověka podrobují, svádějíce ho na scestí.

Když Ti bude docela jasné toto rozložení faktorů bytnosti, faktorů vlastně ze všech nejdůležitějších, nebudeš v tom dobře slyšet chorál o ireverzibilitě životního procesu, k níž ses jednou tak jednoznačně hlásil? – Skutečně: když se gravitační faktor bytí, tělo, závislý ve svých čistých účincích na existenci psychické bytnosti, zruší, pak opravdu už nemůže dojít k vzniku kristovské a milaräpovské parády – jak ses k věcem těchto dvou pánů vyjádřil – a vzniká pak samozřejmě předpoklad buddhovského „zhasnutí na místě“.

Co však mi je na této věci příjemné: to, že Míla tyto vztahy sám, nepoučen, objevil, a to už je, jak jsem často říkal, doklad vzniku živé nauky, jejíž proud přesáhl od Milaräpy až ke mně. – Jak však bude dále?

Dále však: jsem rád, že Míla tak dobře oddělil ty tři složky bytí a poznal význam eliminování psychické bytnosti jakožto předpoklad schůdnějšího postupu ke spáse. Tím jsme se totiž značně přiblížili k uvádění tohoto faktu jakožto člena integrální nauky mystické. Víš snad sám dobře, jak jsou lidé spoutaní bludem rozvoje psychické bytnosti do nějakých forem žití v nějakých nebesích. Nikdo dobře až dosud neví, že touha po rozvoji psychické bytnosti,

třeba i ve formě poznání různého druhu, zadržuje smyčku „věčného života“ v nevědomosti kolem jeho krku. Teprve potom, když člověk překoná bludnou domněnku o věčném vývoji, zjednoduší se jeho situace tím, že jako významní zůstanou pouze dva činitelé bytí, tělo a vědomí. S nimi už se dá snadněji operovat v tom smyslu, aby bylo tělo absorbováno vědomím a tak de facto dosaženo buddhické úrovně. Z tohoto hlediska se zdá touha po rozvoji psychické bytnosti touhou po vstupu do labyrintu, jehož soukolí zdrtí nejen nedosti vyvinuté intelektuály, tedy běžné lidi, nýbrž i mudrce, kteří propadli omylu, že v tomto labyrintu lze nalézt pravdu.

Ne! Tím, že Míla poznal teď stejně jako já před více než čtyřiceti lety souběžnost postupů těla a vědomí a protichůdnost sil psychické bytnosti, pomohl mi uvést na scénu Buddhovu nauku, která též psychickou bytnost významově anuluje, a to jednoduchým poukazem nebo příkazem „zanechání pěti překážek“ a tím na přihlášení se k zjednodušené formě duchovního vývoje, která směřuje k přepodstatnění těla ve vědomí.

***140**

26. 4. 1972

Předmět koncentrace, nohy, má člověk vnímat buď částečně, nebo celkově, podle okamžité dispozice pro extenzivní nebo intenzivní vnímání. Ideálem ovšem je vnímat je celkově, protože teprve tím mysl získává dostatečnou extenzitu, jež intenzitu musí vždy provázet. Stejně tak tvar nohou není tak důležitý jako skutečnost, že člověk neustále usiluje vnímat tvar a nikoli předmět ukládaný ve tvaru, např. bod.

13. 6. 1974

Když se soustřeďujete, musíte pozorovat jednak tělo, jednak to, jak se chová mysl. Pozorování těla slouží ke zvyšování síly koncentrace, kdežto pozorování mysli, aby nebloudila. Stává se často, že ten, kdo se soustřeďuje, upadne do duševní pasivity takového stupně, že neví, že jeho mysl bloudí nebo je uvolněna a difusně rozzařuje energii. Jen sebekontrola v celém rozsahu umožňuje vnímat, zda je mysl činná, aniž to vědomí „ví“. Tedy zase to chce bdělost. Proto při přílišné únavě nemívá koncentrační úsilí žádný kladný význam. Leda by člověk dokázal i nejvyšší únavu překonat a být bdělým.

Dát toto do pořádku je možné jen s pomocí velikého, vysoce vypjatého úsilí, a to ještě často po dost dlouhé době. Výsledky však jsou pak velmi dobré.

***155**

15. 1. 1973

Cesta proměny se musí týkat všech složek bytí. Tím se asi vylučuje nesmrtelnost v tom těle, jakým je člověk vybaven od svého narození. Když se však necháte poučit přírodou, bude Vám jasné, že když člověk myslí na nesmrtelnost, vždy v konečné fázi myslí na zachování vědomí sebe, já, které má v současné době. Zda jeho tělo během doby ztloustne o 50 kg nebo zhubne o stejnou váhu, na tom mu tak nezáleží; smrt vidí pouze v zániku vědomí já nebo já jsem.

Při vstupu na cestu je nezbytné začít od těla. Pouze když se člověk definitivně zaměří na uvědomění si těla, přestává jeho duševní nestálost a propracuje se pomalu k dokonalému pozorování těla. Kdyby však chtěl umíněně setrvat u uvědomování si svého těla jako pojmu, s nímž tuto práci začal, v další fázi celkové proměny by mu tělo bylo činitelem zahalujícím jeho vědomí zatemněním. To proto, že tělo takové je.

Proces proměny od primitivního stavu ducha k stavu pokročilemu proto vyžaduje, aby se člověk „svezl“ s vývojovou tendencí přírody, v tomto případě od hmoty k duchu. Samočinný vývoj to sám dokumentuje. Neboť když se zdokonalujete v koncentraci, tj. vyvinete ji k náležitému stupni intenzity, pak tělo samo chce, abyste je už nechápal jako hmotu, nýbrž jako energii, při správném postupu stmelenu ve tvar dobře odpovídající pojmu vyhraněného já. Když tuto linii nepřijmete, vnášíte do procesu bytostné proměny *tamas*, který zabraňuje proces proměny dovršit. . . .

Chcete-li tedy jít cestou proměny, musíte se poddat vedení přírodou, která tu proměnu dokumentuje přeměnou těla v energii. Vám zůstává pouze úkol udržet při této proměně pojem já ve vědomí dokonale ucelený. To je cesta těch, kdo nezemřeli. Prostě nepodlehli moci přírody, která člověka může obdarovat smrtí pouze za předpokladu, že člověk fyzickým procesům neodolá, a proto ztratí vědomí dobře uceleného toho „já jsem“.

Ono skutečně na tom málo záleží, jestli člověk překročí hrob zachování vždy jen nemocného těla nebo pouze toho pojmu „já jsem“. To „já jsem“ je lepidlo, na něž se vždy materiál nalepí; duchovní svoboda člověka není omezena, když vědomí já není olemeno materiálem, jež konzervativci považují za jediný pravý.

***166**

17. 12. 1968

Byl bych velice rád, kdybys měl dosti vůle, podnětů a víry pokračovat po cestě, o které jsme mluvili. Připomínám, že jde o snahu uvědomovat si tělo, konkrétněji končetiny, nohy. Tím totiž člověk dociluje sebeuvědomování, které se zpravidla omezuje pouze na centrum myšlení, na hlavu, a kromě toho to je jiná forma základního buddhistického příkazu být si vědom sebe i všeho, co člověk dělá.

Krátkodobě se tato metoda zdá příliš prostá. Ve skutečnosti však choroba dnešního věku, totiž chaos, roztržitost, těkavost atd., pochází právě z toho, že se lidé nenamáhají, aby myšlení „rozložili na sebe“ a tím ho učinili pomalejším, hlubším a věcnějším, nýbrž se nechají postrkávat „cestou bez odporu“, to je všechno myšlení používají k přemíře vjemů a tím k prohloubení světskosti a všeho zlého, co se světskostí souvisí.

Doporučuji tedy „pomalou cestu“, neokázalou a náročnou na trpělivost. Ale divoce rozjetý vůz nelze stabilizovat a ovládnout napadáním ho s úmyslem dát mu v jízdě jiný směr. To bývá počínání marné. Proto vlastně doporučuji (uvědomováním si těla) dostat se na rozjetý vůz, chopit se řídicího a podle okolností ho dobře usměrnit. Mohu odpovědně tvrdit, že zde se nedá nic přeskocit, obejít nebo urychlit, když třeba člověka straší i pokročilý věk nutící k spěchu.

***167**

14. 2. 1972

Jděte cestou koncentrace na „pokojnou skutečnost“, na nohy dále. Člověku není třeba žádných nadsmyslových vjemů, zejména když si neví rady s dojmy světa smyslového.

Pozorování nohou skutečně zostruje smysly. Ty mystické vize a o co to vlastně vůbec jde, uvidí člověk prošlý cestou koncentrace na pokojné skutečnosti fyzickými očima a to vylučuje všechno to, na co si z mystiky stěžujete.

Jak na to? Buďte si vědoma nohou. Buďte si jich vědoma stále, až se Váš duch utiší a smysly zostrí, abyste viděla pouze svými hmotnými očima, slyšela hmotnými ušima, hmatala pouze fyzickými orgány, naučila se čichat skutečné pachy (tvrdím, že poznám pánaboha od čerta jen podle jejich smradu) a chutí začala rozeznávat světy podlidské i nadlidské. Ale pozor! To musí přijít samo. Tak, že se to všechno náhle samo zastaví. A když ne, tak buďte

spokojená s tím, že Vaše vlastní prosté fyzické nohy Vám mohou poskytnout duševní, vše překonávající klid. Však karma se sama o všechny lidské věci jedinců stará.

5. 9. 1973

Pokyny platí zatím všeobecné. Je to vstup na cestu buddhistických mnichů v tom smyslu, že musí kráčet světem, vědomi si každého úkonu svého těla s vypjatou pozorností, aby nikomu, šlapající, neublížili a sebe si zevrubně uvědomovali a tím dospěli k permanentnímu zjišťování všeho, co se děje v jejich psýše. Když se k tomu dospěje, je nutno nastoupit nadsvětskou stezku. – Podle mne to není problém těžko řešitelný. Když totiž je už člověk schopný pozorovat sebe sama, svým tělem počínaje, od vteřiny k vteřině, stane se schopným sledovat kvalitu své mysli. A to je předpokladem, že na ni bude moci působit, aby zprůzračněla a změnila své obsahy svým povznesením nad tento svět.

Tak je nastoupena nadsvětská stezka. Na ní zcela samočinně dospěje k sebezasvěcení ve smyslu mahájány, jež má tak blízko k původní nauce Buddhově. A dále pak je tímto způsobem člověk uchráněn před vybočením do duševních extravagancí, čili udržet si v pořádku rozum a obohatit svou bytost zkušenostmi duchovního vývoje; tak dosáhne stavu bytosti nadsvětské, i když třeba dosud žije v různě narušeném těle získaném svým zrozením. Jinak řečeno: lépe je dosáhnout „malých výsledků“ na správné mystické cestě než velkých výsledků na cestě, ohrožující nezasvěceného stále velikým duchovním pádem. Nesmí se zapomínat, že v mystice se operuje s psychickou bytností, jež je tak silně citlivá na nesprávné zásahy do jejího uspořádání.

13. 9. 1973

Když jsem Vám doporučoval, abyste si uvědomovala své tělo a pozorovala je, nemyslel jsem to tak, abyste na své tělo myslila jako subjekt na objekt. Musíte se se svým tělem sžít a dosáhnout toho, aby to byla jediná náplň Vaší mysli; než se to podaří, bývá vždy náplní mysli zevní svět. Ostatně to poznáte v praxi, co všechno je spojeno s tím chtít si být vědoma svého těla. To se teprve pak musí člověk učit vykonávat zevní práce, při nichž přece uvědomování těla vždy zaniká.

Může a smí zpočátku zanikat, protože náhlé přechody jsou téměř nemožné. Ale cvičením to musí spět kupředu; musí se dařit, aby si byl člověk vědom sebe, a přece aby přitom mohl nepřerušovaně být si vědom svého těla. Tak postupně přechází k permanentní analýze, která je pramenem vznikajícího poznání, které přísluší k stavu pokročilých mystiků. A toto poznání se prohlubuje se stoupající intenzitou a dokonalostí pozorování těla založeného na jeho uvědomování. Prohlubuje se tím, jak se člověk vycvičil v pozorování těla při veškeré činnosti rukou, nohou, atd. Posléze se prohloubí tak, že člověk pochopí hru života celého vesmíru.

Pak už dospívá k poznání dokonalých. Toto poznání člověka zbavuje zájmu o zevní svět tak, že může žít buddhickou dokonalostí, jež se označuje za štěstí, protože v něm není obsažen žádný slastný ani strastný vzruch.

Budete s tím mít, věřte, dost práce. I já, jenž jsem byl o to disponovanější, že jsem byl tak mladý, musel jsem ve světě „našlapovat“ velmi rozvážně, abych tu rozsáhlou koncentraci neporušil příkloněním se více na stranu zevnějšíku nebo nitra. Tehdy jsem se vyléčil z přesvědčení, že koncentrace se má vést do nitra. Když je člověk duševně mdlý, pak taková koncentrace je pouze prohlubováním oslepujícího spánku. Kdežto být si vědom sebe a světa v dokonalé rovnováze, je pohraničním soustředěním, jehož dosahy jsou velmi vysoké. Dospívá se tak k nirváně, stavu spásy zaživa. Mimo toto pohraniční soustředění se snad může dosáhnout spásy, když ovšem člověk udrží stav ponoření mysli bez vztahu ke všemu.

Jeho denní vědomí se tak pomalu přesune do nitra a opustí zevní skutečnosti; ti, kdo dovedli pohraniční soustředění k nejvyššímu výsledku, dosahují tzv. oboustranného vykoupení, totiž myslí i srdcem.

7. 10. 1973

Je skutečně nejvýš důležité, aby člověk prováděl ono buddhistické pozorování těla a všech jeho činností. Těkání po světě, což je tak všeobecné, zjitřilo lidi duševně a následkem toho vpadají do jejich mysli a vědomí různé vztahy, jež pak vytvářejí jejich momentální nesnáze. Právě buddhistický mnich odstraní toto zjitření tím, že rozvážně chodí, myslí, cítí a vykonává všechny denní povinnosti. Tím, že setrvává u svého těla, v pozorování těla a jeho činností, zlikviduje všechny zájmy, jimiž tak trpí všechno civilizované lidstvo, a propracuje se ke stálé, samočinné koncentraci, která se sama sebou mění v analytickou, která mu umožní poučit se o procesech v jeho bytosti se odehrávajících; po delší době se mu podaří roztrždit procesy spásné a nespásné a pochopit stav vhodný pro realizaci; tímto stavem je klid a jas nad protiklady pocitových stavů.

Lidé, kteří dosud nedospěli ke klidu ducha, hledají v mystice razantnější prostředky vnitřního vývoje. Z toho důvodu se uchylují zpravidla k intenzivním koncentracím, jimiž se budí ještě více dráždivých a podněcujících momentů, jež je strhují, protože neznají zřídlo a smysl podnětů, jež se vyskytují v životě bez mystiky.

Buddhističtí mniši pozorováním těla řeší a přemáhají i sexuální problémy. To klidné pozorování těla a jeho zevních i vnitřních činností pomalu převede pozornost jen k jejich samému bytí; utlumení zájmů o zevní svět vytlačí i zájmy o pohlavní protipartnery; v tom případě pohlavnost prostě zhasne.

30. 10. 1973

Je třeba stát bezpečně na zemi, i když člověk dělá nejbláznivější jógu, která ho vytrhuje z normálního života a světa docela; jen tak spoutá síly vyvolávající fenomény a ustálí se v rozvinutém stavu extatické mysli, což je terminus technicus v nejhlubším zasvěcení podle pouček tibetské mystiky.

Právě z tohoto důvodu by měl každý dbát na uvědomování si těla, i když nějak pochopí, že tím od sebe odhání nadnormální schopnosti vnímání. Když si totiž tělo neuvědomuje, pak dostal do ruky volant nebo oprotě, s nimiž neumí vůbec zacházet. Proti tomu když si tělo uvědomuje, pak snad určitou dobu trpí jakoby neschopností rozvinout nadsvětský intelekt, ale současně se tím zajišťuje před rozvitím ničujících schopností.

Rada? – Uzavřete se a nechtějte vnímat nic, kromě toho, co vidíte fyzickými očima, ušima, atd. Máte už mysticky rozdílené nitro a toto opatření ve věcech smyslového vnímání se stane pouze určitým typem psychologické komprese, což je příčinou duchovního pozvednutí do mystického světa štěstí.

29. 11. 1973

Niterná analýza nebo prostě sebeanalýza je prostým výsledkem zevrubného sebezpozorování. Když se budete pozorovat na zevní úrovni, totiž jak jednáte, co děláte a jak reagujete na zevní popudy a popudy vůbec, pak vlastně provádíte tzv. extenzivní koncentraci, protože se nutně musíte odtahovat od zevního světa jakožto člověk lpící. Čím více se přiblížíte ideálu dokonalého sebezpozorování na povrchu, tím intenzivnější bude i Vaše koncentrace. Analytickým se soustředěním stává v adekvátním stupni dokonalého sebezpozorování. Pak už stačí zvýšit zúžení vědomí zaměřením výlučného zájmu o sebe nebo o funkci vnitřního aparátu sebe a to je analytické soustředění, jehož pomocí se celé bytí rozloží ve všemožné složky vytvářející bytost. Ostatní pak už záleží na dobré identifikaci

kvalit složek svého bytí; zpravidla se bytí zcela rozpadne a člověku zbude já oděné transcendencí. . . .

Soustředování na nohy slouží k vyvinutí schopnosti koncentrovat se bez nechutných doprovodů mystických stavů. Nohy jsou nezajímavé, ale jsou dostatečně rozsáhlým objektem pro mysl, aby zůstala otevřenou pro trojrozměrný svět, a mohou tedy vždy dobře sloužit k zastavení těkavosti. To je koncentrace dosažená jinými prostředky než zafixováním mysli na něco. Prostě se tímto způsobem splní požadavek, aby mysl mohla úspěšně balancovat na hranici extenzity a intenzity pozorování, což už je mystickou koncentrací. A když se člověk neukvapí a nezaběhne se do nějakých mystických stavů, nalezl způsob jak správně růst ke stavu mystické dokonalosti. Jiného se od uvědomování si nohou neočekává.

23. 12. 1973

Když se budete cvičit v uvědomování si svého těla a v jeho přesném pozorování, pokud jde o jeho tvar a rozličné procesy v něm se odehrávající, pak jistě duchovně nestojíte. Bez sebezpozorování totiž žádné mystické snažení není k ničemu. Subtilní procesy duševnost člověka není schopna vázat a energie prchá a duchovní věci se mohou zhoršovat, místo aby se zlepšovaly. A potom to tlumení psychické vnímavosti. To považuji za tak důležité, že bych vždy nejraději takového člověka vrátil až do elementárního stavu, aby se pak dalo stavět na zdravých základech. Někdy se to však už nedá provést. Především se musí počítat s tím, že se v té psychické vnímavosti vidí nějaký mystický výsledek a mně už před takovým člověkem zbývá jen vážit, zda se ta psychická vnímavost nezvrátí v nějaký druh psychózy. Z toho důvodu jsem si už víckrát svým známým stěžoval, že musím plnit úlohu spíše údržbáře než gurua. A když se k té psychické vnímavosti přidruží sebevědomí „znalce svých věcí“, pak si s tím ani dobrý údržbář neporadí.

Ve „východních školách“ se takové případy řeší „klackem po zádech“. Zde se ovšem takové metody nemohou používat. Sa-

mozřejmě ke škodě těch, kdo se dostali na takové scestí. A tak o „guruovské problémy“ není nouze.

30. 1. 1974

To není astrál, to je mentál. Chová se tak vždy, když se mysl odvrací od těla a přechází do abstrakt, reprezentovaných třeba představou prázdnoty. Proto vždy doporučuji, aby se člověk soustřeďoval na tělo, na nohy, které náleží do „pokojné“ hmotné skutečnosti.

Jenže lidem se „takováto léčba nervů“ nezamlouvá. Chtějí mystiku „vznešených zaměření“ a to je oním odvrácením od těla a jejím obrácením tu do psychického vakua, tu do oblasti představ, což se někdy, když takový cvičící je pro to disponován, projeví ve všelijakých stavech a jindy, když takový cvičící není pro to disponován, se to zase projeví narušením reálného náhledu na svět.

6. 2. 1974

Rozdělují totiž vždy hledající do dvou skupin. Na ty, kdo si musí sami pomoci, a pak na ty, kteří musí pomáhat druhým, neboť jsou určeni stát se stráží nauky.

Vy pak patříte mezi ty, kdo si musí sami pomoci. V tom případě tu nejsou úkoly, jejichž výsledkem má být schopnost něco reprezentovat, nýbrž pouze žít tak, aby bylo překonáno „horko strasti“, jež se odstraňuje pouze způsobem života, životosprávou.

Radil jsem Vám a radím, abyste uvedla vědomí do stavu permanentního uvědomování si *jen* svého těla; tím se má potlačit nadmyslová vnímavost, jíž trpíte. Vzhledem k této vnímavosti je Vaše psychika něčím pokažena. Není třeba hledat kořen; ten je nezajímavý. Jde tedy pouze o správkou psychiky.

Vím, že je něco nepopulárního v tom, když doporučuji, aby se člověk naučil vědět pouze o svém těle, dokonce o částech, jež se nezúčastňují na rozkoších a strastech, jež se prožívají na úrovni

pocitové nebo i mentální, ale můžete vědět, že já, mám-li vědomosti, jež mě opravňují být guruem, dospěl jsem k nim pouze kázní udržet mysl a vědomí těla. Neděje se zdánlivě při takové práci nic, ale Vy (...) snad chápete, že pozorností se člověk uschopňuje dokonaleji vnímat. Mohu říci, že právě to nepřetržité vědomí o těle bylo u mne příčinou takového zostření pozorovací a vnímací schopnosti, že svýma hmotnýma očima vidím duši jiných. ...

Přesně vzato Vy tedy nemáte „koukat se na nohy“, nýbrž uvědomovat si je, neboť koukat znamená často vidět nebo mít vidiny. Když si je spíše uvědomujete, pak máte pro vědomí hmotnou oporu, což znamená zlomení jeho schopnosti mít samovolné vize, dokonce i pocity a vzněty. A tím pak je dosaženo „nicnedění“, věc, o níž se sice mezi mystiky mluvilo, ale jež se nikdy neproaktivovala, aby člověk nevyšel ze zvláštností kvazimystického života. ...

Své tělo ve stavu relaxace nemáte vidět, nýbrž prociťovat je celým svým vědomím. To je akt léčivý.

16. 4. 974

Ano! Člověk se musí zříkat spekulací, protože ty jsou „brýlemi mámení“, jež znemožňují, aby se rozvinul „pronikavý vhled“.

Vyprázdňení mysli při koncentraci na nohy je jev náležitý do normální psychologie. Je to, jako když běžný člověk na něco intenzivně myslí; v tomto případě se vždy potlačí funkce reflexního myšlení, jehož ústředním zájmovým faktorem je člověk sám, jeho osobnost. Proto je tato koncentrace dobrá a má k ní vlastně docházet; jinak je soustředování spekulováním. ...

Vleže se má cvičit relaxace. To znamená prociťovat se fyzicky alespoň takovou chvíli, aby člověk neusnul. Pak třeba toto cvičení přerušit a zase je opakovat, neboť ve stavu relaxace člověk může cítit své tělo tak, jak se mysticky tělo prociťovat má, totiž s náležitou dávkou jeho uvědomování.

13. 6. 1974

Kdybych byl guruem podle svých představ a nikoli údržbářem haprujících niter mystiků, začal bych jejich výchovu právě společenskou výchovou. Společensky dobře vychovaný člověk musí vědět, co mu dělají ruce a nohy, jak jsem to třeba viděl u hlasatelek v televizi, jež tak přesně dávkuje své úsměvy, ale mystikové, kteří mají nad všemi těmito lidmi vynikat, bývají spíše jako krysy, jež si musí cestu k potravě vyčenichat; prostě často o sobě nevědí vůbec nic, často právě kvůli tomu sebepozorování. Prostě se pozorují nezávisle na projevech. To je hrůza!

Tak, tak: založte své úsilí na uvádění celé bytosti do klidu s pomocí ostrého sebepozorování. Když budete o sobě vědět vše a dokonale, a přece budete moci zjistit, že jste v celé bytosti v dokonalém klidu, pak to bude skvělé. Prostě domluvíme se snadno k Vašemu všeobecnému prospěchu. Přeji Vám to ze srdce.

***171**

7. 9. 1972

Včera jsem např. * vyložil celý problém duchovního úsilí v podobě mystického snažení. Řekl jsem mu, že při postupu mystické práce existuje vstup, jehož účel je splněn tím, že si člověk tělo dobře uvědomí, učiní ho „nevypadnutelným“ z mysli. Pak, když se uvědomění těla ustálí, přibere se k práci s myslí tingující činitel, nadsvětský stav mysli, jímž se tělo ovlivňuje, jehož se používá k vymytí těla, a to se dělá tak dlouho, až se ve vědomí vymění tma za světlo.

7. 6. 1974

Vážený pane *!

Pro své učlenění pro duchovní úsilí jste se mi líbil. I Vaše paní se jeví jako Vaše potenciálně dobrá průvodkyně na eventuální Vaší mystické cestě. To tedy jsou předpoklady. Nyní však půjde o nauku.

Já se snažím vybudovat ji na vědecké bázi. To znamená, že se stavím záporně k mystice, která má na zřeteli nějaké mystické stavy a schopnosti, jež nelze vyložit a odůvodnit psychologicky. Z toho důvodu zakládám celé mystické snažení, zejména na počátku a dokonce hodně dlouho, na sebezpozorování, nejprve na pozorování činností a úkonů těla a potom postupně na pozorování vnitřních vznětů, aby je bylo možno rozčlenit do kategorií lidských, podlidských a nadlidských. Víím totiž, že když někdo zcela správně rozvíjí příslušné pocity, jež člověka vynášejí do „vyšších sfér“, pak je stále ohrožen tím, že vmíšením se pocitů mysticky nedovolených mysticky padne, což v praxi znamená ztrátu orientace na cestě do té míry, že se to projeví jako ztráta cesty.

Musí se tedy vycházet z psychologicky správných předpokladů. Striktním sebezpozorováním těla musíte mysl a vědomí stabilizovat do té míry, aby nakonec byly nepohnutelné. V tomto postupu je sice něco, co nezkušené straší, neboť se zdá, že tato stabilizace je vlastně opakem duševního rozvoje, ale na Cestě se nesleduje tento rozvoj, protože je to jen „kolotoč spekulací“ a nikoli rozvoj moudrosti.

Sebezpozorováním s tendencí k absolutní stabilizaci mysli a vědomí se musí vyvinout nový smysl bytí, který upravuje postřehy tak, že člověk chápe vše bez přemýšlení, tzv. přímým vhledem. To je ovšem věc obecně neznámá. Neví se, že mystikem není ten, kdo vykonstruoval nejskvělejší teorie o životě, mystické praxi atd., nýbrž pouze ten, kdo je vybaven tzv. pronikavým vhledem, jenž je možný výhradně za předpokladu, když je mysl zastavena a vědomí zcela nehnuté. Pak už člověk nevidí svět „skrze třestění svého ducha“, nýbrž vidí jej přímo, což teprve je velmi poučné; spekulace jsou vzhledem k tomu k ničemu.

Jde tedy o to, chcete-li přijmout mou metodu. Je jednoduchá. Vyžaduje se, aby koncentrační opora měla tři rozměry, délku, šířku a výšku a tato opora nemusí být záležitostí čiré imaginace. Může to být vlastní tělo usilujícího, ovšem spodek těla s jeho třemi rozměry. Když opora nemá tři rozměry, stává se snadno zacílení mysli intenzivním, což vede mysl k opuštění všedních skutečností a pak už snadno nastupují ideje a vjemy představující subjektivní tu citový, tu imaginovaný svět.

Myslím tedy na posílení a prohloubení duševního zdraví, o něž tak často mystikové jednající neuváženě přicházejí. A teprve na dokonalém duševním zdraví je možné založit „putování po stezce“ čiré, nadsvětské mystiky.

Pořadí v postupu musí být tedy zachovááno, aby člověk nevybočil z „normálního duševního učlenění“. Můžete mi zatím jenom věřit, že toto vybočení není pozorovatelné; je to, jak kdesi říká Meyrink, výhybka, která je jako nic, a přece odvádí vlak zcela jinam. A vskutku nenašel jsem jediného člověka, který by vůbec věděl, kam právě vnitřně směřuje.

Mínění těchto lidí je k ničemu. Je to, jako by někdo s dobrým míněním snědl zelenou muchomůrku. To mínění ho nezachrání. Proto se těmto scestím vyhněte a začněte s tou trojrozměrovou koncentrací, která především uděluje mohutný intelekt. Až budete vidět svět takto přímo, bez předsudků, jejichž příčinou jsou atavismy, pak už nebude nesnadné dosáhnout „oblasti mystických výšek“, aniž za to hned budete muset zaplatit duchovním pádem, jak se to běžně stává.

Podávám jenom nástin cesty nebo metody. Napište mi, zda tuto cestu chcete sledovat. Je sice chudší na všelijaké mystické stavy, za to je však bohatější na rozvoj pravé moudrosti. Však kontakty se mnou Vám umožní uvidět všechno z mnohých hledisek, jež budou podložena moudrostí.

Mystika rozvoje citů a mystických stavů je labyrint, kde člověk velmi brzy ztratí orientaci. Obvykle je to labyrint, z něhož se východisko vůbec nenajde.

Zdravím Vás

Mk

11. 12. 1969

Dr. B. přišel s úspěchem v ponořování vědomí do nohou. A protože dával pozor na to, co a jak dělá, přišel i na to, že je něco jiného, když má vědomí v nohách a jiné, když má nohy ve vědomí. Proto jsem mu mohl říci, že mít nohy ve vědomí může vést k rozvíjení skvělého ducha, ale protože v tomto případě zůstává v pozadí nevyhašená karma nižšího druhu, musí se často takový skvělý duch vtělovat do bídneho těla. K tomu nemůže dojít, když má člověk vědomí v nohách. V tomto případě sice člověk sestupuje až na dno své duchovnosti a karmických kvalit, ale když setrvává vědomím v nohách, pak tuto platformu opouští prožitím a nemusí se na ni již nikdy vrátit. Prostě se dostal na cestu strukturální proměny nebo také do proudu, do stavu sótapatti. Dr. B. poznal, že to je ta moje nebo mnou propagovaná cesta, a já jsem mu to potvrdil s tím, že to je cesta nejlepší, i když ne tak vábivá jako cesty jiné, méně spolehlivé.

Tak to tedy na mne prasklo. Nechci zkrátka připustit, aby lidé rychle a bez ohledu na všechno vyvinuli skvělého ducha, nýbrž se stali malými, kteří pomocí sebeusmrcení donutí Boha, aby je sám vyvedl z nevědomosti, nedokonalosti a bídy. Poznal jsem, že Pán Bůh dovede udělat lepší diagnózu člověka než člověk sám o sobě, a proto také vždycky lépe dopadne. Neboť když si člověk dělá diagnózu, pak ví, co potřebuje a co mu chybí pouze s ohledem na své sklony, chťiče a na svou nedokonalost. Ovšem já jsem tak okatě tuto cestu nepropagoval, protože vím, jak tvrdě je člověk vystaven deformacím; z toho důvodu chci, aby určitá metoda si sama našla své průkopníky, protože v tom vidím záruku, že se o její ostny nikdo už nepopíchá – když se popíchá, dá se to snadno spravit.

13. 12. 1971

Je nezbytné vstoupit na cestu sebestudie. Já, protože dělám ústupky věku lidí našeho (evropského) světa, jejich rozumovému vybavení a vlastně i morální slabosti, doporučuji jejich léčbu a duchovní regeneraci pomocí tzv. extenzivního soustředění. V první fázi to znamená dobře usměrňovanou pozornost k tělu, především k jeho distálním částem, k nohám, jež se má člověk naučit stále si uvědomovat, dokud se celá jeho duševní činnost nezastaví a nepoddá se dokonalému ovládnutí.

V praxi to znamená: naučte se uvědomovat si své nohy, učíte z nich předmět svého soustředění na tak dlouho, dokud si je nebudete uvědomovat plynule a přirozeně jako něco jiného, co Vás z okolního světa nejvíce nebo nejpřirozeněji zajímá. Až poznáte, že se tím mechanická činnost mysli dala do klidu, budete moci použít koncentrací jiných.

Uvědomte si, že snadné vnímání těchto distálních částí těla, nohou, je velmi rušeno, když trpíte mnoha světskými zájmy a podřizujete se jim, a že tedy se musíte stát typem introvertním a přestat být člověkem extrovertním. A zdůraznění právě těchto distálních částí těla je proto nutné, že koncentrace jsou podněcujícím činitelem, jenž když se vede do trupu, může probouzet zcela neovladatelné podněty emocionálního a jiného podobného rázu, zejména když člověk tyto podněty neovládal, už když soustředění neprováděl. Je to tedy opatření bezpečnostní a nezbytné.

Toto extenzivní soustřeďování je obdobou vstupní fáze buddhistické praxe pozorování těla, v rozšířeném pojetí pak sebestudie. Podle buddhistického pojetí celkové duchovní výchovy má si být člověk vědom každého úkonu svého těla nebo své bytosti. Buddha má vědomě jít, zastavovat se, usedat, vstávat, jíst a prostě konat všechno, co souvisí s jeho denním životem. Když se to dobře provede, dosáhne člověk podle egyptské nauky hermetického vrcholu rozvinutí zemního principu, což de facto znamená výstup

přirozené základny uvědomělého žití nad přírodu, což souvisí s dokonalým sebeovládáním od citů až po atavistické projevy života. To je stav, o němž weinfurterovští mystikové neměli nejmenší ponětí, stav už vlastně mystický, stav před mystikovým opuštěním této země formou odtělení.

Vzhledem k tomu je zase egyptský hermetismus obdobou chaldejského, jehož ideou bylo dobrým zpřítomněním těla ve vědomí dosáhnout „stažení“ celé bytosti do jednoho jediného bodu uvědomění, což byl předpoklad přenosu vědomí přes práh smrti, přes mystický práh, do nadsvětí jako vědomí člověka zasvěceného a posvěceného.

Vzhledem k těmto souvislostem tvrdím, že 90 až 95 % mystické práce se musí věnovat zemnímu principu; těch 5 % práce stačí na všechny tři ostatní živly. Úsilí, jehož účelem je resorbování éterického principu, náleží do druhé kategorie mystického vývoje, jenž už náleží činnosti nadpozemské. Je tedy na to času dost.

Máte se tedy věnovat extenzivní koncentraci takřka s dominantním zaměřením se na nohy, abyste se vyhnul podněcujícím momentům vyvolávaným soustředováním do trupu. A pozorujte nebo ještě lépe uvědomujte si dobře všechno, co právě děláte, čeho se dopouštíte. Tak dostanete svou bytost pod kontrolu, což je nutné, máte-li někdy s úspěchem vyjít na vyšší rovinu uvědomělého žití.

28. 12. 1971

Vážený pane *!

Nenechte se vést svými podněty nebo nápady. Psal jsem Vám, abyste užil extenzivní koncentrace, tj. rozšířené, k trojrozměrným jevům se vztahující. Takovými jsou i Vaše nohy, když k nim svým pomýšlením nic nepřidáváte. Koncentrace na konec páteře je koncentrací intenzivní a je s to vzbudit energie, jichž nedovedete používat; jejich neuspořádané vybíjení může vytvářet nové okolnosti ve Vašem životě, v nichž byste se nemusel umět orientovat.

Extenzivní koncentrace má člověka uschopnit k prohlubujícímu

se sebepoznávání. Toho je třeba, aby člověk dobře viděl do tvořících se okolností, naučil se v nich dobře pohybovat, dosadil dále sebeovládání a tak se stal především dobře učleněným člověkem daleko dříve, než se stane mystikem.

Mezistupně duchovního nebo mystického vývoje nelze přeska-
kovat, neboť následky toho bývají zlé. Pohněte silami bytí koncentrací na spodek páteře a pak, když nebudete znát, jak se s těmito silami operuje, budete mít o těžkosti více, jež jste třeba v životě až dosud neměl. Extenzivní koncentrací se musíte stát moudrým a pak – když ještě na to budete mít čas nebo na tom zájem – můžete vyzkoušet i působení mystických sil. To může být užitečné, zejména když ještě máte dosti vitálních sil, abyste sloužil k dobru jiných. Mystické síly totiž v zásadě nejsou k tomu, aby si jimi člověk pomáhal ve světě. Na to člověk musí vystačit s vybavením, jež si svým zrozením přinesl na svět s sebou; když s ním na uspořádání svého života nestačí, pak tím méně na to bude stačit s mystickými silami. Mystické síly jsou totiž koně, jež nedobrého jezdce ze sebe shazují ponejvíce tak, že si tento jezdce především zláme vaz.

Tak tedy: nejprve moudrost dosažitelnou extenzivní koncentrací na distální části těla, na nohy, aby snad tou koncentrací nebyly podněcovány síly trupu k vyvolávání mystických jevů. Neboť pokud má pro Vás všední život záhady třebaš ve formě nezvládnutelného osudu, jste ve vezdejší světě na neznámé půdě a proti půdě světa je mystická půda mnohem, mnohem složitější a nevy-
stižitelnější.

Doufám, že se zařídíte podle mých rad.

Mk

21. 11. 1972

To zaměření na spodní část těla je modifikací buddhistického sebepozorování. Při spěchu, jímž tolik trpí „technicky vyspělá lidská společnost“, není možné vědomě stát, chodit, vstávat, sedat, konat přirozenou potřebu atd., jak učí buddhismus, protože by člo-

věk nebyl nikdy s ničím hotov a „plnění výrobních plánů spěchá“. Být si však vědom svých nohou dokonaleji a dokonaleji, to jde. A pak má člověk výsledky toho buddhistického pozorování všeho, co dělá. I tímto způsobem – to už se prokázalo – lze dosáhnout třetího buddhistického vnoru, který očišťuje až k vzniku poznání. A dalším výsledkem je možnost dovršení cesty metodicky uskutečňované spásy.

***228**

16. 5. 1974

Měl by Ti být ideálem jógin sedící v naprostém fyzickém klidu, o němž si máme myslit, že je i v naprostém klidu duševním. Taková má být první fáze. Máme sedět za tím účelem, abychom přemohli každý pohyb ducha, a dávat pozor na to, když už ducha znepohyblivíme, přecházet pak z místa na místo tam dole ve zkrížených nohách. Tak člověk dostává pod moc vůle samovolné pohyby ducha a také z vlastní vůle zavádí v sobě nový duševní život – tím přemístováním pozornosti – také pod mocí vlastní vůle.

Musí se skoncovat se samovolným vlněním ducha snad v očekávání, že z toho vzejde něco dobrého z mystického nebo duchovního hlediska. To vlnění má svou spodní a vrchní hladinu a je tedy obdobné i u mystiků jako u běžných lidí: pohybuje se od pozvednutí ducha až k jeho sklíčenosti. V tomto rozmezí není nic mystického.

Proti tomu přinucení celé bytosti do nepohybu, jež jógin naruší pohybem ducha vyvolaným nebo zavedeným jen vlastní vůlí, znamená cestu k naprostému ovládnutí sebe sama; pohyb ducha zaváděný vlastní vůlí dává člověku možnost přenášet vědomí nejen z jednoho světského stavu do druhého, nýbrž i do stavů nadsvětských a na vyšších stupních tohoto vývoje dokonce do nadsvětských, jež nejsou prostoupeny žádným druhem pocitů z kategorie světských.

Mohu Ti říci, že oblast těla, na níž člověk sedí, se při úsilí

o klid ducha ukáže být středem reálného bytí tělesně – duševního. To má ten význam, že když už člověk hledá pevnou základnu pro mysl v tomto místě, dospěje ke klidu, pokud se udrží být imunním k podnětům z těchto míst, tj. k podnětům emocionálního charakteru. Aby se těmto průvodním jevům vůbec mohl vyhnout, nemá „pozorovat, co se tam děje“, nýbrž vkládat tam vědomí naprostého klidu, dokonce duševní nepohnutosti. Pak se jistě podaří dosáhnout ideálního soustředění, stavu, kdy ani mysl ani pocity se nevzdouvají. Pak už je snadné přemísťovat „oporu pro soustředění“ a zavést si tak v sobě duševní život podrobený vůli. Když jsem dosáhl vrcholu v tomto úsilí, řekl jsem si, že jsem dosáhl dokonalosti z vlastní vůle. Žádné vlnění, ani animální ani ideální, mé vědomí neuneslo někam do nějakých stavů a tím bylo doloženo, že jsem mluvil o svém stavu pravdu.

Cítíš-li se nucen přiznat, že Tvůj duch není v takovém klidu, aby nebyl někdy něčím unesen, hledej příčinu v tom, že za svých cvičení nedosahuješ zevní a vnitřní nehnutosti. Toho se má dosáhnout především. A pak člověk musí oporu pro soustředování posouvat z místa na místo, protože by duševně ztupl a výsledkem toho by bylo, že by se ho pulsování citovosti zmocnilo za jiných než běžných okolností. To se sice v diletantské mystice považuje za mystické probouzení, ale až dosud to každého z těch domýšlivých mystiků dovedlo do situace horší, než když ještě byli světskými lidmi s čistě sobeckými zřeteli. Tenkrát totiž byli realisty, potom duševními „cvoky“.

Tak tedy se vyhni úskalí nesprávných duchovních snah, jež viz v nedokonale potlačeném vnitřním neklidu, a věnuj se rozvinutí vnitřního klidu bez ohledu na to, co Ti toto úsilí bude našeptávat. Je to totiž úsilí o dobytí moci a na to neviditelně často reaguje tím, že vnuká myšlenky, že člověk usiluje o své často jen morální zhoršení. Moc se jiným vždy jeví jako špatnost, i když ji člověk k žádnému zlu nepoužívá. A Ty mocným úsilím o naprosté podrobení si především své pocitové přirozenosti tvrdým vnučováním se do naprostého klidu k rozvoji této moci směřuješ.

Snad Ti bude jasné, o čem píšu.

VSTUP NA CESTU

***102**

27. 7. 1973

Jestliže jsem Vám napsal, že byste za mnou přišel z titulu nějaké zvědavosti, pak to tak prostě vypadá. Ten, kdo je moudrý, prověřuje poznanou nauku rozumem; hledá, zda v ní existuje logika, a pak ji vyzkouší jako já tím, že se řídí jejími pravidly, čekaje, zda se její učení potvrdí v praxi. Obavy před zavedením na scestí jsou zbytečné. Stejně se musí jít po cestě tak, že člověk stále hledí na to, zda mu neubývá smysl zvaný rozum a nerozvíjí se fantazírování. Když se k tomuto permanentnímu kritériu přidruží nějaká mystická zkušenost, pak nauka nemá být opouštěna, nýbrž uskutečněna.

Vy děláte tu chybu, že nic nevyzkoušíte s konečnou platností, nýbrž spoléháte na nějaké vnitřní vedení, orientaci. Ne, ne, pane *! To vnitřní vedení zcela selhává. Co když místo pánaboha se ujme vedení člověka démon prahu? – Druzí to na něm jistě budou vidět. Takový člověk má vždy pevnou víru ve své vnitřní vedení a přitom pomotané teorie. Právě na tomto okraji se pohybujete pro způsob svého „hledání“. Je to proto, že asi nepoužíváte „selský rozum“ na mystické věci. Věřte, fialové aury jsou pro kočku. Co je znakem cíle došlého mystika, je správné jednání, správná mluva, správné rozjímání a jiné buddhistické krámy.

23. 12. 1967

Mám ten názor, že je nejlépe, když se vzájemné stanovisko objasní hned zpočátku.

Vyplývá to z mého zcela odlišného pojetí mystického úsilí, než s jakým se setkáváme u kdekoho. Mám před očima skutečnost, že dokud lidé nezaujmou ke světu takové stanovisko, o kterém se můžeme dovědět jen od starých mistrů jógy, dotud vede každé mystické úsilí na scestí, ať již se o něm propaganda vyjadřuje jakkoli.

Když se toto stanovisko ke světu podle návodu starých mistrů jógy vžije, vyvine se u člověka cosi jako detektor, jehož pomocí člověk ihned u jiných pozná, zda se tohoto stanoviska drží či nikoli. Přitom ani nezáleží na tom, zda jen za osobního setkání či jen při poznámce o nich. Je to jako vůně, která zavane duševním prostorem, a tato vůně se okamžitě dotkne čichu, když k takovému kontaktu dojde.

Počítejte s tím, že na mystické úsilí nazírají světští lidé jako na prostředek k hromadění potěšujících momentů pro zevní smysly. Podle toho to, co je z mystiky skutečně zahrabané a nezralým lidem neodhalitelné, je právě stanovisko k zevnímu světu, které zároveň souvisí s mravními hodnotami. Proto se klade důraz na zážitky, které desorientované začátečníky uvádějí do víry v nauku, kdežto ti, kdo takovou nauku doporučují, v tom hledají zdroj své popularity a ovšem také sociálních výhod.

Vím o mystickém i jógickém snažení, že má především člověka dovést ke spásonosnému způsobu života bez ohledu na to, zda bude nebo nebude provázen zážitky. Vždyť se přece musí založit zcela nový druh karmy, hnací síly bytí, která pak člověka dovede ke stavu bez strasti, pak k správnému pojetí stavu spásy a nakonec k dosažení stavu spásy. Na této cestě nejsou vůbec poznávacími znaky zážitky, o nichž jsou běžně lidé přesvědčeni, že poznávacími znaky jsou. Co však je poznávacím znakem, je skutečnost, že se nový druh karmy ohlašuje zesílením víry, rozvojem správného

porozumění a stoupající radostností naprosto čistého druhu. Když toto přichází, podceňuje člověk i stavy samádhi, protože jeho průvodní stavy mizí, leda by zůstal člověk v samádhi na věky. Pak by ovšem zase ztratil jeho život smysl, protože je třeba život vyřešit a nikoli životní proces zastavit.

Shledal jsem Vás jako člověka opravdovějšího než většinu lidí, s nimiž jsem se kdy seznámil, člověka prosté a tudíž potenciálně diamantové víry, a proto jsem vynaložil úsilí učinit Vám pochopitelným mé stanovisko. Nyní bych si přál, aby to bylo k Vašemu užitku a tím i k užitku v mnohem širším smyslu. Proto se budete muset vyjádřit: chcete vstoupit na cestu tvoření k spáse vedoucí karmy? – Chcete dokázat, že mystika (jóga) se dá také provádět se zřetelem na spásonosnou činnost a bez žádostivosti po zážitcích s výjimkou těch, které vyplývají právě ze spásonosného života? – Když ano, jsem Vám k službám a přihlásím se.

Vizte, že ti, kdo si myslí, že mystické (jógické) úsilí je tu jen proto, aby člověka obohatilo o zážitky jako dobrá kuchyně nebo nějaký druh zábavy, jsou na scestí, ať mluví o nauce pravé, nebo zkomolené. Je to totiž důkazem světskosti, důkazem posedlosti po obžerství a smyslových zážitcích, důkazem, že se v nich neuchytilo nic z pravé nauky, která moudře člověka vyvádí ze smyslového světa a dovádí ho tam, kde není strast.

Vyjádrete se tedy. Čekám na Váš dopis, protože chod Otce Času se nezastavuje ani na okamžik. Kromě toho cesta je dlouhá, neboť se na ní vyskytují překážky z hnacích sil bytí. Ty překážky musí každý překonat; když není obdařen záslužnou karmou příslušného druhu, nepřekoná je bez cizí pomoci. A pomocníků je pořádku.

***133**

12. 8. 1962

Člověk, který je Bohem poznamenán jako bytost s předurčením pro vykoupení, musí tedy vstoupit na cestu ctnosti, jejíž projevy

musí být v bezvýhradném citu lásky ke všemu stvoření, neboť by se jinak mohl stát pouhým vrahem, jehož musí potkat i trest za jeho skutky. A tak tedy jděte dále hrůznou sansárou jako bytost druhé duševně povzbuzující, povznášející a osvěcující a nikdy na to nezapomeňte. Připomínejte si, že ti, kdo znají problémy duchovního vývoje, nepouštějí nikdy na tuto cestu nikoho, kdo se tím nebo oním způsobem nezaručil, že půjde cestou ctnosti. Pečeť, kterou nosíte ve svém nitru, je takovou zárukou. Je to sigil, proti jehož skutečnosti se může jeho nositel bouřit, ale nezmůže proti němu nic, neboť jeho odezvou na odpor je karmický trest, vždy úměrný provinění.

My kteří jsme obrazně obdrželi zlatý řád za snahy, jsme se již naučili nosit boží břemeno, a proto nejsme trestanci. A mohu vás ujistit, že toto jho netíží. Neboť kdo se vyhnul osobitosti, přeložil těžiště z úzce vyhraněného tělesného bytí do bytí lépe dimenzovaného, kde bláznivý odpor bytostí chtějících prosazovat své já již neexistuje.

Proto uvažujte: „Kdo je *? Je to soubor pomíjivých prvků, který tvoří podmíněnou existenci a který je odpověden pouze za to, že nesmí následkem vadného počínání přivodit jeho rozpad.“ Když budete takto uvažovat, půjdete dobře. A když budete putovat po stezce Ducha a vyzařovat dobrotu, soucit a lásku, půjdete výborně. Vnitřní pečeť Vám to dokonce umožňuje. A Vy jste toužila jít touto cestou, cestou života, a proto ani nemůžete pro obtíže z této cesty sejít na stezku zničení.

Cestu života se odnaučte měřit obvyklými mírami. Jste na cestě, která vychází z věčnosti, a na této cestě se nejlépe orientuje ten, kdo ví: „Přede mnou je věčnost a já jsem jejím účastníkem.“ Tak realizuje ihned to, co se realizovat takřka nemůže. A jestliže jeho přirozené přesvědčení vplétá do jeho dosažitelných realizací stálé odklady, může se těšit: „Mám před sebou nekonečný čas a nekonečné možnosti.“ Tak se uzpůsobí, aby přes eventuální výměny těl zažíval stále něco ze stavů věčnosti.

Tak tedy mějte naději i jistotu, že vysoká cena vykoupení je ve Vašich rukou a že přes propasti zničení existencí i jejich opětných obnovování ji nemůžete nikdy ztratit.

4. 1. 1972

Uvědomujete si, že vstup na Cestu vyžaduje karmickou zralost, která teprve podmiňuje schopnost uvádět v soulad mystické snažení s povinnostmi k zevnímu životu, jež souvisejí s „produktivním věkem“ člověka. Kromě toho tato zralost mění vztah člověka k světu v tom smyslu, že člověk vidí za vším pomíjejičnost. Musíte dávat pozor na to, aby sklon k mystice nebyl vynucován nesplněnou touhou po dívce ve smyslu faktickém i ideálním.

Mystická cesta je těžká. Dá se jí projít, buď když karmická zralost si to vynucuje, nebo když člověk k mystickému snažení přistoupí vědecky, tj. jako k záležitosti specifického experimentu. Jen tak, zdá se, je člověk schopen splnit všechny jeho požadavky a vytrvat až do dosažení mystického cíle.

Je-li za sklonem k mystice nesplněná tužba hlavně po lásce muže nebo ženy, požadavky mystické nauky není nikdo schopen splnit. Duch člověka je jako na číhané, a jakmile předmět touhy nebo vášně se dostaví, člověk mystické snažení zanechává. Podle okolností může však do té doby pohnout silami bytí, což často znesnadňuje návrat do prostinkého života se všemi jeho omyly, nadějemi, malými radostmi a strastmi. Proto rozmýšlejte. Uvažte, zda to, co Vás k mystice táhne, je touha překonat nevědomost nebo pouze touha po splnění elementárnějšího přání; v tomto případě se mystice nevěnujte.

17. 1. 1972

Základy vývoje až k vrcholu tzv. mystických výšek jsou na pevné zemi. Z toho důvodu musíte usilovat především o to stát se co nejlépe učeněným člověkem běžného typu. Po duchovní stránce jsem pro tento účel stanovil tzv. extenzivní soustřeďování, kdežto po stránce mravní takové jednání, aby se nikdo nemusel za žádnou

svou myšlenku stydět a aby nemusel utajovat žádný skutek, jehož se dopouští nebo by se rád dopustil.

Extenzivní soustředění, když předpokládám, že děláte jógické pozice, vizte v tom, že se budete snažit myslit jen na své zkřížené nohy v trojrozměrném pojetí, tj. jako na takové, jaké jsou, když se na ně díváte. A i když budete myslit na jejich nitro, na obsah, nezapomínejte nikdy na jejich povrch, na jejich tvar. To je extenzivní koncentrace.

Nejste-li mravně abnormálně učeněný, jistě Vám bude jasné, že se nemusíte stydět pouze za myšlenky čisté a zcela nesobecké, kdežto utajovat nemusíte pouze skutky dobré.

Toto uskutečňujte, neboť to je pravý vstup na Cestu. Jistě s tím budete mít dost práce, a proto, pokud nebudete potřebovat pouze k těmto úkolům další vysvětlení, pracujte a tak asi za rok se znovu ohlaste. . . .

Nemůžete být ani mystikem ani jóginem ani magikem, když se nestanete především dobře fundovaným běžným člověkem.

2. 5. 1973

Nabízím Vám nauku vhodnou jedině k uskutečnění, ale nikoli k přemýšlení o ní. Jen když ji budete uskutečňovat v celém svém životě, povede Vás ke zkušenostem, na jejichž základě máte vyslovit konečný úsudek o ní. Nic jiného nemá smysl.

***141**

25. 12. 1972

Vážená slečno!

I když mám velký zájem na tom, aby nauka, jíž se řídí můj život, přežila ve Vás mladých, přece Vás musím varovat, že se jejím přijetím dostáváte na neobvyklou životní cestu, která sice

může každého přivést k osvobození od různých životních naléhavostí, která však též klade dost veliké požadavky na každého jejího aspiranta. Povím vám hned, že největší nebezpečí možného scestí tkví v tom, když se člověk nerozhodne ihned udržet se v izolaci za každou cenu, a proto zůstává vystaven nahodilým vztahům především k pohlavnímu protipólu a často i k lidem jiným, kteří mohou tento protipól nějak nahradit. O těchto vztazích vezte především to, že se nedají posuzovat jako vzplanutí sympatie nebo láska na první pohled nebo jako vrcholná láska. Většinou a snad i bezvýhradně si v těchto momentech podávají ruce potenciální osudy, jež se svatbou a pak soužitím naplňují. Jinak řečeno: pro manželství se neberou lidé spolu sympatizující, nýbrž osudy, což je doloženo prostě tím, že tuto volbu neuskutečňuje rozum, nýbrž sympatie.

Má-li člověk na mystické cestě dobře dopadnout, musí si volbu ze sympatie odřici a kromě toho nenechat si ve svém zázemí žádnou možnost pozdějších citových voleb. Právě toto si např. zachoval *, a právě proto nedospěl k ledové apatii, pramenící z citového vyhasnutí. Říkal mi o své „večné citové túžbě“

Ta „večná túžba“ vykonala své zhoubné dílo; místo aby hleděl do prázdnoty vesmíru jako samozářná bytost, hleděl do hrobu jako umíněncem myslící pouze na své zhynutí. Nepochopil to, co jsem mu říkával, že kromě faktorů jsoucích v denním vědomí existuje kdesi v pozadí vůle k životu a ta že se nedá obelstít ničím, co si vymyslí. . . .

Poučte se prosím z toho, že když už se odhodláváte vstoupit na mystickou cestu, souvisí s tím nezbytně likvidace všech běžných výhledů slepých lidí, řízených výhradně příchylností a odporem k jevům zevního světa. Pak teprve přestanete být citlivá na vzruchy vyvíjející se v příchylnosti a odpory a vytvoříte podmínky pro stanoviska dokonalých, kteří vidí svět jako arénu s jejími klauny, artisty a komedianty, kteří však jím nejsou nikdy dotčeni.

Dávejte pozor na to, co Vás podněcuje k hledání na mystické cestě. Když něco jiného než absolutní likvidace zmateně pobíhajícího po světě lidství, pak svůj názor opravte nebo se raději varujte té neobvyklé mystické cesty.

Když přijmete nabídku této mystické cesty, myslete na to, že jste přijala cestu, po níž se jde dlouho, dlouho. Buddha kdesi tvrdí, že je tak dlouhá, že přesahuje každou možnost domyšlení se její délky. Já k tomu mohu dodat, že neunavuje. Není delší totiž než sansárová, cesta běžných lidí, která je čirými a těžkými útrapami.

Jestliže se na samém začátku mystické cesty setkáte s tím, co běžné lidi většinou odradí, pak to je skutečnost, že musíte napřed dát a pak teprve berete. Na to lidé nejsou zvyklí. Chtějí pouze brát a dávají pouze to, co musí, např. čas svému zaměstnání. Jenže my se na život díváme tak, že prožívané je produkcí skladby bytí; musíte nejprve projít stezkou vnitřní proměny a pak teprve Vaše bytost bude produkovat často více dobrého, než se sama odvážíte čekat.

Právě touto zkušeností vznikla mystická cesta. Když se lidé dopídili toho, že rozvinutí dobrých myšlenek, duševních stavů a činů oblažuje, rozvíjeli cestu dobra dále, až přišli na to, že odosobnění vede k ještě slastnějším stavům; posléze poznali, že absolutní vzdání se všeho je povznáší až k nebeským trůnům, za nimiž už pak jasně viděli blažené stavy vykoupení podle představ vyvolávaných učením Buddhovým.

Z toho, co Vám píšu, vidíte, kam se ubírá mystická výchova a cesta. A usudte z toho, že je to cesta oběti toho všeho, co např. lenoši nechtějí dát, totiž svoji nečinnost a neodolnost, které je tlačí světem jako hovada vedená na svou porážku.

Začíná se tedy mobilizací všech sil bytosti, mobilizací, která je výsledkem zříkání se světa a především života, který je vlečen silami přírody a osudu, skrytého v mase vlastního těla každého individua. To si prosím rozvažte a pak se odpovědně rozhodněte. Vaše rozhodnutí bude důvěryhodné, když si uzavřete všechny cesty do zevního života, jež jsou tak jasně vyznačeny především onou „láskou na první pohled“. Já totiž po všech svých životních zkušenostech v ní vidím vzniklou konstelaci hormonů. V té chvíli „láska na první pohled“ by vznikla v každém, kdo by v tu chvíli stál v dosahu přímého vidění toho, kdo se právě zamilovává. – Když si sama dobře uzavřete dveře k takovým nahodilostem často bídného

osudu, vzniká naděje, že i dalšími etapami projde člověk dobře, bez úhony, k svému dobru a často i k dobru druhých, k dobru všech.

Tak se tedy rozhodněte a pak přijďte buď kladně rozhodnutá, nebo pro další případné vysvětlení toho, co Vám snad nebude jasné. . . .

Tak tomu je: člověk si musí zvyknout na absolutní osamocení; pak se stane bytostí samozárnou. Neboť není jiné cesty než dlících nade vším nebo otroků, připoutaných na řetěze nutností!

Máte tedy možnost volit. Volte prosím odpovědně!

Mk

***144**

16. 5. 1942

Podstatné výsledky (základní nebo počáteční) jsou již dosaženy správným názorem na život, na jeho dění a na sebe v ohledu vnitřním i zevním. Duchovní zkušenosti, které vyvěrají ze zastavení duševní činnosti za správných okolností, se pak dosahují zcela snadno. Je právě velikou chybou, když dosud může vítězit názor, že prosté cvičení a oddání se vyšším světům může přivodit podstatný výsledek. Tak jednoduchá ta věc přece jenom není. Chtíč může způsobit vysoký a kladný výboj duševních sil, ale pokud přitom nižší já pije a jí smyslovost, má člověk, resp. jeho duše, přistřižena křídla. A vysmejčit místnosti v podvědomí není snadné. Protože nevíme, o co jde a jak to učinit. Síly duše vykřikují „já jsem Já“ a člověk je tak zmaten, že neví, které já jest oním Já. A tak místo ke středu kráčí člověk v kruhu, poznáváje mnohé astrální pravdy, které považuje za pravdy duchovní, protože se domnívá, že je poznal na duchovní cestě.

Nemohu Vám prozatím – tak spatra – říci *jak* vykročit, protože nejsou dány všechny podmínky, ale rád odpovím na Vaše dotazy.

***150**

11. 2. 1974

Vážená paní *!

Nesmíte na mne tak hrrr. Jsem duše subtilní a lekavá a snadno by se mi tak mohlo něco stát. A propos: zapomněla jste mi napsat, co je příčinou, co důvodem, že se chcete vydat na cestu, o níž snad nevíte, kam vede. A teď tu jsou také požadavky, jež je schopen splnit pouze člověk, jehož karmická zralost se odráží ve snaze doslova strhat ze sebe světskost a oprostít se ode všeho, aby člověk našel nějaký jiný domov, který tuší za zástěnou tohoto světa a všech jeho situací a projevů – jinak také se člověk nestrefí tam, kam se musí strefit, má-li spět ke svému štěstí a nikoli neštěstí.

O Cestě vězte, že je náročná a svým způsobem velmi obtížná. Vyžaduje jakýsi psychický základ, který může být spatřován v tom, že člověka ze světa nic nezajímá. Když toho není, může být lnutí k světu pouze maskováno nadsvětskými sklony, jež ovšem bývají dočasné a nepevné; někdy je může vyvolávat na povrch zklamání světských nadějí nebo ambicí, nespokojenost, že svět nesplňuje člověku jeho přízemní touhy.

Na to všechno jste mi měla odpovědět hned ve svém prvním dopise. Jinak platí, že si můžete dělat, co chcete, ale odpovědnost za skutky vyvolávající strasti musíte brát na sebe. Nauka není k tomu, aby se člověk mohl spolehnout na své zabezpečení proto, že uvěřil někomu nebo něčemu kvazispasitelnému.

Zvažujte, vypište potřebné, projevte se!

9. 3. 1974

Co máte dělat? – Oprošťovat se od chtíčů a pomáhat si tím, že budete myslí u toho, čemu se říká Bůh, cosi třeba jen smyšleného, ale jsoucího nad běžnými skutečnostmi, které člověka vždy trápi, protože jeho choutky nikdy dosti neuspokojují. Co to znamená? –

Člověk je smyslový nenasyta. Tím se v něm vytváří konflikt, který musí nějak řešit. Světský člověk jej řeší tím, že proti všem dobrým společenským formám se dere za věcmi ukázejícími smyslový chtíč bez ohledu, zda při tom jiné musí zabít nebo nikoli, kdežto člověk vnitřně pokročilý jej potlačuje, protože zabíjet pro ukájení vlastních chtíčů se mu mravně příčí.

Tímto máte naznačen směr úsilí.

***155**

29. 6. 1955

Vaše nynější cesta může zatím být založena na všeobecných základech, které vždy vyčerpávají překážky, utajené v povšechných mravních nedostatcích, kterými trpíte. Až dosud jste přece svou bytost si nepodrobil, nýbrž se jí dáte vést a usměrňovat, a to je směrnice, kterou se můžete řídit. – Když byste si nepodrobil svou bytost, čím byste chtěl podat důkaz dobré vůle jít za nejvyšším uskutečněním? A kdyby se ani to nebralo v úvahu, mohl by člověk, který sobě nedovede vládnout, vládnout silami a vlastnostmi, které pro nekázeň unikají jeho pozornosti? . . .

Tak tedy začněte s tím, že přiložíte uzdu každému přání, ať se projeví v myšlenkách, nebo v bytostných pohnutkách, a na tom trvejte tak dlouho, dokud si svou bytost nepodrobíte. Když si ji podrobíte, budete připraven na další. A co vám k tomu mohu říci? Pouze to, že ti, kdo tímto mravním úsilím se dostanou pouze o kousek dopředu, jsou na tom lépe, než kdyby znalostí psychických postupů dostali se dále jakoby vzduchem. Myslete si, že mystická cesta – a to i cesta síly – je řešením životních problémů ve větším časovém rozsahu, než dovede stanovit netrpělivost, pocházející z chtiče, který by si člověk přál, aby byl splněn co nejdříve.

Povídám Vám všechno toto jako člověku, který přes všechny teoretické znalosti potřebuje si připomenout nadčasové zřetele mystického vývoje. Snad to bude dobré. Vím totiž, že kdybyste si je

správně připomínal, šel byste již. A pokud jde o morální úsilí, musí se mu člověk podrobit, i když jeho účelu správně již rozumí. Rozumět není totéž jako prožít.

29. 6. 1965

Chceme-li něčeho dosáhnout, je jistě nezbytno přijmout definitivně jistou kázeň, jejíž pomocí si podrobujeme svou bytost, která jinak mění naše cesty a nakonec nás nepustí od místa zmatených výpadů. Vzhledem k tomu jsou nezbytná omezení, která mohou začít zdržováním se kouření, ale musí vyvrcholit v tom, že jí neposkytneme možnost, aby nás jakýmkoli způsobem mohla vést. Ostatně zdrženlivost je takřka fyzickým podkladem soustředění, které se za těchto okolností projeví bytostným klidem, který poskytuje sílu prorazit tam, kam napřeme sílu vůle.

Když promyslíte to, co jsem zde krátce řekl, musíte dospět k závěru, že cesta, po níž se chcete vyšplhat nad lidi, musí být založená na skutečné sebevládě a nikoli na bezduchých blouděních myslí, k čemuž dochází, jestliže člověka může vést jeho bytost. Nebo to pochopte takto: duchovní postup vyplývá z bytostného učlenění, které je založeno především na vnější sebevládě a nikoli na ovládnutí mysli, která jde vždycky tam, kam spěchá bytost. Když tato bytost nemá v živočišné sféře žádných míst, kam by chtěla spěchat, obrátí se rozhodně do oblastí vyšších.

Zlomení vnitřní neschopnosti nečekejte od něčeho jiného než od soustavného úsilí dát bytosti jiný směr, než který právě má. Člověk musí chtít to vyšší, aby vykořenil souhlas přijímat nižší, na něž si zvykl a které ho připravilo o sílu. V tom právě jsou ty „nezajímavé prostředky“, od nichž se člověk vždycky odvrací a hledá prostředky abstraktní, které mohou pomáhat v abstraktních věcech, ale nikoli ve věcech konkrétních. Právě úsilím usměrnit bytost morálními zřeteli a skutky se vyměňuje celá základna, na níž člověk jakožto prožívající bytost stojí, a toho je třeba ke skutečnému duchovnímu vývoji. Tyto zřetele a konání jsou počátkem cesty, kterou musíme vidět v tom, že člověk opouští dosavadní linii a nastupuje jinou.

***158**

5. 2. 1944

Snaha je rozhodujícím činitelem. „Pracuj, jako bys chtěl pracovat po věky, a žij, jako bys chtěl věčně snášeti“, to jsem četl v kterémsi knize o józe. Tím se řiďte i Vy. Máte před sebou ideál nejvyššího života a není dosti dobře možno správně si jej vykreslit. Kromě toho je ideál tak vysoký, že lidství jako takové stojí hluboko pod ním a není tudíž jiné záštity než stát vůči němu v pokoře, projevované ochotou pracovat po věky a na sebe jako osobu nebrat vůbec zřetel. Jen tímto způsobem docílíte tání ledu, kterým je do sebe uzavřena a přesně vyhraněná osobnost.

Mluvím o pevných zdech bytostnosti Vašeho Jáství. A navrhuji přivodit jejich rozpad pokorou nahoře specifikovanou. Vím, že uposlechnete. A jistě to bude k Vašemu dobru. Jiného totiž ve Vašem případě nelze zatím činit. Ale každá cesta k svobodě je vysoká a dobrá. Mluví-li Buddha o dvou lakh (určitém počtu miliard let), než se stane nejnižše duševně stojící člověk člověkem inteligentním, pochopíme, proč ten rozdíl v postupu k nejvyššímu ideálu – k duchovnímu životu. A já se snažím radou zkrátit Vaši cestu k tomuto cíli. Daleký cíl, a přece dosažitelný v několika málo letech každému člověku, který si správně počíná. A nezáleží na tom, je-li o několik miliard let mladší nebo starší. Neboť jóga má své potíže na každém stupni. Proto i Vy můžete mít důvěru v dobrý význam své upřímné a správné snahy.

***165**

1969

Setrvávám tedy jednou provždy u toho, že:

1. Jenom vůle ovlivněná vnitřním pozvednutím k Bohu může v hledající bytosti roznítit světlo umožňující dosáhnout spásy, ale

nikdy to nemůže učinit požívání syrových zelných hlávek místo běžné lidské stravy.

2. Jenom zánik funkce středního člena trojice tělo, psychická bytnost a vědomí může vytvořit předpoklad pro úspěch ve druhé fázi mystického školení a duchovního vývoje, kdy se už má tělo postupně transformovat ve kvalitu vědomí, a nikoli všelijaké to „cvičení“, jímž se vlastně jakoby na hnojišti nezměněného lidského stavu dosahuje „dobrých výsledků“.

3. Jenom likvidace tendencí k různým osobním projevům sobectví ve skryté nebo zjevné formě může způsobit, že člověk začne zářit moudrostí a dobrem, a nikoli blokování těchto sklonů mentálními experimenty, jež způsobují, že se člověk učiní jen na povrchu „slušným“ a zdánlivě duchovním.

4. Jenom definitivní pozvednutí mysli a ducha k tomu, co se může nazvat Bohem, může vést k duchovní dokonalosti a nikoli meditace zaměřené na cokoli od absolutní temnoty až po světlo nejvyšších nebes. Není totiž přece „vývoje“, nýbrž pouze pochopení nebo nepochopení; jenom nepochopení chce této mety dosáhnout „vývojem“ založeným na různých újmách, jež bytost sice pocitově kručí, ale nepozvedají, i když ji snad někdy uspokojují následkem specifických sklonů např. k askezi.

5. Jenom duch zatemnělý zmatenými názory usiluje o to, aby se jeho starým očím ukázal nový svět, za což je ochoten případně i platit nic neznamenajícím omezováním v dobré životosprávě, ale nikdy už nepochopí, že cesta mystická je cestou proměny, která se má vyjádřit tím, že člověk uvidí starý svět novými očima, očima toho, kdo si snad ty staré vyplakal mocí soucítění nebo je přetvořil moudrostí.

18. 8. 1973

Obecně si lidé v mystickém úsilí nepočínají moudře. Pokud už se vloží do mystické práce, buď svou mysl nepozvedají nad svět, nebo od světa svou mysl odtrhávají zcela nerozumně.

Zásadně existují dvě alternativy v postupu. Buď člověk už uvážil, že „běžný život není k ničemu“, a pak svou mysl může od světa odtrhávat a tím přispívat k její abstrakci, nebo na světě lpí a pak musí dbát na všechna bezpečnostní opatření, jimiž si uchrání především své duševní zdraví.

Obvykle platí alternativa druhá. Člověk však zpravidla nedovede posoudit, zda na světě lpí nebo nikoli. Když skutečně nelpí, to už je znamením jeho potenciální duchovní dokonalosti. Na povrchu se to obyčejně ohlašuje tendencí k sebevraždě, když nauka nezasáhne v jeho prospěch. To je alternativa první. Druhá vyžaduje zdánlivě paradoxní postup v úsilí. Místo aby usiloval o odtržení své mysli od světa, musí se především k svému tělu a tím i k světu „přivázat“. To sice cestu prodlužuje, ale chrání to před úděsným zjištěním, že se usilující právě ocitá tam, kde se ocitnout nikdy nechtěl, totiž před vizí rozpadu všeho, co nechtěl, aby se mu rozpadlo a z jeho života vypadlo.

Kromě toho, když člověk nastoupí tuto zdánlivě delší mystickou cestu, neudělá žádnou hloupost, protože pak platí, že jakmile správným úsilím vstoupí na cestu „sótapanna“, bude ve vývoji k duchovní dokonalosti postupovat životy, vtěleními; na této cestě získá životní zkušenosti, které samy způsobí, že se od světa odvrátí a rozvine v sobě samém dokonalost podle představ klasického buddhismu.

Jak však nastoupit „mystickou cestu životy“? – Platí jednoduchá poučka: člověk nesmí ani na okamžik neuvědomovat si sama sebe a precizně a permanentně vše vnímat. „Mouchy bláznovství“ ho totiž mohou vždy obtěžovat pouze v momentech, kdy si sebe neuvědomuje a své okolí intenzivně nevnímá. Proto jen v tomto

postupu existuje zabezpečení duševního zdraví. V jiném smyslu to však je skutečně zdržující činitel na cestě rozvoje duchovnosti. Jenže člověk svůj postup na duchovní cestě nesmí volit nerozumně, nýbrž pouze rozumně.

Být si zcela dobře a zevrubně vědom sebe sama, tělem počínaje, a precizně vnímat všechno, co je v dosahu jeho smyslů, vede především k dokonalosti na úrovni tzv. prostého lidství. Když dosáhne vrcholu na této cestě, může sám a ze své vlastní vůle volit, zda je pro něho lepší „potlačit životní pud“ nebo „jít cestou života“, která má také své vábivé perspektivy.

Obě věci jsou otázkou, již začátečník nemůže sám sobě dobře zodpovědět. Proto záleží na něm, jak dalece poskytne sluch moudrým radám svého gurma nebo si nechá radit od svého pošetilého nitra.

Objektivně vzato, měl by člověk vždy nastoupit „cestu života“. Když ji nastoupí správně, dostává se „do proudu“ osvobozujícího učení, na níž nepromešká, ani když hned druhý den zemře. „Vstup do proudu“ je totiž zavedením tendencí všech vitálních a duševních sil k svobodě a konečně jen na těchto tendencích záleží, zdali bude nebo nebude úspěšné jakékoli duchovní úsilí člověka.

Uvažujte tedy moudře, opatrně a zdrženlivě. Mohu Vám říci, že uspěchat se nedá nic. A když budete moci identifikovat, že příslušné tendence jsou zavedeny, pak poznáte, že právě vstupujete do bezmezných rozměrů transcendentna. To je, pravím, požehnaný okamžik, který převyšuje každý dočasný stav, byť jakkoli vysoký nebeský. A člověk do tohoto transcendentna bere svůj hodnotný rozum, jehož je třeba i na cestách nebesy.

16. 4. 1974

Že by nás Bůh vedl omyly, utrpením a trpkými zkouškami, o tom nevím. Víím však, že člověk trpí pro svou přichylnost k světu a tím, že si zafixuje nějaké názory na svět. Tyto názory jsou přece projevem jeho já, zdí, na niž jiná já naráží, aby si natloukla nebo

tu zeď poškodila. Z utrpení tohoto druhu lze uniknout pouze tím, že se člověk chová zdrženlivě a jen pozoruje. Tak se mají chovat novici, a to dokonce do té doby, než bezpečně zjišťují, jak sporná mínění na sebe narážejí tu bez nepřátelství, tu silně nepřátelsky.

Člověk se duchovně zdokonaluje skutečně pouze tím, že dodržuje mravní příkazy nauky. Tak se totiž dostane na jednu stranu mravnosti, k dobru, a tím získává kritérium, z něhož už může posuzovat dobro a zlo. Když jsou dobro a zlo smíšené, pak soudí všechno pouze osobní sklony, kde už je sobectví a tím i zaslepenost s jejími průvodci nenávistí a záštím. A vyhýbat se lidem? – Snad je to dobré po určitý čas. Já se cítím duchovně nesmírně pevným proto, že „žiju na větru“ primitivismu bílé rasy, nejsem tedy rostlinou, která hyne, když je vynesena ze skleníku ven. . . .

Ano! Člověk vskutku musí projít vysokým vzepětím touhy po osvobození. To je vnitřní přirychlení, jaké se uděluje umělým satelitům země, startem, s nímž když se dobře hospodaří, uskuteční se jím náležitá odpoutanost. Pak se automaticky dospívá k mystickému úsilí jakožto běžné denní povinnosti, v němž pevná kázeň umožní dílo dokonalosti dovršit. A to je cesta k dosažení osvícení, k uskutečnění stavu buddhy. . . .

Kdybych nebyl vzhledem k situaci gurua údržbářem, vychovával bych lidi především tak, aby při jednání s jinými věděli, co jim dělají ruce a nohy, a aby také uměli poslouchat, když druhý mluví, srovnávat si to a na to si připravit vždy odpověď. Zatím vidím, že když spolu dva mluví, tak každý o něčem jiném, druhého neposlouchá a pak se dorozumí poplácáním po šíji.

Uznávám pouze takový vstup do mystiky, aby se naučil každý společenským manýrům, protože v tom je i pozorování sebe i sebevláda; takový člověk by na mystické cestě se nepřipravoval na psychiatrii.

***183**

8. 12. 1969

Ve svém zájmu o duchovní nauku děláte jednu chybu, pro kterou, kdybyste ji neodstranil, bych se s Vámi nemohl stýkat. Je to to, že si nedáváte pozor na to, abyste řeč o mystice nevedl před kdekým. V poučkách o józe se říká, že ten, kdo své jógické snahy prozradí, narazí na zlo a překážky.

Pro neopatrnost lidí v řeči jsem byl 15 let pronásledován. To věcem mystiky neprospívá. Je to vážná nauka, která neaspiruje na senzace, nýbrž na proměnu života, což je spíše založeno na úsilí mravním, na způsobu života. Cvičení, která jste si vybral, totiž soustředování nebo práci s hadí silou, nejsou vhodná. Proto nejsou ve třetí části Přímé Stezky.

Musíte mít jak Vy, tak Vaši přátelé zájem na „sebepředělání“ mravním úsilím a pak mě máte na své straně. Jinak zase zmizím z Vašeho dosahu. . . .

Uvažujte o tom, co jsem Vám napsal, uvědomte si, že dnes není ve světě bezpečno, také to, že nemá smysl domnívat se, že Vás mystika uchrání před zlem (Ježíše přece také odpravili), že si můžete dovolit beztrestně prozrazovat, o co se snažíte. Váš dnešní postoj svědčí o začátečnických stavech, kdy se věří ve vlastní ideu jako ve všemocnou, kdežto ve skutečnosti jste ve světě, v němž svou svobodu musíte dobývat s moudrostí a obratností.

***186**

15. 11. 1968

Je sympatické, když má někdo zájem o duchovní nauky, ale je sympatičtější, když se zajímá o buddhismus. Je to přece jenom vrcholná duchovní nauka, ať už jde o její „jižní“ nebo „severní“ směr. A jako se u „jižního“ směru často vyskytuje zájem o vlastní

spásu, tak zase u „severního“ směru dochází k nerozeznání, zda snažení je již duchovní nebo ještě světské.

U obou směrů je však důležité, na čem člověk zakládá své snažení. Původní buddhismus vyžadoval, aby člověk „odložil pět překážek“ a „vstoupil do proudu učení“. Pozdější „severní směr“ byl už více mystický, ale jistě tak hluboký, že se v konečné fázi oba směry sobě rovnaly.

„Odložit pět překážek“ znamená jít duchovní cestou způsobem života, životosprávou. A to je stěžejní faktor duchovního úsilí. Je vždycky nezbytné uzpůsobit myšlení tak, aby člověk mohl „vstoupit do proudu“; myšlení k tomu není uzpůsobené, když je tzv. normální, to je světské. Se světským myšlením souvisí nenávist, zloba, nepřejícnost, sobectví atd.; takové myšlení člověku neumožňuje odstranit zábrany vtoku duchovně očišťujících a povznášejících vlivů.

Já, ačkoli jsem „buddhista severního směru“, zakládám také celý duchovní vývoj na orientaci mysli a citu, tedy na způsobu života, neboť vím, že pouze takto změní člověk tendence svého usilování od světských k duchovním. Marně si lidé myslí, že lze duchovní úsilí založit na meditacích, koncentracích mysli apod. Tyto snahy smí pouze provázet mravní úsilí, kterým se mění tendence usilování. Když jedno druhé předběhne, pak mravní nedostatečnosti zesilují a člověka se někdy zmocní i šílenství.

Chce to tedy trpělivé snažení. Člověk se má postupně uzavřít do sebe a v pokoji a míru myslet na všechno a toto myšlení má dokonce učinit aktivním permanentním přáním všeho nejlepšího všem bytostem. Takovým způsobem zlikviduje chtíč, nenávist a blud, citově se přenesse na úroveň nebeských bytostí a tím vším vytvoří předpoklady pro hluboké zasvěcení velikých znalců duchovních cest.

Člověk se však jistě vystavuje nesmírné zkoušce a pokušením, když založí své duchovní úsilí pouze na mravních snahách. Má žít ctnostně, aniž je podněcován sliby, že bude zasvěcen. Ctnosti samy jsou však odměnou toho, kdo se jich drží. Vedou k vnitřní očiště a ke způsobilosti pro zasvěcení. Jinak řečeno: ctnosti zavedou člověka do nebe, kde se teprve musí ukázat, zda citový život

má pro člověka cenu či nikoli. Povím Vám, že duchovní úsilí zakládáme především kvůli citovému žití. Vždyť to přece bývají citové krize, které člověka vedou na cestu duchovního snažení. Proto nebeský život nelze obejít. V buddhistickém pojetí je to vlastně „vstup do proudu“. Ale v buddhismu je výraznou rozvaha. Proto se šťastné nebo nebeské žití svádí do koryta blažeností a bhikhové jsou moudře usměrňováni přes pouze pocitové blaho do indiferentismu, kde teprve končí pokušení z nebeského života.

Když je to všechno překonáno, stává se z jednoho Sáriputta, z jiného Moggalano atd. Mezi takovými zasvěcenci a „světskými“ následovníky Buddhy je ovšem nesmírný rozdíl. Tito se učí, oni rozumějí. Rozumějí proto, že prošli všemi fázemi duchovního vývoje tak, jak tomu musí být. A protože rozumějí, jdou, jsou táthagaty.

Doporučuji tedy: vyhostěte z mysli svět, z citu všechny city buzené „požíváním světa“, zklidněte mysl tak, aby se stala s ohledem na svět bez všech zájmů, a to možná stačí na to, abyste byli definitivně na cestě.

A moje poučka: takto jednat neznamena zbavovat se schopnosti řídit své světské záležitosti. Buďte mystiky nebo buddhisty uvnitř, v soukromí své duše, ale na povrchu je nejlépe, když budete jako světsky schopní lidé. Tak vyhražete zkoušku způsobilosti a budete moci jít po cestě vzpřímení, o nic ochuzení a dokonce možná i zdatní až do stavu skutečného zasvěcení. Pak už se všechno samo vyjasní.

24. 2. 1970

Vzpomínal jsem na Vás často, neboť vím, že každý, kdo jde touto těžkou cestou, potřebuje posilu. Právě v sobotu jsem mluvil s „Pražáky“ a jeden z těch moudrých připomněl, že „ta moje cesta“ je skutečně těžká, neboť na ní se nikdo nepotkává s efekty, jako třeba když se stojí na hlavě; to sebezpřetváření je jen málo vidět, postup je téměř nezatelný, a tak to chce čas a správné pochopení, aby v tom viděl významnou práci. Já sám vždy k takovýmto řečem

dokládám, že bytost je nositelem různých druhů prožitků a ten určitý druh vyvstane na povrch vždycky, až když pro něj člověk vytvoří podmínky.

To je tedy podle mne smysl celé mystické práce. Odstraňovat podmínky strastného prožívání a vytvářet podmínky prožívání dobrého, buddhismem dovoleného. Tu však bývám v kolizi s názory i těch, jimž radím. Strhování samozřejmě obecným pojetím, že smyslem činného života je hromadit smyslově potěšující věci, nemohou pochopit, jak se ke štěstí dostat cestou zdánlivě od štěstí člověka vzdalující, což se vidí hlavně v tom tak obtížném sebe-předělání na úrovni nálad. Domnívají se, že se toto přece dá řešit mnohem jednodušeji: cvičit tak, aby se ty potěšující věci hromadily – to mi ti lidé někdy ani neřeknou, ale myslívají si to.

Vy se nedejte mýlit. Skutečně šťastným může být pouze ten, kdo se všeho vzdal. V tom případě sice nepřicházejí hned zpočátku člověka potěšit „rozkošné“ děti, ale později, když se iluze rozplyne, se z nich nestávají trapiči. Nebo zpočátku na cestě odříkání nemá člověk krásnou a milou ženu (muže), ale později se s ní nemusí trápit třeba tím, že onemocní, něco zlého se jí děje atd. atd. Malé iluze postihující člověka nezříkajícího se mohou být velkým trápením. Zříkání je snad také zpočátku bolestné, ale když člověk své tužby přežije, není ničeho, nad čím by se *musel* trápit.

1. 12. 1971

Připomnělo mi to, jak obtížný úkol člověk na sebe bere, když se odhodlává vstoupit na tuto cestu. Setká se na ní s novými situacemi a s neobvyklými řešeními, což vše vyžaduje nového člověka, toho, který se už neřídí elementárními popudy své bytosti. Jenže když o této situaci uvažujeme věčně, nezdá se, že člověk opuštěním dosavadní linie něco ztrácí. Slepota na cestách života je totiž velmi zlá a v nauce jde vlastně hlavně o to, aby člověk tuto slepotu odstranil hned zpočátku tím, že sebe a své jednání vždy dobře pozoruje. To jistě vyžaduje trochu námahy, ale v poměru k výsledkům, jichž se dosáhne, to je námaha neúměrně malá.

Když analyzujeme nechuť člověka kázeň naukou předepsanou přijmout, vždy jako důvod najdeme pouze jen lenost. U těch, kdo již tuto kázeň přijali v praxi, jeví se odmítání této kázně jako rozklad ducha, bludné nazírání, že krátkodobé klady mládí jsou něčím jakoby věčným.

Ne! Když rozumný člověk jde světem, spatřuje vždy pouze to, jak neúčinně prožité mládí se mění v zatížení rodinnými strastmi a konečně pesimismem stáří, jenž je tím hlubší, čím více člověk mládí promarňoval. Je zřejmé, že když se takový člověk nevzepře onomu působení lenosti, která ho nabádá, aby se spokojil se současným stavem věcí, žije stále v těžkém závalu strasti v podobě všelijakých povinností zapříčiněných choutkami a to stačí na jeho ubití a uvedení do onoho pesimismu stáří, do otroctví, z něhož odchází do bezživotí jako soumar s tíží strasti a duševní temnoty.

***187**

28. 11. 1971

Vážený a milý *!

Jestliže se dobře pamatujete na náš poslední rozhovor, kreslili jsme Vám obraz manželství, jež nemůže být šťastné, protože lidé povšechně nejsou ukázněni, nýbrž nechávají se strhovat emocemi. Říkali jsme Vám proto, abyste se vyvaroval tvrdé nebo zcela nezdolatelé překážky na mystické cestě, o jejímž případném nastoupení se u Vás jedná.

Při rozhovoru právě o tomto tématu jste se náhle vyslovil s despektem o radostnosti, již mystikové po úspěšném boji se sebou samým dosahují. Vyjádřil jste se dokonce tak, že se to dalo chápat jako úsudek, že právě s výjimkou mne samého stojíte proti blbečkům.

Zhodnotíme-li tento rozhovor naprosto objektivně, pak my jsme s Vámi mluvili o voze, kdežto Vy s námi o koze. Neboť jste nevracel to, co jste slyšel, nýbrž jste se utekl k argumentům, jež

tryskaly na povrch z Vaší bytosti ovládané agresivními pudy. To znamená, že se zpravidla nezaposloucháváte do řeči druhých, nýbrž jen do svých vlastních úsudků, jež jste si utvořil, aniž jste se zajímal o precizní informace.

To je zlá vyhlídka pro Vás do budoucna. Neboť tak nevystupujete pouze vůči mystikům nebo mystice, nýbrž proti mnohým věcem hmotně a existenčně Vám blízkým tak, že mohou spoluvytvářet Váš osud.

Ovládání sebe je nezbytné. Jen sebeovládání Vám umožní zjišťovat všechny momenty, jež se v příštím čase mohou ukázat jako nesmírně důležité pro Váš život; podle toho, jak tyto věci znám, zlá karma, jež se chce uplatnit v našem životě, nás chce nejprve oslepit neschopností ovládat se a pak už to nejhorší přijde jakoby samo sebou. Proto sebevládu potřebujete především pro světský život; pokud jde o mne, nikdy neotevřu bránu neviditelného světa těm, kdo nejsou schopni se ovládat. Neovládáním zatím v mystice nic nezkažíte právě z těchto důvodů.

Tak tedy k závěru: domníváte se snad, že přijetím boje se sebou samým, se svými impulsy, sklony a neuváživostí vstoupíte především na cestu blbosti, užiji-li tvrdého výrazu? Prostá logika Vám řekne, že nikoli. Naopak je to cesta k zlepšení subjektivních poměrů, především k vítězství nad okolnostmi a potom případně nad zrádnými překážkami na mystické cestě.

Neuvažujte tedy o ceně mystiky a mystiků z hlediska problémů přijmout nebo nepřijmout sebevýchovu ve věci sebeovládání. Mystika je něco úplně jiného a Vy zatím nemůžete vystihnout, co to je. Jste zatím v poměru k mystice jako žák obecné školy k učení vysokých škol; takový žák také nemůže hodnotit význam a povahu učení těchto škol.

Rozvažujte tedy jinak. Uvažujte, zda cestu sebeovládání, otevírající Vám cestu k lepšímu životu než neovládání se, můžete a chcete nastoupit, nebo zda od snahy ovládat se utečete a zapadnete do nepřehledných nahodilostí, jež neovládání sebe přivolává. A uvědomte si: to není mystika, to je mystická předvýchova jakožto nezbytnost ve věcech úspěšné mystické cesty.

Jste vzdělaný člověk a nehodí se, abyste si počínal jako primitiv. Pokud vím, anglické školy vychovávaly především lidi tak, aby dovedli poslouchat, co druhý povídá, a pak namítat argumenty hodící se přesně na to, co bylo řečeno. Vy jste vyhrkl ze sebe úsudek, který se na formu rozhovoru, který jsme vedli, vůbec nehodil. To je to, co lze považovat za uchvácení primitivností.

Tak tedy: člověk nemá nikdy ze sebe vyhazovat úsudky založené na vědomí zúženém pulsující nerozumnou vitalitou mládí, již konečně, jak vím, i životní zkušenosti překonávají pouze tím, že člověka obohatí o světský rozum. O osvíceném rozumu zde vůbec nemůže být řeč.

Máte možnost rozvážit si vše a podle toho se vyjádřete u *.

Mk

***193**

6. 12. 1973

Já, pokud jsem ze všech svých také dost neurovnaných mystických zkušeností vytvořil nauku, stanovil jsem jako její začátek snahu poskytnout mysli především stabilitu na široké základně, aby snad soustředění, jak tomu obvykle bývá, se nezúžilo a nevyvolalo tím horší psychické poměry, než v jakých se člověk nachází, když ještě jógu neprováděl. Musím předeslat, že při tomto začátku má podle mne „člověk stále ještě sedět na zemi“; mystický jeho život se odsouvá, až prakticky projde 90 % veškeré mystické snahy.

Nemyslete si, že snažení tohoto druhu je nezajímavým způsobem změny dosavadního způsobu života. Když se správnou snahou vnímající vědomí začne rozšiřovat, pak dochází k postřehům sice jen na dosavadní úrovni vnímání, ale do takové hloubky a šířky, že už to činí z člověka mudrce. Z toho můžete soudit, že správné mystické úsilí vytváří především z člověka tvora velice dobře učeného, který pak postupně svůj život obohacuje o zkušenosti na mystickém poli, a to ještě v rámci rozvinuté mentální transcendence.

Abych však přešel ke konkrétním pokynům, musím Vám povědět, že se začíná podle základních pouček klasického buddhismu: pozorováním těla a sledováním jeho úkonů. Máte uvědoměle chodit, sedět, jíst, konat přirozenou potřebu; máte prostě sledovat vše, co děláte a co tak velice zapadlo do oblastí funkcí zcela mechanických.

Sleduje se tím utlumení těkavosti mysli, její upoutání na sebe jakožto subjekt a – to už je soustředění přivoděné jinými prostředky než myšlením na jednu jedinou věc až, promiňte, do zblbnutí. Ostatně zde tedy člověk zakládá zdravý rozvoj intelektu. Tento intelekt Vám musí pomáhat v orientaci v nepřehledných jinak projevech duševního života.

Vizím a vjemům abstraktní povahy se vyhýbejte. Člověk vskutku není nikdy dost duševně fundovaný, aby ho to nezavedlo někam tam, kde si nepřál být. Mluvím ze zkušenosti potvrzené pozorovanými případy.

Uvažte a rozhodněte se nějak.

26. 1. 1974

Jsou pouze dva příkazy, jichž se má přidržovat ten, kdo vstupuje na stezku duchovního vývoje. Jsou to: 1. správné konání a 2. správné počínání.

Správné konání se zužuje do příkazu „neubližovat“; správné počínání jsem po dokonalém prověření toho, co má člověk dělat, vtělil do pokynu: pozorování těla. První příkaz je jasný. Druhý má za účel, aby byly odstraněny gejzíry spekulací. Pravdu totiž nelze vymyslet ani se jí domyslet. – Víte, proč moderní lidé přes nebetyčnou pýchu nad svou emancipací přece jen žijí truchlivé stavy vyplývající z vědomí, že nemají dostatečné vědění, čili že jsou nevědomí? – To proto, že už si do svého života tolik toho napředstavovali, že nyní už nevidí skutečnosti, nýbrž jen své představy, z nichž některým nevěří jako dobrým, kdežto jiným ano. Buddha o tom řekl, že to je předivo názorů, hloží názorů, bludiště názorů atd.

Toto znamená, že se na to musí jinak. Místo rozvíjení idejí

v podobě čirých spekulací se nutno opřít o pozorování. Pozorování však je zcela nedokonalé, když člověk pozorované opřádá apriorními předsudky, jimiž je celá jeho bytost „vystlána“ asi od nohou až po temeno hlavy. Proto ono pozorování těla a navíc jeho úkonů od okamžiku k okamžiku. Jen tím se mysl přivede do nečinnosti a tím umožní pozorovacímu principu vidět individuem nevykonstruovaný svět.

Tu jsem u toho Bruntona a snad i u Ghoseho. – Brunton skutečně „sedával u nohou svého gurua Maharišiho“, než se vztekнул a vrátil se k sobě, k spekulujícímu tvorů. Proto ty strašné nesmysly v jeho „nauce“. – Ghose měl důvěryhodně vybudovaný mystický svět hinduistický, takže mu po formální stránce nebylo možno snadno něco vytýkat. Jenže příslušníci jeho ašramu měli víru, že nezemře. Když zemřel, vztáhli tuto víru na život jeho matky, totiž matky Ghoseho ašramu.

V Indii jsou poměry jiné než v Evropě. A. David-Neelová kdesi píše, že seděla na verandě v domě, kde bydlila, když nějaký mladý muž na ní žebrel tuším 2 rupie. Ona mu nabízela více. On odmítl, že pozítří už takovou pomoc nebude potřebovat. – Za nějaký čas viděla téhož muže, jak jde v čele skupiny svých čelů, zanícených náboženským nadšením, jež se zračilo v jejich obličejích.

Tak to jsou poměry indické. V Evropě by se ten člověk takto neuživil. Zde ke guruům chodí začátečníci s vědomím absolutní dokonalosti, která si vyžaduje pouze uznání této dokonalosti, protože přece jen v jádru té dokonalosti hlodá červ pochybností. A teď náhle do toho všeho zaduje hlahol o existenci nějakého „supermindu“ nebo nadjá a – hledající se už octnou v labyrintu, kde skončí jako lidé s narušeným duševním zdravím, které ovšem není nutno dát vždy psychiatrům, aby svými chemickými svěracími kazajkami přivodili v takových lidech „duševní klid“.

Věřte, že nemáte žádného Svědka ani Nadjá; jste to jen Vy, kdo může prožívat svou dokonalost nebo nedokonalost. Pokud ovšem nejste dokonalý v tom nejvyšším buddhistickém smyslu, jste pouze něčím v boji mezi ideami, stavy a pocity; v tom stavu se lze utěšovat existencí Svědka, Nadjá nebo supermindu, ale jinak to v neutešeném stavu nepomáhá...

***206**

14. 5. 1956

Ostatně Vám předkládám jako podmínku udržení našeho přátelství to, že se musíte vzdát všech bohů a stavů, které vstupují do Vašeho života. Z toho vyplývá, že se musíte opět stát člověkem „normálním“, totiž tím, který nemá možnost vidět, cítit a zjišťovat něco způsobem neobvyklým. Je to vlastně návrat do doby, kdy jste byla na světě jako slepec, ale musíte to přijmout jako podmínku alespoň mého přátelství. A kdybych k tomu řekl ještě více, nedávám Vám žádnou lhůtu k tomuto vzdání se vizí a stavů, máte to učinit hned, bezprostředně a se zřejmým výsledkem.

Vize a stavy Vás připravují o možnost živých projevů pravé zbožnosti. Pro samé vidění a stavy nemůžete říkat Bohu, že jste maličká a potřebná jeho pomoci, a to je velmi zlé rouhání životem. Ostatně psychických sil neumíte používat. Jste více jejich obětí než jejich paní a to kdesi dále na cestě může značit sestup nebo pád. S ohledem na to musíte vědět, že jste maličká, že nic nevíte a že to, co se Vám vnucuje jako vize a stavy, jsou pouze mámení.

Když se nebudete umět zařídit podle směrnic, které tu právě uvádím, nemůžete předpokládat, že máme k Vám jakýkoli dobrý poměr jakožto k člověku, který jde mystickou cestou nebo na ní hledá.

***210**

12. 4. 1952

Ve Vašem stavu stačí, abyste se mnoho zabývala ve své mysli božským. Tak mnoho, abyste se stále cítila na hranici ztráty všeho zájmu o světské. Když pak by se Vám stalo, že byste pocítila „dotek Boha“, totiž pocit jakéhosi uvolnění a nadšení, jež není poznamenáno viděním, pociťováním etc. něčeho ze světa, obětujte i to

Bohu. A všechnu svou domácnost poznamenávejte žehnající myslí. Ať dobré, či zlé, všechno vítejte jako dobré od Boha a mírněte to vědomím, že Vaším vědomím, Vašima rukama atd. na to sestupuje boží požehnání. – Modlení neškodí, i když velmi časté.

***225 ?**

13. 5. 1973

Vážení!

Z našich setkání ještě nevyplývalo, jaký máte důvod k zájmu o nauku. Je to otázka velmi důležitá, protože se vyžadují různé osobní oběti, jež člověk není schopen přinést, když v ní třeba vidí pouze nějakou zajímavost, která má okrášlit všední, běžně žitý život.

Nejlepší přístup k nauce vzniká tehdy, když člověk hned na začátku chápe tento současný život jako epizodu v životě; potom jeho přístup k nauce je široký, bez iluzí a věcný a jistě udělá všechno, aby problémy současného života rozřešil právě duchovním úsilím.

Na současný život byste měli hledět jako na sen, protože v něm existuje pouze stav vnitřního sevření, jež duchovně a karmicky zralý člověk cítí jako těžké vnitřní pouto, v němž se špatně žije, a to úměrně jeho karmické a duchovní zralosti.

Připouštím, že nauku mohou sledovat i lidé, kteří se tážou po účelu všedního, současného života; ti se vydávají na duchovní cestu s tím, že se jim tento účel ukáže. Dokonce já tento přístup k nauce chválím, protože se jím vylučuje vliv emocí, jež prostý přístup k ní často učiní zcela závadným. V tomto případě se věří v zázraky, k nimž znalci nauky nemají žádný poměr, protože pro ně je vždy rozhodující pouze poznání, jehož pomocí povolují všechna pouta omezující člověka až v záhybech jeho duše.

Zázraky se v nauce nemají hledat. Jde se za účelem vyřešení problémů zevního života, z čehož vzchází právě ta volnost, paranirvánský stav, který už nepřipouští žádnou možnost světu, aby

na člověka vložil jeho vždy pro světského člověka zcela spolehlivě působící pouta.

Jdou-li po duchovní cestě manželé, pak musí mít stejný cíl. U obou musí být pochopeno, že účelem duchovního snažení je dosažení vnitřní volnosti, což už zase vyžaduje změněný postoj k zevnímu světu; všechno, čím tento svět může imponovat běžným lidem, musí jim oběma být ničím. Jinak vznikají vnitřní rozpory, jež vyúsťují v tom, že manžel manželku a naopak dovede tlouci do hlavy často i novým plechovým hrncem. To pak už není předpoklad k vysvobození jednoho a ke štěstí druhého.

Vzhledem k těmto věcem je nutno začít celou mystiku způsobem života. Především musí být vyvinuto úsilí o umírněnost ve všech požadavcích, jaké vůbec může mít světský člověk. Musí dojít postupně ke změně tendencí myšlení; místo věčného zájmu o okolní svět musí nastat zvnitřnění, které je nejlépe dokumentováno postojem zbožného křesťana, který setrvává na modlitbách. To se z hlediska nauky hodnotí jako odtáhnutí mysli od světa, jiný přístup k pratjáháře, jež se někde definuje takto:

„Kamkoli se upíná zrak, vrať ho zpět, aby byl poslušný.

Kamkoli utíká sluch, vrať ho zpět, aby byl poslušný.

Kamkoli se obrací čich, vrať ho zpět, aby byl poslušný.

Kamkoli se upíná chuť, vrať ji zpět, aby byla poslušná.

Kamkoli se upíná hmat, vrať ho zpět, aby byl poslušný.“

To je pratjáhára, jeden z údů jógy; její pomocí má být celá bytost ukázněna a tím má být přivedeno soustředění. Toto soustředění jistě není mentální, ale zato je vlastně už bytostné. A o to právě jde. Neboť pouze jeho pomocí bude zlomena hnací síla sklonů, což bude příčinou duševní očisty a rozvinutí vhledu, jenž už sám opatří člověku poznání.

Že „všechno je marnost“, musíte poznat přímým vhledem. Jen pak budete způsobili ztéci hradby oddělující od sebe dva světy, totiž zevní a vnitřní. Když je prolomíte, těžiště Vašeho života se přesune a pak, místo abyste žili na zemi, budete žít tam někde, kde se uschoptil žít Míla.

Tak zatím s tou pratjáhárou. Provádět ji neznamena stát se

„beránkem snímajícím hříchy světa“, neboť se tím zavádí na světě náboženství útrap a ústrků. Velký člověk může svou osobou vytvořit poslední mez, nedovolující věčně ubližujícím, aby ji překročili. V nynější době to má pro Vás znamenat, že na povrchu nebudete měnit své jednání, jímž jiným vzdorujete. Jen pokojnou mysl musíte u toho mít.

Napsal jsem Vám o jedné etapě, která je teď pro Vás aktuální.

Zdravím

Mk

***230**

21. 1. 1972

Jelikož předpokládám, že Váš zájem o jógu je vlastně zájmem o duchovní nauku, jejímž cílem není neprokazatelná pomoc člověku v jeho povrchních strastech života, nýbrž dosažení poznání, jímž se řeší všechny strasti, osvětlím Vám jak své stanovisko k duchovnímu úsilí hledajících, tak i k jejich nezbytné orientaci, která je k tomuto poznání dovede.

Především nepřispívám k ukájení dychtivosti mladých po ještě větším rozmachu energie, vydávané jen za účelem osobního sebeuplatnění. K tomu účelu jóga nikdy nebyla; předpokládá se, že na sebeuplatnění ve světě musí každý stačit normálním vypětím energie, což vlastně náleží do zevního aspektu kázně, již duchovní nauky i jóga na člověku vyžaduje. Ze svého osobního stanoviska bych k tomu podotkl, že toto zevní, přirozené nebo obyčejné úsilí člověka o jeho osobní vyniknutí je zdravé proti snaze vyniknout pomocí jógických praktik.

Jako člověk znalý psychologie lidí sleduji obvykle, zda energický mladý člověk je takovým proto, že se sám duševně i fyzicky zmobilizoval, nebo je takovým proto, že ho ženou světem jeho nezřízené smyslové tužby nebo jen nezdravá nízká ctižádost. Podle mne je dovoleno být energickým z prvního důvodu, což přeloženo do jiného

vyjádření znamená setřesení tamasu, duševní a fyzické nehybnosti, lenosti, permanentní mobilizací všech sil vlastního bytí.

Vy v józe nehledejte zázračný prostředek k odstraňování běžných strastí. Vizte vše, co prožíváte, jako produkty svého vnitřního uzpůsobení a snažte se pochopit, že duchovní úsilí musí být zaměřeno pouze na dosažení změny tohoto uzpůsobení, aby jeho produktem bylo prožívání slastnější, jež otevírá cestu k poznání, jímž jsou vybaveni mudrci.

Prostředky k sebepřetvoření nejsou nijak tajné ani zázračné a nejsou proto v majetku různých šarlatánů s protáhlými tvářemi předstírané moudrosti v podobě vážnosti. Řekl bych to takto: snažte se být šťasten s myslí zafixovanou na sebe sama v tělesném pojetí především a toto druhé rozvíjejte do pozorování těla analyzující myslí; analytická mysl se vyvíjí ze snahy pozorovat sebe v tělesném smyslu s odstupem (objektivně) a s přiměřenou intenzitou.

Jen toto jsou prostředky, s jejichž pomocí se dosahuje poznání. Zprvu je to poznání duševní činnosti vůbec i duševních a emocionálních tendencí a později zákonů, jimiž se řídí život tzv. živé hmoty, tvorů. To samo je už poznání vpravdě mystické, i když zatím „přízemní“. Analyzující schopnost mysli přiměřeně energické a na tělo zaměřené, jejímž pozadím je „šťastnost“ dobytá silou vůle, dokáže však více než udělit zmíněné poznání. Když takováto mysl dokáže rozkládat bytnost v její jednotlivé složky a prvky, dovádí také člověka k poznání vzniku všeho stvoření; teprve toto poznání zbaví člověka strastí v klasickém buddhistickém smyslu, tj. řeší problém lidské existence s konečnou platností.

Vy vzhledem k této perspektivě měl byste nauku chápat jako specifikum v oblasti výzkumu přírody, výzkumu svého druhu, přičemž můžete počítat s tím, že to Váš život jistě obohatí jako nějaký druh užité vědy. Podle mého názoru vlastně je člověk povinen lidskému rodu tento výzkum provést, aby tím zaplatil za svou existenci. Jinak se člověk druží k těm, kdo život chápou jako úsilí česáče ovoce dobytého společným úsilím celého lidstva, což je přece nízké, velmi sobecké. Ostatně buďte si vědom toho, že duchovní

nauky v podobě jógy, mystiky a hermetismu nikdy nesestupovaly až k lidským příbytkům, aby řešily problémy vyskytující se kolem rodinného krbu. Na to má stačit běžné lidské úsilí. Když na to nestačí, nevyřeší je ani jóga nebo jiná duchovní nauka. O to se totiž pokoušeli už tak mnozí a nakonec ze své snahy vytěžili pouze falešnou nauku obsahující falešné prostředky a dospívali pouze k falešným cílům.

Co nyní dodat? – Mladí lidé by měli mít ctižádost dosáhnout cíle duchovních nauk, jež obohatí jejich život ušlechtilými perspektivami přetvářecí moci, jež pramení z dovršení absolutní sebevlády, jež nikdy nedovolí osobním vznětům, aby vytvářely neovladatelné hnací osudové síly. Tím je tato sebevláda vymezena. V ní je klíč k dosažení každého druhu hledaného štěstí.

Rozved'te si vše a pak se rozhodněte. Pak mi napište. (...) Kromě toho o mně buď s nikým nemluvte, nebo s opravdovými zájemci o mystiku.

***232**

11. 2. 1969

Jste-li začátečnice, vždyť tak mnoho na tom nesejde. Nejprve je nutno natrvalo pozvednout ducha k Bohu; když je pozvednut trvale, je člověk začátečník. Když vůbec nekolísá a tuší, že už je na správné cestě, je jdoucí. Když pozná to, k čemu se pozvedl, jako milého přítele pánaboha, je jdoucím s jistotou. A pak tu jsou ještě další stupně. – Nemyslete si, že někdo může vystoupit nad rovinu běžného života nebo stavu, když tím, co píšu, neprojde.

Nalhávat si však může kdokoli cokoli. Vy nejste typ, který by dovedl žít z nalhaného. To je plus. Neboť, bohužel, poznal jsem velmi mnoho lidí, kteří chtějí žít z nalhaného a ještě to obhajují. Ti jsou ztraceni, i když jim někdo řekne, že už jsou pomazaní svátostí mystické svatby.

Tak tedy srdce vzhůru, vzdát se na věky pochybností a promíjet mi, když třeba nemám čas se ozvat, když se Vám to zrovna hodí. Věřte mi, že nezahlám, i když nic nedělám. A na ty pokračující nebo pokročilé už nemyslete, především nesrovnávejte se s nimi. Kdo jde, dojde; kdo si lže, nedojde.

ŽIVOTOSPRAVA

*103

22. 10. 1972

Co se týká nauky, domnívám se, že úspěchu lze dosáhnout snadněji, než se zdá. Stačí dokonalé uvědomování si těla a absolutní vyhýbání se myslí světa. Za těchto okolností se dobrou a povznesenou náladou realizují nebeské nebo božské stavy, kdežto špatnou a nepovznesenou všelijaké stavy astrální až podsvětské, pekelné.

Vzhledem k tomu nazírám na Tvůj případ tak, že máš celkem cestu dobře otevřenu. Jestliže realizace vyšších stavů, nadsvětských, nebeských nebo božských není tak zřejmá, abys to mohl považovat za evidentní a silně průkazné, pak závady jsou pouze v tom, že vzdání se světa, dokonalé jeho zřeknutí, není bezvadné.

To nemusí být závadné ve smyslu mravních nedostatečností, nýbrž na to stačí zabývání se světskými věcmi, často jen zaměstnáním a běžnými rodinnými nebo sociálními záležitostmi. Právě tyto věci i připraveného zdržují na tomto světě a znemožňují mu realizovat definitivně pro něho třeba už žádoucí nadsvětský stav.

Jsem toho názoru, že to nemusí být podstatně závadné; vytrvalá snaha nakonec pomůže k úplnému rozžehnutí se se světem, neboť právě tato snaha více a více člověka absorbuje pro sebe, čímž se pomalu úplné vzdání se světa uskuteční.

„Cesta silných“ se vyznačuje tím, že člověk dokáže být zcela boží a přitom plnit povinnosti otce rodiny. To se praktikuje tak, že mimo dobu, kdy vykonává své denní povinnosti, dbá na udržení nitra čistého a zcela prostého světa v jeho jakékoli formě; své denní

povinnosti ovšem musí plnit s úplným zaujetím, aby je vykonal dobře a nemusel se vracet k tomu, co nevykonal dobře.

Proto jsem pro dobrého pozorovatele žil vždy jakoby dvojí život. Nepletl jsem do vykonávání nezbytných povinností ani pána-boha ani blaženosti, nebeské nebo nadsvětské stavy, ale také jsem ponořen v Boha neotravoval stavy z toho pocházející vzpomínáním na i tíživé denní starosti. Proto jsem měl vždy dobrý přehled o obojím: o nebeských a všech nadsvětských stavech i o hospodářských a jiných věcech, jež se týkaly zevního mého života.

Nejhorší, čeho se může člověk jdoucí po Cestě dopustit, je to, když plete obojí, božské i světské, dohromady. Víím, že pánbůh se nikdy neplete do zevních záležitostí svých vyznavačů; proto je nutné chovat se jako každý běžný světský člověk, jenž případně i tvrdě bojuje o svůj denní chléb, ale když „jeho den“ světského života skončí, má už být zase pouze boží. Tak sloučí prakticky neslučitelné, protože faktor čas vždy tyto dva způsoby žití přemostí, ale to smí být pouze kdesi pod úrovní přirozených dosahů uvědomování, což v jiném smyslu značí, že stav uvědomování se v přítomnosti musí být vždy pouze jednoznačný. A další vysvětlení k tomu? – Mystik má žít svůj duchovní nebo nebeský nebo nadsvětský život tak intenzivně, aby když plní své denní povinnosti, „zněl“ tento duchovní, nebeský nebo nadsvětský život v jeho bytosti jako vibrace nebo naladění, nedotýkající se už mysli, nýbrž stavů těla. Pak už může ty své denní povinnosti plnit s nejvyšší vehemencí. Pokud víím, tyto denní povinnosti nemohou nikdy člověka od jeho duchovního snažení zcela odvést, protože netrvaly tak dlouho. Proto se stavy duchovního snažení znovu a rychle obnovují; duchovní postup nutno pak vidět v tom, že rozvinutí těchto mystických stavů se po denních povinnostech dostaví rychleji a rychleji. Ve stavu duchovní dokonalosti se mystické stavy stávají dokonalými okamžitě po skončení denní, světské práce.

Protože se to děje takto, nemusí si nikdo stěžovat na překážky. A tak měj důvodnou naději, že dojdeš tam, kam chceš.

23. 6. 1953

Přesně vzato má člověk v Tvých letech a v tom všem, co se na Tvůj věk váže, prožívat samočinné stahování do nitra s vědomím všeho svého těla. To je známkou, že člověk stoupá vzhůru, k duchovním výšinám. Ty se mi zdáš poněkud slabší v patričním stahování do nitra, ale máš harmonickou karmu i dosti výrazný stupeň čistoty, což se projevuje subtilní tendencí vzhůru.

Jistě je lépe, když tyto tendence jsou výraznější, aby mohly slibovat znovuzrození s výrazným uvědomováním duchovnosti. Z té příčiny bys měl snažit se udělat, co se ještě udělat dá. Máš pokoj od světských povinností a můžeš proto zařídit se ve svém denním životě tak, že se budeš velmi mnoho utíkat do sebe sama ve stavu spokojenosti, asi tak, jako kdybys našel nejvyšší. Cvič se v klidu šťastného člověka, který míní, že může neustále něco povídat Bohu, a jemuž nevadí, že mu Bůh zatím neodpovídá.

Doporučuji Ti tuto práci v plné jistotě, že jí budeš moci shromážďovat další kapitál dobré karmy. Duchovní život je subtilní rostlinkou a věř mi, že mohu zjišťovat lépe než Ty sám, že v poměru k běžným lidem máš v tomto ohledu plus nesrovnatelná. Mohlo by se říci, že máš jenom hrubší cítění a některé názory, které Ti nedovolí, abys mohl pozorovat svůj duchovní stupeň. Kromě toho se ti nedostává možnosti srovnávat. Proto můžeš tonout v obavách a pochybnostech. – Ale věř mi, že nikoli podle toho, kolik toho člověk o sobě ví, nýbrž podle toho, kolik v sobě nosí, bude oceňován na pláni projevena. . . .

Věnuj sobě mnoho pozornosti. Uzavírej se ve svém nitru v klidu spokojeného a snaž se tak být pokud možno po celý den, od okamžiku k okamžiku, stále. A přímé cvičení? Cvič si nebo nikoli. Odpočívej spíše v pohodě. Až odstraníš jemné povrchové rozčereň, bude se moci dostavit dobrý stav, ten, který již znáš, ale brzy se prohloubí.

***116**

11. 6. 1952

A je bohužel pravda, že ti, kteří padli, nevěděli, že mystika je život. Kdyby to věděli, věděli by též, že úsilí o šťastný život může být jen úsilím mystickým, protože mystika je prací na sobě samém, na zavedení niterného štěstí, které je zprvu v duchu, ale pak obkličuje všechen život, tak jako v obecném případě jej uchvacuje zlo, bída, zoufalství apod.

***121**

2. 5. 1973

Když člověk nežije skutky ctnosti, je „režim dne“ také komedií. . . . Kořen je přece v uvážlivých počinech toho, kdo se veskrze pozoruje při každém kroku, činu a projevu.

***122**

23. 11. 1972

Když má někdo nějaký světský ideál, přizpůsobuje mu všechno. Budoucímu úspěšnému obchodníkovi se motají v hlavě počty, Napoleon věčně prý koukal do plánů, takže zapomněl, že už se právě žení, budoucí špičkový vědec myslí stále na příslušný vědecký problém a vynikající budoucí mystik by měl stále myslí trvat u nauky. – Kdo se takhle nechová, nýbrž má zájmy roztržštěné, bude snad jen hokynářem nebo tuctovým řemeslníkem nebo řemeslníkem ve vědě a bude u něho vždycky typické to, že bude mít vždycky mnoho zájmů, jež mu budou zábavou více než životní směrnicí.

Když jsi tedy dospěla k mystice, vezmi to jako nabídku cesty k svému nejvyššímu štěstí. Podříd' jí také všechno a ty denní nezbytné povinnosti vykonávej zbytkem své energie. Mysli na mystiku, na její příkazy a nezapomínej ani na okamžik na povinnosti, jež ti ukládá. Jen tak se můžeš domoci úspěchu, jímž při dobrém postupu bývá rozřešení všech životních problémů. Pochop, že to věčné kolotání mezi nadějemi a těžkostmi, jež Ti život den ode dne kazí, není k ničemu a že zakotvení ve snaze dosáhnout jediného může být jediným spolehlivým řešením všech problémů života. Mohu Tě ujistit, že když se takto budeš chovat, utrpení od Tebe odejde.

***123**

16. 10. 1967

Když lidé touží po svém dobru, měli by se víc zajímat o sebe sami, protože v nich samých je klíč k dosažení tohoto dobra. Jsou však asi prokletí. Domnívají se, že se musí zajímat o mnohé vnější věci, na nichž se zdá závislou jejich existence, a tak promarňují všechn čas svého života; když už je pozdě, nalézají se jako lidé vyčerpaní, kteří už ve svůj prospěch nemohou vůbec nic dělat. Tak jdou od nadějí do zklamání, tu ve strachu, tu v rezignaci tam, odkud není návratu.

Ne, není člověk povinen ztrácet život v úplném zaujetí světem. Živobytí je jistě nutné, ale když člověk nechce svůj život ztratit jako věčně ustrašený zajíc, musí najít sílu odporovat vžitému zvyku orientovat se pouze na zevní věci. Což je tak nesnadné vidět kolem sebe, jak lidé s velikými plány, lidé geniální, kteří se často zdají tak mocní, končí svůj život v bezmoci a strachu před neznámou, bezednou propastí, do níž padají? Snad je možné rezignovat nad touto skutečností, protože se neustále uplatňuje a opakuje. Avšak pouze pokud se člověk neseťká s naukou. Nauka slibuje, že k takovým koncům nemusí docházet vždycky. Člověk přece má možnost stabilizovat a vytyčit své já, prosté světské orientace, a dočkat se

poznání, že konec všeho nemusí být jeho koncem – v tomto já nachází věčné trvání, které se realizuje v podobě přirozeného sebeuvědomění v takovém stavu. To má na jedince, který dospěl tak daleko, nesmírně dobrý vliv. Ale aby dospěl tak daleko, musí přemoci permanentně působící sugesci, že se musí věnovat světským věcem, kdežto sebe sama zanedbávat. Vždyť přece zatím není nikde psáno, že i když plní všechny své světské povinnosti, musí i sebe dát světu. Pravda, mnoho povinností se kupí na člověka. Ale když člověk není líný, může v mládí věnovat se i sobě. S pokračujícím věkem možnost věnovat se i sobě pomalu upadá. Člověk nezvyklý na velké pracovní vypětí stačí později pouze na své zevní povinnosti – tu již se otvírá jícen jeho zničení jakožto bezbranného tvora. . . .

Nikomu není nic dáno z toho, za co svým úsilím v životě stále neplatil. Nezapomeňte, že když někdo dává sebe stále jen světu, nemůže čekat, že duchovno se mu za to odmění. Osud se na to dívá tak, že by to bylo nespravedlivé. Jsou tu totiž také lidé, jako jsem byl já, který za duchovní hodnoty jsem dal i existenci i zdraví. A tak je tu někde mezi lidmi přehrada, o níž nerozumní jakoby nevědí, a proto mluví o tom, že existuje možnost dát někomu něco, za co nikdy ten někdo neplatil.

Pan * je případ na rozhraní dvou druhů lidí. Byl dobrý a uznával duchovno. To všechno je dobré. Osud však má svá měřítka, a proto musí odcházet ze života, aniž by svíral v sobě Boha. Tím platí mnoho jako mnozí jiní. Kéž by to bylo pro Vás a pro jiné poučením, že už za života musí člověk dospět k reálným výsledkům na svítající cestě Ducha.

***128**

21. 4. 1969

Základním duchovním školením je tzv. správná životospráva. Musíte tak a tak žít; tím dospějete k evidentnímu zjištění, že Váš strastný život se změnil v uspokojující. Povšechně jsou lidé

tak desorientováni, že se domnívají, že problém své vlastní životní strasti mohou vyřešit např. v józe stejným způsobem jako v běžném životě, totiž dalším a stálým hromaděním věcí osobní potřeby. Já jsem na opačném pólu, a to právě v souhlasu s naukami Orientu. Vzdáním se chťíčů chci vytvářet předpoklady osobní spokojenosti. Právě ty neustálé potřeby činí člověka nervozním, chtivým, bezohledným, na věky nespokojeným. A tuto šibeniční situaci pak promítá i do svého názoru a do snahy duchovní. Jóga ho má obohatit, byť jinak než třeba obchod, pracovní úsilí nebo úspěšné zlodějství. S takovým názorem ovšem nelze mít v józe úspěch.

Ale duchovní snažení není také ryze idealistické. Neusilujeme o výsledky v duchovním školení proto, abychom unikli strasti po smrti. Když se podrobíme „správné životosprávě“, pak strast překonáme a jako se strast přenáší do posmrtného života, tak se tam přenáší i překonání strasti.

Na to se myslí v duchovním školení, a proto jóga není snažení ani ryze materialistické ani ryze idealistické, nýbrž racionalistické svého druhu.

Dovídali jsme se, že blázni jsou většinou bývalí mystikové. Já však vím, že mystikové, pokud jsou dobří, jsou lidé tvrdě pracující na sobě, kteří když postupují správně, ochraňují své duševní zdraví jasným uvědomováním si všeho, co právě konají, myslí a cítí. Kdo takto postupují, nestávají se především mystiky, nýbrž duševně zdravými, společensky dobře učenými lidmi; na vrcholu tohoto zdraví a vychovanosti se stávají mystiky. Ale zde už jim lidé, jimž je smyslový svět alfou a omegou, nerozumějí. To je podivuhodné. Právě zdraví a vychovanost je v mystice nejméně chápána. Vše zůstává zaměřeno na senzace, na efekty, které jsou pro duševní zdraví spíše ekrazitem než uzdravující medicinou.

Toto všechno musí člověk vědět, aby v duchovním školení nepropadl nějakému zlu.

22. 11. 1962

Člověk nemůže žít, aby se někoho na cestě života nedotknul, a je také věci dotčeného, aby to chápal. Musí to chápat tím spíše, když klade na jiné požadavky a příliš nedbá něco dobrého jim učinit na vyrovnání účtů.

Starejte se spíše o to, abyste znovu a stále nacházela vnitřní rovnováhu, když ji běh života porušuje. Povinností jógina je přát jiným intenzivně dobro, ale když se stane, že v zevním životě na někoho narazí, má na to rychle zapomenout a věnovat se dále své vnitřní povinnosti přát dobro všem. Ve věcech karmy je totiž významnější žít duchovním povinnostem než se trápit nad činem, který utekl ze zřetele. Jenom zlá vůle tvoří zlou karmu. Když tam najdete závadu snažte se to opravit. . . .

Proto buďte trpělivá a zaměřujte se především na to, aby nepokoj zmizel. Vytvořte si pocit štěstí a spokojenosti, a až se Vám to podaří, zahrnujte i * do těchto svých pocitů. To úplně stačí. A až se Vám podaří překonat dnešní stavy, bude se Vám zase dařit mentální cvičení.

23. 4. 1974

Bud' skutečně velmi přísná v dodržování podmínek odpoutávání od rodiny. A docela je správné, když hlídáš každé vnitřní hnutí, jež je reakcí na Tvou nezbytnou účast zevního života. Musím-li např. já dávat pozor na to, aby nedbalost mystických snaživců, již byli a ještě jsou kolem mne, mne nezničila, je to případ rovnocenný Tvým kuchyňským okolnostem. Zrovna tak to u mne a pro mne může znamenat vzruchy, když vidím, že to s tou mystikou jde „jako když se pes pase“; právě ty vzruchy jsou důkazem úcastenství člověka na ryze světských problémech a tedy i důkazem jeho otročení světu. Jsou to tedy pouze dvě roviny, jež se stávají jedinci aktuálními, protože vůbec něco dělá.

Já jsem své mystice rozuměl vždy tak, že skutečný zájem na jejím přenosu je prokázán, až když je člověk na práci v ní hluboce zaangažován. To totiž znamená, že člověk dal svému úkolu všechno. Kdyby ho to však modelovalo do té míry, že by na tom bylo závislé jeho štěstí, byla by to připoutanost jakožto předzvěst duchovního pádu.

Já tedy nejsem z toho, že výsledky snah druhých se nedostavily, nešťastný, nýbrž zlostejnělý dokonce do té míry, že na to všechno nazírám, jako když se mne to vůbec netýká. To je ta odpoutanost, která se může jiným jevit jako můj útěk od díla.

Je tedy dobře být činným, pracovat, ale je také nezbytné vědět, kdy od své činnosti abstrahovat. To se týká té mé mystiky navenek jako té Tvé kuchyně. Tvořit mystickou obec je pomíjející, když ta tvořící se obec nejde jejímu zakladateli vstříc správnou snahou, a je také pomíjející komplex problémů kuchyňských. Na obojím se dá ztroskotat, když se člověk nedrží nezbytné, správné vnitřní hygieny.

Mně by nikdo nezaplátil můj pád, kdybych byl připoután k svému mystickému dílu, a Tobě by nikdo nezaplátil, když bys dala své kuchyňské zkušenosti svým blízkým. Mládí nastupuje na místo stáří a chce opakovat všechny omyly stáří, kterých se dopouštělo v mládí. Zdá se, že bez toho, aby sebevědomí mládí muselo splasknout po omylech a útrapách, to vůbec nejde.

Tuto vědomost mám z mystiky.

***139**

16. 5. 1953

„Neboj se života!“ – Žij v okamžiku a snaž se v něm vytěžit radost, víru v dobrý průběh osudu, vědomí, že nejsi osudem zdo-latelný. . . .

Neházej přes palubu sebe, nýbrž zevní svět. Vzchop se ještě jednou k sebevědomí, k tomu vědomí, které Ti napoví, že jsi, byť se svět kolem Tebe celý zhroutil. Vdechuj radost a jásání a buď

sebou samým, dokud se neobrodíš ve zdravém pocitu sebe sama. Neboj se, že „jáství“, jehož vyvolání Ti doporučuji, je cestou zpět. Povoláš-li totiž k životu toto „jáství“, nevzbudíš již jistě starého sebe sama, který se díval užasle do světa, považuje mýdlové bubliny za zlaté koule, které by chtěl. Ten je mrtev a nebude vzbuzen. Ale musí být probuzen ten nový *, na něhož právě myslím a který je tu nezbytný, aby byla dokonána cesta životem a pak mohl všechn * umřít, protože v něm nebude vůle k životu.

7. 8. 1954

Měl jsi sílu k tomu stát se člověkem neukázněným, alespoň na myšlenkové úrovni, speciálně v metafyzických otázkách. Z toho soudím, že bys mohl mít sílu k ukázněnosti. Musíš přece mít již zkušenost, že čekání jakéhosi náhlého vyřešení všeho je na nic, a z této zkušenosti se lze snadno poučit, že je možno, respektive nutno zkusit to i jinak.

Chce to myšlenkovou kázeň. Chce to věnovat se více zájmům, týkajícím se toho, co je boží, když nedovedeš vymýtit zájem o svět a zastavit bloudící mysl. Svět je řízen silami karmy a jenom od karmy má člověk čekat své povznesení. Proto pohlédni za sebe, zda jsi vždy zaséval to, co by Ti mělo dát pokoj v duši.

Po mém soudu náprava je vždycky možná. Vždycky člověk může chytit se tak pevně Boha, jako se chytá světa. A mám zkušenost, že docílí-li někdo toho, aby se jeho vědomí zalilo věcmi, resp. kvalitami božskými, bude vždy zachráněn pro vnitřní pokoj a mír. Máš zkušenost, že podle divoké filozofie jakési buddhistické větve může člověk nechat do sebe vtékat svět, ale máš také zkušenost, že na této cestě nedosáhl evidentního vykoupení. V tom případě máš mít sílu považovat tuto cestu za neosvědčivší se a zkusit to cestou kázně, projevující se spokojeností, vírou v Boha atd. Neboť trýzní-li Tě chaos, pak je ho nutno léčit tomu odpovídajícími prostředky.

13. 10. 1970

Míla chce snad začít ve výchově mystiků s „režimem dne“. Mně ovšem „režim dne“ nepomáhal, nýbrž pouze to věčné sursum corda, proplétané soustředováním, pozicemi atd. Tak jsem hledal jakoby ve zmatku, ale současně jsem se tím vyhnul možnosti, že až bych případně předstoupil před Šindžeovu tvář, která by si na mně vynucovala přiznání, co a jak jsem dělal, odkazovat se na to, jak se může mystikům s „režimem dne“ stát, že od pěti ráno do sedmi jsem žil svatým životem, od sedmi do patnácti bojoval s druhými nelítostný boj o existenci, protože člověk musí plnit i své občanské povinnosti, od 15 do 17, supaje, jsem čekal, až se duševně uklidním, v 17 jsem se navečeřel a přečetl noviny, po 20. hod. jsem se šel vyválet s manželkou do postele, protože i to náleží do „občanského žití“, a pak od 21 do rána chrněl spánkem uštvaných, únavou překonaných zvířat. To všechno by se mohlo stát pouze proto, že „režim dne“ odstranil zoufalé hledání toužícího.

Nevím, zda je toto Mílovi tak docela jasné, i když u něho nelze předpokládat nedostatečný intelekt, (...) nýbrž jenom důvěru, že ostatní budou usilovat jako on. Já sám nezapomínám, že jsem vždy u druhých narážel na předstírání, jako by žili životem mystiků, ačkoli žili životem zvířat a někteří z nich k tomu přidávali snahu oslňovat tím, co si kde přečetli.

***140**

Vojna podle mne nemusí působit na duchovní vývoj rušivě. Naopak. Jedná-li se o to, abyste byl zaměřen na sebe, pak ze sebe můžete učinit nástroj, který rozkazy vykonává, ale jinak žije pro sebe, ve Vašem případě vnitřně, do sebe zahleděně a o sebe se staraje. Ale abyste to činil dokonale, pak musíte to zahledění do sebe rušit tím, že budete od chvíle k chvíli dávat pozor právě na ty rozkazy. Pak na Vás nikdo nepozná, že děláte mystiku, ačkoli vojancíte. Jde jen o to nedat se strhnout vojenskou mašinerií, která může člověka

vzrušovat, když poznává, že se vyžaduje mnoho námahy pro nic za nic. Ostatně pro nic za nic se lidé namáhají i v civilním životě. Na vojně si s vyhledáváním námahy nemusíte dělat žádné starosti. Prostě na vojně „befel je befel“ atd.

Domnívám se, že s tím, co jsem Vám napsal, na ty dva roky můžete vystačit, a když se budete podle tohoto dopisu držet, uděláte víc, než kdybyste seděl u mne, hezky poslouchal, co říkám, a nedělal nic jako tak mnozí.

***142**

24. 1. 1953

Vážený pane *!

Slíbil jsem Vám, že se pokusím dát Vám pokyny k rychlejší cestě. Samo o sobě to snad není těžké, ale je s tím spojen jistý postoj k světu, jinak se úsilí mine s výsledkem.

Kdo míní energicky postupovat, měl by se bránit před všelijakými následky zlé karmy uctíváním všech lidí jako bohů, vzdávat jim svůj hold a doufat v jejich laskavé zpětné působení na něho. Takto zajištěn před vykonavateli rozsudků za porušenou karmu měl by se snažit konat jen dobro, od nikoho nepožadovat úsluh (to se týká žen jakožto ukáječek pohlavního pudu) a jednat tak, aby se nemusil před nikým stydět ani za své myšlenky ani za své pohnutky a aby nebudil požadavek soucitu tím, jak cítí a pocitově žije.

Takto zajištěn má jako člověk čistý (mravně) a nesobecký poklonit se všem neznámým, kteří uskutečnili, vyslat přání velikého požehnání a dobra všem bytostem, pozdravit Nejsvětějšího a požádat ho o požehnání v úsilí jógickém a potom se duševně uzavřít všemu světu s jeho vábivostmi.

Když to byl učinil, má pocítit samočinně vystoupivší radost v srdci, nadšení pro jógu a v oddanosti začít rozjímání o božských vlastnostech s upětím mysli na jednotlivé části těla, zejména

v mystických průsečících, tedy v kotnících, středu lýtek, kolenech, stehnech a spodku těla do výše hoření části stehen při sedění.

Tak má hlídat předchozími úkony navoděný stav a přerušovat rozjímání, když tento stav se poruší. Naopak má dbát stupňování radostnosti a nadšení při rozjímání za upětí mysli, a jestliže se tato nálada poruší, starat se pouze o to, aby ji nejdříve zavedl v celém rozsahu niterného života.

Jestliže trvá tato nálada a rozjímání o božském není přerušováno, může se stupňovat upětí mysli i rozsah základny pro soustředění. Ale po soustředování se má dbát velmi, aby člověk dlouho setrval ve stavu, kterého dosáhl při soustředění.

Když všechno cvičení je správně prováděno, má člověk opatrně uvažovat kvality těla a ducha a ve svém vědomí je pojit v jedno pozorované . . .

Mám za to, že to zatím stačí – snad jaksí podobně pracujete; já tvrdím, že nemá být přerušován celkový pracovní postup. O výsledky nutno se nestarat, případné stavy duševního vytrhování, proudy ve fyzickém těle a všechny ostatní věci nezvyklé likvidovat nalezením normální základny pro uvědomování – pan * má být nejnormálnějším člověkem i ve smyslu zjišťování a pociťování v sobě samém. Slovo normální chápu jako že člověk o sobě nic neví. Tedy blahá nevědomost.

Zatím zdravím

Mk

*144 (?)

26. 7. 1952

Je velmi účelno žít duchovním životem, i když se nezdá, že by se člověk domáhal nějakých „výsledků“. Výsledkem budiž, že člověk dovede žít zcela zaměstnán nadsvětskými (duchovními) pocity a myšlenkami, neboť *způsob* myšlení a pociťování je to jediné, v čem člověk zůstává v okamžicích pro jeho tělesný život nejnebez-

pečnějších. Můžete v svém životě zažít jakkoli mnoho mystických stavů, ale nezvykne-li si vědomí a mysl sídlit v oblasti duchovních a božských zájmů, neprokážete jimi (těmi stavy), že jste vyrostli nad běžný způsob a tendence žití, a proto všechno Vaše vnitřní žití bylo by poznamenáno nutností sestupu.

Mám za to, že si z toho dovodíte, jak je nutno býti mystiky podle stavu mysli, citu a vědomí a nikoli podle mystických stavů, vědomostí a magických nebo mystických sil. Když si toto dovodíte, nebude Vám nesnadno domyslet si, že skutečně všechno slibované dobro ve smyslu východiska žití opírá se jen o všeobecný návyk na myšlení, cítění a uvědomování podle mystických nauk, a to především mravních.

Aby se cesta bytosti nestočila dolů do pekelných světů, musí tato bytost vytvořit přehradu myšlením, cítěním a náplní vědomí. Ten člověk, který v myšlení, cítění a vědomí drží toliko božské (jako stavy, pocity, myšlenky), postavil přirozené hráze silám pekelného světa, byť i nebyl mystikem vědoucím, jasnovidným a plným magických sil. Je to jen ústrojí jeho fyzické bytnosti, které může napomoci neb přibrzdit rozvoj těchto sil, ale tato bytnost nemůže ani ovlivnit ani zabránit účinku záchranných sil spásného myšlení, pociťování a uvědomování.

Netrapte se tedy myšlenkami a pochybnostmi o svém dobrém stupni duchovního vývoje. Snažte se jen opatrně a s konečnou platností zlikvidovat všechn bolestný a nevědomostí zatížený svět ve své duši, v níž je zaklíněn právě myšlením, cítěním a uvědomováním. Až se Vám to podaří, pak budete mít zajištěno vykoupění, aniž byste se museli stát mistry jógy.

***149**

29. 9. 1969

Do mystické nauky bylo vneseno mnoho zmatku jednoduše tím, že se zdůrazňovalo, aby člověk cvičil a nikoli žil. Hodnoty žití, které

nás zatěžují nebo obšťastňují, jsou hodnotami především mravními. Ty musíme změnit, chceme-li, aby nás mystika dovedla k touženým cílům. Neboť v podstatě člověk netouží v první řadě poznávat hierarchické uspořádání vesmíru v jeho hrubých, jemných a bez tvarových projevech, nýbrž prostě po tom, aby se měl dobře. Tyto problémy se v mystice stejně jako v józe řeší mravními příkazy. Člověk má nejprve očistit a povznést myšlení, cítění a nazírání do toho stupně, kdy se mu dobro, ušlechtilost, nepozemskost a naprosto ryzí cítění projeví ve zpětném působení jako blaženost neustále prožívaná; pak teprve se má ohlížet po tom, k čemu vedou koncentrační cvičení. . . .

Lidé žijí pouze tím, že vidí, čichají, slyší, chutnají a omakávají něco z hmotných věcí světa. To je absolutně protichůdný způsob toho, jak mají žít mystikové. A když někdo s těmito měřítky vstoupí do mystiky, pak si problém mystického vývoje tak zkreslí, že už z mystiky nic nepochopí. Nepochopí, že musí zevní svět jako budiče rozličných prožitků odsunout a začít žít tak, že si budou vytvářet správnou náladu bez zevních příčin, tak, že pramen štěstí naleznou sami v sobě zase bez zevních příčin. Když toho neučiní, pak je mystická cvičení přivedou k vidění strašidel, k hrůze před neznámem, k absolutně falešnému názoru na život a kosmos. . . .

V józe je životospráva jógou samou o sobě. Jenže i zde převládá naprosté zkreslování toho, co je skutečně správnou životosprávou.

***155**

20. 3. 1974

Povím Vám, co se stalo v Hradci. Přijel za mnou pan V., jehož asi znáte, a řekl mi, že když se po Vánocích díval na věci, jež ležely na stole a na jejich vrchu pak má gratulace k Vánocům, řekl si, že co to všechno proti tomu, co symbolizuje můj lístek. V tu chvíli jeho nevidomost dostala trhlinu. Protože pak uvažoval dále, napadlo ho, proč hledá místo, kde by mohl být mnichem. Vždyť

prý přece může být mnichem v prostředí, kde je. A vskutku pak, když zase usedl, aby se v sebe ponořil, našel ve svých nohách štěstí provázející první buddhistický vnor. Od té doby znovu a znovu dosahuje prvního buddhistického vnoru, den ode dne, a já jsem mu mohl říci, že za takových okolností zpravidla nikdo ze světa neodchází smrtí dříve, než je zjištěno, že se sem na zemi nemusí vracet.

Pan V. tedy pochopil, že je třeba odloučit se od spekulací mysli a zabývat se pouze tichým stavem mysli setrvávající v prvním vnoru; tím konečně problém jak mysticky pracovat definitivně vyřešil. Vzpomněl na má slova vyřčená už před čtyřiceti lety, že toho člověk nemůže dosáhnout proto, že to je příliš jednoduché. Teď poznal, jak to je jednoduché. Říkal, že vždyť je to přece tady všude a lidé by to mohli vidět svýma očima, kdyby jejich výhled nebyl rušen jejich představami o té věci. Řekl jsem mu na to, že já se už 45 let snažím druhým ten stav popsat, ukázat jim jej a přivést je k jeho uskutečnění. A i když mám s tím velké zkušenosti, přece se mi to nedaří, protože lidé jsou v zajetí svých přesvědčení a názorů, a proto jim je to blízké příliš vždy vzdálené.

O jeho případu budu psát pod záhlavím „Procitnutí“.

***161**

19. 11. 1970

Trpím už dlouho tím, že když přijedu do Bratislavy, slyším „my se nescházíme s výjimkou paní *“, neboť si uvědomuji, že „vše slepuje“ pouze má osoba. Jenže já tu nebudu a Vy ano. Má tedy pouze netolerantní postoj vést k rozpadu toho, co se má vytvořit?

Chodil jsem kdysi do spolku Psyché a mohl jsem konstatovat, jak bylo prospěšné, že se tam lidé scházeli, neboť to byl předpoklad, že tam nebudou kvést pouze plagiáty – kytičky osoby Weinfurterovy. Na kolik byste při vzájemných setkáních přišli zajímavých cestiček a řešení problémů spojených s mystickou cestou, kdybyste

se rádi scházeli. Zatím však jeden má tu, druhý onu „povinnost“ a tyto povinnosti pak tak mnoho škodí celé věci. A co se týká úvah nebo „poznání“ ve věcech nedostatečnosti druhých, to u mne už jenom dlouholetá zkušenost s těmito věcmi vede až k nevlídnosti, již jiní mohou považovat za podráždění.

Nejde tu tedy vůbec o to, že „jste včera kopali“ nebo dnes místo bezúčelné schůzky mohli učinit něco pro děti. Alespoň já jsem v těchto věcech velmi strážlivý. Ano! Mluví se o jiných. Ale já to neberu jako klepy, nýbrž jako výstražné ukazatele; proto se mluví spíše o tom negativním, protože toho je více. Ostatně směr rozhovoru si řídíte Vy sami, všichni dohromady. Mluvte o tom, že to a to děláte a to a to nebeské prožíváte a budete vidět, že o výstražných příkladech se mluvit nebude. Nebo by se měly zavést přednášky o „krásných věcech mystických“? – Když člověk není připraven na to takové přednášky realizovat v bezprostředním žití, nemají smysl. Ale má smysl stýkat se i jen pro pomlouvání jiných v takovém smyslu, jak je to zamýšleno, protože z toho může vzejít něco dobrého, neboť „z ničeho nevzejde vůbec nic“ . . .

Nejednají tedy dobře druzí, ale nejednáte naprosto bezvadně ani Vy. A zase se připomíná, že já tu nebudu a Vy ano, a když se založí styky na dávání najevo, že ten nepotřebuje toho a onen onoho, pak se tyto styky mohou opírat pouze o nějakou ústřední osobu; po jejím zmizení tyto styky ustanou.

17. 10. 1970

Není mi známo, čím Vám mystikové tak strašně ublížili, že se varujete s nimi se setkat. Možná, že tu jde o nějaké nedorozumění, neboť jste nemohli očekávat, že se setkáte mezi nimi se samou dokonalostí. Ostatně, přísně vzato, jste se mohli zaskvít tou dokonalostí i Vy sami. Nikdy jsem neztvrdl na stanovisku, že vždy je jeden před druhým tak, jak ke mně přišel. Když totiž někdo předstihuje všechny rozvojem ctností a moudrosti, beru to jako skutečnost a promítám to jednoduše do toho, že ho stavím před ostatní.

Zřejmě jste hledali dokonalost kolem sebe, když jste ke mně přišli, a nenamáhalí jste se sami být dokonalí. Když se k tomuto závadnému postoji přidruží další falešné představy o spasitelích dávajících dokonalost za trochu důvěry, nemůže nedojít ke kolizi.

Beru si právo učinit poznámku i k Vašemu novému stanovisku, že tzv. normální, tj. světský život, pepřený formálními projevy církevní zbožnosti, je ten pravý život, kdežto úsilí o sebezdokonalování pochybnou cestou světem nevhodných výtvorů Boha, tj. lidí. – Nic takového! Dokud budou lidé žít stylem „kdo s koho“, pak i když se umodlí, budou žít v pekle, které sami vytvořili a nadále vytvářejí. Proto Vaše nová orientace s tou panenkou Marií etc. není k ničemu; člověk se vždy musí přepodstatnit, chce-li, aby v sobě nosil to, co vytváří nebe a ničí peklo a co zničí peklo, v němž je, a přetvoří vše v nebe.

Nestačí tedy selský rozum na řešení těchto problémů. A když tak o Vás všech uvažuji, ti pro Vás tak špatní mystikové už o tom dost vědí, kdežto Vy nic; kromě toho už o tom ani nic vědět nechcete. . . .

Nechci Vás opět strhávat k nám. Mám na mysli v takovém případě vždy ono pořekadlo, že „nalomený luk, schvácený kuň a usmířený přítel, všichni jsou nejistí“. Chci Vám jen připomenout, že ti mystikové nebyli tak zlí a v rozporu se vším, co je pravdivé a dobré, nýbrž že Vám se rozbily iluze, které jste si neprávem vytvářeli.

Dokonalost však znamená rozbití všech iluzí vůbec, i když ne kolem stavění domu. Proto se tátové a mámy musí vzdát dětí, podcenit majetek a společenské učlenění, aby vůbec viděli, jak to ve světě vypadá, a pak na základě toho mohli se povznést k velebnému božímu trůnu. Utonutí veездеjších starostech, láska k dětem, což také kazí rez a moli, k božímu trůnu nikoho nepovznesou, i když si svou kuchyň a ložnici udělá v kostele. – Nač však Vám kreslit obraz světa? Svým rozhodnutím jste se udělali moudrymi, kteří už nikdy nepotřebují poučení, leda když se dostanete do nějaké šlamastiky. To však teď není aktuální; když to někdy přijde, neexistuje nic takového, jako je vysvětlování, které rozhání mraky. . . .

Svět byl před Vámi a bude i po Vás; jedno mi to však připomíná: když nikdo neudělá průlom do stávajících názorů na život a svět, nesmí nikdo, ani svět, čekat, že se situace změní. Ano! U sebe každý musí začít! Chceš-li, aby byl svět lepší, buď lepší Ty sám. Jinak stojíš na nereálném stanovisku a budeš jistě zklamán. Nebo jsi takový bloud, že si myslíš, že „vrána k vráně“ už neseď a že proto můžeš v sobě nosit potenciální příslušnost k peklu, a přece se můžeš dostat do nebe? Zdá se, že Bůh dosud tak nezblbl, aby vše tak popletl.

4. 1. 1971

Pokud znám „své bratislavské“, jsou už tak daleko, že se snaží sebe zlepšit podle mravních příkazů jógy. Co na tom tedy záleží, když se jim to tak dobře nedaří? I Vy už máte ve svém životě za sebou dobrý úmysl s jeho špatným výsledkem. To proto, že jste celou věc nedokázali dobře prohlédnout. Proto nechte druhé být nedokonalými, ale sami sebe silně zdokonalujte a chápejte tuto dosud snad chatrně stmelenu společnost jako soukromí, které je snad spíše chatrčí než palácem; vím, že chatrč se v palác dá přetvořit, ale odporem k chatrči nikdy palác nevzniká.

Vzhledem k sobě samým máte být každý nositelem ctností a nikoli divákem na světce. Jen v takovém případě může být ve skupině dvaceti lidí dvacet světců, kdežto když toužíte být jen diváky na světce, nebude světcem nikdo. To buď odpovědí na otázku proč. To o odstředivých silách si snad mohu nechat pro sebe; stejně byste nevěřili v jejich moc. Pochopíte ji, když pochopíte tyto dva poslední odstavce.

Usiloval jsem vždy o vytvoření obce mystiků; jejich vlastní dokonalost jsem kladl až na druhé místo. Neboť mnoho je života a málo mystiky v lidech. Ostatně, i kdyby se Vám podařilo vylézt na věž bláznovství sebeúcty, vždy budete chtít žít v nějaké lidské společnosti. Když člověk už jednou usedne na tuto věž bláznovství sebeúcty, páše nepravosti bez omezování, protože má k tomu

všechny podmínky a přichází vždy pouze na to, že sám se zdokonalovat nemusí. Vždyť sebeúcta je připínáním si stužky dokonalých. A společnost, již potřebují k svému obšťastňování, se jim přesto stává smetím. Proto nehledejte mravně dokonalých, nýbrž buďte jimi sami. Pak už nikdy mezi námi nevyvstane to, co v poslední době vyvstalo. Jsem člověkem těmito jevy ubitým, a proto už nemám smysl pro „jemný vkus“, který touží vidět dokonalost kolem sebe a nikoli v sobě.

***167**

14. 2. 1974

V zásadě platí, že je lépe zabývat se vždy pouze jednou věcí, buď věcmi duchovní nauky, nebo denními povinnostmi. Ale neplatí to, když člověk při denní práci těká myslí po světě. Je-li u toho, co dělá, je to jen soustředění jiného druhu. Ve chvílích, když už denní povinnosti nevyrušují, je dobré věnovat se pouze sobě, mystickým cvičením.

***169**

27. 3. 1950

Jóga je život tak a tak žitý a nikoli cirkus. A směr v józe je dán především vypětím duše k Nejsvětějšímu. Zevně se to pak často poznává jako mocné škubání sokola pouty, aby se mohl vznést. Vidí-li v tom kdo nemravnosti, je jeho věcí. Jsem se vším až příliš vypořádán, než abych mohl reagovat na jakýkoli názor kohokoli. Mravní hodnoty, za něž je člověk souzen, jsou hodnotami, které může vážít usilující a Kosmická spravedlnost. Nikdo třetí neví. A kdyby věděl, udělal by pořádek především ve svých věcech.

I Ty, i * si až dosud myslíte, že mystika je zavalování sebe sama

ještě více těmi věcmi, které smyslově uspokojují. Pravdou je opak. Mystika je způsob života, jak ho žije jen dítě, jež nezná šalebné věci světa. Proto musíte i Vy považovat mystiku za nesmírně obtížnou; vystupují zde požadavky mravních kvalit, jichž není schopen nikdo, kdo žije, aniž by přísně dohlížel na své pocíťování a svůj postoj k nejvyšší skutečnosti. To však jsou věci, jichž zná zřídka kdo. Tím méně kdo může tak žít. A se zřením k tomu bych Vám mohl jen doporučovat, můžete-li přijmout mé rady, abyste žili ve vzájemné úctě a zbožňování, čehož díl dáte skutečnosti nejvyšší. Jen tak se Vaše nitra rozvlní silami dobra, jež svými kořeny tkví v Bohu a božských oblastech. Musíte však vědět, že to vyžaduje nejvážnějšího úsilí, nekonečné trpělivosti, udržování citu lásky v srdci, mírné a pokojné posuzování dějů, věcí a lidí a nabízení sebe Nejsvětějšímu. I když na této cestě uděláte jenom nepatrný krůček, můžete se ocitnout mnohem blíže Nejvyššímu uskutečnění, než kdyby se Vám podařilo přenášet kusy hmoty pomocí vůle. Konečný výsledek může být jen dobrý.

***174**

30. 1. 1973

Mystické úsilí má vždycky za cíl dosažení absolutní vnitřní svobody. Zábrany k jejímu dosažení není nic z toho, co by se dalo odstranit jednoduše pojatými koncentracemi mysli, nýbrž jsou to pouze vztahy jedince k světu ve všech jeho formách. Z toho důvodu počáteční úsilí se má projevit v přerušování těchto vztahů; koncentrační úsilí má sloužit k empirickému, ale pouze dočasnému zažití vnitřní volnosti, tedy jakoby na pouhou zkoušku.

Mnozí mystikové toto okusení vnitřní svobody pomocí koncentrací zneužili. Ale k dobrému jim to bylo pouze dočasně. Neboť když nechtěli pochopit, že tato svoboda se musí zakládat na způsobu života, v tomto případě na zřeknutí se všeho komunikování jejich nitra se světem, stala se jim koncentrace a její výsledky zlo-

zvykem, jímž pouze prohlubovali roztržku mezi svým rozvinujícím se mystickým vědomím a vědomím normálním, jímž se registruje svět a jeho jevy i dění v něm. Neboť pro nezřeknutí se světa sílilo jejich sobectví a touha po blaženostech na jedné straně, city a podmínky pro kvalitní jejich prožívání na straně druhé. Proto rozpory v nich neustaly; pouze se změnily.

***178**

18. 1. 1973

Člověk je dvojitá bytost. Jiné bývá jeho chování a jiné jeho touhy. Protože u Tebe byly touhy z mystického hlediska dobré, čekal jsem na to, že jedno přejde a druhé přijde. Jenže konstatovali jsme vícekrát už s *, že stárneš a že u Tebe nastupují setrvačnosti starých. Proč Ty sám to nepozoruješ a nevyvozuješ z toho důsledky? – Jaké? – Proč neutíkáš od světa k Bohu? – Kdybys neotupoval své vidění dobrými kontakty se světem, byl bys varován, že Tě pomalu, ale zcela jistě vstřebává temnota, v níž končí svůj život všichni, kdo žijí tak, jak „pánbůh dá“.

To, co Ti říkám, ber pouze jako radu Tobě nakloněného; rozhodně se tím řídit nemusíš, jestliže si myslíš, že k Bohu se utíkat nemusíš. Ale co k tomu? – Byl jsi vždycky dobrý a to, co Ti říkám, je ovocem Tvé záslužné karmy. Jistě by však toho mělo být více. Jenže Ty jako všichni ostatní nedají na rady moudrého, který ovšem vidí svět z jiné než běžné perspektivy. A tak je třeba všechno mé povídání marné. Jenže co? Hlas Tvého přítele ještě zazněl. Jistě však je nebezpečí z prodlení, neboť ten Tvůj přítel je už více jinde než zde na zemi. Proto zpívá pouze labutí píseň.

2. 3. 1973

Na člověku Tvého věku se nežadá žádný ekvilibristický výkon, nýbrž pevné držení se adekvátní mystické linie, což vlastně znamená rušit vztahy ke světu, když už je nepřerušil s Tebou, aby se mohla rozvinout snad i bolestná touha realizovat samotu a její nejlepší obsah, který je vždy božský nebo duchovní. . . .

To, co bylo, byl boj v Tobě, boj o svět a se světem a boj o duchovní stavy života a také boj proti nim. V takovém případě se jistě nikdo nemůže cítit dobře. Když však uzná, že svět s jeho pentličkami prchavých povyražení je za ním, pak jeho volání touhou očištěnou od všeho světského může přinést i dovolání se.

Když jsem kdysi uvažoval, co Tě k mně přivedlo, vždycky jsem nacházel pouze to, že jsi karmicky dost starý, a proto zralý, což ve vztahu k Tvým dobrým skutkům Ti cestu ke mně upravilo. Bylo by škoda nechat ji ztratit se v hloží nic nedávajících vztahů ke světu.

I Tys vnesl do mého života trochu pomoci do mých tak do nedávné doby těžkých okolností. To byla pomoc fyzická. Já těmi fyzickými statky neoplývám, ale jsem přesvědčen, že to duchovní, k čemu jsem se Ti snažil uvolnit cestu, je skutečně ekvivalentní té pomoci fyzické. Nevzpírej se mému tvrzení. Vím snad nejlépe z nás všech, co znamená vytknout správný směr člověku tak letitému, který trpí setrvačností. Proto nemusíš zápasit o směr, nýbrž o přerušení vztahů ke světu.

Buď Ti na této cestě pomoci Tvá dobrá karma, již jsi vytvořil svými skutky.

12. 6. 1973

Začíná se tam, kde se člověk odtahuje od světa a kde na to vzniká reakce v podobě stesku. Teprve když ten stesk přijde, ukáže se, zda je člověk mystik nebo ne. Světský člověk jej nepřemůže a utíká do světa; teprve když se světa nabaží, zase se od něj odtahuje.

To ovšem není mystická snaha. Ta se začíná překonáváním těchto strhujících sklonů. A mluvím-li o věčných začátečnicích, pak je to jen proto, že jen takhle si počínali. Téměř nikdo z nich neprožil skutečné zřeknutí, když mu nebyla vzata příležitost do světa znovu a znovu jít. Tedy nejvýše jen z nouze ctnost. A tím ovšem i nepřerušovaná příslušnost ke světu. . . .

Stesk je okrajem na cestě ctnosti a nectnosti. Když člověk konečně sám sebe napadne, aby se stal ze světského člověka nesvětským, a vzbudí tento stesk v sobě, musí se přidružit k Bohu. A to právě se nedělá. Co se potom dělá, je otázka pro bohy. Cvičit něco z koncentrací? Žije se a necvičí. Proto na prvním místě se musí snažit o uksutečnění mravnosti.

Je už úděl lidí všeobecně, že jejich věk jim dává na srozuměnou, že se mají z lidské společnosti uklidit a žít ctnost odloučení. Je jistě mnoho hranic, pokud se to nezdá směšné, když se někdo cpe do lidské společnosti, když už do ní nepatří. Naproti máme jednu paní, která to posunula moc. Proto musí dělat šaška, a když tak tu společnost drží svými neušlechtilými spáry, musí se chichtat jako ďáblové; co si o ní druzí myslí, na to se nesmí dívat bez prken na očích.

Možná, že Ty už se také musíš vtírat do společnosti, které se nedovedeš zřít. Budeš v ní trpět, pokud Tě ta společnost bude moci nějak vysávat. Pochop tedy, že Ti sluší, aby se Ti po světě nestýskalo, a když se takový pocit přiblíží, aby ses cítil jako zoufalec nemající nikoho kromě Boha. Neboť * a syn Tě mají rádi proto, že od Tebe čekají něco z majetku. Z mystického hlediska jsi odpovědný za to, zda to, co ještě od Tebe dostanou, použijí na pozvednutí sebe samých k Bohu nebo dáváním do hospody nebo truhly.

Bud', *, střízlivý a počítej s tím, že nemáš nikoho a nic a že Ti sluší usilovat o to mít Boha.

16. 6. 1969

Vážení!

Je opravdu příjemné setkat se s lidmi, jejichž zájem se upíná k duchovním hodnotám života. Jenže někdy je tento zájem podmíněn vrozenými sklony a v tom případě nemusí člověku být jasný cíl duchovního žití, mystických snah. Proto jsem se mnohdy dostal do nesouhlasu i s těmi, kdo to s duchovními snahami mysleli upřímně. Já sám mám totiž vždycky na zřeteli, že duchovní nauky musí sloužit k odstranění strasti, té blízké a naléhavé strasti pocházející z existence uzpůsobené zrozením, a proto nikoli třeba k dosažení spásy jakožto života v nějakém nebi se všemi smyslově obšťastňujícími věcmi, které si člověk případně vymyslel. Proto jsem tak tvrdě realistický, ačkoli se zdá, že se to na „duchovního člověka nesluší“.

Působím jako guru. Nesčetné faktory žití mi potvrdily, že ty, kteří hledají, je nutno dělit do dvou kategorií, v prostém smyslu podle věku. Pokud jsou lidé mladí, nauka na nich vlastně vyžaduje, aby šli cestou dobře gradovaného tvrdého úsilí, aby energie, jíž jsou mladí lidé vybaveni, nekomplikovala jejich postup i světským úsilím, kdežto když jsou starší, pak jejich snaha musí být zaměřena na dosažení spásy.

Vy oba patříte do druhé kategorie. Proto nemusíte jít cestou „tvrdého zasvěcování“, nýbrž spět rychle k dosažení spásy. A to je cesta snadná, jestliže víme, o co tu vlastně jde. Tím snadnější, čím lépe člověk pochopí, že dosažení spásy je otázkou mentální orientace. Neboť proč by měl člověk o něco zápasit, když v něm nepulsují nekompromisní energie, upínající se ke světským věcem? – Stačí dobře si uvědomit, že je nezbytné zařídit se tak, jak tomu bylo ve staré Indii, kde lidé, kteří vybavili své děti do života a jimž se už nedostávalo síly být zdatnými hospodáři, uchylovali se do bezdomoví, aby dosáhli spásy.

Ano! Když člověk splnil povinnosti otce rodiny a je opravdu na prahu stáří, věku, kdy nemůže být intenzivně produktivní, pak

když mu je jasné, že má povinnost otce rodiny zcela opustit, nalezne velmi snadno „duši vesmíru“, s níž se také snadno ztotožní. To znamená, že člověk nesmí mít děti a vnoučata po způsobu nynějších dědečků a babiček, neboť za takových okolností mu „duše vesmíru“ ulétne a zůstane mu pouze neutěšenost stáří, rozpadající se tělesné existence.

Mám-li tento svůj postoj proměnit v konkrétní radu, chtěl bych říci, že zájem Vás obou by se měl upínat k nadsvětskému klidu, míru a jasu. To znamená, že nemusíte bojovat. S čím byste měli bojovat? Udržíte-li před svýma očima „prázdnotu nad přírodními jevy a děním“ a nejste-li rušeni živočišnými pudy k nekompromisním světským žádostem, pak už vlastně jste jógin, kteří přemohli sebe! O víc totiž opravdu nejde. I mladý jógin je vítězem tohoto typu, když v zápase o nesvětskou orientaci dosáhl toho, že už není ze svého nitra provokován k nekompromisním světským žádostem. A pak na něho stejně jako na Vás nyní čeká totéž, totiž ztotožnění s duchem kosmu, dosažení realizace evidentního stavu oproštění nebo vykoupení.

Mohu Vás podle pravdy ujistit, že příliš nezáleží na tom, zda člověk dosáhne evidentního stavu vykoupení. Když ví, že má zabránit světu, aby v něm nevzbuzoval světské zájmy, pak už vykoupení dosáhl a mohu doložit, že neexistuje jóga, která by mohla evidentní stav vykoupení rychle přivodit. Jednání správné a spásné je semeno a klidná víra nebo přesvědčení, že vše je nyní v pořádku, je sluncem a deštěm, které přivedou semeno ke klíčení a růstu.

Evidentního stavu spásy musí dosáhnout pouze mladí lidé. Neboť ti musí dělat jógu proto, aby se stali jejími strážci. Když by tento úkol jim nepřišel na mysl, pak jejich energie bude stále vytvářet světské vztahy a to už způsobuje výhradně zmatek v názorech, nezdravý postoj k duchovnu a světu, něco, co přivede všechnu snahu vniveč. Takoví lidé se v momentě, kdy se mají projevit stavy spásy, dostávají na samý začátek svého usilování, do stavu, kdy světskost je zlomí a zdrtí.

Toto je perspektiva jógového systému. Chci Vám k tomu znovu říci, že správné úsilí nebo bloudění je obsaženo pouze v názorech

člověka. Mějte správný názor a pak klidnější hladina životní pulzace ve Vás Vám umožní dosáhnout cíle bez jakýchkoli komplikací. Pouze víru, že jdete tak, jak máte jít, to chce. Neboť zmatek je překážkou, v buddhismu pak pochybnosti.

Zdravím srdečně

Mk

9. 7. 1969

Nehledejte poučení ve filozofických pojednáních, nýbrž v tom, jak máte pracovat na sobě. – Dvěma překážkami vykoupení je myšlení, jímž se člověk propracovává k domnělému poznání, a příbuznost člověka se světem na úrovni jeho nitra. Když toto myšlení přestane a duch povznesený k Bohu identifikuje kvality božího světa, sféry transcendentální, člověk už ví, že je u cíle nebo blízko cíle, vykoupení.

Nemáme ztrácet ani okamžik. Máme být stále myslí u Boha, protože prvky příbuznosti člověka se světem jsou takového druhu, že člověk zůstává světský, i když se permanentně modlí. To má být připomínkou, že svět z vlastní bytosti nutno vytrhat násilným odvrácením myslí ode všeho, co je jeho světským prostředím, a násilným jejím upoutáním na prázdnotu působící božskými vlivy.

Trvalost a setrvačnost světského myšlení je varováním. Když už víte, že mlčení myslí ve světských věcech a rozvoj uvědomování do kvalit božského světa ještě dlouhá léta neničí naprosto tendence k svěskosti, pak víte, že setrvačnost světského myšlení je skutečným a naléhavým varováním. Jenom mladí lidé nesmí brát toto za neohebnou poučku; kdyby mladý člověk přirozené tendence takto lámal, stal by se nezdravým.

Zralý věk, v němž svět už neoslňuje kouzlem klamu věčné účelnosti, se ukazuje vždy jako nemocný zvědavostí, když ještě pátrá po nauce, která hmotný svět vysvětluje. Člověk zralý věkem se má věnovat rozvoji tiché nečinnosti, již provází blaženost skutečného odpočívání, založeného na nezájmu o svět. Takový stav

totiž dokazuje, že dosáhl, i když nic neudělal, jestliže je skutečně bdělý a potenciálně schopný myslit, uvažovat, vidět a rozpoznávat. Kdyby toho nebylo, svědčilo by to o jeho marasmu.

Cesta nebo jítí po Cestě má pro každého význam jen za předpokladu, že v bytosti existují hnací síly, které ho nutí poznávat, dovídat se, dospět k ovládnutí. Ale i tento stav se má moudře usměrňovat k zanechání potřeby poznávat atd. Příkazy, zvláště kategorické, by byly v tomto případě závadné. Blud touhy dospět k poznání, dovědět se a ovládnout se nedá udusit zanecháním. To by znamenalo v bludišti rezignovat. A tak je v józe pro mladé lidi stanoveno dosáhnout zkušeností z poznání a ovládání, které konec konců člověku napoví, že vše je marnost.

Rozvoj pocitů přítomnosti Boha nebo kvalit božského světa je také rozvojem bytosti do sfér až dosud nepoznaných. A tak jako mladí lidé musí pro své uspokojení poznat svět, tak staří lidé k svému uspokojení musí poznat sféry nadsvětské. Pak poznají, že stav naprosté spokojenosti mohou rozvinout kdekoli; jejich nebe nebo spása v pravém buddhistickém duchu bude nalezena buď v nebi, nebo v pekle, nebo na zemi, podle toho, kde se právě nalézají.

Co však je pro člověka spása, když má v sobě touhy po konkrétních věcech? Proto pozor na touhu po vědění – zkrátka ani filozofie není v tomto případě dobrá. Patří do světa, byť byla božskou. To věděl Rámakršna, a proto mluvil o tom, že do boží zahrady se nechodí počítat stromy a určovat ovoce, nýbrž jen najíst se ovoce.

Máme tedy úkol utišit životní žízeň. Ať je to žízeň po světě, nebo po magické moci, nebo po vědění, vždycky je to pouze žízeň, která činí život bolestným. Kdo prošel strastí hledání, to vždy dobře chápe. Chce to pouze, aby byl schopen víry, že nezájem o všechno na jedné straně a rozvoj pocitu naprostého uspokojení na straně druhé je pravou cestou k pravému cíli, cestou ze země do nebe nebo ke spáse, podle toho, co v něm pracuje jakožto potenciální chtíč, podmíněný vnitřním neuspokojením. Ten se nedá odstranit domněnkou, že je ho nutné zanechat; zanechání je lepším předpokladem pro uvědomění si toho, že záleží více na

prožitku blaženosti než na „vysvětlení“ všech problémů světa, san-sáry i spásy, nirvány.

***191**

25. 11. 1969

Mějte důvěru a pracujte. To znamená stále vylučujte svět ze své mysli, i svět v podobě různých mystických teorií. – Výsledky pocházejí jen z přímého úsilí; spisy se mají číst pouze pro povzbuzení, když člověk poklesává v zájmu o nauku. Když tu je touha po Uskutečnění, pak má pracovat a nemá se vyrušovat „studiem“, tj. povětšinou jen čtením.

Při vylučování světa z mysli, příp. trvalým zabýváním se božskými věcmi v mysli, je nutno dbát pouze o to, aby člověk i na „tomto světě“ jasně všechno vnímal a ve všem se dobře orientoval. Zlé je už to, když „člověk myslí na Boha“ a následkem toho nemá takovou orientaci ve světě jako každý běžný člověk. Zpočátku to je jako nic, ale později je z toho duševní choroba. Odpoutaný mystik, který dovede okolní svět, jeho jevy a dění velmi dobře registrovat, se nezblázní, nýbrž zmoudří.

Toto jsou takové běžné pokyny, které je nutno si silně připomínat.

***195**

17. 2. 1971

Jsem starý realista, a proto tuto cestu, byť skvěle dokazující účinnost jógy, nepovažuji za nejvyšš spolehlivou. Zakládat na karmě je lepší. Konec konců však každý musí jít všemi cestami, protože život je složitý, následkem čehož se vnitřní situace mění tak rychle, že zlým věcem lze uniknout výhradně uskočením do dobrých stavů.

14. 9. 1973

Člověk se musí naučit přijímat a ztrácet. To je nutnost, která vyplývá prostě z toho, že „vše jde“. Když se jde, opouští se jedno místo a vstupuje na druhé. A špatně se jde těm, kdo si vlečou cestou vzpomínky; ti ztrácejí možnost hloubky prožití okamžiku a žijí minulostí, která je klame. – Vy nevíte, co to je žít okamžiku. To se totiž duch člověka rozpíná do bezmezna, takže žije slávu boží. – Měli byste se naučit zahodit minulost. Není dobrá k ničemu. Jen strachem člověka obdařuje, neboť uvažuje tak, že „co tohle v přítomnosti, když mě něco podobného zklamalo v minulosti“? A proto žije ve strachu, který ho nakonec oloupí o schopnost jakékoli aktivity.

Ne! Každý by měl žít přítomností s důvěrou v nejlepší. Pak jeho cesta bude vzletem a nikoli únavným putováním. Takový člověk posvěť každý okamžik a jeho osud se tím začne měnit. To, co straší zlými a mátožnými předzvěstmi, bude prosvětleno a překonáno, neboť z nitra člověka se na to vylije štěstí, jež bude trvat.

***197**

1974

Mystik je povinen vykazovat mystikou, k níž se hlásí, že je člověkem běžné lidi předstihujícím v logice a preciznosti myšlení, v hodnocení situací, v chování se ve společnosti, kde se musí projevat jako ukázněný, sebe si vědomý a dobře se ovládající člověk. Neboť k tomu přece vede základní charakter mystické nauky, prikazující především kázeň sebepozorování, sebeovládání a cvičení se v ustalování mysli. Když se to v tom společenském chování neprojevívá, pak už je jistě mystikem jen podle jména, ale podle praxe už vůbec nikoli. –

Jen dobře se pozorující a následkem toho i se ovládající člověk nabývá převahy nad svým okolím po společenské stránce. A teprve

z dokonalého sebezpozorování a nejvyšší dokonalého sebeovládání pochází možnost nebo schopnost překročit mez všednosti a průměrnosti tam někam do sféry mystického života. –

Nauka, jak ji já znám a přijal jsem ji, musí být přijata jen dobrovolně. Jednak nemá autoritu učení obecně už přijatého – což konečně je koncem jejího morálního významu – jednak je dobrá pouze proto, že je učením a kázní, jež se dotýká člověkovy soukromí. Z toho důvodu je nutné, aby každý dával pozor výhradně na to, aby sebe nepodváděl, jako se to dělá při kázních vnucených. Každý musí pochopit, že jestliže při vnucených kázních může klamat jejich vynálezce a strážce, pak že to není tak zlé, jako když klame sebe, když si lže, když předstírá, že dělá něco, co vskutku nedělá. Neboť kdo sobě lže, ten ztrácí morálku vůbec a stává se bezcenným tvorem vláčeným svými sklony, jimž třeba jen tajně holduje.

Nitro musí být ryzí, nejvyšší čisté. K nauce musí být pojato stanovisko naprosté poslušnosti jejích příkazů a je dovoleno pouze pomáhat si, když se tzv. nectností nedovede člověk odřici přímo, volat o pomoc Boha a případně celá nebesa.

Je jistě náročné plnit mravní příkazy nauky ve světě, který dokazuje pouze svou absolutní poddanost osobním sklonům a smyslové požívačnosti. Být však praktickým přívržencem nauky znamená aspirovat na vítězství nad vrozenou přirozeností, a právě proto už není dovoleno obelhávat sebe, jako každý obelhává svět předstíráním ctností.

Jen před sebou je odpovědný aspirant duchovní dokonalosti za morálku usnadňující dosažení této dokonalosti. Být před sebou neupřímný nebo lživý je proto horším proviněním, než když stoupenec nauky lže druhým. Neboť když lže druhým, může ještě být člověkem ctnostným, zejména když lže z nezbytnosti. Když však lže sobě, pak na sebe bere dobrovolně vadu vidět všechno křivě, zkresleně.

Toto jsou Tvé vady, *. Namlouváš si, že jsi mystikem, ale příkazy dotýkající se mystické morálky neplníš. Chceš být citlivcem, který má psychometrické vlohy, ale ve skutečnosti se obelháváš svými představami. Tak se lež rozlézá po všech složkách Tvého jednání, aniž víš, jaké to může mít konečné důsledky.

Měl by ses podívat na sebe jako každý k sobě upřímný člověk, který váží své možnosti, a uzavřít, že žádných nemáš, protože jsi otrokem svých sklonů. To je sice pro Tebe hrozba, že se zhrouťíš z poznání, jakou máš vskutku duchovní cenu, ale když i v tomto případě zaujmeš správné a dovolené stanovisko, pak zoufalství nepropadneš, protože konečně pochopíš, že proto jsi vstoupil na Cestu, aby ses svých duchovních a morálních nedostatečností zbavil.

Sebe chválit a sebe si cenit je pouze pro začátečnické začátečníky. Je to pomoc před zoufalstvím nad sebou... Trvá-li dlouho, stává se sebechválení chorobou, která už nepřipouští, aby byla snesena výtky, že toto sebecenění je falešné. Propadá se zoufalství nad sesutím představ o sobě, nad vlastní mravní nedostatečností, nad vlastní nekázní, nad vlastní elementárností.

Je však lépe začít pozdě než nikdy. Falešné hodnocení sebe je v posmrtném stavu absolutní prohrou, duchovním zničením, zkázou. Ode mne jsi neměl nikdy čekat kouzelnické zásahy na této Tvé šikmé ploše. Neboť podléhám-li já příkazům mravním jako každý, nemůžeš se tomu vyhnout ani Ty svou vírou v neexistující zázraky. Ty sám musíš vstát a jít, Ty sám musíš získat a držet duchovní cenu, k níž Tě má nauka dovést.

15. 6. 1974

Ty mne můžeš vidět jako člověka starostlivého, pozorného ke všemu, dobře hospodářícího a majícího smysl pro pořádek ve věcech kolem sebe. – Ani jedna z těchto věcí se v Tobě neodráží. Držíš se svého „takypovznesení“ nad všechno a tu a tam nějakého toho „šizuňkovství“ a tyto věci se Ti tak vžily, že zbavovat se jich je pro Tebe nesplnitelným úkolem. Děláš tedy s elánem, ale bez zájmu, což znamená zkázu věcí, s nimiž pracuješ.

Jenže – pamatuj – nedbalost, neschopnost nebo nevěli pracovat pozorně jako člověk dbající o zachování věcí, s nimiž se pracuje, penězi nezaplátíš. Nebo si myslíš, že jakousi náhradou ty peníze jsou? –

Ne! Je to k člověkovu dobru, když kolem sebe všechno vidí a namáhá se o to, aby měl nějaký estetický smysl, aby jeho domácnost byla vzorná. Když to všechno dokáže dát do pořádku a udržet ten pořádek, pak bude mít pořádek i v sobě. Jinak nesoulad mezi nitrem a vnějškem je předchůdcem vnitřního rozvratu, mystického a duchovního pádu.

***213**

29. 6. 1974

Vážený pane *!

Jestli máte kopii dopisu, který jsem od Vás dostal, přečtete si ho. Jistě v něm najdete jako já, jak mnohými směry napínáte svou sílu. To nemůže vést k dobrému. Duchovní nauky to hodnotí jako běh hned na východ, hned zas na západ, pak na sever a zase na jih, ne však daleko od místa původního startu.

Vy sám si musíte uvědomit, že takto se nedá nikam dospět. Musíte proto zkusit pouze jedno. Když už hledáte na cestě mystiky, pak splňte všechny její především mravní požadavky přes nejvyšší odpor Vaší vlastní bytosti, o níž vezte – neboť tomu tak je vždycky – že se až divoce vzepře, protože je to právě ona, která nachází na těch cestách na východ, na jih atd. hranici, od níž se vrací, aby zažívala mnohost, samozřejmě neúplně, nýbrž jako ml-salka, která sice zde sáhne po cukroví, ale jinde třeba po pelyňku.

Ostatně takhle je uzavřen svět každého subjektu. Tajemství proniknutí za hranici této vlastně zlé a laciné sansáry je právě v napření síly jen jedním směrem až k vyvolání snad až k šílenství vedoucího odporu – teprve pak bude tato hranice překročena k dobru snaživce samého i k dobru všech, s kým on má co dělat.

Toto je tedy mystika v životě. Bez sedění v pozici, až praskají klouby, a bez soustředování, až se člověku dělá mozol na mozku. – Ale Vy přece zrovna tak jako já nechcete se dostat do nebe, kde budete muset stále sedět v pozici nebo stále si dělat mozol na mozku –

to přece nemůže být nebe. Ostatně Vám povím, že pozice a soustředění slouží v mystických nebo v dobrých mystických školách pouze k tomu, aby se též bytost vzepřela až k nepřekonatelnosti. Jenže v životě se ten zápas se sebou samým zdá „nečistým“, protože zápasíte se zlobou, sexem, s přichylností a odporem, se špatnými vlastnostmi atd., kdežto v „čisté“ mystice jen s odporem těla – ovšem, povím Vám, s děvčaty také. A proto si vlastně nevyberete.

Nebo si vyberete lépe, když začnete mystiku v životě, a až už na Vás světská pokušení nebudou moci, přidejte k ní mystiku pozic a soustředování. *Ne obráceně* – před tím nutno varovat. Nedosti intenzivní snaha vyřešit sezením v pozicích a děláním si mozolů na mozku i problém děvčat člověka duševně zmrzačí a opravdu zle. Nechtějte rozmnožovat řadu těch duchovních nebo zdánlivě mystických mrzáků.

Ve světle správného úsilí nemá význam žádný z „nadpozemských“ postřehů a zážitků. Za pravý mystický výsledek se považuje zážitek už nikdy nepřestávající. To už bylo potvrzeno. Kolik jsem to viděl mystiků, kteří měli tolik stigmat, křtů a mystických svateb, že to až bolelo, ale jinak to byli lidé i na první pohled primitivní – ostatně jen takoví lidé se zdají být talentovaní pro mystiku. Nechtějte ani ty jejich stigmata, křty a mystické svatby, stejně to všechno za nic nestojí, neboť, jak jsem viděl, když tyto stavy měli lidé se světskými ambicemi, aniž mohlo dojít k jejich splnění, pak jakmile nastala příležitost „chytit světský zisk za pačesy“, utekli od těch stigmat, křtů a mystických svateb za tím ziskem.

Mystika vyžaduje upřímnost především k sobě. Když si myslíte, že jen děvčata naplní celý Váš život, nechtějte k nim přijít prostřednictvím sezení na patách a děláním si soustředěním mozolů na mozku, nýbrž raději za nimi jděte a přimluvte se za sebe; ona jsou také chtěvá mužů, takže je velmi pravděpodobné, že tento problém vyřešíte bez nepodařené mystiky.

Nedopouštějte, abyste měl různé ty zážitky. Aby se nedostavaly, na to opravdu stačí vůle. A odkud se pozorovat? – Odtud, odkud pozorujete svět kolem sebe. Co děláte, to víte, a co máte dělat, to často vyžaduje pozorovat, co právě děláte, abyste mohl dělat to, co je třeba.

Chuť k životu? – Tu Vám opatřuje pud sebezáchovy. Ten vždy předstihuje děvčata. Jen hysterický člověk se dokáže pro ně utopit nebo podobně. A co s citem? – Můžete konat skutky ctnosti. To nelze dělat bez soucitu, a tedy ani bez citu.

Mystika není strašidlem, protože to je způsob života. Ovšem mystika experimentální ano. Je bezpečná, jen když člověk plní všechny její podmínky. A zdá se, že nemít děvčata je jednou z podmínek hlavních. Člověk má dost práce sám se sebou, a když do toho zaplete děvčata, tak to nezvládne vůbec. To Vám mohu říci jako člověk velmi zkušený. Vím, jak toho je v nitru mnoho bez děvčat; když člověk připustí navíc nějaké to děvče do nitra, pak už v nitru nemá vůbec žádný přehled, protože děvčata nejsou jen tvářemi a pohlavím, nýbrž i psychologickou záležitostí.

Snažte se ze svého života udělat cestu jedním směrem. To člověka dokonce ze šílenství léčí, ale nikdy jej do něho nezavádí. Jen mnoho věcí Vás může zmást. Jak by Vás mohlo zmást jen vzdávání se děvčat? Dokonce Vás nemůže zmást ani uvádění celého sebe do klidu, do nehnutosti. Ostatně tento způsob je vlastně mystikou v pravém smyslu toho slova.

Resumé:

Vyjděte jedním směrem. Považte, že když to bude mystické úsilí, pak budete muset bojovat se sklony až do jejich potření. Když to bude oženění v tom nejlepším smyslu, pak to bude trápení.

Zdravím

Mk

***215**

20. 2. 1971

Zdá se, že snad každý hledající ze současnosti je obětí nesprávných informací.

Co z člověka činí mystika nebo nemystika, je obsah jeho mysli; novodobé informace, jež o józe můžeme nyní získat, jsou vesměs

špatné. Neboť jóginem není ten, kdo dělá pozice a k tomu nějaká cvičení dechová nebo koncentrační – úspěchy, o nichž mluví ti, kdo cvičí podle těchto novodobých informací, jsou výsledkem správné orientace myšlení, ovšem dosažené pouze na krátkou dobu, dejme tomu denního cvičení. Protože tu však nejde o trvalou změnu mentální orientace, stává se jejich jóga lékem, o němž lékaři tvrdí, že je bičem na unaveného koně.

Toto předesílám, abychom se mohli snáze domluvit.

Co tedy dělá ze světského člověka mystika, je obsah jeho myšlení. I když se tedy hodnotíte jako nemocný a unavený člověk, proč byste se nemohl zavést na trvalé vyloučení světa z mysli? Právě nemocný člověk si může snáze říci, že svět a jeho věci v mysli je v jeho mysli tím netrvalým, pomíjivým, co pouze znemožňuje poznat a prožít blaženost vnitřního uvolnění. Když se svět a vše, co z něho pochází, z mysli vyloučí, pak je člověk vždy blízko onoho blaha, jež zloděj hledá v krádežích domněle potřebných věcí, ctižádostivec v dosažení významného postavení ve světě a asketa v úplném zřeknutí se světa.

Okouzlujících nebo i jen imponujících věcí, jež mystika lidem slibuje, lze dosáhnout pouze rozvojem nesvětské a ještě přesněji nadsvětské mysli. Nadsvětská mysl se vyvíjí z nesvětské mysli, která se prostřednictvím adekvátní víry stává schopnou být nadsvětskou, a právě pomocí této víry svou novou náplň konkretizovat a posléze z ní vytvořit svět konkrétních duchovních nebo nebeských jevů.

Zpravidla není v moci člověka vykonat celé toto dílo pouze za údobí jedné jeho fyzické existence. Ale výsledek odsvětšťování mysli je vždy tak prokazatelně příznivý, že práce na tom se zdá být silně reálně myslícímu člověku požehnanou a dobrou už pro tento (současný) život. Je to práce, již může dělat i člověk velice nemocný. A co nad to? – Když se vylučování světa z mysli stane bezvýhradným, dojde někdy člověk k pravému zázraku; i dosud netalentovaný snaživec může dosáhnout nebes a nebeského života už v současné své existenci.

Čas v mystice je činitel podivně se chovající. Nepomáhá, když nějaké závady provázejí mystické snahy, a vše urychlí, když jsou

podmínky vystiženy. Nemusíte si tedy stěžovat. Chce to začít tam, kde se začít musí: zřeknutím se světa v celém jeho rozsahu a přiznat se pouze k Bohu ve smyslu nejvyšší kvality, třeba i fyzikální. Tím se totiž dostává do ideálního vztahu střelec, jeho šíp a terč.

***221**

9. 3. 1972

Vycházejte z toho, že Vaše mysl je dosud příliš zaujata světem a to je Vám závažnou překážkou na Cestě. Myslete si to tak, že ani ideální zájmy nemůže mít ten, kdo pracuje duchovně k dobru svému i druhých. To ostatně vyplývá přímo z příkazů nauky vychovávající člověka k duchovnímu vývoji. Je v ní vždy příliš mnoho nových životních perspektiv, jež člověku vlastně vnukají přesvědčení, že ví příliš málo, aby si mohl dovolit respektovat své vnitřní popudy, ať už jsou jakéhokoli druhu.

8. 4. 1972

Dávejte opravdu pozor na světskost. Hledejte ji i v nacionalismu, patrném z Vašich poznámek v dopise. Ne národy, nýbrž lidé trpí a my jsme povinni realizovat povznesení myslí a duchem nad svět; to, co člověk v sobě nosí, indukuje do všech bližních. Jsem toho názoru, že i když se člověk povznese velmi vysoko nad svět, tak vysoko, že vlastně ztrácí kontakt se vším lidstvím, pak nebeské stavy, jež jenom v této poloze může žít, se stávají duchovní studánkou, z níž se mohou osvěžit hledající.

Je dost těch, kdo se vměšují do světa třeba s úmyslem pomáhat mu. Ale tím se jen dostávají do změti působení, v níž nemohou odlišovat stavy čistého povznesení od vlastně nečistého idealismu; v tomto zapojení nemohou ani žít nadsvětské stavy.

V tomto sdělení nehledejte mé sobectví. Je to pouze velice dobře

vyzkoušená metoda žití; vím naprosto jistě, že ona studánka duchovního života musí být ve vysoké poloze, aby ji neznečišťoval prach roviny. A hranice světskosti od transcendence je běžně téměř neurčitelná. Proto existuje změť názorů na to, co je správné.

21. 11. 1972

Stáhněte se do skrytu penzistů, kteří prý trpí pocity méněcnosti, neboť prý nemohou pracovat. Nevím, kteří lidé trpí touto zvráceností. Když totiž člověk pečlivým konáním svých povinností dozraje věkem, rád si odpočine. Když tomu tak není, je rozežrán zničující vášní, světskostí, něčím, co ho vede dolů, na scestí, do pekelného světa.

Můj osobní názor je takový, že tyto věci řešit je věcí prvořadou, kdežto cvičení druhořadou. Cvičení, jež má tvořit atmosféru osvěcující nečinnosti, nemůže při vměšování světskosti nikdy prospívat a dobře vnímající člověk vidí pouze to, že se mu nedaří. Když ho však životní praxe dovede k vyloučení všelijak a nikdy pěkně podbarvené aktivity, pak mu cvičení jde, aniž musí cvičit. Neboť zničení vášní je dokumentováno třetím buddhistickým vnořem, jehož dozrání Vám ukáže, jak všechno to, co jste až dosud dělal, bylo na bludu založené, na scestí udržující celou bytost.

***225**

22. 1. 1971

Každý člověk je relativně nesmírně zavalen popudy ze své bytosti, které ovšem pramení nikoli z božského, nýbrž z jeho živočišného světa. Tak se stává, že člověk má vždy pohotově předivo ustálených přesvědčení a názorů, jimiž už a priori měří vše, co do něho vniká ve formě nových vjemů. Toto je handicap, jenž mu neumožňuje pronikat ke konkrétnějším a kvalitativně dobrým výsledkům úplného mystického školení.

Nezbývá tedy zpravidla nic jiného, než aby se každý podrobil zcela elementárnímu školení prostřednictvím sebepozorování; tím se teprve dostane ke schopnosti evidovat celou mechaniku duševních a fyziologických činností, funkcí, napětí a všeho, co je rozhodujícími faktory, jež tvoří jeho současný duchovní stav.

Není snadné překročit tuto řeku života, labyrint, v němž je člověk zpravidla tak ztracen, že by sotva dovedl popsat a určit své místo. Je to jen proto, že je otrokem funkcí svého bytí; vyprostit se z tohoto otroctví je výsledek, jehož si nesmírně váží každý, kdo jej dosáhl.

Podle mého názoru tento výsledek není výsadou pouze těch, kdo se podrobili mystickému školení; je to spíše věcí dobré experimentální psychologie. Jenže psychologie vůbec se dosud nevymanila z diletantismu, a tak je toto pole přenecháno mystickým školám, jež si zase pletou psychologické záležitosti s mystickými.

Já sám tomuto omylu nepropadám. To mě činí pro druhé, kteří vsadili na mystiku, nesrozumitelným, ale to neznamena, že přesně nevím, kde jsou hranice problémů psychologických a mystických s ohledem na to vše jako na působce mystické povahy. . . .

Moje nauka je ovšem poznamenána tvrdostí nauky Marpovy. To činí můj styk s druhými obtížným. Reaguji na všechno a v negativním ohledu pak především na pohnutky, jež v poměru k nauce nebývají vždy zcela čisté. Přitom – a toho jsem si vždy dobře vědom – oběti těchto pohnutek často ani nevědí, „na čem mi tolik záleží“. To mě zase činí tolerantnějším, než průměrní guruové bývají – v takovém případě ovšem propočítávám duchovní vývoj jednotlivců nikoli na roky, nýbrž na životy.

Vzhledem k tomu musíte sami rozhodnout, zda máte vložit naději v moje vedení. V praktickém smyslu se dosti snažím každému cestu usnadnit, jenže stárnu a tím porozumění pro slabosti druhých slábne; domnívám se prostě, že překážky vyskytující se na mystické cestě nutno překračovat a vůbec s nimi nebojovat. – No ale: gurua jste našli a nyní už bude záležet na tom, zda se miníte pustit v boj s mystickými chimérami, jež tak snadno berou na sebe podoby nebo hodnoty roztodivné.

Můžete tedy volit, ale radím: volte velmi uvážlivě.

28. 11. 1972

Požadavkem tu je především, abyste věřil v dobrý průběh osudu; na tom nemůžete ztrácet, protože je *dovoleno* dávat pozor na to, jak se osud vyvíjí, a řešit pak vše podle svých vlastních náhledů, ovšem s tím, že nepřipustíte pochybnosti, že i tak všechno dobře dopadne. . . .

Vím už, že až se Vám podaří víru v dobrý průběh osudu vyvinout a tím tendenci své přirozenosti v oblasti duševních stavů přemoci, budete muset vyvíjet trvalé povznesení ducha nad svět; když se Vám podaří toho dosáhnout, budete mít vybudovanu pevnou základnu, z níž se už vývoj nekomplikuje případným upadáním do stavů staré, vrozené přirozenosti.

To se mi zdá velmi dobrou vyhlídkou pro Vás, neboť výhledově jen málokdo má tak jednoduchou cestu. Většinou se staré s novým stále směšuje a často do vysokého stupně dokonalosti. V takových případech je opravdu všechno nesmírně komplikované. . . .

Rád bych Vás ujistil, že prací podle plánu nahoře uvedeného byste mohl dospět k „velikému štěstí“ pouze odstraněním něčeho, co vlastně se nedá ani kvalifikovat jako všech pět překážek podle učení Buddhova. Máte tedy velmi dobrou příležitost, a proto pracujte. Podle mne je to namáhavé pouze ze subjektivního stanoviska, ale objektivně to zlé a závažné – totiž ty překážky – není. Prostě musíte se překonat jako každý, kdo „něco skutečně udělal“.

***232**

17. 4. 1967

Člověk, který chce vyřešit problém bytí a skoncovat se všemi útrapami, které ho zatěžují, musí se řídit jinými směrnicemi než např. svými sklony. Řeknu to takto: dovedla byste být jiná, než jste? To, co kolem sebe vidíme, vzniklo proto, že ve vesmíru existuje řád a zákon. Nebylo by jich, kdyby nebylo času. Proto i člověk,

který chce dospět k jinému vyústění svého žití než v disoluci a desintegraci, musí vést pravidelný život. Nesmí reagovat na chuťové a atavistické popudy odpočívat nebo být činný na základě svých sklonnů, nýbrž musí do svého života vnést řád a rozumové zdůvodnění. Pak se včlení do logického pořádku, který vládne nad vším stvořením a dobývá panství nad lidmi – živočichy, kteří jako zvířata také respektují pouze své chutě a sklony k činnosti a nečinnosti.

Chcete-li pracovat duchovně, musíte přemáhat přírodu. A to, co jsem předeslal, je příroda v jejím snad absolutním panství nad člověkem. A v této přírodě byste se snadno našla, kdybyste sebe dobře pozorovala a pozorovala.

Nemyslete si, že je v tom něco konstruktivního, když se na každého díváte kriticky podle svých osobních měřítek, což se tak dobře cítí jako Vaše podezřívání. Proč byste si za jiných okolností kladla otázku, odkud jsem čerpal to, co jsem vtělil do spisů, které jste ode mne četla? Domníváte se, že už neexistuje na světě jiný člověk než ten, který když něco napíše, to vždy musí odněkud opsat? Vaše strast životní nebude odstraněna dotud, dokud své životní směrnice nevydobudete z životní praxe, kterou já jiným předkládám jako praxi mystickou. To totiž nemůže učinit žádný kompilát mysli, který jste si upředla z toho, co jste se dověděla nebo si přečetla. Musíte se poprat se svou přirozeností, se svými sklony žít tak, jak žijete, protože jenom tak porozumíte životu a jeho charakteristickým projevům.

Jste člověk, a proto se domníváte, že už nikdo nemůže žít jinak než podle myšlenkového přediva, které si utkal z toho, co se dověděl nebo čeho se dočetl na jedné straně a podle vrozené nekázně na druhé straně. V takovém případě – povím Vám – nezáleží na tom, zda horujete pro mravnost nebo pro nemravnost. Obojí je sklonem osobním, a proto to musí být ovládnuto. V čem vykazujete Vy sama toto ovládnutí? Zkoumejte se a budete mít brzy před sebou zcela zjevnou Cestu.

21. 4. 1967

Vy zde bojujete pouze s větrnými mlýny; je na Vás, abyste je zahrnala do neviditelná tím, že budete zkoumat sebe, zda přece jen nemám pravdu, když Vám říkám, že jste podezíravá. Proto: přetvořte paní * a nechte dokazování, že už je dobrá, jen ti druzí ji vidí špatně. To je totiž zavírání se do temného sklepa svého vlastního pokaženého já. Ostatně kdybyste se domnívala, že už jste mne přesvědčila, jak jste dobrá, poznala byste de facto, že už Vás nechci znát. Nebylo by totiž účelné znát se pak ještě. Dosud nevíte, že se ještě nikomu nepodařilo přesvědčit mě, že je povahově jiný, než je v mých očích. Mystika není leštění nádob na povrchu.

11. 2. 1969

Proč stále kolísáte ve víře v sebe a ve svou práci? Když se uvažuje o duchovním pokroku, založeném na mystické snaze, pak tento pokrok není ani tak v nějakých evidentních prožitcích jako ve splňování úkolů ukládaných naukou. Z toho důvodu záleží u lidí stýkajících se se mnou na tom, jak dalece pokročili v trvalém pozvednutí svého ducha nad sféru obecného života a jak se tím připravili pro uklidnění, ustálení a přetvoření mysli, aby byla schopnou setrvávat v bytosti těch, kdo takto pracují, a také aby se stala analytickou.

Tvrdíte, že Váš syn krátkou dobu cvičí a už je „mírně pokročilý“. S tímto cvičením a úspěchy v duchovním vývoji tohoto druhu jsem na tom tak, že se mi dělá nevolno, když to slyším. V čem z těch takto cvičících je třeba „mírně pokročilý“? Já sám požaduji, aby i „mírná pokročilost“ byla zjevná ve zlepšení toho člověka a v jeho poznání. Když si však slepí hrají se slepými, vždycky v něčem najdou pokrok. Musí se však vzájemně i sami sebe obelhávat. Za Weinfurtera „slavné paměti“ bylo velmi mnoho mystiků jasnovidných a duchovně pokročilých tak, že stigmata, křty a dokonce mystické svatby se tam vyskytovaly běžně. Viděl jsem víc

těch „polospasených“, když po válce upadli do zmatku, když vítali „konec hospodářské krize“, spásu v nových politických poměrech atd. atd. Zapomněli tedy na všechny ty svatby, stigmata a křty a zase chytali zisk za pačesy, jak to kdesi říká Meyrink.

Nerad Vám to připomínám, abych Vám dal trochu důvěry v sebe samu. Neměla byste propadat takovému kolísání; nic dobrého v tom není. Ti, kdo došli k dobrým výsledkům jógy nebo mystiky, došli pouze proto, že měli víru, když předtím poznali, že našli dobrou nauku. Tato víra je přece aktem pozvedání ducha. A existuje-li nebe, pak právě kdesi nahoře, tam, kam se musí člověk pozvednout buď vírou, nebo věděním.

Když se Vašemu synovi dostává pouze vnitřního rozvratu z nemožnosti vyřešit vztah k ženě, které tu nevěří, tu obviňuje a tu zase bez ní nemůže být, pak jistě není vnitřně pozvednut. A slepí vůdci slepých takovým lidem namlouvají, že pokračují. Na konci toho všeho bývá zklamání, poznání, že mystika je podvod nebo pitomost, a zase se ukáže, že pouze přízemní život je věčný a pravý.

Proto přemozte své pochybnosti.

26. 8. 1969

Mějte za svou povinnost vnášet do své mysli a do svého ducha jas prostřednictvím radostivosti; všechno ostatní je marné. Co Vám budou platné „mystické výsledky“, když se nebudete umět radovat, když nevstoupíte svým duchem do jasu. Vždyť přece každý se chce především radovat. Ať se to tedy naučí; radost vnese do jeho života jas a pak se ukáže, zda touží i po poznání. Smutný a zatrpklý buddha by nebyl buddha. Byl by to člověk, který předstírá buddhovství. To mějte jako pokyn. A pak: žvanilové teprve nejsou buddhové. To jsou lidé hledající zlatý poklad v podobě peněz. Když se na to budete takto dívat, nenajdete učitelů.

Hledejte tedy v sobě. Co je Vám po lidech všelijak osvícených. Plácá-li někdo své fantazie a vloží-li do toho více logiky, zdá se

nám, že máme před sebou člověka vědoucího. Teprve když do nich logiku nevkládá, smějeme se nad jeho blbostí. Smát bychom se však nemuseli. Spíše bychom si mohli pomyslit, v jakém to jsme labyrintu.

CHARAKTERISTIKY ADRESÁTŮ

*101

Jeden z nejvěrnějších žáků KM od let třicátých. S naukou se seznámil jako otec rodiny, manželka (katolička) se k nauce stavěla záporně. Úspěšně prošel cestou bhakti, nauce přizpůsobil celý způsob života.

*102

Od mladých let se zajímal o duchovní nauky, s KM se seznámil ve třicátých letech ve spolku Psyché. Byli oba přibližně stejného věku. Po 2. světové válce byl s KM v občasném kontaktu, v posledních letech jejich života se kontakt prohloubil. Protože zdravotní stav jich obou nebyl dobrý a nemohli se setkávat osobně tak často, jak by si byli přáli, zachovaly se z těchto posledních let početné dopisy vysvětlující podstatu nauky KM. Tento bývalý weinfurterovec se rychle propracoval k plnému pochopení nauky a stal se vnitřně velmi blízkým KM.

*103

Doc. MUDr. Antonín Bajer, jeden z nejúspěšnějších žáků KM. Průkopník a samostatný objevitel strukturální proměny bytosti prostřednictvím setrvávání vědomí v nohou. „Dr. B. poznal, že to je ta moje nebo mnou propagovaná cesta, a já jsem mu to potvrdil s tím, že to je cesta nejlepší, i když ne tak vábivá jako cesty

jiné, méně spolehlivé,“ píše KM. Doc. Bajer touto cestou dospěl až k vrcholným mystickým výsledkům.

V osobním životě do krajnosti obětavý, úspěšný lékař – neurolog; ve svém oboru pracoval až do svého odchodu ve věku 83 let. Celá desetiletí pečoval o zdravotní stav KM a Kristy Ledrové, k autobiografii KM Kéčara připojil svou lékařskou zprávu. Ženatý, otec jednoho dítěte; manželka i dcera šly katolickou cestou.

***106**

Představitel jiného duchovního směru, jemuž KM nabízel spolupráci. Zachovala se jen část jednoho dopisu. V jeho bytě v Bratislavě došlo v r. 1946 k setkání zájemců o mystiku.

***107**

Svobodný mladý muž s upřímným zájmem o nauku.

***110**

Úspěšný profesionální hudebník – sólista. Ženatý, bezdětný. Svých zahraničních cest využíval v zájmu nauky k dovozu cizojazyčné duchovní literatury, zejména týkající se tibetského buddhismu, přesto, že tento druh literatury byl v komunistickém Československu zakázán. Přes všechnu vnější obětavost nebyl ochoten stejně usilovně pracovat na své vlastní přeměně.

***111**

Blíž neznámý adresát, dochoval se jen jeden dopis.

***112**

Svobodná mladá žena, ušlechtilá a pro nauku zralá bytost, poškozená ve svém duchovním vývoji nevhodně aplikovanou hathajógou. Přes veškerou snahu KM přivést ji k pochopení pro ni vhodné cesty si své omyly před sebou obhájila a ztratila se ve světě.

***113**

Dlouholetá žákyně KM; intelektuálně zaměřená, tichá zdrženlivá. Byla v dosti častém osobním styku s KM, ze všech sil se snažila podřídit nauce svůj život. Před svou smrtí v mladém věku dokázala „vstoupit do proudu“.

***115**

Theosof, který se dlouhá léta přátelsky stýkal s KM a přeložil pro něho Hlas ticha H. P. Blavacké (podklad knihy Mahájánské texty). S pomocí KM dosáhl tzv. kosmického stavu vědomí. Přes varování, aby se potom nijak u svých „žáků“ neangažoval a věnoval se pouze prohlubování dosaženého stavu, neuposlechl. Přibližně o dva roky později zemřel v psychiatrickém léčení.

***116**

Úspěšný hathajógin, částečně i fakir; ženatý, bezdětný. Asi 15 let byl především v písemném styku s KM a položil mu mnoho otázek, týkajících se nauky. Odpovědi však málokdy přenášel do své životní praxe.

***119**

Prostá starší žena a matka zakotvená ve světě, ale s neurčitou kladnou představou o józe pod vlivem svého bratrance, úspěšného mystika.

***121**

Jeden z prvních žáků KM, výborný znalec teorie nauky, kterou jen postupně a mezerovitě přenášel do vlastní životní praxe. Tento handicap se snažil vyvážit obětavou pomocí nauce i jejím představitelům po celou dobu života KM a až do svého vlastního odchodu ve vysokém věku.

***122**

Žena středního věku, vdaná, bezdětná. Věrná obdivovatelka nauky, byť nepochopené, ochotná pro ni mnohé obětovat. To trvale prokazovala skutky nezištné služby představitelům nauky.

***123**

Vzdělaný a obětavý snaživec, ochotný pomáhat k případnému vydání spisů KM, ale nikoli aplikovat nauku, kterou teoreticky chápal, na přeměnu vlastní osobnosti.

***124**

Mladá, svobodná žena, zprvu nadšená pro nauku, později zbloudivší na cestu okultních jevů, vyvolávaných mysticismem a nespásnou askezí.

***125**

Blíž neznámá zájemkyně o nauku.

***127**

Manželka vyspělého žáka, žena středního věku.

***128**

Blíže neznámý zájemce o okultismus.

***129**

Velmi pokročilý mystik pražské školy v období mezi světovými válkami. Podcenil zpracování své nižší bytosti; odmítl duchovní spolupráci, kterou mu KM nabízel.

***131**

Mladý zájemce o nauku; vyšel z řad revoltující mládeže let 60. V té době vážně nemocný.

***132**

Dlouholetý žák KM, v letech 50. mladší ženatý a bezdětný muž s úřednickým zaměstnáním. Manželka neměla kladný poměr k jeho duchovnímu snažení.

***133**

Vysoce humanitně vzdělaná žena, jedna z prvních žákyň KM. V době seznámení s naukou vdaná se dvěma dětmi. Její snaze o pokrok na vlastní duchovní cestě děkujeme za bohatou dlouholetou korespondenci osvětlující nauku. Až do konce života KM patřila k nejužšímu okruhu jeho žáků.

***134**

Blíž neznámá mladá žena; po jediném dopisu kontakt s naukou skončil.

***135**

Svobodný mladý intelektuál s krátkodobým zájmem o nauku KM, ale i jiné duchovní směry. Vnitřně svrchovaně neukázněný, neochotný odstranit kterýkoli svůj morální nedostatek.

***136**

Blíž neznámá žena s okrajovým zájmem o nauku.

***137**

Ušlechtilá bytost, dlouholetá světská přívrženkyně nauky, tvrdě poučovaná osudem, aby se ve stáří vzdala i posledních vztahů ke světu.

***138**

Manželka mystika, kladný vztah k nauce.

***139**

Jeden z prvních přátel – žáků KM, samostatně jdoucí. Velmi vzdělaný, velmi inteligentní, zatížený intelektuálskou pochybovačností. Svými četnými dopisy přiměl KM k rozboru hlubokých naukových problémů, k jakým jiní nedospěli.

***140**

Čerstvý absolvent vysokoškolského studia, pevně rozhodnutý překonat všechny vnitřní i vnější překážky a uskutečnit nauku.

***141**

Bliž neznámá mladá dívka s přechodným vzplanutím zájmu o nauku, ale nestálá, vnitřně neukázněná.

***142**

Dlouholetý věrný žák KM. Koncem let 50. ženatý s dvěma dětmi, manželka křesťanského zaměření a s kladným vztahem k nauce. Vyšel z buddhismu a po celý život tiše a věrně pracoval na sobě v souladu s naukou KM.

***143**

Manželka úspěšného mystika, křesťanka. Koncem let 50., v době Pokynů, matka dvou menších dětí. Dlouholetá žákyně KM, vždy skromně nenápadná na okraji mystické obce, úspěšně krok za krokem proměňovala svou bytost.

***144**

Dlouholetý dojímavě věrný ctitel nauky, který přes veškerou snahu KM vysvětlit mu podstatu úspěšného duchovního snažení nauku nikdy nepochopil a nebyl s to vzdát se smyslových požitků a světa.

***145**

Blíž neznámý mystik. Několika dopisům jemu adresovaným vděčíme mimo jiné za zvlášť jasně formulovaná kritéria k rozeznávání nauk zavádějících na scestí.

***149**

Blíž neznámý zájemce o duchovní nauky, zachoval se jen jediný dopis.

***150**

Extravagantní, neukázněná dívka, která při vyhledávání neobvyklých životních situací narazila na nauku. Kontakty skončily po druhém dopisu.

***151**

Dlouholetý věrný žák KM. Koncem let 50., v době Pokynů, svobodný mladý muž se sedavým zaměstnáním. Později otec jednoho dítěte, manželka s kladným vztahem k jeho duchovnímu úsilí.

***152**

JUDr. Miloslav Kovář, dlouholetý žák a průvodce KM, jeden z nejúspěšnějších. Znalec buddhismu. V posledních letech před svým odchodem († 1972) pomáhal KM nést tíhu vedení obce.

***155**

Velikán ducha, který dospěl do duchovních výšek dlouhodobým úspěšným úsilím v magii. Dlouholetý žák KM, dál pokračoval jeho cestou až k vrcholům.

***156**

Stará svobodná žena intelektuálně zaměřená. Celý život se intenzivně zajímala o duchovní nauky, byla však silně ovlivněna zejména weinfurterovskou mystikou. Její úsilí vyvrcholilo ke konci jejího života osobními kontakty s dr. Kovářem jako představitelem nauky KM a její snahou uskutečnit tuto nauku způsobem života.

***158**

S naukou se seznámil počátkem let 40. jako muž středního věku, intelektuálně zaměřený, s úmyslem nastoupit duchovní cestu společně s manželkou.

***160**

Krista Ledrová, první bytost, která potvrdila KM univerzální platnost nauky a dosáhla v ní nejvyšších met. Stala se tak jeho pomocnicí při tvoření obce a upevňování nauky, Aptasat z Besedy bohů. V době seznámení s naukou vdaná žena středního věku se třemi dospívajícími dětmi.

Sám KM o ní 24. 6. 1974 v jednom ze svých posledních dopisů píše: „Ona byla první, kdo svými zkušenostmi potvrdil mé mystické zkušenosti v plné šíři a hloubce. Teprve když ona dosáhla, jsem měl jistotu, že jsem dosáhl toho, o čem jsem věděl – ovšem bez potvrzení – že znám.“

***161**

Mladší manželé vysokoškolsky vzdělaní v humanitních oborech, dvě malé děti. Po několika letech ztroskotaly jejich nedůsledné snahy pochopit a uskutečňovat nauku KM ve způsobu života, obrátili se jiným směrem a KM se s nimi rozešel. Jejich další vývoj je od této nauky odvedl úplně.

***163**

Intelektuálně zaměřená žena středního věku, bezdětná.

***165**

V době seznámení s naukou úspěšný mladý vědec humanitního zaměření; svobodný.

***166**

Starší muž, po většinu života ovlivňovaný weinfurterovskou mystikou, snažící se však pochopit podstatu nauky KM a začít ji uskutečňovat ve zbytku života.

***167**

S naukou se seznámila v posledních letech života KM jako zralá žena, velmi inteligentní, velmi vzdělaná intelektuálka. Svými nesčetnými dotazy k mystickému vývoji a jeho podmínkám podnítila KM k vyjádření stanoviska k mnoha problémům, jimž se doposud nevěnoval, nebo k jejich osvětlení z jiného úhlu pohledu.

***168**

Blíž neznámý zájemce, zachoval se jen jeden dopis.

***169**

Slavomila Mandíková, mladší sestra KM; vdaná za manžela s kladným vztahem k duchovním naukám, bezdětná. Prostá žena; celý život milovala a obdivovala svého bratra i jeho nauku.

***171**

Narozena v rodině úspěšných mystiků, od nejútlejšího dětství seznamována s naukou prostřednictvím rodičů, dlouholetých věrných žáků KM. Později provdána za jednoho z nejpřednějších mystiků.

***173**

Blíž neznámá zájemkyně; kontakt skončil po dvou dopisech.

***174**

Dcera úspěšné mystičky, hlásící se k duchovním zájmům své matky. Velmi inteligentní a vzdělaná mladá žena, vdaná za muže, který byl v době korespondence bez kladného vztahu k duchovním naukám; později se pod bičem karmy úspěšně přihlásil k nauce KM.

***178**

Starší muž, spíše intelektuálně zaměřený. V době korespondence osamělý po úmrtí manželky, úspěšné žákyně KM. Dlouholetý kladný vztah k nauce vyjadřoval zejména spontánními činy nezištné pomoci všude, kde k tomu našel příležitost. O přeměnu své bytosti však nikdy neusiloval.

***179**

Blíž neznámý, zachoval se jen jeden dopis.

***183**

Blíž neznámý pražský mystik.

***184**

Osamělá nemocná stará paní, hluboce zbožná, křesťansky zaměřená. Kladný vztah k nauce a jejím nositelům.

***186**

Manželé středního věku, silně buddhisticky orientovaní, ochotní uskutečňovat nauku ve způsobu života a orientovat tímto směrem i své téměř dospělé dvě děti. Manželka od doby seznámení s KM všemi silami napomáhala rozšíření a upevnění nauky jednak usilovnou snahu pochopit ji a realizovat, jednak tím, že spolehlivě přepisovala na stroji originály jeho spisů; přitom se vždy snažila pokud možno zůstat nenápadně v ústraní.

***187**

Svobodný mladý muž, silně ovlivněný vztahem svých rodičů k buddhismu. Od počátku kladný vztah k teorii nauky, kolísání při pokusech podrobit si vlastní bytost.

***189**

Stará osamělá paní, ředitelka základní školy ve výslužbě. Upřímná snaha klestit si cestu houštinami mystických a náboženských teorií.

***191**

Bezdětní starší manželé hledající na cestách duchovna i prostřednictvím nauky KM.

***192**

Jeden ze skupiny pražských magiků, kteří po smrti své duchovní autority Lasenica přešli ke KM. Starší muž.

***193**

Humanitně vzdělaný i zaměřený mladší muž, ženatý, bezdětný. Sklon k preferování vizí, ale upřímná snaha propracovat se k pochopení nauky. Harmonické manželství s ženou s kladným vztahem k nauce, nezatíženou falešnými teoriemi.

***194**

„Svatý dědeček“ pro mnohé české mystiky. Prostý muž, který vystihl podmínky realizace bhakti, ale potom zabloudil při svém dalším duchovním vývoji.

***195**

Nejvěrnější žák KM od r. 1939. Ženatý, jedno dítě; byl skutečným „knězem rodiny“. Jeho domácnost byla střediskem, kde se i v nejhorších dobách komunistického útlaku scházeli mystici. Korespondence jemu adresovaná by vydala na samostatnou knihu a vypovídá o desetiletích úporné práce KM při budování obce. On sám tiše a nenápadně pracoval na sobě; „obr svou trpělivostí“ překonal malými krůčky všechny překážky a dospěl až k svému vysokému cíli.

***196**

Manželka nejvěrnějšího žáka KM. Provázela jej na cestě životem stejně věrně jako sdílela jeho duchovní snažení.

***197**

Jeden z prvních žáků KM, svým vnitřním učleněním předurčený pro bhaktijógu. Na jedné straně obdivovatel nauky, věrný příznivec, ochotný podporovatel. Na druhé straně se nikdy nepokusil upravit svůj způsob života podle morálních předpisů nauky a nastoupit z vlastní vůle cestu proměny.

***200**

Matka dospělých dětí, světská zájemkyně o nauku.

***201**

Blíž neznámý mystik.

***203**

Manželka vyspělého mystika; záporný poměr k nauce, bigotní katolička, matka dvou dospělých dětí.

***206**

Prostá žena slabého intelektu, toužící po nauce, ale zatížená falešnými představami o duchovním životě, vlastní vnitřní nekázní

a mysticismem. Nebyla ochotna se vzdát svých vizí ani se ukáznit a podpořit rozvoj svého intelektu, který by ji byl dovedl k úspěchu na duchovní cestě. KM se s ní proto zcela rozešel.

***210**

Mladá žena, provdaná za rozkolísaného mystického fantastu, matka tří malých dětí. Naplněná opravdovou snahou pochopit nauku a přizpůsobit jejím požadavkům svůj způsob života tam, kam ji osud postavil.

***211**

Intelektuál středního věku, ženatý, bezdětný; zájem o duchovní vývoj prostřednictvím nauky.

***212**

Jednoduchá žena středních let, zajímající se o duchovní nauky, ale nepřiliš intelektuálně rozvinutá, strhovaná mysticismem; vdova, bezdětná.

***213**

Vážný zájemce o nauku, svobodný mladý muž, jemuž KM adresoval jen jediný dopis, jeden ze svých posledních.

***214**

Blíž neznámý zájemce o mystiku; zachoval se jen jeden dopis.

***215**

Blíž neznámý vážný zájemce o duchovní cestu.

***221**

Vážný zájemce o nauku, osobně blíž neznámý.

***222**

Blíž neznámý vážně usilující starší muž.

***224**

Mladá žena a matka toužící být vedle plnění těchto povinností ještě oporou mystikovi.

***225**

Vysoce vzdělaný muž středních let, který se od různých mystických škol probojoval až k přijetí nauky KM jako životní směrnice. Ženatý, bezdětný. Manželka orientovaná k stejným duchovním cílům.

***226**

Bezdětná žena středního věku vnitřně zralá k pochopení a uskutečňování nauky ve svém způsobu života. Harmonické manželství s mystikem orientovaným stejným směrem.

***228**

Od r. 1933 věrný žák KM, který po 12 letech snahy jako mladý muž dal před svou duchovní cestou přednost nerovnému světskému manželství. Touha po uskutečnění jej však po dalších 25 letech přivedla zpět k nauce a jejímu uskutečnění. O momentu tohoto zvratu viz „Procitnutí“ v knize Drahokamy 1.

***229**

Ctnostně žijící osamělá žena středního věku se sklonem hledat na cestách mystiky, ale pokládající své současné názory za jediné správné měřítko dokonalosti.

***230**

Nadějný mladý intelektuál, vysokoškolský student, který před úsilím o zkoumání sama sebe a prací ve prospěch lidstva dal přednost úzce osobním cílům. Zachoval se jen jeden dopis.

***231**

Starší muž desorientovaný studiem všech dostupných mystických směrů.

***232**

V době seznámení s naukou stará žena velmi intelektuálně zaměřená, znalá teorie mnohých duchovních směrů. Přes velmi zralý věk projevila snahu pochopit nauku a žít ji.

***234**

Blíž neznámá žena, která nesprávně pochopila základní poučky a dostala se na scestí tzv. mystických stavů.

***235**

Starší muž, původně v diplomatických službách v Indii, kde se stal ctitelem Šivanandy. Po návratu reprezentoval Šivanandovu školu u nás, přeložil četné jeho spisy do češtiny a rozšiřoval je formou samizdatů. KM mu nabídl spolupráci, nabídka však nebyla přijata.

OBSAH

Úvod	5
Askeze	10
Bdělost	25
Cíle duchovních snah	35
City	50
Činnost	61
Manželství a rodina	75
Mravnost	109
Mystická cvičení	127
Nálada	153
Odosobnění	172
Pohlavnost	196
Pokyny jednotlivcům	218
Uvědomování si těla a koncentrace na nohy	259
Vstup na cestu	286
Životospráva	319
Charakteristiky adresátů	363